

דברי הכנסת

הישיבה העשרים-ושמונה של הכנסת הארבע-עשרה
יום רביעי, י' בחשוון התשנ"ז (23 באוקטובר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

הצעות לסדר

שאלות בעל-פה

עיכוב לימודים במכינה הקדם-אקדמית בחיפה

תרופה חדשה לטיפול בצנתורי בלון

פינוי אתרי קרוונים

שאלות ותשובות

מחירי הנסיעה בתחבורה הציבורית

ספרייה מקצועית למורים לנהיגה

איסוף אשפה בשולי כבישים בין-עירוניים ובתחנות אוטובוס

מזגנים באוטובוסים

הצעות לסדר-היום קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים

שאלות ותשובות

סניף הביטוח הלאומי ביישוב קריית-ספר-מתתיהו

אשפוז יולדות בבתי-חולים

שירותי הרווחה בירושלים

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הרחבת הוראת "עבודה מתאימה"), התשנ"ו-1996

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – עבודה בימי מנוחה בחנות של אגודה שיתופית), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון – סייג לכהונת ראש הרשות), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)

הצעות לסדר-היום

המשבר ברשויות המקומיות

הצעה לסדר-היום

מאהלי מחסרי דיור

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

מצוקת אשפוז בבית-החולים "וולפסון"

הצעה לסדר-היום סכנת קריסה של מערך הניידות לטיפול נמרץ בארץ

שאלות ותשובות

שמירת הסודיות הבנקאית

הצעה לסדר-היום מדיניותה של הממשלה בעיירות הפיתוח

שאלות ותשובות

צמצום בסבסוד קייטנות לילדים נזקקים
מניעת השתתפותה של תלמידה במשלחת כיתה לפולין
הגרלות לבחירת מקצועות בחינות הבגרות
דחיית הקרנת התוכנית "קלפים פתוחים"
הצעה לסדר-היום
אלימות בקרב בני נוער
הצעות לסדר-היום המועצה הדתית וחברה קדישא בראש-העין
(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)
שאלות בעל-פה
עשרים-ושניים נעדרי שיירת "הדסה"
השלמת הרכב ועדות הכנסת
הצעת חוק רשות השידור (תיקון – מניעת הפרטה), התשנ"ו-1996
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – החמרת חבלה), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)
הצעות לסדר-היום
הפגיעה בחברת הכנסת יעל דיין
הצעה לסדר-היום החלטת הממשלה על הפסקת חלוקת מסכות אב"כ והחשש שעוררה בציבור
הצעה לסדר-היום
היערכות ישראלית מחודשת בחברון
הצעה לסדר-היום התנהגות מפגיני "שלום עכשיו" ופעילי שמאל בחברון וקריאה למרי אזרחי
הצעה לסדר-היום
מי הסית?
הצעה לסדר-היום חשיבות המשא-ומתן על הסדר הקבע עם הרשות הפלסטינית
הצעה לסדר-היום עצירת נסיגות הביניים ופתיחת משא-ומתן להסדרי קבע עם סוריה
והערבים הארץ-ישראלים
הצעה לסדר-היום
הצהרתו של אסד
הצעות לסדר-היום
חילול בתי-העלמין בבואנוס-איירס ובקלן
הצעות לסדר-היום
עובדים זרים בכור האטומי בדימונה
הצעה לסדר-היום גנבות ביישובי קו העימות ובמושבי התענכים
הצעה לסדר-היום התעללות בתושב קריית-ארבע והשפלתו על-ידי שוטרים יהודים

הצעות לסדר

היו"ר ד' תיכון:

יום רביעי, י' בחשוון התשנ"ז, 23 באוקטובר 1996 – ישיבת הכנסת פתוחה.

חבר הכנסת זאב בויס מבקש להציע הצעה לסדר הדין. בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אתמול הוביל יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת סאלח טריף, את חברי הוועדה למפגש עם יאסר ערפאת בבית-לחם. לחלק מהוועדה היה זה מפגש פתע, שנחת עליהם באופן בלתי צפוי ובניגוד מוחלט לסדר-היום המקורי, המתוכנן והכתוב שנשלח יום קודם לכן אל חברי הוועדה.

מעשה גנבים-בלילה זה מצד יושב-ראש הוועדה גרם מבוכה רבה הן ליושב-ראש הרשות הפלשתינית, שחבר הכנסת טריף חפץ ביקרו, והן לחברי הקואליציה, שכן הם נאלצו על כורחם, שלא ברצונם, לפגוע בכבודם של המארחים בביתם, תוך שהם מביעים מחאה על עצם המפגש ועל דרכי ארגונו הנלוזות.

אדוני היושב-ראש, אין זו הפעם הראשונה שיושב-ראש הוועדה מוליך את חבריה למחוזות אין חפץ בהם, ואשר אין בינם לבין התחומים שבהם היא אמורה לעסוק על-פי תקנון הכנסת, סעיף 13(א)(5), ולא כלום. לאחר שהוביל את הוועדה בפעם האחרונה לתוך ה"אוריינט האוס", פנו אליו חברי הוועדה בכתב וביקשו לקיים דיון סגור בוועדה על הנושאים והתחומים ועל דרכי עבודתה, שכן כבר אז נוצר הרושם שחבר הכנסת טריף משתמש בוועדה שימוש ציני ככלי לקידום עמדותיו הפוליטיות האישיות. למותר לציין, שדיון כזה לא התקיים.

הפעם הוא הגדיל לעשות. לא רק שביקש לעטות עליו גלימה של יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון לפחות, אם לא למעלה מזה; לא רק שגרם להרמת גבה: מה יש לה לוועדת הפנים של כנסת ישראל האוטונומי של הפלשתינים – אלא שהוא הוליך בכחש את חברי הכנסת. זה היה A לחפש בשטח מעשה מתוכנן של הונאה ורמייה, במגמה להכניס את חברי הקואליציה למלכודת פתאים. שלא ברצונו וגם לא ברצונו, ובניגוד למה שתכנן, ההיחלצות ממלכודת זו גרמה לפגיעה ביושב-ראש הרשות הפלשתינית ובמארחים.

אדוני היושב-ראש, אני מודע לכך שהדרישה שלי ושל חברי להעביר את יושב-ראש הוועדה מתפקידו אינה מופיעה בתקנון הכנסת, אבל שמתי לבי לכוכביות קטנות השזורות בתקנון ומפנות להערות אשר מלמדות שהתקנון עבר שינויים ותוספות במרוצת השנים. יהיה זה נכון וראוי אם הכנסת תעניק כוכבית כזאת לחבר הכנסת סאלח טריף ותדיח אותו מתפקידו כיושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

חבר הכנסת אופיר פינס, לסדר הדיון, לא לצורך הצהרות מדיניות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני בוודאי אהיה יותר מתון מחברי חבר הכנסת בויים.

אני השתתפתי אתמול בסיור, כבוד היושב-ראש, וביקשתי הצעה לסדר בעניין הזה. אחרי ששמעתי את חבר הכנסת בויים אני פשוט המום ומופתע מעזות המצח. שלושת חברי הכנסת מהימין ידעו היטב למה הם באים, ידעו היטב לאן הם נכנסים –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לא נכון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

– ידעו שהם נכנסים לביתו ולמשכנו של יושב-ראש הרשות הפלשתינית –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לא נכון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

– ועשו ויצרו פרובוקציה מכוונת ועלובה, אשר העמידה את הכנסת הזאת באור שלילי, באור חמור שאין כדוגמתו.

לכן, כאשר ביקשתי להעלות את הנושא הזה לסדר-היום, נאלצתי, כאחד המשתתפים בסיור, להתנצל בשמם, בשם הכנסת שאתה עומד בראשה, כבוד היושב-ראש, על ההתנהגות הבזויה והמחפירה הזו. ועכשיו אתם באים ודורשים את ראשו של יושב-ראש ועדת הפנים? תתביישו לכם.

אני מבקש כאן במליאה שתקום אתה, חבר הכנסת זאב בויס, ותגיד: אני מצטער ומבקש את סליחתו של יושב-ראש הרשות הפלשתינית על שלא לחצתי אתמול את ידו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת בויס, אני לא מתעלם מחילוקי הדעות וההשקפות ומהיחס השונה לרשות הפלשתינית ולעומד בראשה. אבל מהתקשורת, וגם משיחות עם חברי שהשתתפו בסיור, למדתי שידעתם היכן אתם נמצאים. נסעתם ולוויתם על-ידי אנשי הרשות הפלשתינית והגעתם למגע פיסי כמעט עם אנשי הרשות הפלשתינית ועם יושב-ראש הרשות, מתוך ידיעה שאתם נמצאים שם. אי-אפשר שהציבור לא ידע שזה היה מצב העניינים.

אבל, אני רוצה לומר כאן דבר אחר, ואני אומר זאת כחבר כנסת אל חבר כנסת. אל תמהר, חבר הכנסת בויס, להדיח יושב-ראש ועדה מתפקידו בבית הזה. יש כאן חילוקי דעות, לפעמים אנחנו נועצים סכינים פוליטיות זה בזה, לא מתוך כוונה לפגוע פגיעה אישית, אבל זה פוגע ברקמה האידיאולוגית של כל אחד מאתנו.

אל תמהר לחלק כוכביות, טובות או רעות, ליושבי-ראש ועדות בבית הזה. כי אתה תהיה יושב-ראש ועדה בבית הזה, כך אני מקווה, חבר הכנסת בויס, ואתה תהיה בעל סמכות ואתה תרכז עניינים. וחרף חילוקי הדעות התהומיים שיש בבית הזה כל הזמן, אנחנו צריכים שלא לפגוע בעומדים בראש הוועדות. צריך לאפשר להם לפעול על-פי תפיסתם, וגם לא להסס לעורר חילוקי דעות ולא להסס לאמר את דברינו – אבל לא ללכת בדרך של הדחה. ואם אתה כבר מגיע למסקנה שאתה הולך בדרך זו, הרי שבתקנון יש דרכים קבועות לעשיית הדבר, ואין זה באופן שבו זה מתבצע כאן. אבל אני מקווה שלא תבחר ללכת בדרכים האלו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. חבר הכנסת שטרן.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אחד משלושת חברי הכנסת שחתומים על המכתב שהוגש אתמול ליושב-ראש הכנסת, בבקשה להעביר את חבר הכנסת סאלח טריף מתפקידו, וגם, אגב זה, לקיים דיון על דרכי פעולתה וסמכויותיה של הוועדה.

אני רוצה לומר, בעיקר להערותיו של חבר הכנסת אופיר פינס – והחרה החזיק אחריו חבר הכנסת חגי מירום – בסדר-היום שקיבלנו ביום שלישי בערב וצירפנו אותו למכתב ליושב-ראש הכנסת, המונח לפני, כתוב סדר-יום, אבל לא כתוב שום דבר על הפגישה עם ראש הרשות הפלשתינית. אני הופתעתי אתמול בבוקר, ב-06:45, כשמישהו הביא לי את העיתון "ידיעות אחרונות", שיש לשער שהודפס ושהידיעות בו הן מיום שני בערב – של כתב "ידיעות אחרונות" גבי ברון, שכותב שחברי הכנסת ייפגשו עם ערפאת. ועוד הוא כותב: חברי הקואליציה בוועדה, ובהם חברי הכנסת אברהם שטרן מהמפד"ל, וזאב בויים מהליכוד, יסרבו קרוב לוודאי וכו'.

כשהגעתי לכאן, אכן ראיתי, לפי ההופעה של חברי הכנסת של העבודה, בתוכם חבר הכנסת אופיר פינס, שהם ערוכים למפגש, ולא הוכחש בפני שהם יודעים על העניין מאתמול בערב. למה העניין הזה נעלם מעינינו?

רפאל אלול (העבודה):

אתה ידעת קודם.

אברהם שטרן (מפד"ל):

רפי, הרי אני אומר עכשיו – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אלול, אני ידעתי קודם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, אתה רוצה לדבר?

רפאל אלול (העבודה):

אני מדבר על חבר הכנסת אברהם שטרן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

— — — את זה ידעתם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, כשאתה צועק לא שומעים אותך, ואני נתתי לך את זכות הדיבור. חבר הכנסת אלול, אתה רוצה להעיר הערה? אתה יכול להירשם, אבל ללא צעקות. להירשם – בבקשה כאן. אני אתן לכל מי שרוצה לדבר, ובתנאי שיירשם, ללא קריאות ביניים.

אברהם שטרן (מפד"ל):

חבר הכנסת אלול, נכנסת הרגע. אמרתי שהדבר נודע לי אתמול, בשעה 06:45. ואתה ידעת מזה ביום שני בערב. סליחה, רפי, אני מדבר אליך. מה זאת אומרת ב-06:45? כי במקרה מישהו הראה לי את העיתון "ידיעות אחרונות", וחבר הכנסת זאב בויס, שלא ראה את העיתון, או חבר הכנסת בני אלון, גם לא ידעו על זה.

לא רק זאת, החלטנו בינינו שנשתתף בסיוור; הוא היה מוצלח בקטעים שהיו בהתחלה – מחסום 300, מפגש עם מפקדי צה"ל, קבר רחל, מפגש עם ראשי הרשות והרב במקום. ביקשנו לדעת מתי הפגישה עם יאסר ערפאת, ואז אנחנו לא נשתתף בה וטעמנו עמנו, ואין צורך לפרט.

לא נמסרה לנו אינפורמציה על העניין הזה. יתר על כן, חבר הכנסת בויס שאל, על-פי דבריו, את ראש הוועדה, כשהלה אמר: כן, ניסע לבית-לחם, ניפגש עם נכבדים פלשתינים. חברי הכנסת, אני מבקש מכם — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת מירום, עם הפנים אלי. תודה.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אני חושב, שבאותה מידה שיושב-ראש ועדה יידע חברי כנסת אחרים, הוא יכול היה גם ליידע אותנו. זו טענה אחת.

טענה שנייה, בשני משפטים. אני שואל את חברי הכנסת: ילמדוני רבותינו, מה לביקור באוטונומיה – כמו שאמר כאן חבר הכנסת בויס – עם יאסר ערפאת ולוועדת הפנים? אולי זה שייך Aבשטח לאיכות הסביבה, כי אנחנו גם חברי הוועדה לאיכות הסביבה. זה לא שייך, לא רלוונטי. ביקשנו דיון

בוועדה, ואנחנו מבקשים כאן שיתקיים דיון באיזה מוסד – חגי, על-פי התקנון, אני מקבל את זה – על סמכויותיה ותחומי פעולתה וכו' של ועדת הפנים, ולא לחרוג לשטחים שאינם קשורים לתחומי הפעולה וסתם מלבים מחלוקת בינינו, כשבענייני פנים הם על-פי רוב לא קיימים. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראש הממשלה, שר החוץ, שר הביטחון ורבים אחרים בבית הזה ומחוץ לבית הזה כבר נפגשו עם מר יאסר ערפאת, לחצו את ידיו. ראש הממשלה הקודם לחץ את היד שלו ביד אחת; ראש הממשלה מר נתניהו לחץ את ידו בשתי ידיים והגדיר אותו כידיד, ואפילו סיפר שהוא התאהב בו.

אבל, יש כנראה קבוצה קטנה של חברי כנסת פנאטים בבית הזה, שלא מוכנים לחיות בעידן החדש – לראות בשכנים הפלשתינים שכנים שרוצים לחיות אתם בשלום, לראות במר ערפאת ובחבריו פרטנרים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני מאשר הצעות לסדר הדיון ולא לצורך הצהרות פוליטיות. אם יש לך מה להעיר לגבי הביקור – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, כל אלה שדיברו לפני הצהירו את עמדותיהם הפוליטיות. בפתיחה רציתי לומר כמה משפטים כאלה.

היו"ר ד' תיכון:

אז אמרת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מוסיף. אני חושב שההתנהגות של שלושת חברי הכנסת היתה התנהגות בזויה, אפילו במישור ההומני. כאשר נכנסים לבית של מישהו, חובה ללחוץ את ידו, מה עוד שאתם ידעתם שאתם נכנסים אליו והוא הושיט לכם יד.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

לא ידענו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא הושיט לכם יד. אתם הייתם בתחום הרשות הפלשתינית, וידעתם שאתם הולכים לפגוש את ערפאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, אתה רוצה לדבר, תירשם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שקודם כול יש לברך את יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת סאלח טריף, שארגן את הפגישה הזאת. זה מקדם את תהליך השלום. זה צריך להביא להבנה יותר עמוקה בין ישראל לפלשתינים. כל הכבוד, חבר הכנסת סאלח טריף. אבל הכנסת גם צריכה לגנות את שלושת חברי הכנסת שחרגו בהתנהגותם מהטעם הטוב, מהתנהגות שיש בה כבוד לבני אדם, לפני חילוקי הדעות הפוליטיים. גם אם יש לכם חילוקי דעות פוליטיים עם ערפאת, הייתם צריכים ללחוץ את ידו.

לכן אני מציע לברך את חבר הכנסת סאלח טריף ולגנות את שלושת חברי הכנסת החורגים, גם מטעמי ממלכתיות, בהתאם למדיניות הממשלה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפרשה של אתמול מתחלקת לכמה חלקים. אני מזדהה עם העדות שנתן חבר הכנסת שטרן. אני לא ידעתי שיש ביקור ופגישה עם ערפאת. צריך לנהוג בחיים הציבוריים באומץ לב. חבר הכנסת סאלח טריף הוא אדם אמיץ לב. כזה הוא היה בחיים האזרחיים, כזה הוא היה גם בצבא, והוא יכול היה להגיד לנו את זה. אני לא ידעתי. היה סדר-יום, ובסדר-היום הזה זה לא היה כלול. גם בסדר-היום ראיתי שיש חריגה מסמכות הוועדה, אבל קיבלתי את זה.

אבל, כאשר היינו ברחבה של הכנסייה היתה שיחה נפרדת אתו, וחברי הכנסת – חברי – שמעו ממנו באופן ברור שאנחנו הולכים לפגוש את ערפאת. אילו היינו מחליטים אז לא להיכנס, זאת היתה זכותנו, אבל ברגע שהיינו בפנים – אין להעלות על הדעת, כשנשיא המדינה, כשראש הממשלה קוראים לו בעל ברית ושותף, שר האוצר, שר הביטחון; אין דבר כזה; זו היתה פגיעה בכבודו, ולא רק פגיעה בכבודו.

לכן שקלתי. ראיתי את חילופי הדברים עם חבר הכנסת בויס, והחלטתי במקום: אין להעלות על הדעת שלא נלחץ לו את היד. חברים יצאו. יצאתי מסיבות טכניות ולא מצאתי אותם. אחרי ששקלתי עשר דקות, רבע שעה, החלטתי: למה אני צריך לשבת בחוץ? יותר טוב להיכנס ולדבר אתו. דיברתי אתו. אם הרשות הפלשתינית לא תכננה ולא חשבה – עכשיו היא תכבד את זכרו של רבין, לפי הצעתי ולפי בקשתי. אם הוא הודה בכך שמערכת החינוך בתחום השליטה של הרשות הפלשתינית אין בה שיעורים לאזרחות טובה ולדמוקרטיה מפני שהוא כפוף להסכמים, ולפי ההסכמים המערכת המצרית או הירדנית כובלות אותו, הוא אמר שהוא רוצה לשנות את זה. אני רואה בזה הישג.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

באותו יום הוא קרא לג'יהאד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

באותו רגע אתה מנהל משא-ומתן אתו ואתה רוצה להגיע להסכם אתו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זיסמן – לסיים. חבר הכנסת דראושה, לא לעזור לי, נתתי לך להתבטא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מסיים. אני רוצה לומר, שאם יושב-ראש ועדה, מכובד ככל שיהיה – ואני מאוד מכבד את חבר הכנסת סאלח טריף, לא מהיום אלא לאורך שנים – יכול לחרוג מסמכות ועדה, יכול להמשיך לחרוג גם בעתיד, מישהו צריך לתת את הדעת על כך, והחלטות מסוג זה צריכות להיות גלויות ופומביות ולא להיעשות בהסתר, ולא צריך להגיע אחר כך למה שהגענו עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני נמנה עם אלה הסבורים, שמכל בחינה שהיא החברים שהגיעו לשם היו צריכים לכבד את המארח וללחוץ לו את היד. הנימוקים ניתנו כאן. אני חושב, שאחרי שנשיא המדינה נתן לגיטימציה סוחפת וגורפת למסכת ההסכמים שלנו עם אויבינו בעבר ושותפינו להסכם בהווה ובעתיד, הדברים צריכים להיעשות. אי-אפשר, כמובן, לכפות על חבר כנסת בודד שלא לפעול על-פי רגשותיו. יש לי ויכוח קשה עם חברי הכנסת האלה על דעותיהם. עם רגשות אינני יכול להתווכח.

אני רוצה לומר משהו על סמכויות הוועדה. גם בעבר היו לכמה ועדות, ובעיקר לוועדת הפנים, סיורים בעייתיים מאוד, שהיה בהם בהחלט דגש אידיאולוגי שנתן להם ראש הוועדה. אני זוכר, בתקופת השיא של הוויכוח סביב קבר יוסף וכן הלאה, היו ראשי ועדה שגררו לשם את חברי הוועדה. אפשר לבוא, אפשר לא לבוא. אני אומר את זה לחברי הכנסת – שלוש חברים חדשים בכנסת.

לוועדות הכנסת יש גם פן ציבורי וגם פן פוליטי, וליושב-ראש ועדה יש פן כזה. זה חלק מחיי הבית הזה. זאת אומרת, אפשר להתווכח, אבל לא צריך אחרי כל דבר כזה לעורר מייד את הרעיון של פיטורי ראש ועדה וכן הלאה. הבית הזה הוא בית פוליטי, מלא יצרים, ובתוך המסגרת הזאת צריך לחיות.

אילו נסעתי, הייתי לוחץ, כמובן, את ידיו של ראש הרשות הפלשתינית. עשיתי את זה לפני נשיא המדינה, ואחרי נשיא המדינה. הייתי עושה את זה פעמיים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת בני אלון, ואחריו – חבר הכנסת רפי אלול.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, וידידי חבר הכנסת סאלח טריף, קודם כול, כשנבחרתי והצטרפתי למועדון המכובד הזה של הכנסת, לא האמנתי עד כמה הוא נעים ומלא סיורים. אתמול יכולתי להיות בשלושה מסלולים: להיפגש עם נשיא בית-המשפט העליון, והצלחתי – באיחור. יכולתי, אם הייתי מספיק, להסיט את היד של מי ששפך כוס תה על חברת הכנסת יעל דיין, כי הוועדה למעמד האשה באה לבדוק את מעמד הנשים הפלשתיניות. יכולתי גם להיות, והייתי, בבית-לחם כשחשבתי שבאים, כמו שנאמר לי, לראות את עניין המעברים והתחבורה הציבורית לקבר רחל, וזה הסתיים בבית של רב-המחבלים המרצח ערפאת.

גם שם יכולתי, כמובן, לומר: לא, אני לא נכנס. אני רק חושב שלא הייתי צריך לתת את ה"פוטו אופורטוניטי", שהוא סייר עם ועדת הפנים של הכנסת, ורק חבר הכנסת סאלח טריף וחברים אחרים שהצטרפו אליו ייצגו את הכנסת. חשבתי שזה פשוט לא נכון.

אני פונה עכשיו, מעבר לענייני תקנון ורשמיות, לידידי סאלח טריף ולחברי כנסת אחרים שהם ראשי ועדות. אם נעשה צחוק ונגזים, וכל ועדה תחפש את ה"פוטו אופורטוניטי" שלה, וכל ועדה תעשה סיורים – אני לא נגד סיורים, אבל בואו נצטמצם כל אחד במנדט שלו, וכל אחד יגדיר באמת מה עניין מעמד האשה לביקור בחברון בשעות הסוערות האלה, מה עניין ועדת הפנים לביקור תוך כדי משא-ומתן מדיני קשוח שמנהלת ממשלת ישראל עם הרשות הפלשתינית, לצערי הגדול. לצערי הגדול, עדיין מתנהל המשא-ומתן הזה, אז תוך כדי כך – לבוא ולחזק את הצד השני? אני לא מסתיר את דעותי, אני מנסה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת דהאמשה, אני חושב שיש בינינו קצת חילוקי דעות. קצת. אני רק מנסה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה.

בנימין אלון (מולדת):

אני רוצה לסיים בפנייה לרצונם הטוב של החברים. בואו נדאג שכל ועדה תצטמצם במנדט שלה. נקודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רפי אלול.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הייתי אתמול בסיור, ותהום פעורה ביני לבין חבר הכנסת בני אלון, ושנינו חברים באותה ועדה. אבל אתמול היה בני אלון יכול לחסוך מאתנו בושה וחרפה. הוויכוח, אם ידענו או לא ידענו – בכניסה לבית ידענו שהולכים לפגוש את ערפאת. חברי הכנסת בני אלון, זאב ביום וגם אברהם שטרן ידעו ויכלו למנוע את הסיור ולחזור עם הרכב חזרה.

אברהם שטרן (מפד"ל):

לא הודיעו לנו. הוא פתאום הופיע.

רפאל אלול (העבודה):

ידעת טוב מאוד והתייעצת בעניין הזה.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אתה ביקשת את זכות הדיבור, נכון? חבר הכנסת שטרן. חבר הכנסת רפי אלול, אנא סיים.

רפאל אלול (העבודה):

היתה בקשה להדיח את יושב-ראש הוועדה. מה שהוא עשה היה בסמכותו. מותר ליושב-ראש ועדה לקבוע את לוח הזמנים ומותר לחבר ועדה שלא להצטרף לסיור. זו זכותו. ידעתם שתהיה הפגישה הזו. יכולתם שלא לבוא.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לא ידענו.

רפאל אלול (העבודה):

אתה ידעת. למטה ידעת.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מכיר אותי. לא ידענו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, אתה מדבר אלי. חבר הכנסת בויים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו צביעות.

רפאל אלול (העבודה):

משפט אחרון. אני לא רוצה לקבל הטפת מוסר מחבר הכנסת בני אלון, איפה מותר ואיפה אסור לוועדות לסייר. בני אלון עשה רעש מספיק במדינת ישראל, והוא האחרון שיטיף מוסר לאחד מאתנו כאן, איך צריך להתנהג באיזה מקום. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ידברו חבר הכנסת סאלח טריף, חבר הכנסת תאופיק חטיב וחבר הכנסת ואליד צאדק. אחר כך אומר כמה דברים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה בסוף? בסדר, חשבתי שאתה רוצה לדבר. ביקשו עוד, אבל אנחנו גם צריכים להגיע לסדר-היום.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, שמעתי כאן את חבר הכנסת שטרן אומר שהדבר נודע לו בשעה 07:00. ואם כבר נודע לו, הוא היה צריך להחליט אם להצטרף או לא.

המעשה שנעשה שם הוא מעשה שגורם בושה לכל הממסד שהם מייצגים. הם לא מייצגים רק את עצמם. הם יכלו לצאת לטיול פרטי ולייצג את עצמם בלבד. אם כבר יצאו במסגרת ועדת הפנים, הם מייצגים את הכנסת ואת ועדת הפנים. ההתנהגות שלהם היתה מבישה, והכנסת צריכה להוקיע אותה, מאחר שהיא גם גורמת בושה לכנסת עצמה.

בנימין אלון (מולדת):

אני ייצגתי את הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה.

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

בראשית דברי אני רוצה לברך את יושב-ראש ועדת הפנים על הדבר המועיל והטוב שעשה בביקור, אף אם חברי הכנסת בני אלון, אברהם שטרן וזאב בויס צדקו, מכיוון שאנחנו בעידן חדש, והם לא רוצים להכיר בו, ואנחנו צריכים להעמיד גם אותם במבחן.

אני חושב שההתנהגות הזאת מאוד מבישה, מתנשאת, כוונתה לחבל בתהליך השלום. אני לא יודע איך ייתכן שבן-אדם מושיט יד לבן-אדם אחר, והוא מסרב לקבל אותה.

אתמול אמר חבר הכנסת רחבעם זאבי דברים קשים ומבישים מאוד על המגזר הערבי ועל האוכלוסייה הערבית, ובדרך לשם הוא הושיט את ידו ולחץ את ידי, כשהעניין היה חם. איך אפשר שההתנהגות הזאת תפורש בצורה של "ידעתי או לא ידעתי"?

ראש הממשלה שלכם לחץ את ידו, אפילו בשתי ידיים, ואני חושב שההתנהגות שלהם ראויה לגינוי של כל הכנסת. אני חושב שההתנהגות הזאת מקומה בסל האשפה של ההיסטוריה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת סאלח טריף, אחרון הדוברים.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, חשוב לי קודם כול שהעובדות יהיו בפני הכנסת, ואני חושב שהיושב-ראש מכיר אותי כמה שנים טובות. קודם כול העובדות ואחר כך חילוקי דעות פוליטיים. אולי יש בינינו חילוקי דעות פוליטיים, ויכולים להיות והם קיימים, וכל אחד בדרכו שלו, אבל אני רוצה לומר לחברי הכנסת, בהגינות רבה: אני מאוד מעריך את חברי הכנסת של ועדת הפנים. למרות חילוקי הדעות הפוליטיים, לפעמים, עם חבר הכנסת בני אלון יש בינינו יחסי ידידות אמיתיים. אנחנו מתווכחים, מדברים, אבל יש הגינות, יש מידה רבה של צדק והגינות ביחסינו, וכך אנחנו צריכים להתנהג זה עם זה גם בדיונים קשים, גם בחילוקי דעות קשים שיש בינינו.

אדוני הנכבד, כשנמסר לוח הזמנים לסיור לחברי ועדת הפנים, היה כתוב בלוח הזמנים במפורש שיש ביקור אצל ראש עיריית בית-לחם ומפגש עם חברי המל"פ – המועצה הלאומית הפלשתינית, ולא היה מצוין שיש פגישה עם ערפאת. אמת ותמים. ולא רק זה, אדוני, כדי שנהיה הגונים: שבוע לפני זה תפסתי את חבר הכנסת בני אלון, וידעתי שיש לו בעיה. לא חשבתי שלחבר הכנסת בויס, שהוא חבר הקואליציה, שהממשלה שלו כל יום מנהלת משא-ומתן פה ושם, יש בעיה, אבל חבר הכנסת בני אלון הוא לא בדיוק בקואליציה, לכן שאלתי אותו: תגיד לי, יש לך בעיה אם ניסע? הוא בהגינותו יגיד. שאלתי אותו, אמרתי לו: תעשה טובה, תחשוב על זה, תן לי תשובה. נדמה לי ששאלתי אותך והתייעצתי.

בנימין אלון (מולדת):

לא על יאסר ערפאת.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא. לגבי הסיור, לא על יאסר ערפאת. שאלתי אותו בגלל הרגישות שלי.

הפגישה עם יאסר ערפאת תואמה יום לפני זה, ב-20:00, כי יאסר ערפאת לא מוסר לי את לוח הזמנים שלו. יאסר ערפאת הגיע לבית-לחם שלשום, זאת אומרת יום לפני כן בצהריים – אתם מתארים לעצמכם שהוא בא בוודאי לסיור עם לוח זמנים צפוף – ואז נודע לנו שגם ראש העיר וגם חברי המל"פ נמצאים יחד עם ראש הרשות הפלשתינית בסיורים בבית-לחם, באזור בית-לחם. אמרתי, שאם זה המצב, נפגוש גם את ערפאת יחד אתם.

כשקיבלתי ב-20:00 את ההודעה, תארו לעצמכם ולנפשכם שלא התחלתי להתקשר לכל חברי הוועדה ולהודיע להם על כך. היות שהיינו צריכים להיפגש ב-07:00 כאן בכנסת, מי שהגיע ב-07:00 לכנסת שמע ממני, אדוני היושב-ראש. חבר הכנסת שטרן, אתה חובש כיפה, אתה אדם דתי שיש לי הערכה אליו, אתה היית אתי באוטו.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אמרתי את זה.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תודה רבה, תגיד את זה. אני הזכרתי.

אברהם שטרן (מפד"ל):

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, הגענו לקבר רחל ופגשנו שם את חבר הכנסת זיסמן, שבאמת לא היה כאן בבוקר ולא ידע. גם זאב בויס לא הגיע לקבר רחל, נדמה לי שהוא הגיע אחר כך. אני לא יכול כל פעם שחבר כנסת מגיע באיחור לעשות ישיבה, להודיע על השלב הבא.

אבל, רבותי, מי שדיבר על הפתעה, מי שדיבר על זה שלא ידע: חבל, אתם חברי הכנסת. ב"דיעות אחרונות" זאת כבר לא היתה הפתעה. זאת אומרת, מי שרצה ידע, אבל מי שרצה שהוא לא ידע ושתהיה לו טענה שיש הפתעה – אז יש הפתעה. יש אפילו אנשי תקשורת כאן שאומרים לי, שבבוקר כבר ראינו את חברי הכנסת, שהם הולכים לפגוש את ערפאת. אז אנא מכם. נביא את הראיונות האלה כאן.

אני לא רוצה שיטענו טענות נגדי בקטע הזה, שאני מסתיר משהו מחברי הוועדה, שאני מנסה איכשהו לעשות דברים שהם לא יודעים עליהם. אבל אני לא יכול שלא להתייחס לנקודות חשובות, אדוני היושב-ראש, שבועדאי תתייחס אליהן. הרי הכנסת הזאת פועלת לפי תקנון, וכאשר נושא חורג מהתקנון – נמצאים פה גם יושב-ראש הכנסת הנוכחית וגם יושב-ראש הכנסת הקודמת – הכנסת פועלת לפי תקדימים. אתם חדשים, אין לי טענות אליכם. אני הייתי חבר ועדת הפנים הקודמת, והלכתי לסייר עם חבר הכנסת מצא ביריחו ערב הפינוי. מה זה עניין לוועדת הפנים? תסביר לי אחר כך. אני הלכתי עם חבר הכנסת מצא ל"אוריינט האוס". גם כשהלכנו ל"אוריינט האוס" עשיתם איזו פרובוקציה ועמדתם בחוץ. אני לא הבנתי למה. אתם אומרים שזו ריבונות ישראלית. אני מאמין שזו ריבונות ישראלית. תיכנסו.

רן כהן (מרצ):

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תסלח לי, תסלח לי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הוא עומד לסיים.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

רבותי, אי-אפשר לבוא ולהשליך טענות. תדעו לכם שאני חש ברגישות גדולה, ברגישות רבה, אדוני היושב-ראש, סביב זה שאני אולי יושב-ראש ועדה – ואני אומר לא בצחוק – גוי ראשון כאן בכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה היה אומר שזאת גזענות.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

הוא לא יחשוב עלי שזאת גזענות.

אני אומר: אני חש רגישות עצומה. יש ויכוח גדול, אדוני היושב-ראש, העם היהודי חצוי. אני די בבעיה. אבל תגידו לי, גם כשאני צריך לדבר על חברה קדישא בתל-אביב, אני לא צריך להיות בבעיה? יש המון נושאים רגישים שאני מטפל בהם לפעמים, לפי הבנתי ותפיסתי; חבר הכנסת בויס חושב שאני חורג, אחרים חושבים שאני לא חורג, אבל הכנסת תמיד תשפוט, וגם הציבור ששלח אותנו, חבר הכנסת בויס. את האמת צריך תמיד להגיד.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת: אני פועל בהגינות, באמינות, ממלא את תפקידי. כשאני ממלא את תפקידי כיושב-ראש ועדת הפנים, וכחבר כנסת שמילא תפקידים אחרים גם בתחום ביטחון המדינה, תדעו שאני עושה את זה מתוך שליחות, גם מתוך נאמנות ולויאליות קודם כול לדגל של ישראל. את זה תדעו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רבותי, נשאלו כאן שאלות שקשורות בסדר העבודה של חברי הכנסת. כמובן, לנושאים השנויים במחלוקת לא אתייחס.

חבר הכנסת בויס, אתה ביקשת להדיח את יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. בשנת 1988, נדמה לי, היה הליך של הדחת יושב-ראש ועדת הכנסת. אני מוכרח לומר לך כחבר הכנסת, בוודאי חבר הכנסת שבח וייס זוכר: זה היה מעמד לא מן המכובדים, אבל בסופו של דבר, לאחר תהליך קצר במליאה, הודח יושב-ראש ועדת הכנסת חבר הכנסת מיכאל רייסר, זיכרוננו לברכה. אני כחבר הכנסת מחיתי נמרצות נגד הצורה שבה התנהל הדיון במליאת הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

אתה צדקת.

היו"ר ד' תיכון:

יכול להיות שזה היה חוקי, יכול להיות שזה לא היה חוקי, אבל זה היה הליך לא מקובל, וכל עוד אני יושב-ראש הכנסת, לא אתן לחזור על המופע המביש הזה.

לגופו של עניין: נשאלה כאן שאלה באשר לסמכויות ועדת הפנים ואיכות הסביבה. יש לנו הפרק השני של התקנון, שבו קובע התקנון מה מותר ומה בסמכותה של כל ועדה וועדה. אני את הדיון כאן אעביר לתשומת לבו של יושב-ראש ועדת הכנסת, והוא יטפל בעניין הזה.

רבותי, ובכל זאת יש כאן בעיה, והבעיה היא ביטחונית. יכול להיות שחבר הכנסת מצא ערך סיוור לוועדה ביריחו, אבל אני קיבלתי מחאה חריפה על שחברי הכנסת, במסגרת הוועדות, יוצאים לסיורים ללא ידיעת יושב-ראש הכנסת, ואולי גם ללא ידיעת קצין הכנסת. יש כאן בעיות קשות ביותר באשר לביטחונם של חברי הכנסת. אם חבר כנסת רוצה בשבת לצאת לרמאללה, זה עניינו. אבל אם ועדת הכנסת או ועדה של הכנסת יוצאת ללא דיווח, ללא קבלת אישור מטעם המוסדות המוסמכים, זה פשוט יכול להסתיים לא טוב. אתמול זה הסתיים לא טוב, וזה יכול היה להיות גרוע יותר במקום אחר, שהרי הוועדה יצאה ללא קבלת הרשאה מטעם השלטונות המוסמכים.

אתמול קראתי בעיתון, חבר הכנסת סאלח טריף, והעיתונאי היה הגון, הוא כתב שהיציאה של הוועדה נעשית ללא ידיעתו של יושב-ראש הכנסת. זאת אומרת, העיתונאי ידע, יושב-ראש הכנסת לא ידע. אני לא יודע אם קצין הכנסת ידע, לא הצלחתי ללמוד, אני בודק את העניין. אבל יש תלונות של גופים שאמורים לאבטח את חברי הכנסת במסגרת הוועדות, ואני חוזר – במסגרת הוועדות.

אתמול בשעה 10:00 החלטתי שכל בקשה לקיים סיור טעונה אישור שלי – לא במובן המהותי. אני לא קובע את סדר-היום. אבל במובן הבטיחותי – אני חייב לדאוג שביטחונם של חברי הכנסת, במסגרת ועדה, יובטח. אינני בטוח, שכשחציתם אתמול את נקודת הבדיקה ליד קבר רחל, השלטונות או הגופים המוסמכים עקבו אחריכם ויכלו לטפל בעניין במקרה שיהיו חילוקי דעות. לכן, מעתה ואילך, או מאתמול בשעה 10:00, בכל סיור של כל ועדה לכל מקום, בין בירושלים ובין בגליל – תצטרכו לקבל את אישור יושב-ראש הכנסת. אני לא אתערב בנושא שעל סדר-היום, אבל אשאל ואתייעץ עם הגופים המוסמכים. זו אחריותי. אני לא רוצה שיחזור מה שקרה כמה שעות לאחר שקיבלתי את ההחלטה הזאת; ואולי צפיתי עתיד בתחום הזה, ואני מגנה את כל מה שקרה אתמול בחברון.

כאמור, חבר הכנסת בויס, הקדשתי לנושא הזה זמן. חשבתי שצריך להבהיר, כי מפעם לפעם נשמעות קריאות להדיח יושב-ראש כזה או אחר. אני, במסגרת המליאה, לא אחזור על המופע המביש של קודמו של קודמי, ואולי קודמו של קודמי.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

זה מדויק, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

זה לגבי הדבר השני.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אני ידעתי. האמן לי, אני זוכר. לגבי סידורי הביטחון – אלה הם הכללים החדשים. יש לנו אחריות. אנחנו לא רוצים להיות מופתעים. יש בעיה לבקר ביריחו; לפני שנתיים, כשהיית אומר: היום, אני מבקר בבית-לחם ונפגש עם אישיות כזו או אחרת – – –

חבר הכנסת רן כהן, אני סיימתי. זה היה דיון ארוך.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח לומר, שמה שאתה קובע ברגע זה איננו נושא שאפשר לעבור עליו באופן – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אז, אם יש לך הערות בעניין הזה, אתה מוזמן ללשכתי, ואנחנו נלבן את כל – – –

רן כהן (מרצ):

מאחר שקבעת פורום טוב של ראשי הוועדות, אני מבקש שתזמין – – –

היו"ר ד' תיכון:

נכון. אני כבר – – – אני אומר לך – – –

רן כהן (מרצ):

אני, למשל, חולק על המונח "אישור" שלך.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא.

רן כהן (מרצ):

אני מקבל שזה יהיה בתיאום.

היו"ר ד' תיכון:

אני חוזר: אמרתי שלגבי המהות אתה יכול להחליט מה שאתה רוצה. אני לא מתערב במהות. אבל, מבחינה בטיחותית-ביטחונית, האחריות חלה עלי.

רן כהן (מרצ):

בסדר גמור.

היו"ר ד' תיכון:

הודעה על כך יקבלו מזכירי הוועדות היום בשעה 17:00, ולאחר מכן נכנס את הפורום החדש של יושבי-ראש הוועדות.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

כן, בוודאי. יתקיים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, האם אפשר להבין מסיכום דברך, שהנושא שהעליתי יידון בוועדה?

היו"ר ד' תיכון:

אני מעביר אותו לידיעת יושב-ראש ועדת הכנסת, והוא יפעל על-פי הבנתו. התקנון ברור בעניין הזה.
אני מציע לכל אחד – – –

וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע ליושבים-ראש לחזור ולעיין בתקנון, אבל השאלה הזאת מלווה אותנו במשך שנים רבות.
ועדות שונות עוסקות בעניינים לא להן, ויושבי-ראש הכנסת התקשו לטפל בעניין הזה ולהכניסו
למסגרת אחרת. אבל, כאמור, רבותי – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

היושב-ראש, אם התקנון ברור, למה אתה מעביר את זה לוועדת הכנסת?

בנימין אלון (מולדת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע לך לעיין בתקנון. אני מציע לך לעיין בתקנון ולקרוא את הפרק השני, שם כתוב מה הן
הסמכויות של כל ועדה וועדה וגם תחומי הפעולה. אם שאלת שאלה ולא קראת את הפרק השני – אם
כי הסתמכת בפנייתך על סעיף 53(א), ואני קיימתי את הדיון על-פי תקדים שיצר יושב-ראש הכנסת,
חבר הכנסת שלמה הלל, ב-1988, זמן קצר לפני הבחירות; נכון, חבר הכנסת שבח וייס?

בנימין אלון (מולדת):

— — — אדוני, לשם —

קריאה:

אל תדבר בשמו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, תודה. אנו עוברים לסדר-היום. השר לקליטת העלייה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 35. חבר הכנסת דראושה, ברשותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — קצין של ערפאת.

היו"ר ד' תיכון:

ברשותך, אני לא חנה בבלי. אני מודיע: לחצו ידיים או לא לחצו ידיים; חבר הכנסת זיסמן לחץ יד או לא לחץ יד — זה לא מענייני.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

אני עובר, ברשותכם, לסעיף הבא. כאמור, השר לקליטת העלייה ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 35, מאת חבר הכנסת אדיסו מאסלה, בנושא: עיכוב לימודים במכינה הקדם-אקדמית בחיפה. חבר הכנסת מאסלה, בבקשה.

עיכוב לימודים במכינה הקדם-אקדמית בחיפה

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעקבות דחיית לימודיהם של 60 סטודנטים מהעדה האתיופית במכינה הקדם-אקדמית באוניברסיטת חיפה בשל קשיי משרד הקליטה למצוא להם מגורים, רצוני לשאול:

1. מדוע לא מצא המשרד מגורים לסטודנטים בתקופת הקיץ?

2. מדוע לא ניתן פתרון לאחר התחייבות חוזרת של המשרד?

3. מה הוא הפתרון המיידי שמציע השר?

תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לקליטת העלייה. בבקשה.

השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן, חבר הכנסת מאסלה מעלה עניין אמיתי; כלומר – במכינה באוניברסיטת חיפה נדחה מועד תחילת הלימודים. הלימודים היו אמורים להיפתח ב-13 באוקטובר 1996. המגורים, שנקבעו בתיאום בין משרד הקליטה, האגודה לקידום החינוך וגורמים נוספים, היו בשני קיבוצים: רמת-יוחנן וכפר-המכבי. כשבועיים לפני מועד הפתיחה המתוכנן הודיע קיבוץ רמת-יוחנן שלא יוכל לעמוד בהתחייבותו ולא יוכל לאכסן כ-40 סטודנטים בני העדה האתיופית.

משרד הקליטה, גם בהתייעצויות אתי, טיפל אינטנסיבית בנושא. באתי בדברים גם עם הגורמים המקומיים, עם השלטון המקומי, מתוך רצון למצוא באופן דחוף פתרון לבעיה. לשמחתי, אני צריך לומר, שאחרי מסע שכנועים הסכים קיבוץ רמת-יוחנן מחדש לאכסן את הסטודנטים. בימים אלה, נעשים כמה דברים בהיערכות הטכנית של הקיבוץ על מנת לאכסן את הסטודנטים על הצד הטוב ביותר בקיבוץ. המועד החדש, שנקבע לפתיחת הלימודים באותה מכינה, באוניברסיטת חיפה, הוא

29 באוקטובר 1996, כלומר – בשבוע הבא. אני מאוד מקווה שנוכל לעמוד במועד הזה. נכון להיום, אין שום מכשול נוסף.

באותה הזדמנות הייתי רוצה לציין – בעקבות שאלתך, חבר הכנסת מאסלה – שעכשיו ברור לנו, לכולנו, עם פתיחת שנת הלימודים, עד כמה חשוב היה המאבק על השארת מינהל הסטודנטים במסגרת משרד הקליטה. כידוע לחברי הכנסת, החלטת ראש הממשלה מס' 1, של הממשלה הנוכחית, היא בנושא הזה של מינהל הסטודנטים, ועכשיו זה מאפשר לנו לתת טיפול אינטנסיבי לנושא. לידיעתך, עד כה נרשמו במינהל 487 סטודנטים בני העדה האתיופית, וכפי שאומרים: כן ירבו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת מאסלה, שאילתא נוספת.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אני מודה לתשובת כבוד השר. אני מקווה, רוצה ונוטה להאמין לך, שהסטודנטים יתחילו ללמוד בסוף החודש, ושהפתרון של בעיית המגורים יהיה פתרון אמיתי.

השאלה הנוספת שלי: הסטודנטים היו צריכים להתחיל ב-1 בספטמבר ולא ב-13 באוקטובר. מדובר פה לא בסטודנטים מן המניין אלא במכינה קדם-אקדמית. האם המשרד יתמוך באותם סטודנטים בשיעורי עזר אינטנסיביים, על מנת שיתגברו על הפיגור הזה של חודשיים ויוכלו להשתלב ולהתקדם בלימודים שלהם?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. השר לקליטת העלייה ישיב. בבקשה.

השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהמשך לשאלה של חבר הכנסת מאסלה, ההנחיה שלי למינהל הסטודנטים ברורה: יש לתמוך ככל האפשר בסטודנטים בני העדה הלומדים במכינות, על מנת לאפשר את כניסתם למסלול הלימודים הרגיל. כולי תקווה שנוכל לפצות, מבחינת התמיכה שלנו, את הסטודנטים האלה בחיפה, אותם 60 סטודנטים שבהם מדובר, ולתת להם כל מה שנדרש, על מנת שבשנה הבאה ייכנסו בצורה טובה למסלול הלימודים הרגיל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דוד ראם שואל בעל-פה את סגן שר הבריאות בנושא: תרופה חדשה לטיפול בצנתורי בלון. בבקשה.

תרופה חדשה לטיפול בצנתורי בלון

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

ב"ידיעות אחרונות" מ-20 באוקטובר 1996 פורסם, כי לפני כשבעה חודשים הובאה לארץ תרופה לטיפול בצנתורי בלון, אולם בשל מחירה הגבוה – 1,200 דולר, ממעטים בתי-החולים להשתמש בה.

רצוני לשאול:

1. האם אלה העובדות?

2. האם תפעל להגברת השימוש בתרופה האמורה לצורך מניעת היווצרות קרישי דם?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבריאות. בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, לשאלתך הראשונה: הידיעה אינה מדויקת. שם התרופה שמוזכרת בכתבה נרשמה בחודש יולי 1996 בפנקס התרופות, REOPRO התרופה הוא כלומר, יש הבדל; אתה ציינת שהיא נמצאת בארץ שבעה חודשים. היא יכולה להימצא בארץ גם שנתיים, אבל אם היא לא מקבלת את האישור ולא נרשמת כחוק במשרד הבריאות, באגף הרוקחות, כי אז המשמעות היא שהיא נמצאת בארץ רק מיולי 1996, ותעשה את החישוב כמה חודשים זה.

התרופה הנ"ל אינה כלולה בסל התרופות המחייב את קופות-החולים לספקה למבוטחי הקופות בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי. לכן יש בעיה. יש סל בריאות, ולצערנו הרב הוא מצומצם, ותהיה מלחמה להרחיב או להגדיל אותו.

אני רק רוצה להוסיף הערה. אם משתמע מהכתבה שהתרופה הזאת בדוקה ב-100% ויעילה בכל המקרים, אני רוצה לעדכן ולומר, שהתרופה הנ"ל הינה תרופה חדשה יחסית לשימוש בארץ, ועל אף יעילותה, כפי שאכן מצוין בכתבה, היא גורמת סיבוכי דימום במידת מה, והיא טרם נבדקה באופן מסודר לצורך כל מגוון הטיפולים המקובלים כיום בארץ. לפיכך, תרופה זו אינה ניתנת באופן שגרתי, אלא כל מקרה נבדק לגופו בבית-החולים שבו מבוצעת הפרוצדורה הרלוונטית. כלומר, זה לא מתאים לכל המקרים.

עם זאת, אין ספק כי במצוקה הכלכלית שבה שרויים בתי-החולים כיום לא ניתן להתעלם משיקולי עלות לעומת היעילות בשימוש בתרופה חדשה זו, כחלק ממכלול השיקולים העומדים ביסוד ההחלטה, האם להשתמש בתרופה בטכנולוגיה רפואית זו או אחרת. כידוע לך, עלות של צנתור היום היא כ-17,000 שקל, והמחיר הזה נקבע במשרד הבריאות, כלומר, משוקלל, בממוצע, כי יש צנתור שעלותו 10,000 שקל ויש אולי כזה שעלותו 20,000 שקל. זה מה שנקבע היום. זה עדיין לא נכלל בסל הבריאות. יכול להיות שבעתיד יחליטו קופות-החולים ומשרד הבריאות להכניס את התרופה לסל התרופות, אבל זו המציאות ברגע זה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד ראם. בבקשה.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד סגן השר, אני למד ששיקולי עלות הם גם שיקולי בריאות ושיקולים של חיים ומוות. בנושא של צנתורי לב פורסם בעבר בעיתון "הארץ" תחקיר של העיתונאי יוסי בר-מוחא, שכתב שבצנתורי לב עושים שימוש חוזר בבלונים. אם אותו שיקול של העלות קיים גם כאן, הייתי רוצה לשאול, אם השימוש החוזר בוטל, או שעדיין עושים היום שימוש חוזר בבלוני צנתור. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מייד כשפורסמה הכתבה דאג שר הבריאות, שהיה בתחילת תפקידו, לכנס את כל אנשי המקצוע במשרד הבריאות, את כל הנוגעים בדבר, ומובן שניתנו הנחיות ברורות להפסיק את השימוש החוזר בבלונים. היו פאשלות בכל מערכת, ובמקרה הזה יש לציין סוף סוף לחיוב את העיתונאים, שעושים עבודות חשיפה מיוחדות, והלואי שבזה הם יעסקו, ולא בכל מיני פרובוקציות קטנות למיניהן. אני יכול לבשר לך, שהדברים טופלו, ומטופלים, ושהופסק השימוש החוזר בבלוני צנתור.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שלום שמחון שואל את סגן שר הבינוי והשיכון בנושא: פינוי אתרי קרוונים.
בבקשה.

פינוי אתרי קרוונים

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בחצרות-בארותיים, אתר קרוונים הצמוד לטול-כרם, וכמו-כן באתרי קרוונים אחרים, התפנו רוב התושבים ונשארה אוכלוסייה קשה שאין לה פתרונות, וגם אם הם קיימים, הם אינם מתאימים להם.

רצוני לשאול:

מה הוא לוח הזמנים המחייב לפינוי תושבי אתרי הקרוונים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, סגן שר הבינוי והשיכון.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני לא יודע אם אפשר להתחייב על מועד מדויק לפינוי, מכיוון שזה דבר די מורכב. אחד הפתרונות לפינוי הקרוונים היה המסלול של "בנה דירתך", ולצערנו, ממשלת ישראל החליטה לבטל את המסלול הזה בגלל הערות של מבקרת המדינה, אם כי משרד השיכון סבור, שבכפוף לשינויים שאנחנו מציעים, עדיין אפשר להמשיך בזה.

אם המסלול הזה של "בנה דירתך" לא יתחדש, ננסה למצוא דרכים אחרות, אבל ככלל אני רוצה להביא לידיעתך, חבר הכנסת שמחון, וגם לידיעת חברי הכנסת:

נכון להיום, 89% מתושבי הקרוונים שמטופלים על-ידי משרד הבינוי והשיכון – ואני מדגיש, המטופלים על-ידי משרד הבינוי והשיכון – נמצאו להם פתרונות. מרבית המשפחות פינו את האתרים והן מתגוררות בדירור קבע.

באתר בארזתיים היו 136 בתי-אב בקיץ 1993. היום נותרו רק עשרה בתי-אב ללא פתרונות דיור, זאת אומרת, 93% של פתרונות דיור ניתנו באתר בארזתיים.

הדגשתי קודם, כי באותו אתר קיימת גם אוכלוסייה נוספת של עולי אתיופיה, ולפי החלטות של הממשלה הקודמת, העולים האלה מטופלים על-ידי משרד הקליטה ולא על-ידי משרד הבינוי והשיכון. שם יש כ-150 אתיופים בודדים וכ-30 משפחות שעדיין לא נמצא עבורן פתרון, ומי שצריך לתת לך תשובה בעניין זה כאן, לך וליתר חברי הכנסת במליאה, זה משרד הקליטה.

הנתונים שיש למשרד הבינוי והשיכון הם, שמשרד הקליטה בחר דווקא באתר בארזתיים כפתרון לטווח ארוך יותר, בעיקר עבור אוכלוסיית הבודדים מקרב עולי אתיופיה. מסיבה זו אי-אפשר לפנות את האתר. רק אם יהיה שיפור משמעותי יותר בהיקף הסיוע שמשרד השיכון יכול להציע לבודדים – וזה מטופל כרגע על-ידי משרד הבינוי והשיכון והקליטה מול משרד האוצר – אפשר יהיה לפנות את האתר.

כפי שאמרתי בהתחלה, אנחנו מקווים ואנחנו נעשה הכול, בחלק של משרד הבינוי והשיכון, לעמוד במשימה שהצבנו לעצמנו, וכי עד קיץ 1997 נוכל לפנות את כל מי שנמצא באתרי הקרוונים ומטופל על-ידי משרד הבינוי והשיכון.

היור"ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת באותו נושא לחבר הכנסת שלום שמחון. בבקשה.

שלום שמחון (העבודה):

אם הבנתי נכון את דברי סגן שר הבינוי והשיכון, לוח הזמנים בקשר לשאלה שלי הוא קיץ 1997.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לגבי מטופלי משרד השיכון.

שלום שמחון (העבודה):

במה שקשור למשרד השיכון, ואני מבין שאם אני צריך להמשיך ולשאול, אני צריך לפנות לשר הקליטה, על-פי מה שאמרת כאן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — שר האוצר.

שלום שמחון (העבודה):

זה מה שנאמר על-ידי סגן השר.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שלום שמחון (העבודה):

הרי אנחנו לא יכולים לחזור כל הזמן לממשלה הקודמת. נבחרה ממשלה חדשה, ובזמן כלשהו היא צריכה לתת גם פתרונות. אי-אפשר להאשים כל הזמן את הממשלה שהיתה, ובעוד שנתיים להגיד שהממשלה הבאה תעשה את זה. זו טכניקה מאוד יפה, אבל היא לא עובדת, לפחות לא על הציבור.

לפני שבוע-שבועיים הבנתי, שבאתר הקרוונים חצרות-יסף, למשל, היתה כוונה הפוכה – לקלוט נוספים. האם נכון שהעובדה שלא מפנים את האתרים האלה אחת ולתמיד משאירה בעצם דלת פתוחה להמשיך ולקלוט שם אנשים נוספים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבינוי והשיכון.

אגב, הפרויקט הזה של "בנה דירתך", אדוני סגן השר, אכן בוקר קשות על-ידי מבקרת המדינה, אבל גם בצדק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אומנם המסלול של "בנה דירתך" נעשה על-ידי הממשלה הקודמת, אבל אני חושב שהוא היה מסלול טוב.

אמרתי שיש הערות של מבקרת המדינה. אנחנו במשרד סבורים, שיחד עם ההערות האלה היו יכולים להשאיר את המסלול הזה עם התיקונים המתחייבים, כי אולי לא הכול נעשה כפי שצריך היה להיעשות. יש כלל שבין השורות לא נמצא שגיאות כתיב. כאשר אדם כותב – יכולות להיות שגיאות כתיב; בין השורות – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל מה שהמבקרת אומרת הוא, שהסיוע בעצם הגיע לשכבות הלא-נכונות ושההטבה בעצם ניתנה למקורבים.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל היא גם הגיעה למפוני אתרי הקרוונים, וזה מה שחשוב.

היו"ר ד' תיכון:

אפשר לתקן, כאמור.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לשאלה הנוספת של חבר הכנסת שלום שמחון – לי לא ידוע על אוכלוסייה חדשה שנקלטה בחצרות-יסף, אבל אני מוכן לבדוק זאת, ואני אשתדל להשיב לך. לי לא ידוע שיש היום צורך בדברים כאלה.

היו"ר ד' תיכון:

סגן השר ישלח לך תשובה בכתב.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

שר התחבורה ישיב על שאלות, בבקשה.

מחירי הנסיעה בתחבורה הציבורית

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר התחבורה ביום א' באב התשנ"ו (17 ביולי 1996):

ידוע לי, כי בעקבות העלאת מחירי הנסיעה באוטובוסים ב-13%, הופכת הנסיעה באוטובוסים ללא כדאית, ובכך גורמת לחלק מהאוכלוסייה להעדיף נסיעה ברכב פרטי או אחר.

רצוני לשאול:

1. האם מספר תאונות הדרכים עלול לגדול עקב הצפיפות בכבישים?

2. באיזה סקטור חברתי פוגעת העלאת מחירי הנסיעה באוטובוסים?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר התחבורה י' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתשובה על השאלתא של חבר הכנסת חיים דיין, הריני להשיב:

1. א. התחבורה הציבורית מאופיינת ברמת בטיחות גבוהה מזו של התחבורה הפרטית. המאפיינים הבולטים: 1. הנהג – מיומנותו, הכשרתו וגילו; 2. הרכב – בעל סטנדרטים גבוהים; 3. הפיקוח באוטובוסים – גם על הנהג וגם על הרכב.

ב. מדיניות משרדנו היא לפתח ולהרחיב את השימוש בתחבורה ציבורית, אם באמצעות סלילת נת"צים – נתיבים לתחבורה ציבורית – גם על חשבון נתיבי הנסיעה של הרכב הפרטי, ואם בסבסוד החברות כדי לעודד את השימוש בתחבורה הציבורית.

ג. על-פי הנתונים הנמצאים בידינו, שיעור התאונות על-פי קילומטרז' גדול ברכב פרטי פי-שמונה מאשר לנוסעים באוטובוס.

גם הנסיעה במוניות בטיחותית יותר – על-פי קילומטרז' הם מעורבים בכ-60% פחות תאונות מאשר נוסעים ברכב הפרטי.

ד. הצפיפות מגבירה את התאונות בשל העובדה שיש יותר קונפליקטים בין כלי הרכב בצמתים, בסטיות מנתיבים וכיוצא באלה. לעומת זאת, יש ירידה בחומרת התאונות, שכן מהירות הנסיעה יורדת עם הצפיפות.

2. שירות תחבורה ציבורית הינו שירות עממי, ולמשתמשים בו אין בדרך כלל רכב פרטי זמין.

ההעלאה פוגעת בראש ובראשונה בצרכנים הקבועים של השירות – נסיעות לעבודה, לימודים וכו' – ובאופן מיוחד בסקטורים שאין להם החזר הוצאות נסיעה, או שהחזר חלקי.

3. במסגרת האפשרויות הנובעות מהעלאת התעריפים, משרדנו מבצע תיקוני עיוותי תעריפים – הוזלה – וזאת בהיקף מקומי מצומצם מאוד.

ספרייה מקצועית למורים לנהיגה

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר התחבורה ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ארגון המורים לנהיגה בקריות פנה לשר התחבורה וביקש סיוע בהקמת ספרייה מקצועית, שתגביר את המודעות לבטיחות בדרכים ותשרת מבחינה מקצועית את כל המורים לנהיגה בישראל.

רצוני לשאול:

1. האם יתמוך משרדך בארגון?

2. מתי תוקם ספרייה?

תשובת שר התחבורה י' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד התחבורה תומך בספרייה מקצועית הקיימת במכון למחקר תחבורה בטכניון במסגרת פטור מכרז – ספק יחיד – שניתן למכון בטכניון. תמיכה זו באה מקרן לבטיחות בדרכים.

אחת הדרכים להוציא אל הפועל בנייה של ספרייה כזו יכולה להיות במסגרת המכון למחקר בטכניון – הקמת שלוחה לספרייה או אגף מיוחד בספרייה לנושאים הקשורים למורים לנהיגה. במקרה זה על המכון בטכניון לכלול בתוכנית עבודתו נושא זה ולתקצבו בהתאם.

דרך נוספת היא למצוא גוף חיצוני שייתן את חסותו לבנייה הספרייה ויממן את הקמתה.

איסוף אשפה בשולי כבישים בין-עירוניים ובתחנות אוטובוס

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר התחבורה ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ניקיון הארץ והסביבה הוא ערך אסתטי-תרבותי חשוב מאוד לאיכות החיים, אולם בשולי הכבישים הבין-עירוניים ובתחנות האוטובוסים הסמוכות לכבישים אלו מצטברים גלי אשפה רבים.

רצוני לשאול:

1. מה הם נוהלי הקבע והתדירות באיסוף האשפה מהכבישים ובתחנות האוטובוסים הבין-עירוניים?

2. מה יעשה משרדך לשיפור המצב?

תשובת שר התחבורה י' לוי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתשובה על השאלות של חברת הכנסת ענת מאור, הריני להשיב:

2-1. על-פי תקנות התעבורה וגם על-פי המקובל נתונה האחזקה של רשת הדרכים הארצית/הבין-עירונית בידי מע"צ, כיום – במשרד התשתיות הלאומיות.

לצורך זה, "אחזקה" כוללת גם פעולות ניקיון.

ניקיון שולי הדרכים ותחנות האוטובוסים בתחום השטח המוניציפלי הוא באחריות הרשויות המקומיות.

היכולת של משרד התחבורה להשפיע בהקשר זה מסתכמת בהפניית תשומת הלב של מע"צ.

מזגנים באוטובוסים

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר התחבורה ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

אחוז גבוה של אזרחי המדינה משתמש בשירותי התחבורה הציבורית, בעיקר באוטובוסים. אחוז לא מבוטל מקרב ציבור זה נאלץ לנסוע באוטובוסים שבפועל אינם ממוזגים, בקיץ הישראלי.

רצוני לשאול:

1. מה הוא שיעור האוטובוסים שאינם ממוזגים כלל או שהמיזוג בהם מקולקל?

2. האם נשקל לפתור בעיה זו באמצעות צו של משרדך?

תשובת שר התחבורה י' לוי: (לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתשובה על השאילתא של חברת הכנסת נעמי בלומנטל הריני להשיב:

1. כיום מותקנות מערכות מיזוג אוויר בחברות הבאות: "אגד" – בכ-93% מצי האוטובוסים; "דן" – בכ-70% מצי האוטובוסים; חברת ב"ש –51% מצי האוטובוסים.

2. משרד התחבורה רואה בנושא מיזוג האוויר באוטובוסים הפועלים בקווי שירות מרכיב בולט בקרב המרכיבים היוצרים את רמת השירות לציבור הנוסעים.

מתוך הכרה זו הותקנה תקנה לתקנות התעבורה (364ג), המחייבת התקנת מיזוג באוטובוסים ציבוריים משנת הייצור 1989 ואילך.

כמו-כן דאג המשרד, באמצעות קרנות השיפורים בתחבורה הציבורית המשותפות למשרד ולמפעילים, להתקין מערכות מיזוג אוויר בלמעלה מ-730 אוטובוסים משנות ייצור מוקדמות יותר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר התחבורה.

שר התחבורה י' לוי:

תודה, אדוני.

הצעות לסדר-היום קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 542, 544, 570, 572 ו-583: קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי. אולי תיגש למזכיר?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השבוע, ביום ראשון, נסעה משאית עם שני מכלים שהכילו חומצה מלחית. בצומת תל-השומר בלמה המשאית בפתאומיות, וכתוצאה מכך ניתק מכל ופגע בקדמת המשאית. המכל נסדק וכ-10 מ"ק של חומצה דלפו ממנו. אלפי מכוניות שנסעו באותו מחלף, אליו וממנו יצרו פקק גדול, שסתם את מרכז הארץ.

כידוע, החומצה המלחית הינה נוזל מסוכן למגע, שגורם לצריבות בעיניים ולקשיים במערכת הנשימה.

הנהגים ישבו במכוניותיהם מפוחדים, תושבים פונו, ובמשך ארבע או חמש שעות נוצר הפקק הגדול במדינה.

הסבל של הנהגים וההפסד הגדול שלהם מחייבים אותנו לקום ולעשות מעשה.

רק לפני שבוע פורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבה של אריאלה הופמן, ובה נחשפים מחדלים רבים בפיקוח על הובלת חומרים רעילים.

בשיא טיולי סוכות הובלו 10,000 טונות פסולת מחיפה לאתר הסילוק הארצי ברמת-חובב. החומרים הרעילים הובלו ממפרץ-חיפה לאורך 300 ק"מ עד רמת-חובב במשאיות פתוחות. זאת חריגה בוטה מהחוק. לא היה סימן על המשאיות, וספק גדול אם הנהגים ידעו מה מצוי במשאיות.

כל זה מחייב אותנו להתמקד באכיפת החוק ובהגברת הפיקוח.

ראשית, אני טוען שהמשאיות צריך שיהיו ראויות לכך ומתאימות להובלת החומרים הרעילים. חובה זו מוטלת על משרד התחבורה. יש למצות את הדין עם שולחי החומרים, ולא רק עם נהגי המשאיות. יש להגביר את מערך הפיקוח כדי שנהגי המשאיות ידעו שהם מסיעים חומרים מסוכנים, שיש פיקוח עליהם גם ביום, גם בלילה, גם בחול המועד. יש לשקול הובלת החומרים המסוכנים בשעות הלילה המאוחרות. על-ידי כך נמנע סבל גדול מרבבות נהגים.

אני קורא למשרד לאיכות הסביבה ולמשרד התחבורה לנקוט את כל האמצעים ולמנוע סבל ופגיעה מסוכנת מהנהגים ומהתושבים. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בן-צור. אני מזמין, באותו נושא, את חבר הכנסת מיכאל נודלמן. אדוני, בבקשה.

אנחנו דנים בהצעה לסדר-היום, הצעה דחופה: קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים. יש לנו חמש הצעות בנושא הזה. אדוני, בבקשה, שלוש דקות לרשותך.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני לדבר על בעיית ההובלה והטיפול בחומרים מסוכנים בישראל.

ביום ראשון בשבוע הזה, כתוצאה מתאונה, היתה דליפה של חומר רעיל ממשאית בכביש גהה. יצאנו בזול, ואם אנו כבר מתקרבים לחג החנוכה – אפשר בהחלט לדבר על נס. אילו לא היתה במכלי המשאית חומצה מלחית, חומר מסוכן כשלעצמו, אלא היה חומר הרבה יותר מסוכן, כמו דיאוקסין או הידרוזין, הדבר לא היה מסתיים בפקק בלבד אלא באסון לאומי בממדים דומים לזה שהתרחש בצ'רנוביל. אני יודע מה אני אומר.

צריך לדעת, שבכל יום 3,500 טונות של חומרים מסוכנים, ביניהם כאלה שדרגת סיכונם גבוהה ביותר, מובלות בשעות שיא ובעורקים מרכזיים ברחבי הארץ, זאת בהפרה בוטה של הוראות הבטיחות להובלת חומרים מסוכנים ובזלזול מוחלט בהם.

אקח את דוגמת ההידרוזין. זה חומר בעל כושר פיצוץ גבוה ביותר, שגרם אחד ממנו שווה ל-4 ק"ג , ואשר גורם במקרה של שאיפה מזערית לסרטן הכבד. גם דיאוקסין, שהתקן המותר של TNT הימצאותו באוויר הוא סנטימטר מעוקב לקילומטר מעוקב אוויר, גורם למותו של אדם, וגם לנזקים גנטיים המורגשים לדורי דורות.

התקנון קובע, שצריך להוביל את ההידרוזין בלילה, בכמות שאינה עולה על 120 ליטר, בליווי משטרת בליווי מכבי-אש. על כל משאית צריך להופיע מספר טלפון של מרכז מידע לחומרים מסוכנים על מנת שבמקרה של דליפה יהיה ניתן לברר מייד מה החומר ואיך מנטרלים אותו.

לדאבוננו, צה"ל הוא היום הגורם היחיד אשר מקפיד על הוראות אלה. כל שאר הגורמים מובילים את החומרים המסוכנים ללא ליווי, בכל עת ולכל מקום; כפי שידוע מהתאונה האחרונה – עם מספר טלפון לא מעודכן.

במלים אחרות, רבותי, יש תקנות, אבל אין אכיפה. ומדוע אין אכיפה? כי יש לפחות חצי תריסר משרדים שאחראים לחלק זה או אחר של הובלת החומרים המסוכנים. זהו מצב בלתי נסבל, שעלול להביא, חס וחלילה, לאסון גדול.

נחוץ להקים גוף שירכז בתוכו את כל הנושא של הובלת חומרים מסוכנים ויהיה אחראי לאכיפת התקנות הרלוונטיות ולענישת אלה שלא מבצעים אותן.

אני חוזר ואומר, מה שדרוש זה לא חקיקה, היא קיימת, אלא אכיפת החקיקה.

שוב, לגבי האסון בצ'רנוביל, ש"זכיתי" ללמוד אותו מקרוב, חשוב לציין, שמה שגרם לאסון אינו חוסר בהוראות בטיחות אלא אי-אכיפת ביצוע ההוראות האלה, וכתוצאה מכך רשלנות וחוסר אחריות טוטליים מצד פועלי תחנת כוח גרעינית.

היום אנו עומדים מול אותה תופעה בדיוק בארץ בעניין הובלת חומרים מסוכנים. באוקראינה למדו את הלקח במחיר מאוד גבוה, של חיי עשרות אנשים. אנחנו חייבים ללמוד מאותו ניסיון. אני ממליץ על הקמת גוף יחיד שיהיה אחראי להובלת חומרים מסוכנים, אשר ידון בדחיפות בנושא הזה בוועדת שרים לאיכות הסביבה. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מיכאל נודלמן. אני מבין שזה נאומך הראשון, אני מברך אותך ומאחל לך הצלחה. עשית את זה בכשרון רב בנושא חשוב. אני מאמין שתוסיף לבית הזה מהיכולת שלך, מהכישורים שלך, ועל כן תבוא על הברכה, אדוני.

אני מזמין את הנואמת הבאה, חברת הכנסת סופה לנדבר. גברתי, בבקשה, באותו נושא: קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים. שלוש דקות לרשותך. אחרייך – חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מברכת את פרופסור נודלמן, חבר הכנסת. אני חושבת שהבעת את דעתך. אנחנו מוסיפים לגוון של הכנסת לא רק עלייה חדשה אלא גם פרופסורה חדשה, שהגיעה ממדינה שגם אני עליתי ממנה לפני 17 שנה.

עכשיו – לנושא. אני רוצה לחזק את הנאום הקודם ולחזור על כמה דברים אשר במשך השנה קורים לנגד העיניים שלנו. הנה אני מחזיקה מול העיניים שלי כמה כתבות: "זהירות, ענבים רעילים מחברון". כתבה אחרת: "משאיות קטלניות".

כתבה אחרת: "70% מהשחיטה בישראל היא שחיטה שחורה בלתי סניטרית". כתבה אחרת: "70% משחיטת הצאן ו-44% משחיטת הבקר בישראל היא 'שחיטה שחורה', המסכנת את בריאות הציבור – כך מסר הוטרין הראשי, פרופסור ארנון שמשוני. שחיטה שחורה היא שחיטה בלתי מבוקרת, המתבצעת ללא תנאים סניטריים, ללא קירור וללא פיקוח וטרינרי. הבעיה חמורה במיוחד ביישובי המגזר הערבי בצפון הארץ, טוען פרופסור שמשוני ומזהיר: מי שקונה בשר משחיטה שחורה משחק ב'רולטה רוסית'". אני חושבת שהוא אומר דבר נכון, אבל הוא לא יודע עד כמה הוא נכון. "הרופאים הוטריןרים: היקף השחיטה השחורה יותר מ-100 מיליון דולר בשנה". וכן הלאה וכן הלאה.

אני רוצה להגיד, שבכל מדינה מתקדמת יש תברואה מפותחת. אם נדבר על תברואה ותורה, אנחנו יודעים על נורמות של תברואה, על היגיינה, רחיצת ידיים לפני ואחרי האוכל, אנחנו מדברים על ברית ועל מקוואות. אני לא חזרתי בתשובה. למה אני מדברת על הדברים האלה?

אתם יודעים שלפני זמן לא רב נערך סקר בארצות-הברית. הסקר הזה נערך עם מצלמה נסתרת בשירותים. שמו לב שהאוכלוסייה של אמריקה לא תמיד רוחצת ידיים אחרי השימוש בשירותים. מה צריך לעשות בחוקי היגיינה ותברואה? שמו מצלמה נסתרת בשירותים כדי ללמד את הלקח, כדי ללמד מה עלולות להיות התוצאות.

אנחנו מדברים על המון מחלות שאנחנו יכולים למנוע אותן בעזרת תברואה. לפי התקנות, לכל 10,000 איש צריך להיות רופא סניטרי, רופא לתברואה. יש היום המון רופאים שהגיעו מברית-המועצות עם תואר שני, שלא מנצלים אותם היום במדינת ישראל. ואני שואלת, מה יותר יקר מבריאיות. הרי את הדבר הזה לא ניתן לרכוש בכסף. כדי למנוע את המחלה צריכים לטפל במניעתה, ולא במחלה עצמה.

מדינת ישראל אינה עומדת בנורמה. כדי למנוע וכדי שתהיה מודעות של תושבי ישראל אנחנו חייבים לחקור את הדבר. עלינו לדאוג לנצל את הפוטנציאל הבלתי מנוצל של הרופאים האלה, ואז נשמור על בריאות תושבי מדינת ישראל. וכאשר נשמור עליה ניתן גם פתרון ברמת גבוהה של רופאים לתברואה, רופאים שהגיעו למדינה ויכולים לתרום לבריאות של תושבי מדינת ישראל.

אני מבקשת דיון במליאה בנושא הזה. אני חושבת שאנחנו צריכים לבקש הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית כדי לדון בעניין, לא רק כדי לנצל את הפוטנציאל, אלא כדי למנוע את המחלות שעומדות אצלנו בפתח. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת סופה לנדבר. אני מבקש להזכיר, שהנושא העומד על סדר-היום הוא קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים.

רשות הדיבור לחבר הכנסת עמנואל זיסמן – איננו. הבא אחריו – חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. הנושא הוא קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים. הצעה דחופה של חמישה חברי כנסת. אדוני, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שלי לסדר-היום נגעה לנושא תאונות הדרכים שמעורבות בהן משאיות, וגם לנושא של הובלת חומרי נפץ. כיוון שבנושא של הובלת חומרי נפץ אני מסכים לחלוטין עם הדברים שנאמרו על-ידי חברי הכנסת הנכבדים קודמי, ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר משהו לגבי חלקן של משאיות בתאונות הדרכים, בפצועים, בפצועים קשה ובהרוגים במדינת ישראל.

אני אומר מראש, שאני לא מאשים כאן ציבור נהגים שעובד קשה, בתנאים לא קלים, לעתים עובד שעות ארוכות מדי. במקרה אחד לפחות יש לנו עדות של דברים שאמר נהג אוטובוס, שהוא עבד 21 שעות רצופות. יש לנו יסוד להניח שההוראות של משרד התחבורה והתקנות של משרד התחבורה בדבר מנוחה אינן מקוימות. אני שוחחתי עם הרבה נהגים. אנחנו גם נוהגים בכבישי הארץ ואנחנו רואים מה מתרחש.

רבותי חברי הכנסת, בשנת 1995 היו משאיות מעורבות בלמעלה מ-120 תאונות עם הרוגים. מה פירוש – תאונות עם הרוגים? תאונה עם הרוג אחד ומעלה. אין למשרד התחבורה נתונים על סך כל ההרוגים בתאונות אלה, ואני מציע שהדבר יבדק.

אבל, אני מניח הנחה זהירה, שאם בכל תאונה כזאת היה לפחות הרוג אחד ובכמה מהתאונות היו, לדאבונו הרב, לאסוננו הגדול, יותר מהרוג אחד, אנחנו עוסקים ב-140 הרוגים, לפחות. 140 נשים, גברים, ילדים מתו בשנה אחת בכבישים כתוצאה מתאונות שהיו מעורבות בהן משאיות.

אדוני שר התחבורה, אני לא יוצא מתוך הנחה שכל התאונות האלה הן באשמת נהגי המשאיות. הרי אנחנו יודעים, שגם נהגי הרכב הפרטיים אינם הנהגים הזהירים והטובים ביותר בעולם, בלשון המעטה. הם נדחפים, הם לא שומרים על כללי ניתוב התנועה. אבל בכל זאת, צריך לזכור, שציבור נהגי המשאיות, כמו נהגי האוטובוסים – שגם הם גרמו ל-65 תאונות קטלניות עם הרוגים – הם נהגים מקצועיים. הם לא כמו האשה הנוהגת במכונית של בעלה, הבעל הנוהג במכונית של אשתו,

הבן הנוהג למסיבה. זהו מקצועם, וגם קל להשתלט עליהם. לא מדובר כאן במיליון נהגים; מדובר כאן בכמה אלפי נהגים.

אני נוסע בכבישי הארץ, אני נוסע בכביש ירושלים-תל-אביב לכנסת, כמעט אין יום שאני לא רואה תאונה ואין שבוע שאני לא רואה תאונה עם משאית. היום היתה תאונה עם משאית, ביום ראשון היה הדבר הזה, שבקושי נגמר כפי שנגמר, בכביש בר-אילן.

שר התחבורה י' לוי:

לא היתה תאונה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני אומר: בקושי נמנע אסון. היום היתה תאונה. סגרו את הכביש פרדיס-יוקנעם. אני לא מדבר על הנזק הכלכלי שהפקקים העצומים גורמים. אני מדבר על פיקוח נפש. אוטובוסים ומשאיות גרמו יחד 186 תאונות עם הרוג אחד לפחות בכל אחת מהן. כלומר, 200 הרוגים. מחצית מההרוגים שיש לנו במדינת ישראל הם מתאונות שמעורבים בהן כלי רכב של נהגים שאמורים להיות מקצועיים וש אפשר לפקח עליהם.

למה ארחיק לכת. כמו רבים מאתנו, אני נוהג כשאני בחופשה. זו החופשה האהובה עלי – לקחת מכונית ולנהוג. תמיד כשאני מדבר אומרים לי: אל תשווה אותנו לשווייץ. לא, אני לא משווה. נהגתי כעת בפורטוגל ובספרד. לא ראיתי תופעות כאלה. אגב, כמעט שלא ראיתי – שמתי לב באופן מיוחד – משאיות עוקפות, ואת הסמי-טריילרים לא ראיתי בכלל עוקפים אי-פעם.

אדוני שר התחבורה, אני מציע שנדון בזה במסגרת הוועדה. אי-אפשר להמשיך ככה.

שבח וייס (העבודה):

אתה מציע לדון בזה במליאה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מציע לדון בזה במליאה. בסדר. אני כבר צופה פני העתיד.

יש לי שורה של הצעות, זמני תם, אבל כמו בדברים רבים אחרים, אדוני שר התחבורה, היהדות נתנה הרבה דברים לעולם; את כללי הבטיחות והזהירות בדרכים היא לא נתנה. אפשר ללמוד מהניסיון של מדינות אחרות; אפשר לראות איך נוסעים באירופה שני נהגים במשאיות הכבדות; אפשר לראות את

כללי העקיפה שם, את כללי המנוחה שם ואת הסנקציות שצריך להטיל על החברות חסרות המצפון המעסיקות נהגים מעבר לשעות שקבע משרד התחבורה בתקנות.

אני חושב, כמו שהעיר לי חבר הכנסת שבח וייס, שצריך לדון על כך במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, על דבריך. אבקש מאדוני שר התחבורה להשיב למציעים בנושא שאנחנו דנים בו, נושא חשוב: קביעת אמצעי זהירות להובלת חומרים רעילים. אדוני השר, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, האזנתי בקשב רב לארבע ההצעות – של חבר הכנסת בן-צור, של חבר הכנסת נודלמן, של חברת הכנסת לנדבר ושל חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. מדובר פה בשלושה נושאים שונים. אני הכנתי עצמי לתשובה בנושא: הובלת חומרים רעילים.

היו"ר ר' אדרי:

זה על סדר-היום, אדוני השר.

שר התחבורה י' לוי:

זו התשובה שהכנתי לעצמי. במהלך הדברים עלו פה שתי הצעות בשני נושאים אחרים. אני מוכן להתייחס בדקה אחת לכל אחת מהן. האחת היא הצעתה של חברת הכנסת לנדבר בנושא: הובלת בשר טרף. אני מסכים שבשר טרף זה חומר רעיל. כלומר, זה בהחלט קשור לנושא של החומרים הרעילים, רק שהחומר הרעיל הזה, שנקרא "בשר טרף", לא בדיוק נמצא בסמכות משרד התחבורה – לא הפיקוח, לא הנושאים התברואיים ולא נושא הכשרות של הבשר הטרף. לכן אני מאמץ את ידיה של חברת הכנסת לנדבר במאבקה נגד הבשר הטרף, ואציע לאדוני היושב-ראש לבקש התייחסויות של שר הבריאות ושר הדתות לדברים שהועלו כאן.

לגבי הנושא שדיבר עליו חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, נושא כבד וקשה. הייתי יכול לדבר על זה רבע שעה או יותר מכך, אבל אעיר שתי הערות קצרות.

קודם כול, צריך לדעת, שחלק מהתאונות אינן באשמת נהגי המשאיות, אלא באשמת נהגי הרכב הפרטי. אני בעד הכבדת היד על נהגי המשאיות, אבל צריך לומר, למען האמת, שכשמביאים סטטיסטיקה – חלק מהתאונות נגרמות כתוצאה מסטייה של רכב פרטי ש"נכנס" במשאית וכדומה, ויש הרוגים, כי כמעט בכל תאונה עם משאית יש פצועים קשה או הרוגים בגלל עוצמת התאונה.

אני מקבל את הצעותיך, ואנחנו כבר מבצעים אותן. חבר הכנסת פניי בדש דיבר בזמנו רבות על נושא אחריות המפעילים. אני מקווה לפרסם בשבוע הבא תקנות שכבר קיימות אבל לא נאכפות. הזמנתי דיון לשבוע הבא עם משרד המשפטים והמשרד לביטחון פנים כדי לתת תוקף חדש לתקנות קיימות בנושא אחריות המפעילים.

אני לא מדייק, כי הדברים אינם לפני. נדמה לי שמשנות ה-90 הראשונות יש תקנה שמחייבת טכוגרף; טכוגרף במשאית, הווי אומר שאפשר לבחון כמה שעות המשאית נסעה. הדברים האלה נבדקים כרגע על-ידי מפקחים של משרד התחבורה. אגב, המפקחים של משרד התחבורה הם קציני הבטיחות. אם עקבת בעיתונות, ראית שהתחלתי לנהל מלחמה נגד חברות ומועצות אזוריות שאינן מעסיקות קציני בטיחות, כאשר על-פי החוק הן צריכות להעסיק אותם. כך שהנושא מאוד קרוב אלינו, אנחנו מטפלים בו, ואני מקווה שתהיינה תוצאות. אני בוודאי אשמח לדון ולפרט בוועדה וגם בפורומים אחרים, ככל שתצא.

אני רוצה להשיב על ההצעות בנושא החומרים הרעילים. אני רוצה לציין בפתח הדברים, כי האירוע שקרה שלשום בשעות אחר הצהריים, שעייב לשעות רבות את התנועה בחלק גדול ממדינת ישראל – אותה מכלית שהיתה טעונה חומצה מלחית – האירוע לא נבע מתאונת דרכים או מהתהפכות או מהתנגשות. המכלית נסעה בכביש גהה, ליד צומת אלוף-שדה, בציר תנועה שהוא מהעמוסים ביותר במדינה, בשעות שיא של התנועה. היא נאלצה לבלום בעצירת חירום, כנראה בגלל התנהגות של נהג אחר בכביש, ואירעה תקלה טכנית שגרמה לדליפה. מובן שההוראות הן, שברגע שיש דליפה של חומר מסוכן, הכבישים נסגרים, מטפלים בדליפה ומטפלים בפינוי החומר המסוכן ובנטרול עד שבטוחים שאין נזק לעוברים את הכביש, ואז פותחים את הכביש מחדש. אנחנו מצטערים – אני מדבר בשם כולם – על העיכוב הרב שנגרם לנהגים, אבל ראיתי לנכון לציין שלא מדובר בתאונה.

חבר הכנסת בן-צור, משרד התחבורה מגביל תנועת מטענים מסוכנים לצירים מסוימים ולשעות מתותרות. ציר התנועה בכביש מס' 4, כביש גהה, מורשה למעבר מטענים מסוכנים בהיותו מקשר בין מפעלים הנמצאים בצפון הארץ לדרומה. אין אפשרות מעשית למנוע מעבר מטענים בו, למעט בשעות השיא בבוקר, שאז מטענים מסוכנים אינם מורשים לעבור בכביש גהה.

בשנה שעברה, בהמשך להמלצות ועדה בראשות המדען הראשי במשרד התחבורה, הוגבלה תנועת משאיות כבדות עם מטענים מסוכנים בשעות שיא הבוקר עצמו, החל משעה 06:30 עד שעה 09:30, בפניות ראשיות למטרופולינים הגדולים, על-ידי הצבת תמרורים מתאימים.

אנו בוחנים דרכים לעידוד מפעלים למעבר שינוע חומרים מסוכנים בשעות הלילה, הן מנימוקי בטיחות והן מנימוקי גודש התנועה.

קיימים קשיים רבים ביישום מהלכים אלה. לדוגמה, חוק חומרי נפץ אוסר טיפול ושינוע של חומרי נפץ בשעות החשכה. כלומר, בדיוק ההיפך – בגלל בעיות בטיחותיות אחרות, צה"ל ומפעלים אחרים שעוסקים בחומרי נפץ אוסרים שינוע חומרי נפץ בשעות הלילה.

קריאה:

— — — אדוני השר —

שר התחבורה י' לוי:

תיכף תשמע את כל הנושא. אני מביא לך דוגמה, כי אנחנו מטפלים בחומרי נפץ ובחומרים רעילים יחדיו.

נוסף על כך, יש בעיות של העסקת כוח אדם בלילה והוצאות כלכליות הכרוכות בכך. עוד קושי רב – להשאיר את המפעלים המקבלים את החומר פתוחים בשעות הלילה. כלומר, השינוע של חומרים רעילים נעשה לפעמים ממפעל למפעל. אם רוצים לשנע חומרים רעילים רק בשעות הלילה, אתה צריך להגיד למפעל היוצא: תוציא את המשאית ב-24:00, ולמפעל הנכנס: קבל אותה ב-03:00. מדובר פה בהפעלת מפעלים במשך הלילה, וזה קושי כלכלי גדול מאוד.

כבר לפני שנים קבע משרד התחבורה תקנות ונהלים לגבי הובלת חומרים מסוכנים. התקנות מחייבות כל מפעיל, כל כלי רכב וכל נהג המובילים חומרים מסוכנים להיות מורשים לכך; כלומר, יש היתר מיוחד של נהגים להובלת חומרים מסוכנים, כאשר ההיתר הוא תקופתי, וחידושו מותנה בעמידה בתנאים שנקבעו על-ידי המפקח על התעבורה.

כל מעטפת התקנות מתבססת על אימוץ תקנים וחוקים המקובלים בעולם – ובעיקר בהתאמה לתקינה האירופית – בנושא שינוע חומרים מסוכנים. וכאן הערה לחבר הכנסת רובינשטיין: תמיד נשמח ללמוד דברים טובים מכל מדינה אחרת. אין שום בעיה עם הלימוד, להיפך – זה דבר חיובי ונכון.

חברה להובלה מחויבת בהעסקת מנהל מקצועי וקצין בטיחות מוסמך, אשר עברו הכשרה מיוחדת בנושא שינוע חומרים מסוכנים, בקורסים הנערכים על-ידי המוסד לבטיחות ולגיהות. כל נהג עובר קורס בסיסי בהובלת חומרים מסוכנים ואחת לשנתיים מחויב בהשתלמות בעניין כתנאי לחידוש ההיתר להובלת חומרים מסוכנים. כל רכב עובר ביקורת כתנאי למתן היתר להובלת מטענים מסוכנים, כאשר הבדיקה נעשית במעבדה מוסמכת, והיא מתייחסת למכל ייעודי, לתקינותו ולתקינות אבזריו, בדיקת לחץ וכו'. הרכב חייב לשאת סימני אזהרה מיוחדים. אתה טענת שראית רכב שאינו נושא סימנים כאלה – הוא עובר על החוק; תיכף נדבר על נושא האכיפה. הרכב חייב לשאת סימני אזהרה מיוחדים, ובידי הנהג חייבים להיות ציוד מגן אישי וציוד לטיפול ראשוני בזמן אירוע של דליפת חומרים מסוכנים.

התקנות של משרד התחבורה מחייבות את משגר החומר למסור לנהג שטר מטען וכרטיס בטיחות שבהם מפורטים הפרטים המלאים של החומר, תכונותיו והטיפול הראשוני הנדרש בעת תקלה.

פיקוח של משרד התחבורה מתבצע בדרך כלל בשערי המפעלים, וכן באמצעות ממוני בטיחות במפעלים עצמם. ככל שיש צורך בפיקוח ובאכיפה בדרכים, הרי שיש להגביר את האכיפה המשטרתית בנושא.

אשר לאירוע עצמו, הרי שלפי בחינה ראשונית היו הרכב ונהגו מורשים להוביל חומרים מסוכנים. נסיבות התקלה הטכנית נחקרת על-ידינו, בסיוע מכון המתכות שבטכניון, אשר יסייע לנו לרדת לשורש הבעיה ולהפיק את הלקחים המתאימים לעתיד; כל זאת בתיאום עם המשטרה. מובן שבירור וחקירה מעין אלה אורכים זמן מה, ותוצאותיהם עדיין אינם לפנינו.

אני רוצה לומר שוב, שאני לא מנקה לא את עצמי ולא את המשטרה מהאפשרות שתקרינה תקלות, וייתכן שלא מקיימים את כל התקנות. אנחנו מנסים להגביר את הפיקוח עם המפקחים של משרד התחבורה, ואנחנו פונים וחוזרים ופונים למשרד המשטרה כדי לאכוף את הדברים.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת נודלמן – ואני מברך אותו על נאום הבכורה שלו – שהתחומים בין משרד התחבורה, איכות הסביבה והמשטרה ברורים מאוד. משרד התחבורה אינו אוסף את החוק בכבישים, אנחנו מטפלים במפעלים עם קציני הבטיחות וכו'. בכלל, כל נושא החומרים המסוכנים – הרשיון הראשוני להכנסת החומרים האלה והרשיון להובלתם ניתנים בידי המשרד לאיכות הסביבה, ואלו שלושה תחומים שונים. אני חושב שיש כאן תיאום בין הדברים. אני גם רוצה לומר, שאין הרבה תאונות הנוגעות לחומרים מסוכנים. התאונות הן יותר מסוג הדברים שדיבר עליהם חבר הכנסת רובינשטיין.

על כל פנים, אני חושב שהנושא בהחלט ראוי לבחינה של הכנסת, ולכן אני מציע להעביר את ההצעות לסדר-היום לוועדת הכלכלה של הכנסת לבחינה נוספת. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר התחבורה, על תשובותיך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול שאלה את השר?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני השר מסכים?

שר התחבורה י' לוי:

כן.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, בזמן האחרון כל תאונה הכי קטנה יוצרת פקקים אדירים, גם כשזו לא תאונה של משאית שמובילה חומר מסוכן.

קריאות:

פקקים של שעות.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני שר התחבורה, האם אפשר לעשות משהו כדי שלא כל תאונה קטנה תיצור פקקים גדולים כאלה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת דהן. אדוני השר, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

תודה רבה על השאלה. לגבי חומרים מסוכנים, יש רגישות מיוחדת ולא פותחים את הכבישים עד שהכביש נקי מכל סיכון, ולכן זה לוקח שעות. לגבי התאונות האחרות – תלוי בחומרת התאונה ובכביש שבו היא קורית. הרבה פעמים אדוני יכול לראות תאונה שסוגרים בגללה רק מסלול אחד ומאפשרים תנועה במסלול השני. חלק גדול מהפקקים נוצרים משום שנהגים עוצרים להסתכל. אני אומר לך, אדוני, ואני פונה כאן – למעשה זה תפקידה של המשטרה, כי משרד התחבורה לא מכון תנועה – אבל אני פונה כאן לנהגים לא להתעכב במקום של תאונות. אני עצמי נוהג, ואני רואה מה

שקורה – פשוט, אנשים נעצרים באמצע הכביש, מסתכלים, מאטים. אני מקווה שנצמצם את העיכובים ואת הטרדה הגדולה שנגרמת לנהגים בכבישי ישראל. תודה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר התחבורה, על תשובתיך. יש לנו הצעות אחרות – שני חברי כנסת מבקשים להסיר את שתי ההצעות. חבר הכנסת אברהם הירשזון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שמריהו בן-צור. בבקשה, אדוני.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מי מעז להסיר?

היו"ר ר' אדרי:

מי שמעז הוא חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואנחנו נשמע אותו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בן-צור, זה רק כדי לעלות ולדבר. אדוני השר, בכנסת הקודמת, וגם הרבה לפני, דנו רבות בנושאים של חומרים מסוכנים, ואתה נמנית עם אלה שהרבו לעסוק בנושאים האלה. פנים רבות לחומרים המסוכנים – גם שינוע חומרים מסוכנים, גם זריקת פסולת רעילה – – –

קריאה:

גם בשר טרף.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

גם בשר טרף. אבל פנים רבות לנושא הזה, ויש לי תחושה שהנושא לא מטופל מספיק לעומק. ביקשתי להסיר אותו מסדר-היום, כי אם נעלה עוד הצעה ועוד הצעה, ונדון עוד הפעם ולא יימצאו פתרונות רציניים לנושא הזה, זה לא יעזור. שמחתי לשמוע שמשדרך אכן עובד על פתרונות רציניים. העלו פה את נושא הפקקים הארוכים, שמתמשכים שעות, ואם הסיבה היא חומרים רעילים, אז הפקקים הם באמת למשך שעות, כי חובתכם לנקות את הכבישים כפי שצריך. אני מבקש לדעת, מדוע אי-אפשר לשנע חומרים מסוכנים רק ברכבות וכלל לא במשאיות, ולפטור אותנו מהצרה הזאת של אפשרות למקרים שקורות תקלות במשאיות בשעות היום או בשעות הלילה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון. הצעה אחרת לחבר הכנסת מקסים לוי, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל נודלמן. בבקשה, אדוני.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אתה ודאי יודע שהוגשו תלונות מספר למשטרת ישראל, כי היא אמורה לאכוף את החוק בנושא שינוע חומרים מסוכנים וחומרי נפץ ברכבת ישראל. אותן רכבות חונות עם חומרים מסוכנים בצד תחנת לוד ורמלה, והן מהוות סיכון לא רק לאנשים אלא לאזור כולו. והרי אתה יודע שהיו כמה חבלות ברכבות אלה, שיצרו סיכון ממשי לאזור כולו. לכן יש חשיבות לראות לא רק את השינוע – כי אני מבין שבחומרים מסוכנים וגם בחומרים רעילים יש תקנות ויש חוקים, אבל אין פיקוח, לצערי הרב. כאן אני חושב שצריך לפעול בנושא הפיקוח, כי רשויות מקומיות או איגודי ערים כאלה ואחרים אינם מפקחים כלל על נושא של חומרים רעילים וחומרי נפץ.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לאדוני חבר הכנסת מקסים לוי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. למעשה, יש לנו שלוש הצעות. יש הצעה של חברת הכנסת סופה לנדבר, שאיננה – אנחנו לא נביא את הצעתה להצבעה, ויש לנו הצעה או להסיר או להעביר לוועדה. אני מבקש לדעת, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, האם אדוני מסכים להעביר לוועדה?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, אדוני מסכים להעביר לוועדה?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני מסכים להעביר לוועדה, אבל לוועדה אחרת.

היו"ר ר' אדרי:

איזו ועדה?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ר' אדרי:

ואדוני השר מציע לוועדת הכלכלה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הנושא שייך לוועדת הכלכלה.

קריאות:

אז צריך להעביר לוועדת הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

ועדת הכנסת תקבע לאיזו ועדה יעבור הנושא.

אנחנו נעבור להצבעה. חברי הכנסת, נצביע על שלוש הצעות של חברי הכנסת הנוכחים – חברי הכנסת בן-צור, נודלמן ורובינשטיין. מי בעד העברת הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת? מי בעד הסרת הנושא מסדר-היום? בעד – לוועדה. נגד – להסיר.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 19

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ש' בן-צור, מ' נודלמן וא' רובינשטיין

לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

19 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הנושא שהעלו חברי הכנסת בן-צור, נודלמן ורובינשטיין יעבור לוועדת הכנסת, אשר תקבע לאיזו ועדה הוא יועבר לדיון.

שאלות ותשובות

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלות לשר העבודה והרווחה. אדוני השר, בבקשה. חברי הכנסת משה גפני, דוד אזולאי ואופיר פינס שואלים. ראשון השואלים – חבר הכנסת משה גפני. אדוני השר, תואיל בבקשה להשיב. חבר הכנסת גפני כאן במקום.

סניף הביטוח הלאומי ביישוב קריית-ספר-מתתיהו

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר העבודה והרווחה ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

למוסד לביטוח לאומי יש משרדים, סניפי משנה, אשנבים קבועים ואשנבים שפתוחים לקהל אחת לשבוע או לשבועיים.

רצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לפתיחת אחד מהמשרדים הנ"ל?

2. מדוע ביישוב קריית-ספר-מתתיהו, המונה היום כ-1,400 משפחות מרובות ילדים, לא קיים אשנב של הביטוח לאומי למרות גודלו, אף שידוע לי על יישובים קטנים יותר שקיימים בהם אשנבים?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. הקריטריונים לפתיחת נקודות שירות של המוסד לביטוח לאומי, מאחד הסוגים, הם יישוב המונה 10,000 תושבים לפחות והמרחק מנקודת השירות הקרובה ביותר.

2. בהתאם לקריטריונים אלה, אין מקום בשלב זה לפתיחת נקודת שירות במקום. אציין שהיישובים מתתיהו, קריית-ספר וחשמונאים מקבלים היום שירות בסניף הביטוח הלאומי ברמלה. נוסף על כך קיים אשנב ביישוב מכבים-רעות, ובו נערכת קבלת קהל אחת לשבועיים.

3. בשל הגידול הצפוי באוכלוסיית היישובים מתתיהו, קריית-ספר וחשמונאים, מתוכננת בתוכנית הבינוי הרב-שנתית של המוסד לביטוח לאומי פתיחת נקודת שירות במודיעין בתוך כשנתיים.

עד לפתיחת הנקודה, הנחיתי את מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי לבחון סיוע לאוכלוסייה על-ידי הרחבת שעות קבלת הקהל באשנב הקיים, או הוספת זמן קבלת קהל בבניין המועצה המקומית, דבר שתהיה בו הקלה משמעותית לתושבים.

היו"ר א' אדרי:

תודה, אדוני השר, על תשובתך.

שאלה נוספת לחבר הכנסת משה גפני. אדוני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. אני סבור, שבמקום כזה וגם במקומות אחרים, שהמרחק מהם למקום שבו יש סניף של הביטוח הלאומי הוא רב כל כך, וכאשר מדובר על משפחות ברוכות ילדים, כאשר מדובר – – –

קריאה:

אין רכב.

משה גפני (יהדות התורה):

כן, כשאין רכב, זה ברור. כאשר מדובר על מקומות מרוחקים ועל יישוב שגדל, מדובר גם על קריית-ספר, גם על מתתיהו, גם על חשמונאים, ובביטוח הלאומי הרי קיימים גם סניפים שהם סניפים מרכזיים, גם אשנבים, גם סניפי משנה – אני מאוד מבקש, אם תוכל להנחות את המוסד לביטוח לאומי לבחון את הדבר מחדש, זה יקל את המצוקה של התושבים שם, מה גם שזה יישוב שמתפתח. גם היום אנחנו מתקרבים בשלושת היישובים הללו ל-10,000 נפש. בכל מקרה, גם במסגרת הקריטריונים הקיימים בביטוח הלאומי, אם אפשר להתחשב בעובדה הזאת, שהיישובים הללו מרוחקים מרמלה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אנא תשובתך, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כפי שאמרתי, הדבר נמצא כעת בתוכנית בינוי רב-שנתית, חבר הכנסת גפני, אם אתה רוצה תשובה.

היו"ר ר' אדרי:

ביקשת תשובה, אדוני חבר הכנסת משה גפני? בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אמרתי שזה נמצא כעת בתוכנית בינוי רב-שנתית, ואני אעשה כל מאמץ כדי לזרז את הפרויקט של מכבים-רעות, אבל במקביל הוריתי למנכ"ל לביטוח לאומי לקיים קבלת קהל בתוך המועצה, דבר שיקל בהחלט בצורה משמעותית מאוד עד לבניית הסניף במקום.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני השר.

אשפוז יולדות בבתי-חולים

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ברצוני לשאול:

1. מי משלם לבתי-החולים עבור אשפוז יולדות בימים שלאחר הלידה?
2. מה הוא סכום התשלום ולפי איזה תחשיב הוא נקבע?
3. מדוע לא יאושפזו היולדות לכל הימים שעבורם שולם לבתי-החולים?
4. האם משתתף משרדך במימון ימי החלמה ליולדות אחר שחרורן מבתי-החולים?
5. אם כן – לכמה ימים, באילו סכומים ומה הם הקריטריונים לזכאות לכך?
6. אם לא – מדוע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. החל מהפעלתו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ביום 1 בינואר 1995, משלמות קופות-החולים את מענק האשפוז לבתי-החולים. על-פי התיקון המוצע לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, החל מ-1 בינואר 1997 יוחזר התשלום למוסד לביטוח לאומי, אשר יעביר את המענק ישירות לבתי-החולים, ללא פגיעה בתעריף המשולם.
2. סכום האשפוז עומד כיום על 4,630 שקל ליולדת, ועל תוספת של 48,121 שקל לכל פג. הסכום נקבע לפי ממוצע ימי אשפוז של היולדת והיילוד, והוא מתעדכן בהתאם לשיעורי העלייה של מחירי האשפוז, המתפרסמים בצו של שר האוצר ושל שר הבריאות.
3. היולדת והיילוד מאושפזים לכל משך הזמן הדרוש, על-פי שיקול הדעת המקצועי של הרופא המטפל בבית-החולים, ובתקופה זו הם מקבלים את כל השירותים הרפואיים הנדרשים.
- 4-6. משרד העבודה והרווחה מסייע בסעיף תקציבי מיוחד ליולדות. התקציב לנושא זה מאפשר סיוע ליולדות במצוקה קשה בלבד, שניתן על-פי כללי זכאות מוגדרים ובהתאם לשיקול דעת של עובד סוציאלי. בכוונתי לבדוק את הרחבת הסיוע ליולדות, בעזרת השם, במסגרת חקיקת חוק משפחות ברוכות ילדים, הצעת חוק שאנחנו עובדים עליה במשרד, ואני מקווה שגם את זה נכלול בתוך החוק.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד אזולאי, בבקשה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני השר, תודה על תשובתך. אני רק רוצה להסב את תשומת לב היושב-ראש והנוכחים בבית כאן, אני חושב שיש איזו בעיה. השר קורא את התשובה, לא תמיד יודעים מה היא השאילתא – לפחות המאזינים והצופים. אני חושב שמן הראוי לתת על כך את הדעת ולשנות את התקנון ולקרוא את השאילתא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי שומע אותך.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מביא זאת גם לידיעתו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש הבדל בין שאילתא בעל-פה לבין שאילתא בכתב.

דוד אזולאי (ש"ס):

לא משנה, אבל הצופים שומעים אותנו, והנוכחים באולם לא יודעים מה השאלה. שאלו שאלה ואף אחד לא יודע מהי, רק שמעו את התשובה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת הנוכחים יודעים מפני שהשאלות מונחות לפנייהם.

דוד אזולאי (ש"ס):

אנחנו מתחשבים גם בצופים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לגבי הצופים – הוא צודק.

דוד אזולאי (ש"ס):

הצופים לא יודעים. המאזינים ביציע גם לא יודעים מה השאילתא.

רן כהן (מרצ):

אני אסביר לך איך זה עובד.

דוד אזולאי (ש"ס):

אין לי טלוויזיה, אז אני לא יודע.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

לא, חברי הכנסת, אני מבקש, אני סבור שהשאלה של חבר הכנסת אזולאי היא במקומה, והיא ראויה למחשבה וגם לדיון. אדוני, אנחנו רושמים לפנינו את הערתך. תודה.

דוד אזולאי (ש"ס):

תודה רבה. כבר היה כדאי.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת בבקשה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ידידי כבוד השר, אני מצטער להגיד שלא קיבלתי תשובה ברורה על השאלה, כי אם לדבריו הביטוח הלאומי משלם לבית-החולים ליולדות עבור שלושה ימי אשפוז, אין שום סיבה שבעולם לחייב יולדת לצאת לפני תום שלושת הימים. אני גם יודע, כאיש תנועת ש"ס, שהגיעו אין ספור תלונות לתנועה ולבתי-חולים ואלי באופן אישי, שלא אחת בתי-החולים מחייבים יולדת, כמובן אם היא בריאה, לצאת אחרי יומיים כתוצאה ממחסור במיטות במקום.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

נסים דהן (ש"ס):

-- --

דוד אזולאי (ש"ס):

לא, אדוני, אם משלמים עבור היולדת על שלושה ימים, למה שהיא תהיה מאושפזת רק יומיים? נשים רוצות להישאר בבית-החולים כמה ימים לאחר הלידה הקשה שהיתה להן.

בכל אופן, תרשה לי לצטט מה שהשיב סגן שר הבריאות לפני כשנה וחצי; שם הוא כותב שזה בניגוד לחוק ובניגוד לתקנות שמשחררים יולדת לפני הזמן.

אני מבקש מכבוד השר, שתצא הנחיה ברורה בנושא, או, לחלופין, לא לשלם לבתי-החולים על ימים שלא מאשפזים אותן, ואז אני בטוח שיאשפזו אותן שלושה ימים. אם אשה רוצה לצאת מרצונה, יקבל בית-החולים תשלום רק עבור יומיים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת אזולאי על החריצות. אני מבין שגם בדקת את התשובה שהיתה לפני שנה וחצי. אדוני השר, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא עשה עבודה יסודית.

היו"ר ר' אדרי:

כן, ולפני שהוא היה חבר כנסת, זה בסדר גמור. בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ש"ס תמיד עושה עבודה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להאזין לדברי התשובה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אכן אמרת, חבר הכנסת אזולאי, שלפני שנה וחצי אמר שר הבריאות דאז או סגן שר הבריאות דאז, שזה בניגוד לחוק. נכון, זה בניגוד לחוק. אם יש תופעה שהיא בניגוד לחוק, צריך להודיע על כך, כמובן, או לביטוח לאומי או לכל גורם אחר. אנחנו נעשה מבחינתנו כל מאמץ.

אני מקבל את ההצעה שלך לפנות לבתי-החולים, מאחר שהמוסד לביטוח לאומי הוא שמעביר את התשלום לפי התקנה החדשה מ-1 בינואר 1997. אנחנו נעביר הנחיה שלא יקצרו את הזמן. ואם קרה שקיצרו זמן בהסכמת היולדת, אנחנו בהחלט נבדוק אם לשלם גם על אותו פרק זמן שלא נוצל, אפילו זה בהסכמת היולדת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני השר. אנחנו עוברים לשאילתא הבאה.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אף אחד לא יכול לשמוע מה אתם אומרים. גם הטלוויזיה לא קולטת מה שאתם אומרים. אודה לכם אם תואילו לאפשר לשר להשיב. תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עד שיהיה שינוי, לפי בקשתו של חבר הכנסת אזולאי, אני לא יכול לקרוא את השאלות, ואענה ישירות את התשובות. לכל המאזינים, אולי גם למעלה, אקרא רק את התשובות.

קריאה:

למי למעלה?

קריאה:

הקדוש-ברוך-הוא.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש גם מלאכים שמקשיבים, אלא שהמלאכים יודעים מה השאלות, והיושבים ביציע לא יודעים מה השאלות.

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

ההצעות אינן לדיון עכשיו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת פנחסי, הוא מתכוון לכך שזה שלמעלה ישים כיפה על הראש.

ענת מאור (מרצ):

רפאל פנחסי (ש"ס):

תראו איך ניפחתם את כל העניין. בסך הכול הוא התכוון אל היושבים ביציע.

רן כהן (מרצ):

ואת כל זה – תגידו לי – הצופים כן מבינים?

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את הדו-שיח הזה. חבר הכנסת פנחסי, עד עתה לא הערתי לך. אנא ממך, אפשר לשר להשיב.

שירותי הרווחה בירושלים

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

מנכ"ל עמותת משו"ב טוען, שבירושלים חיים כ-30,000 ילדים נזקקים שאינם מקבלים שירותי רווחה. לטענתו, רבע מהמשפחות היהודיות בעיר ו-40% מהמשפחות הערביות חיות מתחת לקו העוני.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. מה יעשה משרד העבודה בנדון?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. על-פי נתוני המוסד לביטוח לאומי מ-1994, 33.9% מכלל הילדים בירושלים חיים מתחת לקו העוני. אין נתונים מדויקים על שיעור העוני בקרב האוכלוסייה הערבית במזרח-ירושלים, ואולם ההערכה היא כי אכן מדובר בכ-40% מן המשפחות.

2. משרד העבודה והרווחה בודק את הפער בין הצרכים ובין המשאבים הקיימים ואת הדרכים לצמצום פער זה. בהנחייתי, מנכ"ל המשרד יושב מול מנכ"ל עיריית ירושלים. בפגישה מוקדמת שהיתה בהשתתפותי עם ראש העיר הקמנו צוות המורכב משני המשרדים לראות ולבדוק איך ניתן לסייע בבעיה הקשה הזאת.

במקביל, אני מאוד מקווה שיישום חוק ירושלים יבטיח הקצאה ראויה של תקציבים לעיר ירושלים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אולי תחזור שוב על המשפט האחרון? לא שמעתי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש חוק ירושלים. אני מאוד מקווה שאפשר יהיה ליישם אותו בתקופה הקרובה, ואז יהיו משאבים גדולים יותר לפתרון הבעיות הללו.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת פינס-9.

אופיר פינס-9 (העבודה):

ראשית, אני רוצה להודות לשר העבודה והרווחה על התשובה, על הכנות שבדבריו. אנחנו למדים מתשובת השר, שמצבם של ילדי ירושלים הוא כנראה החמור ביותר במדינת ישראל. ועכשיו אני רוצה לשאול אותך שאלה שאינה קשורה בנתון, אלא שאלה של הערכה. האם כתוצאה מהעובדות הקשות כל כך שאנחנו רואים, הקיצוץ בקצבאות ילדים, שהממשלה מתכננת אותו בחוק התקציב, אינו עלול להרע עוד יותר את מצב כלל ילדי ישראל, ובמיוחד את מצבם של ילדי ירושלים? האם הדבר הזה גורם לך, כשר העבודה והרווחה, לשקול את העניין הזה מחדש עוד לפני הדיון בכנסת?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת אופיר-פינס.

אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

קיצוץ בקצבאות הילד הראשון והשני אינו יכול לפגוע לעולם באנשים עניים, ושתי סיבות לכך: אם זו משפחה מרובת ילדים, ארבעה ילדים ומעלה, לא משנה גובה הכנסת המשפחה. אם מדובר במשפחה שהכנסתה אינה נמוכה מהשכר הממוצע במשק, שעומדת היום על 5,000 שקל, המשפחה בוודאי לא ענייה, ואז היא לא נפגעת. היא מקבלת קצבה מלאה גם עבור הילד הראשון וגם עבור הילד השני.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך, אדוני השר, על תשובותיך על השאלות.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הרחבת הוראת "עבודה מתאימה"), התשנ"ו-1996

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק פ/303, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הרחבת הוראת "עבודה מתאימה"), של חברת הכנסת ענת מאור. גברתי, חברת הכנסת, בבקשה. הנמקה מהמקום.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, הצעת החוק באה לתקן את נושא הוראת "עבודה מתאימה" בקשר לשכר המינימום. במצב הנוכחי יכולה להיווצר סתירה בין העובדה, שעובד נשלח לקבל עבודה, וכאשר הוא פונה למקום מציעים לו שם שכר שהוא מתחת למינימום, לבין חובתו לקבל עבודה אם איננה נמצאת במקום המרוחק מהקבוע והיא עונה על קריטריונים של עבודה מתאימה.

לכאורה, בעצם ההצעה של עבודה שהיא מתחת לשכר מינימום יש סתירה. אבל בפועל מתברר, שהאדם הפונה לעבודה אינו יכול לתבוע את המעסיק המציע, שכן הוא לא עובד אצלו. ולכן, על-פי המלצתו של עורך-הדין בוטון, היועץ המשפטי של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, יש חשיבות רבה בהצעת החוק שאני מביאה. אני מודה לוועדת שרים לענייני חקיקה שאישרה אותה, ואני מאמינה שגם המליאה תאשר אותה.

אני רוצה, חברי הכנסת, לנצל את הדקה העומדת לרשותי כדי להדגיש, שבעיית שכר המינימום חריפה הרבה יותר. בהיותי אתמול בדימונה קיבלתי ממר מרדכי אוחנינה תלוש משכורת שלו, והוא אמר לי שהוא מסכים שאני אציג כאן את התלוש שלו. אחרי 28 שנות עבודה במפעל הטקסטיל בדימונה הוא משתכר 1,927 שקל. זה פחות משכר המינימום.

החרפה של האנשים שנקלעים למצבים בלתי אנושיים כאלה היא גדולה, וכך זה בדימונה, שם ביקרתי אתמול, וגם בבית-שאן ובאופקים. זה מצב שלא ייאמן ממש, והכנסת הזו עדיין לא החילה רציפות על תיקונים לחוק שכר המינימום. מדובר בתיקונים שאמורים לדאוג לכך, ששכר המינימום יעודכן לפחות אחת לחצי שנה, ולפחות הפרמיה לא תהיה מרכיב בתוך שכר המינימום, ותהיה אכיפה של החוק.

לכן אני מבקשת מהכנסת לאשר את הצעת החוק, ולבטא את הזדהותה עם העובדים בדימונה, בבית-שאן ובכל מקום אחר בארץ, שאינם משתכרים 2,020 שקל לפחות, ותחיל רציפות על חוק שכר מינימום. אני בטוחה, שנביא על-ידי כך בשורה למאות אלפי עובדים שמשכרים רק שכר מינימום ולעירות הפיתוח, שכולנו חייבים להן. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור על דברייך.

אדוני השר, נא תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, למעשה בכל מצב אדם חייב לקבל על-פי החוק את שכר המינימום, ולא פחות. הצעת התיקון שאת מציעה כאן היא דבר שיכול אולי למנוע סעיף מסוים בחוק שאיננו נכון, אבל בשורה התחתונה המסקנה היא, שאף אדם לא נפגע כתוצאה מזה.

אני מציע, כמובן, להעביר זאת לוועדת העבודה והרווחה להכנה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר.

הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס. אדוני מבקש להסיר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — מהמקום

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. זכותו לנמק מעל הדוכן; חמש דקות לרשותו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אתה יושב-ראש ועדת הכנסת. אנא ממך, טפל בנושא הזה. ההערה שלך במקומה, אז בבקשה טפל בנושא הזה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, מתוך חמש הדקות העומדות לרשותי אתייחס במשך דקה וחצי להערה של חברי חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת.

ההערה הזאת הושמעה לא אחת גם בכנסת הקודמת, ואנחנו שקלנו את העניין בעת שמילאתי את תפקידי הקודם, והגענו למסקנה. זה ראוי כמובן לבדיקה חוזרת, כהצעת ידידי יושב-ראש ועדת הכנסת. אנחנו שקלנו את העניין. זה לא מקרי. ההנחה היא, שבהנמקה מן המקום הנושא – א. מוסכם; ב. כבר נדון ביחסים הלא-פורמליים בין חבר הכנסת המציע ובין השר המסכים.

זאת אומרת, הצד הזה נדון. מדוע נתנו יותר זמן להתנגדות? כי אם יש הסכמה אז זה בסדר, למתנגד נותנים קצת יותר זמן כדי שיוכל לגרום לכך שההסכמה הזאת תתפורר.

נכון שרובנו מנצלים את הזמן הזה כדי להשמיע דברים. אפשר לטפל בזה, אבל יש היגיון בתקנון.

עליתי לדוכן כדי להביע רעיון, כדי להביע התנגדות באופן פורמלי. לפני שבועות אחדים סיימתי דין-וחשבון שמפלגתי ביקשה ממני להכין – של בדיקת תוצאות הבחירות. הקדשתי את רוב הדין-והחשבון שלי דווקא לשאלות החברתיות. כלומר, ניסיתי להתמודד באופן מסודר עם עניין שאנחנו יודעים אותו, והוא ההתנהגות האלקטורלית של המוני ישראלים בדרגות שכר נמוכות מאוד, שמשום-מה רובם הפנו את עורפם או לא הצטרפו אל מפלגת העבודה, שהיא, על-פי הגדרתה לפחות, נושאת דגל העובדים. אני אומר: על-פי הגדרתה, לפחות.

מצאתי תוך כדי הבדיקה הזאת דברים שידעתי אותם באופן כללי, ועכשיו אני יודע אותם באופן יותר מפורט. למשל, היו מקרים לא מעטים שבהם בוטלה האבטלה. זאת אומרת, מובטל או מובטלת, ועל-פי-רוב מובטלת, ובמקרים רבים מאוד במפעלים כמו "טקסטיל" או במפעלי אלקטרוניקה שיש להם שם "הייטקי" אבל העבודה שם עדיין מכנית מאוד, פשוטה מאוד, מעייפת מאוד, טורדנית מאוד, קצת מן הסגנון של סרטו של צ'רלי צ'פלין "זמנים מודרניים", של העבודות הקטנות, האוטומטיות, שבעצם יש בהן תהליך של רובטיזציה של האיש העובד או של האשה העובדת. כשהם היו מובטלים הם קיבלו 1,600-1,700 שקל לחודש, 1,800 שקל. סוף סוף קיבלו עבודה – שכרם עלה ב-100-120 שקל. הם לא שינו במאומה את מעמדם הכלכלי.

במקרו נעשה דבר חשוב מאוד – צומצמה או בוטלה האבטלה. הממשלה הקודמת עשתה בתחום זה רבות ונצורות, אבל בהקרנה המשפחתית האישית, ידידי שר העבודה והרווחה במקרה זה, לא קרה כמעט דבר.

אני אומר את זה גם כביקורת כלפי ממשלת ישראל הקודמת, שתמכתי בה, ומאוד רציתי שתמשיך את כהונתה, גם כלפי זו שלפניה, וזו שלפני-לפניה. יש לנו מצב של אדישות כלפי השכר הנמוך של מאות אלפי ישראלים וישראליות, יהודים, ערבים ודרוזים – אדישות. בשכר הגבוה השמים הם הגבול. התוצאה המתקבצת, המתמשכת, הגורפת היא, שאף שהרצפה עלתה במידה מסוימת, התקרה הרקיעה שחקים, וקיבלנו חברה עם פערים חברתיים מדהימים, כמעט חסרי תקדים בחברה הדמוקרטית המערבית.

אני הולך לומר פה דבר מאוד פוליטי. לדאבון לב, לא הצלחנו – לא מפלגתי ולא מרצ – במאבק בעניין הזה. אני אומר לך: ש"ס היא המפלגה שיכולה לעשות את זה. במידה רבה מאוד, אתם היום הנציגים המובהקים של העמלים. אין לכם כמעט תומכים עשירים, אין לכם כמעט אינטרסים פוליטיים עם תומכים עשירים, כלום. אתם יכולים לעשות את זה נטו, ואנחנו נעזור לכם. היום אנחנו באופוזיציה ולומדים לקחים. נעזור לכם. קח את הדגל הזה בידיים שלך.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת וייס, על דבריך. רצונה של חברת הכנסת מאור להשיב. חמש דקות לרשותך, גברתי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, אני מבקש להסב את תשומת לבך לסדר.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לברך את חבר הכנסת שבח וייס, שבאופן פורמלי היה צריך כאילו להתנגד, אבל נמצא מברך ותומך. המאבק הזה הוא של הבית כולו, לא של סיעה זו או אחרת.

אני רוצה להדגיש בפני חברי הכנסת בנושא שכר מינימום – כי אני צמודה לחוק – שיש בעיה נוספת של הפרמיה. לשמחתי הרבה, התבשרנו היום שבית-הדין הארצי לעבודה קבע בפסק-דין עקרוני – וטוב שהוא קבע, למרות החוק – שלא יכול להיות שעובד שזכאי לשכר מינימום לא יקבל אותו, גם אם הוא לא השלים את הפרמיה. את זה קבע בית-הדין לעבודה.

נוסף על התיקון הזה מוטל עלינו, חברי הכנסת, גם לא להעביר את ביטול חוק עידוד השקעות הון, שכן, אז לא רק שכר מינימום לא יקבלו, אלא יהיו יותר מובטלים. כי אם אחרי שביתת "אומן" באופקים מפעל ההיי-טק של "וישיי" לא יהיה בסופו של דבר באופקים אלא בצ'כיה, זאת מדיניות של הממשלה ושל הבית הזה. ולכן אני פונה אל עצמנו, אל כל הסיעות, שגם נקדם את חוק שכר המינימום כולו, וגם נדאג לתעסוקה בפריפריה, כי אם לאיש מדימונה, מבית-שאן ובכל מקום לא תהיה פרנסה, גם שכר מינימום לא יועיל לו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי חברת הכנסת מאור, על דבריך. אני מודה לך על שמצאת לנכון להעלות על סדר-יומה של הכנסת נושא חשוב בהצעת חוק.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הרחבת הוראת "עבודה מתאימה"), התשנ"ו-1996. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה, ומי בעד הסרת ההצעה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון הרחבת הוראת "עבודה מתאימה"),

התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 19, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אני מבין שההצעה חשובה. אני מברך את חברת הכנסת מאור, שהצעתה נתקבלה ברוב גדול, ואני מקווה שהיא תזכה בוועדת העבודה והרווחה להכנה טובה מאוד ומסודרת כדי להביא אותה לקריאה ראשונה. תודה לאדוני השר, תודה לחברת הכנסת מאור, תודה לחברי הכנסת.

**הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – עבודה בימי מנוחה בחנות של אגודה
שיתופית), התשנ"ו-1996**
(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – עבודה בימי מנוחה בחנות של אגודה שיתופית), התשנ"ו-1996 – הצעת חוק פ/205. חבר הכנסת משה גפני, בבקשה. לא מהמקום, אדוני, זכותך לדבר מהדוכן, אבל אם יש הסכמה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר העבודה והרווחה מסכים? אני מבין שיש הסכמה להצעה. בבקשה, אדוני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, התיקון שאני מציע בהצעת חוק שעות עבודה ומנוחה בא להסדיר עוול ואפליה שנעשו בתום-לב. חוק שעות עבודה ומנוחה קובע, שבימי מנוחה אסור לעבוד במפעל, אסור לעבוד בתעשייה ואסור לעבוד בחנות, כאשר לגבי אגודה שיתופית נקבע שאסור לעבוד במפעל, אסור לבעל מלאכה לעבוד בבית-מלאכתו, אבל לא הוזכרה המלה חנות, כיוון שכאשר נחקק החוק הזה לא היו חנויות מהסוג הזה, וזה יצר אפליה בלתי נסבלת. כאשר יכול להיות מצב – ופנו אלי סוחרים – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני. חברי הכנסת העומדים, אנא מכם, כבדו את מליאת הכנסת. אם יש לכם מה לדבר, אל תעשו את זה כאן. חבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

נוצרה אפליה בלתי נסבלת, כאשר יכול להיות סוחר בטבריה שיש לו חנות רהיטים והחוק אוסר עליו לעבוד בשבת, ובסמוך אליו, במקום שהוא אגודה שיתופית, חנות רהיטים יכולה לעבוד בשבת. מדובר בתחרות בלתי הוגנת. החוק, כאשר הוא נחקק, לא הביא בחשבון – – –

קריאה:

יש לאפשר לפתוח חנויות גם בטבריה.

משה גפני (יהדות התורה):

יש לאפשר לפתוח בטבריה? יפה מאוד. זאת אומרת, שאתם רוצים לבטל את השבת.

אני מציע, כדי לבטל את האפליה הזאת, לקבל את התיקון לחוק ולהעביר אותו לוועדת החוקה של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת משה גפני. אדוני השר, נא תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להקשיב. אני לא רוצה לקרוא בשמות. אנא מכם. בבקשה, אדוני.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – עבודה בימי מנוחה בחנות של אגודה שיתופית), התשנ"ו–1996, שהוגשה מטעם חבר הכנסת משה גפני. הצעת החוק שלפנינו עוסקת באחד התחומים הרגישים והמהותיים ביותר לצביון חיינו במדינת ישראל – תחום השבת, שבת קודש.

אני רוצה לומר פה, שלצערי הרב, אנחנו סוטים מהעיקר של חוק סוציאלי ממדרגה ראשונה, חוק שעות עבודה ומנוחה. במאה ה-19 היו גם הרוגים כשארגוני הפועלים פעלו ולחמו למען חוק שעות עבודה ומנוחה.

אמרתי, ואני חוזר ואומר: מובן שהייתי רוצה לתקן עולם במלכות שדי, אבל צריך לזכור היטב, שחלק מחברי הבית אולי מתעלמים מהחוק הסוציאלי הזה, משום שיש לו איזו נקודה או גישה להשקפת העולם של היהדות הדתית. לעולם לא דומה אדם שיוצא למנוחה ביום חול לאדם שיוצא למנוחה בשבת, כשכל המשפחה נמצאת, כל בני הבית יושבים כולם בחיק המשפחה.

אני רוצה גם להוסיף, אדוני היושב-ראש, שפונים אלי רבים – קניונים, בעלי עסקים, ראשי רשויות – שמבקשים ממני למנוע את התחרות הקשה שנוצרה היום מפני שיש מי שפותחים את החנויות בשבת. השכנים, שלא מעוניינים לפתוח וכן רוצים לנוח, נמצאים במצב של תחרות ונאלצים לפתוח בניגוד לחוק, נאלצים להיות עוברי חוק מפני שיש בתי-עסק שפותחים. אולי החוק לא עושה מספיק – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה לא עושה מספיק. אתה חייב לסגור את כל החנויות.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה לתקן: לדעתי, החוק לא מספיק. אדוני סגן שר הדתות, החוק לא מספיק מאפשר לנו – –

רן כהן (מרצ):

באמת, יש גם שכל ישר – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. אדוני לא קיבל רשות.

רן כהן (מרצ):

– – אם אדם רוצה לקנות בשבת, מה זה מפריע למי שיושב בבית?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

— — — מכוח חוק אתה לא צריך להפריע לאנשים שרוצים לקנות בשבת. אני לא תופס את ההיגיון.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רן כהן, אף אחד לא הקשיב למה שאמרת. אם היית מבקש רשות, הייתי נותן לך.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי שהשר הקשיב ושמע.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא חושב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תתבייש. יום אחד לא לעבוד.

רן כהן (מרצ):

המושבים והקיבוצים פנו אליך?

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר' אדרי:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מבקש ממך, אדוני, לאפשר לשר להשיב.

חברי הכנסת, לא נמשיך בדיון כל זמן שלא יהיה שקט באולם. אנחנו לא נמשיך בדיון, חברי הכנסת. חברי הכנסת, אני מבקש מכם. אני מבקש לשבת. חבר הכנסת מירום, אנא ממך. חבר הכנסת סאלח טריף, אודה לך אם תואיל לשבת. חברי הכנסת מהקואליציה, אתם מפריעים לשר להשיב. בבקשה, אדוני.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ידידי סגן שר הדתות, אני רוצה להשיב לך. משרד העבודה והרווחה, מתחילת כהונתי בממשלה, עושה רבות, וימשיך לעשות רבות – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם לא עושים מספיק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

– – לאכיפת חוק שעות עבודה ומנוחה.

הצעת החוק של חבר הכנסת גפני באה, ובצדק, משום שכשחוקקו את החוק נפלה טעות לגבי אגודות שיתופיות; חנויות ששייכות לאגודות שיתופיות נמצאות מחוץ לחוק, ולכן לא ניתן על-פי חוק ואין באפשרותי לאכוף שם את החוק.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש מחבר הכנסת גפני לא להביא את הצעת החוק להצבעה היום. אני רוצה לבדוק ולשקול היבטים נוספים, גם בממשלה, ולאחר מכן נביא את הצעת החוק להצבעה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני, ברגע שחוק עולה – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הרב גפני רוצה להשיב.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להסב את תשומת לבכם: גם אם חבר הכנסת גפני מסכים, אם חבר כנסת אחד יתנגד, נביא את הבקשה להצבעה.

נואף מסאלחה (העבודה):

נכון.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מקבל את בקשת השר. אני מבין שהשר תומך וגם הממשלה תומכת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הממשלה תומכת, ולמרות זאת – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מתנגד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר העבודה והרווחה. הצעה אחרת לחבר הכנסת חיים אורון.

מיכה גולדמן (העבודה):

בונים עכשיו בבית-השיטה פרויקט גדול.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שאין הסכמה, אדוני.

חיים אורון (מרצ):

אין הסכמה.

אברהם פורז (מרצ):

בכל מקרה, זה נושא ששייך לוועדת הכלכלה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר העבודה והרווחה, אני שואל את עצמי לפעמים, חבר הכנסת גפני – –

חגי מירום (העבודה):

למה מצלצלים אם לא מצביעים?

חיים אורון (מרצ):

– – עד לאן יכולה הצביעות להגיע. אני רוצה לשאול את אנשי ש"ס, אם הם ייתנו הוראה לכל שחקני הכדורגל שהופיעו אצלם בתשדירי הבחירות בתור גיבורי תרבות, לא לעבוד בשבת. בבקשה, תוציאו הוראה. הם מרוויחים הרבה יותר, שר העבודה והרווחה, הם מרוויחים הרבה יותר – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

למכור נעליים זה תרבות?

חיים אורון (מרצ):

תקשיב רגע אחד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

למכור נעליים בקיבוצים זה תרבות?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת ביבי, לא הערתי לך כמה פעמים, אבל אנא ממך – להקשיב.

חיים אורון (מרצ):

יגאל ביבי, ידידי, פעם נחשבת לחבר מתון במפד"ל – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מתון.

חיים אורון (מרצ):

לא, אתה לא מתון. אתה לא מתון בעמדותיך המדיניות. אתה מתחזה למתון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

למכור בשבת נעליים?

חיים אורון (מרצ):

שר העבודה והרווחה דואג פתאום להיבט הסוציאלי. חוק שכר מינימום אינו מקוים. עבודת נשים, עבודת ילדים – הפקרות בכל הארץ. עובדים זרים – שערורייה. עכשיו, מצאו נושא לעסוק בו.

דוד אזולאי (ש"ס):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

עכשיו, פתאום, לקחתם את שחקני הכדורגל, שמחללים שבת בפרהסיה, מקבלים שכר — — —

דוד אזולאי (ש"ס):

חזרו בתשובה.

חיים אורון (מרצ):

חזרו בתשובה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אזולאי, לא הערתי לך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לא שייך.

חגי מירום (העבודה):

זה לא שייך? — — — נסגור את הכדורגל.

חיים אורון (מרצ):

בבקשה, שיהיה לך אומץ. אתם לא מתכוונים – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – – שיהיה כדורגל. תראה לי באירופה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יגאל ביבי, הערת כמה הערות. אני מודה לך. אדוני.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע שכל פעם שמסבירים לי – – –

יונה יהב (העבודה):

– – – ענייני המפלגה שלך – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהב. אדוני.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא מבין את זה.

יונה יהב (העבודה):

מה זה, אתה לא מבין אותי – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יונה יהב, הקשבנו. אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת יונה יהב, אנא ממך. חבר הכנסת יהב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ג'ומס, למה אתה – – – בעניין הזה?

יונה יהב (העבודה):

למה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהב, אדוני, אף אחד לא מקשיב לך בדרך הזו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה מבין מה שמדברים פה?

יונה יהב (העבודה):

תתבייש.

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהב, אדוני, אתה רוצה שאקרא אותך לסדר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

למה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה זה שייר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה "מה זה שייר"?

היו"ר ר' אדרי:

קודם כול, נצביע על בקשת הממשלה, אם נצביע בכלל. תודיע שאתה מתנגד.

חיים אורון (מרצ):

כי אני רוצה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יחזקאל, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש – – – חבר הכנסת אבי יחזקאל, תן – אני רוצה לרדת.

חגי מירום (העבודה):

ג'ומס, יאללה.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש להעמיד את הצעת החוק להצבעה ולהצביע נגדו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת שחל, אל תעזור לי עכשיו.

רענן כהן (העבודה):

חייבים להצביע, אם מסכימים.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא זקוק לעזרה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, זו קביעה שהיא לעולם לא נכונה. "אל תעזור לי" מראש?

היו"ר ד' תיכון:

כשחבר הכנסת שחל מחזיק את התקנון, אני לא הופך להיות עצבני.

חבר הכנסת שבח וייס, אני רוצה שתרענן את זיכרוני בנושא הזה. הרי אני תמיד הייתי אומר לך, שתשתמש בסעיף הזה בתקנון, ואתה היית תמיד אומר לי: "אבל, יש גם תורה שבעל-פה וניסיון ומסורת". נדמה לי, שכל פעם שאני הייתי אומר שצריך לעבור להצבעה, היית דוחה אותי ברוגז. האם זה נכון? אני זוכר כהלכה?

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה לשאול – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שחל, אל תעזור לחבר הכנסת שבח וייס. הוא בקיא – – –

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הרי יש תקנון.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שאני יודע. הרי אני מעיד על עצמי, שאני העליתי את הסעיף הזה לעתים קרובות, אבל יושב-ראש הכנסת – – –

רענן כהן (העבודה):

נכון. הרווחת את הזמן.

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, למה הם לא נותנים לך לדבר? הם חושבים שאתה לא תאמר את מה שיש לך? הוא יאמר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה לא בסדר.

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אני רואה בקדנציה הזו שלמדת את התקנון בפגרה ואתה כל הזמן עוזר לי.

חיים אורון (מרצ):

למדתי את פרקי דן תיכון מן ההתחלה ועד הסוף.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, תסביר מה היית עונה לי כ-20 פעם בכל שנה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, יש לי עצה אליך, כיושב-ראש, תמיד לתת לאופוזיציה לטעון את טענותיה. על-פי מיטב זיכרוני, כאשר זה היה בקריאה ראשונה, אני הסכמתי פעמים מספר, על-פי מסורת מתמשכת, לאפשר את דחיית ההצבעה – – –

היו"ר ד' תיכון:

למה? אני לא שומע. אולי אפשר להגביר.

שבח וייס (העבודה):

כאשר מדובר בהצעת חוק בקריאה ראשונה, אני עצמי זוכר פעמים מספר שהסכמתי לדחות את ההצבעה על-פי הסכמה שהתגבשה כאן. את זה אני זוכר. לגבי הצעה – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא. על-פי הסכמה, לא נזקקו – – –

שבח וייס (העבודה):

רגע. אם זה היה בהצעה טרומית, אני לא זוכר. ייתכן מאוד שגם בה. אני פשוט לא זוכר. תבדוק.
נדמה לי ששמואל יעקבסון זוכר נהדר את כל התקדימים. יכול להיות, שגם בזה.

היו"ר ד' תיכון:

מר שחל, אתה לא היית כל כך הרבה שנים כאן, ותאמין לי שנוצרה כאן מסורת בעל-פה בסעיף הזה.
אני יכול לומר לך, שאני הייתי מאוד חריף וקיצוני בסעיף הזה ותמיד רציתי שיצביעו, כשהממשלה
ביקשה לדחות, ותמיד חבר הכנסת שבח וייס היה מתרגז.

קריאות:

— — —

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה זה הקשקוש הזה? איזה מין — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שחל, בבקשה. אבל, תשאיר את התקנון בצד או שתצטט לי את הסעיף. אני אוהב
לקרוא אתך.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי בקשה אליך. אני יודע שאתה אוהב לשמוע את עצמך, אבל, אנא, בלי
הערות אלי. אני מבקש. אתה יכול לתת לי רשות. אתה יכול לא לתת לי. אני מצטט את סעיף — — —

קריאה:

— — — איך אתה — — —

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר. רבותי, אני מכיר את חבר הכנסת שחל הרבה שנים, והיו לי ויכוחים בענייני תקנון — — —

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סעיף 137א – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מה הקשקוש הזה שלכם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה קשקוש?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הוא צודק. היושב-ראש צודק.

משה שחל (העבודה):

סעיף 137א, בעמוד 69, אומר בצורה ברורה וחד-משמעית: "ביקשה הממשלה להשהות את ההצבעה וחבר הכנסת המציע הסכים לכך, ישאל יושב-ראש הישיבה אם יש התנגדות להשהיה, ורשאי כל אחד מחברי הכנסת להתנגד להשהיה ללא הנמקה; היתה התנגדות כאמור, יעמיד היושב-ראש את עניין ההשהיה להצבעה; החליטה הכנסת בעד ההשהיה, יקבעו יושב-ראש הכנסת והסגנים את המועד להצבעה ויודיעו על כך מראש לחברי הכנסת; לא יהיה בנושא זה דיון נוסף בכנסת לפני הצבעה זו".

אדוני היושב-ראש, ביחס למה שהיה בכנסת הקודמת, אני רוצה להעיר לך, הייתי כאן לא פחות ממך. הייתי שר מקשר בין הכנסת לבין הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

תדייק. תדייק קצת לפחות.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, באמת עצה לי אליך. אני ותיק ממך בכנסת. תקשיב לאנשים שמדברים. אל תעיר להם. אתה יושב-ראש הכנסת. הסכמים שהיו לך עם יושב-ראש הכנסת הקודם, הם הסכמים טובים לנוסטלגיה. הם לא יכולים לשנות תקנון. מה עוד? אני מציע לך, שתלמד מחבר הכנסת שבח וייס גם את הדברים הטובים, ואל תבוא אלי עם מה שהיה שם. יש תקנון – תפעל על-פיו.

היו"ר ד' תיכון:

כל עוד אתה לא מטיף לי מוסר, חבר הכנסת שחל, אז זה בסדר. אבל, אל תטיף לי מוסר, כי אני איאלץ להשיב לך באותה מטבע. לא היו הסכמים. היו החלטות של יושב-ראש הכנסת. היו החלטות. עכשיו, חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחר כך – חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

קריאה:

אתם יודעים על מה אתם מצביעים?

היו"ר ד' תיכון:

כן, חבר הכנסת מיכאל איתן.

רענן כהן (העבודה):

מה? את ראש הממשלה הזעקתם? למה לא הבאתם את – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

גם זה מזכיר לי – – – חבר הכנסת רענן כהן, תאמין לי, שיכולתי לקבל החלטה על-פי תקדימים של קודמי, ובאותו להט. הוא יודע, והוא היה גם מצדיק אותי. תאמין לי. תקבל רשות דיבור. יש תור.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הייתם צריכים לבוא לאי-אמון.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני תמה על חברי יודעי התקנון, כאשר הם פשוט מתעלמים מסדר הדיון. כל הדיון הזה הוא לא במקומו. מדוע? משום שחבר הכנסת אורון הביע התנגדות להצעת החוק שהוגשה בקריאה טרומית, הממשלה הביעה את דעתה, ועכשיו, לפי סדר הדיון, צריך לדבר חבר הכנסת משה גפני.

יכול להיות שחבר הכנסת משה גפני יקבל, לאחר דבריו של חבר הכנסת אורון, הצעה לנהוג בדרך א' או בדרך ב'. למשל, אני זוכר הצעות שנגמרו בכך שהיתה הסכמה להעביר זאת כהצעה לסדר-היום.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, הרי אני יכול להתחיל לדבר מייד בסגנונו של שחל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, אני מבקש שנחזור לתקנון, ולפי התקנון צריך כעת לשמוע את חבר הכנסת משה גפני. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, האמן לי שבמרוצת ארבע השנים התרגזתי יותר ממך בעניין הזה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, התקנון הוא ברור. נכון שבכנסת הקודמת היו ויכוחים, אבל אומר לך גם על מה היו הוויכוחים.

היו"ר ד' תיכון:

הרי הוויכוחים היו אתי.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

רגע, סליחה, חבר הכנסת תיכון, תרשה לי לרענן את זיכרונוך. הוויכוחים היו כאשר שר רצה לדחות הצבעה ולא עלה להשיב. אני יודע, בדידי הוא עובדא, שכאשר רציתי לדחות – תמיד אמרו לי: אל תעלה על הדוכן, משום שאם אתה עולה על הדוכן יש הצבעה. הדחייה הזאת של התשובה היתה על-פי מין רבע נוהג כזה, בניגוד לתקנון. אבל לא היה אף פעם מצב ששר ענה מעל לדוכן ונדחתה ההצבעה. זאת – למיטב זיכרוני. הממשלה הקודמת גם נפלה בהצעות חוק טרומיות בנסיבות כאלה, כאשר שר ענה. זה ההבדל הגדול.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת מיקי איתן. חבר הכנסת רענן כהן.

קריאה:

אתה לא צודק – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא צודק? אוהו, ועוד איך צודק. ועוד איך צודק.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם זאת כנסת? תראה מה שקורה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, תמתינ, תמתינ. אני מבקש לשבת. רבותי, לשבת. חבר הכנסת טל. חברת הכנסת לנדבר. חבר הכנסת ביבי. כן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפעמים אני מופתע ממזג האוויר של הבית הזה. צא וראה, בתוך דקות ספורות הממשלה מסוגלת לעזוב ישיבת קבינט, או ישיבת ממשלה, או נושאים ביטחוניים – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת עוזי ברעם. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

לסגור הסכם בנושא של חברון – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אדוני שר החקלאות.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה?

היו"ר ד' תיכון:

לשבת, כן. לשבת. אתה עומד בדיוק לפני הנואם. רבותי.

רענן כהן (העבודה):

להתגייס בצורה כזאת – והשאלה אם הוא הספיק לחתום על הסכם עם חברון, או עשה את הדברים האחרים – ולעזוב הכול? אפילו לדימונה, שאנחנו רואים מה קורה בה, ראש הממשלה לא מצא לנכון ללכת. אבל הנושא הזה בא, וכאן יש לפנינו הצעה. זה מבזה את הכנסת. זה מעמיד אותנו בצורה לא מכובדת. לפי דעתי, אנחנו חייבים למצוא פתרון לתופעה הזאת. יש לנו תקנון.

נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שניסית להרוויח זמן, עד כדי כך שכל הממשלה הגיעה לכאן כדי שנוכל להצביע.

מאחר שהממשלה הציעה לא להביא את הנושא להצבעה היום – אני רוצה שתעמוד ונראה מה מציעה עכשיו הממשלה. אולי היא משנה את דעת הזיגזג שלה; כמו במדיניות – כך גם בכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גפני, בבקשה להשיב.

חבר הכנסת וייס, זה מעניין, הדברים חוזרים על עצמם. הם תמיד חוזרים על עצמם.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת גפני ביקש לדחות את ההצבעה. מה הוא רוצה עכשיו?

משה גפני (יהדות התורה):

לא ביקשתי.

חיים אורון (מרצ):

אתה עמדת וביקשת.

משה גפני (יהדות התורה):

אמרתי שאני מסכים. לא ביקשתי. הרי אתה עלית ואמרת שאתה מתנגד. נכון?

חיים אורון (מרצ):

יש כללים בכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני מעריך מאוד את כישוריך בתחום התקנון, אבל אל תעזור לי. חבר הכנסת גפני, בבקשה. חבר הכנסת גולדשמידט, תואיל לשבת, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתפלא מאוד על הצביעות שלכם. אני פשוט מתפלא.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי. חכה. אני מבקש לשבת. חבר הכנסת טל, אולי תושיב שם בסביבה את כולם? גם את חבר הכנסת פנחסי.

בבקשה, חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אני פשוט מתפלא על הצביעות שלכם. חבר הכנסת רענן כהן, לגייס את כל מפלגת העבודה כאשר בכנסת הקודמת, כשהייתם בממשלה, הצעת החוק הזאת עברה בקריאה טרומית?

אלי גולדשמידט (העבודה):

באמצע הלילה.

משה גפני (יהדות התורה):

לא באמצע הלילה. היא עברה באמצע היום. הצעת החוק הזאת עברה בקריאה טרומית. שרת העבודה והרווחה לא התנגדה. החוק הזה בא למנוע אפליה. כאשר יש אדם שיש לו חנות בחיפה – אסור לו לפתוח אותה בשבת. לשכן שלו מותר. אתם בעד שוויונות בעבודה, אתם בעד תחרות הוגנת. אתם צבועים.

חגי מירום (העבודה):

מה עם הכדורגל? אתה מציע גם את זה לסגור? מה עם הכדורגל?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, הוא לא מציע לסגור את הכדורגל.

חגי מירום (העבודה):

אני שואל. זה ציבור הגיוני?

קריאות:

משה גפני (יהדות התורה):

אין לי טענות אל מרצ.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת גפני. אתה לא מדבר.

רבותי, חבר הכנסת מירום, אפשר להמשיך? חבר הכנסת רן כהן, אפשר להמשיך? ברשותך, אפשר להמשיך?

רן כהן (מרצ):

ברשותי אפשר להמשיך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גפני, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אבל מותר לו עדיין לדבר. הוא רק מדבר.

משה גפני (יהדות התורה):

אין לי טענות למרצ, שאמרה בכל דבר, אפילו שעיקרו מניעת אפליה, אפילו שעיקרו תיקון עיוותים, כל מה שריח יהדות יש בו – שהיא נגד. אבל אתם, מפלגת העבודה, לא די לכם שנגררתם אחרי מרצ וירדתם מהשלטון? בכל הנושאים? אתם ממשיכים הלאה? אתם רוצים להישאר באופוזיציה לעולם ועד? הנה, היום הוספתם עוד נדבך. הרי זה חוק שאתם הסכמתם לו. זה חוק שעבר בכנסת הקודמת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תתבייש לך. אתה מעודד כפייה דתית.

קריאות:

— — —

משה גפני (יהדות התורה):

הצעקות האלה לא יעזרו לכם. זה לא יעזור לכם.

קריאה:

צבוע.

משה גפני (יהדות התורה):

אל תגיד לי צבוע.

רן כהן (מרצ):

זו ברוטליות. זו לא יהדות. זו אנטי-יהדות.

משה גפני (יהדות התורה):

בטח, האפליה הזאת היא אנטי-יהדות. מעניין מהי יהדות בעיניך?

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל אתה צודק. אתה הורדת את פרס מהשלטון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, אתה רוצה לשבת? אתה רוצה לשבת?

חגי מירום (העבודה):

מה עם השירות הצבאי של גפני?

אלי גולדשמידט (העבודה):

זו יהדות? שילך לרמת-הגולן, שילך לשטחים — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, תירגע. תירגע. זה לא כדאי. חבר הכנסת גולדשמידט, הוא גר בשטחים.

רן כהן (מרצ):

תתחיל עם הכדורגל.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי.

דליה איציק (העבודה):

נראה אותך מבטל את הכדורגל. נראה אותך.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, חברת הכנסת דליה איציק.

משה גפני (יהדות התורה):

הרי בשביל להיות בשלטון הייתם מבטלים גם את הכדורגל. את יודעת את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת איציק, את לא הולכת לכדורגל בשבת.

משה גפני (יהדות התורה):

הרי גם לזה הייתם מסכימים.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט. חבר הכנסת רן כהן.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, לאחר ששמעתי את התלהטות הרוחות ואת הוויכוחים הקשים ---

אלי גולדשמידט (העבודה):

שיתגייס לצבא.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע, איש לא שומע.

קריאות:

משה גפני (יהדות התורה):

ועוד איך אני אטיף לך, ועוד איך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חוצפה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חגי מירום (העבודה):

קוראים לו: תת-עלוב גפני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, אפשר להירגע? תודה. חבר הכנסת גפני, לסיים.

חגי מירום (העבודה):

תת-עלוב גפני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

--- תלך לצבא.

משה גפני (יהדות התורה):

תעשה לי טובה, תשב בשקט, מפני שתיכף גם אני אומר לך מה שאני רוצה לומר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, סבלנות וסובלנות.

חבר הכנסת גפני, אתה מדבר עכשיו אלי, אלי בלבד.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מקבל את ההצעה של שר העבודה והרווחה, שבתוך כמה ימים יובא העניין להצבעה, ואני מקווה שבתוך הימים הללו אתם, אנשי מפלגת העבודה, תחזרו בתשובה. תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אחזור בתשובה כשאתה תתגייס לצה"ל.

חגי מירום (העבודה):

כשאתה תחזור בשאלה, אנחנו נחזור בתשובה.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אבל במסגרת דקה. חבר הכנסת שבח וייס רוצה להשיב לי. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

נסים דהו (ש"ס):

— — — תירגע קצת.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, מה אתך?

בבקשה, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם ממילא עוברים להצבעה, אז אין טעם להערה שלי. לכן תודיע לי. אם לא עוברים להצבעה, יש טעם להערה שלי. אני כרגע רוצה לשאול אותך, אדוני. אתם עוברים להצבעה?

היו"ר ד' תיכון:

כן, אנחנו עוברים להצבעה, אני עובר להצבעה.

שבח וייס (העבודה):

אז אין טעם להערה שלי, כי — — —

חגי מירום (העבודה):

הצבעה על מה?

היו"ר ד' תיכון:

על הבקשה להשהיה.

שבח וייס (העבודה):

אם כך, משפט אחד, אדוני. לפני מיטב זיכרוני – ואני חוזר על מה שאמרתי קודם – אני דחיתי הצבעות, לא במקרים של הצעה טרומית, אלא בקריאה ראשונה. ההבדל הוא עצום, כי לגבי הצעה טרומית יש פרוצדורה מדויקת.

שנית, אם היתה התנגדות, לא דחיתי אותה. זה הכול, אבל זה עניין לבדיקה נוספת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רענן כהן (העבודה):

הממשלה ביקשה שלא להצביע היום.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אני עובר להצבעה. בפנינו הצעה להשהות את ההצבעה. מי שמבקש להשהות יצביע בעד ומי שמתנגד להשהיה יצביע נגד. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להשהות את ההצבעה על הצעת החוק – 47

נגד – 38

נמנעים – 1

ההצעה להשהות את ההצבעה על הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון עבודה בימי מנוחה בחנות של אגודה שיתופית), התשנ"ו–1996, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד ההשהייה – 47, נגד – 38, נמנע אחד, חבר הכנסת רפי אדרי.

רענן כהן (העבודה):

זו רק השהיה.

היו"ר ד' תיכון:

רק השהיה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בישיבה ועוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת רן כהן. זו הצעת חוק פ/325; הנמקה מהמקום.

חברי הכנסת, מי שרוצה לצאת יצא, האחרים מתבקשים לשמור על השקט ולשבת במקומותיהם.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, הצעת החוק שלי, להבדיל מהנושא הקודם, אינה שנויה במחלוקת גדולה.

העניין הוא בזה שחוק-יסוד: הכנסת כולל בתוכו סעיפים שמונעים מסיעות שאינן מכירות במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, או מטיפות לגזענות, את הזכות לרוץ לכנסת. הכלל הזה לא חל בחוק הרשויות המקומיות. אי-לכך תנועות גזעניות או תנועות שאינן מכירות במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית יכולות לרוץ בבחירות לרשויות המקומיות ושם לקבל תקציבים, כספים, נציגות וכו'.

לכן, מה שמוצע בהצעת החוק הזאת הוא, שאותם כללים שחלים על הבחירות לכנסת, ומנעו, למשל, מרשימת כהנא לרוץ לכנסת – אותם כללים יחולו גם ברשויות המקומיות. גם ועדת השרים לחקיקה של הממשלה היא בעד זה, ומוצע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הפנים. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. בשם שר הפנים ישיב על הצעת החוק שר העבודה והרווחה, חבר הכנסת אלי ישי. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ועדת השרים לענייני חקיקה תומכת בהצעת החוק, ואני מציע להעבירה לוועדת הפנים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר העבודה והרווחה.

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעת החוק.

קריאה:

חבר הכנסת שבח וייס, להסיר?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להשתמש במסלול הזה כדי לחזק את עמדתו של חבר הכנסת רן כהן, ואני עושה את זה בקיצור.

התופעה של התפשטות הגזענות בארץ, שבממדיה היא הופכת למגפה, היא תופעה חמורה מאין כמותה. היו מי שסברו, שאחרי רצח יצחק רבין, שהארץ עדיין מוכתמת בדמו, יפקוד את הארץ תהליך של התרככות, הזדככות או התייצבות ציבורית מקיר אל קיר נגד התופעות האלה. חוץ מכמה וכמה תופעות של אימוץ האבל, לא קרה כדבר הזה. אנחנו רואים את זה במשך כל השנה, בשבועות האחרונים ואתמול, והתופעה הזאת של גזענות, של פאשיזם יהודי, נרקמת דווקא במקומות הקטנים וסביב השלטון המקומי. אני אומר: אם היה צריך לעשות כרונולוגיה, היה צריך לעשות להיפך, להתחיל שם.

לכן, צריך לעשות את זה בתקיפות, מהר ככל האפשר, משום שלפתחנו התפתחות נוספת של הגרעין הסרטני המחריד הזה, האנטי-אנושי, האנטי-דמוקרטי והאנטי-יהודי, וצריך לטפל בזה מהר ובכל התוקף.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. אבקש להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון),

התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע בזאת, שב-26 קולות בעד ואחד נגד הועברה הצעת החוק של חבר הכנסת רן כהן לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון – סייג לכהונת ראש הרשות), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון – סייג לכהונת ראש הרשות), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת חיים דיין. זו הצעת חוק פ/331. אני מבקש להזמין את חבר הכנסת חיים דיין לשאת את דבריו. הנמקה מהמקום.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שהונחה כאן בפניכם אינה באה להגביל בהגבלה אישית מועמד לרשות מקומית, אלא היא באה לקבוע תקופה מוגבלת לכהונתו, וזאת בעקבות התופעות הקשות ביותר, שראשי רשויות אינם מסוגלים כעבור עשר שנים לתרום את חלקם, כפי שהם תרמו בתחילת דרכם.

גם מבקרת המדינה, כשהוציאה את הדוח האחרון, התייחסה לכל מיני תופעות חריגות. אלה תופעות שבאו כתוצאה מהתאוה לשלטון ומרצון ולהמשיך לשרת את הציבור ולשלוט במערכות, על מנת להמשיך לכהן. אני הגזמתי, אבל זה קיים. לכן ההצעה הזאת מונחת לפניכם, ואני לא רואה שוני בין בחירתו של ראש ממשלה לשתי קדנציות לבין בחירתו של ראש רשות מקומית לשתי קדנציות. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מודה לחבר הכנסת חיים דיין. אני מבקש משר העבודה והרווחה להשיב בשם שר הפנים על ההצעה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ועדת שרים לחקיקה תומכת גם בהצעה זו, ואני מציע להעבירה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר העבודה והרווחה. אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס, שמבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הפעם אני מתכוון ברצינות – – –

היו"ר מ' שטרית:

אני יודע.

שבח וייס (העבודה):

חברי הכנסת, אני מתנגד באופן עקרוני לקיצורים מלאכותיים של תקופות כהונה של שליחי ציבור נבחרים, אלא במקרים שיש טעמים חזקים מאוד לקיצור.

בארצות-הברית צמצמו את הקדנציה של הנשיא, את תקופת הכהונה שלו, לשתיים רצופות, אחרי הרבה מאוד שנים שבהן העניין לא היה חרוט בחוק. רק בתקופת אייזנהאואר שינו זאת. היתה מסורת שווינגטון פתח בה, והיא לא היתה כתובה בחוקה. רק אחרי שרוזוולט הפריז, לדעתם, ורק משום שהוא מת בתקופת הכהונה האחרונה שלו – עלה הרעיון הזה.

חבר הכנסת חיים דיין, במשך שנים הייתי עסוק בענייני השלטון המקומי, גם כחוקר וגם כחבר פעיל מאוד בעיריית חיפה – – –

היו"ר מ' שטרית:

שנגביל גם את חברי הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

בעבודת הדוקטורט שלי כתבתי, בפרק האחרון, שחלק מראשי הרשויות יהיו פעם חברי כנסת ושרים. למשל, כתבתי על מאיר שטרית, שהיה כמעט נער, ועל עוד כמה – על דוד לוי ואחרים, שצמחו בפריפריה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא, כנראה, נגד – – –

שבח וייס (העבודה):

אינני רוצה להיות אישי פה. תארו לכם מה היו פני הארץ שלנו אילו היינו מקצרים באופן מלאכותי את תקופת הכהונה של קריניצי, של פנחס אילון, של אבא חושי, של קרלינר, של חברים שהם עכשיו פה עמנו בכנסת – מאיר שטרית, עובדיה עלי ורבים אחרים.

מי שאחרי שתי קדנציות חש שהוא מיצה את עצמו – זה עניין אחר; אבל באופן מלאכותי ליטול מן הציבור את הזכות לטפח ראש עיר שמגדל עיר, מטפח אותה, מפתח אותה, הוא בשיא כשרונו – אתם יודעים שזה תפקיד ביצועי שאין בו סכנה של דיקטטורה, חלילה, מין רעיונות שעלו בארצות-הברית, או הזדקנות בתפקיד – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

כנ"ל לגבי ראש ממשלה.

שבח וייס (העבודה):

אני, כרגע, מדבר על הנושא הזה. יכול להיות שתבוא הצעה כזאת, ואז אביע גם דעה לגבי ראש ממשלה, כי ההבדל עצום. שם יש גם המון מדינאות.

ראש עיר, כדי לטפח תוכנית שהוא מתחיל, צריך לפעמים שבע-שמונה שנים. בתוכניות פיתוח מסוימות, רק אחרי שבע-שמונה שנים מתחילים לראות את הפירות שלהן. בשביל מה המלאכותיות הזאת? – זה לא נחוץ.

המצב שמאפשר להיבחר פעם שלישית, ואפילו רביעית, אינו פוגע בדמוקרטיה, והציבור ישפוט אם הוא רוצה באיש כזה אם לאו. אני אומר זאת מתוך ניסיון עשיר בהווי של השלטון המקומי, ובעניין זה אני מבקש, לא על בסיס פוליטי אלא באמת על בסיס של השקפה מוניציפלית – אני מתנגד באופן נחרץ לתיקון הזה, עם כל החברות עם חבר הכנסת חיים דיין. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת חיים דיין רוצה להשיב למתנגד.

קריאה:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

יש לו זכות להשיב.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השאירו לי, אומנם, רק ראשי ערים פה במליאה, לשעבר, והם בוודאי היו מוצלחים, אין לי שום דבר נגד האנשים פה, וודאי שיש להם סנטימנטים לעבר – — —

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת חיים דיין, מה שמעניין הוא שכל הנוכחים כאן – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

הם ראשי ערים לשעבר.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

לא. כולם הגבילו את עצמם, כולם פרשו – – –

היו"ר מ' שטרית:

מרצון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

זה כבר מכובד. אז אם כולם הגבילו את עצמם – – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

כל ראשי העיריות לשעבר שנמצאים כאן והם חברי כנסת, הגבילו לעצמם את תקופת הכהונה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שצריך לתת צ'אנס לראשי ערים אחרי שתי קדנציות להתמודד לכנסת, ולא לעשות זאת במקביל. אחרי שתי קדנציות – בואו נפתח להם שער.

רבותי חברי הכנסת, נכון שהחוק שהעליתי בפניכם הוא חוק שקצת פוגע, הוא מגביל, הוא חוק שבא להקשות, אבל אני העליתי את הצעת החוק לא בכדי. מאחר שאנחנו רואים שבמשך הקדנציה הקודמת הגישו נגד 28 ראשי רשויות במדינת ישראל כתבי אישום, לצערי הרב, ואינני כולל את כל ראשי הרשויות. כאשר אני רואה שמבקרת המדינה באה – ומי כמוך, חבר הכנסת דוד מגן, כיושב-

ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה בכנסת השלוש-עשרה, יודע עד כמה הדברים היו חמורים כאשר השלטון התמשך לקדנציה שלישית ולקדנציה רביעית, ועד כמה שהציבור לא קיבל את השירות הראוי לו מראש הרשות המקומית מתוך אותה מוטיבציה שהיתה לו בקדנציה הראשונה.

אני מסתכל על חברי הכנסת הנוכחים שהיו ראשי ערים, ואומר דבר אחר. אילולא הייתם ראשי רשויות מוצלחים – לא הייתם מגיעים לכאן. אבל אני מדבר על דברים אחרים – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן, לא כאן.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הוא משכנע אותו להצביע – – –

היו"ר מ' שטרית:

שישכנע אותו לא כאן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן, את השכנוע אני מבקש לעשות לא כאן. בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, מה אני רואה כאן לנגד עיני – לצערי הרב, אני יושב בקואליציה, כאשר ועדת שרים לענייני חקיקה באה ותמכה בהצעת החוק הזאת וקיבלה את ההערות וקיבלה את הביקורת של מבקרת המדינה ושל כל הקשורים בדבר, והנה חברי הקואליציה כאן הולכים להפיל חוק בתמיכת ממשלה.

יכול להיות שיש כאן דברים חריגים, יכול להיות – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת איתן, אתם מפריעים לדובר. אני מבקש. חבר הכנסת איתן. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת דיין, אולי אתה מוכן לעדן את דברי ההסבר?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן לעדן את דברי ההסבר, אני מוכן שהוועדה תדון בנושא הזה, עם כל ראשי הרשויות שנכנסו להיות חברי כנסת – – –

היו"ר מ' שטרית:

אבל תקבע חמש קדנציות, אז יהיה בסדר.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן שיחדדו דברים בהצעת החוק, אני מוכן שנדון על הנושאים האלה יותר לעומק, אני לא פוסל דברים. בואו נוריד את ההצעה לוועדה, בואו נדון בה יותר לעומק, בואו נבחן את עצמנו, בואו נבדוק את עצמנו, בואו נראה אם ראשי הרשויות אכן עומדים באותם כללים שקבעו להם. לא ייתכן, בכל כנסת שלא תהיה, שיבואו בטענות לממשלה על נושא של תקציבים וחריגות.

אדוני, הביקורת יכולה להיות מפה עד הודעה חדשה. אני חושב שאני אסתפק בכך. גם אם הכנסת תפיל את הצעת החוק הזאת, אני אראה בהפלה הזאת גושפנקה, או התעלמות מדבר שלדעתי צריך להיות חלק ממינהל תקין ברשויות המקומיות במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חיים דיין.

אנחנו עוברים להצבעה, רבותי, אני מבקש להצביע. מי בעד ומי נגד – – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

– – – משפט.

היו"ר מ' שטרית:

אתה מבקש לומר משפט בעניין? בבקשה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני חייב לומר בהכנעה, שאני מתפלא על התמיכה של ועדת שרים לענייני חקיקה – – –

היו"ר מ' שטרית:

אמת.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

יכול להיות שנפלה שגגה מלפניה. אני מציע לדחות את ההצבעה ולאפשר לחבר הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מטעם מי הוא מדבר? מטעם הממשלה?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

מטעם עצמי.

היו"ר מ' שטרית:

הוא מביע את דעתו.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

– – – לאפשר למציע ולנציג הממשלה לעבד את הנושא ולהביא את העניין להכרעה במועד אחר.

היו"ר מ' שטרית:

אם הוא מסכים, בוודאי. אתה מסכים, חבר הכנסת חיים דיין? לא.

קריאה:

היו"ר מ' שטרית:

נכון. השר לא הציע זאת. על כל פנים הוא מסכים, ואנחנו נצביע. עוברים להצבעה, רבותי, נא להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון סייג לכהונת ראש הרשות), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

11 קולות בעד, שישה נגד, ההצעה מועברת בזאת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

המשבר ברשויות המקומיות

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא לסדר-היום: המשבר ברשויות המקומיות, הצעות לסדר-היום מס' 528, 539, 549, 568 ו-606, מאת חברי הכנסת מאיר שטרית, יונה יהב, יצחק כהן, תאופיק חטיב ומקסים לוי.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשויות המקומיות נתונות במשבר כספי, ולמעשה השבוע הזה עמדה לפרוץ שביתה כללית של הרשויות המקומיות, שנמנעה ברגע האחרון. אני עליתי לדוכן כדי לעמוד על הסיבות למשבר הכספי הזה ולהאיר את הסוגיה הזאת מזוויות אחדות.

ראשית, על מה הוויכוח? השלטון המקומי בעצם אומר, שיש כרגע ברשויות המקומיות גירעון של 2 מיליארדי שקל, שרובו נובע מאי-העברת כספים מהשלטון המרכזי, בעיקר בגין חינוך ורווחה. היקף הגירעון של הרשויות העצמאיות, דהיינו אותן רשויות נטולות מענק, מגיע למיליארד שקל.

ב-1995 נחתם הסכם להעברת 700 מיליון שקל, שלא מומש. לפי משרד הפנים, הועברו כ-400 מיליון שקל בלבד מתוך 700 המיליון. נחתם הסכם, שלפיו לא תוטל על השלטון המקומי מטלה שאין בצדה מימון שלא מתקציב הרשויות. בניגוד לכך, נחקקו חוקים רבים שהטילו נטל כספי על השלטון המקומי, כגון חוק האזרחים הוותיקים, שנתן הנחה של 50% בארנונה לכל האזרחים הוותיקים, ואיש לא שילם את הפיצוי על כך לרשויות המקומיות; הנחה בארנונה לנפגעי רדיפות הנאצים – שוב, איש לא שילם את הפיצוי במקום; תיקונים בשכר לעובדים רבים של רשויות מקומיות, שלא תמיד פוצו במלואם.

ובכן, אני מוכרח לומר, שכאשר בדקתי את הנתונים גם במשרד הפנים וגם במשרד האוצר, חלק מהנתונים האלה הם נכונים. איש איננו מתנכר לעובדה, שעל-פי דוח-סוארי צריך היה להעביר עוד 600 מיליון שקל, שלא הועברו. איש לא מתנכר לעובדה, שמתוך הוצאות החינוך ברשויות המקומיות של 4.1 מיליארדי שקל בערך המדינה מממנת באמצעות משרד החינוך רק חצי. זאת אומרת, הרשויות צריכות לכסות מכספן 2.1 מיליארדי שקל. ודאי שזה יוצר לחץ גדול מאוד על כלל הרשויות המקומיות.

משרד הפנים עצמו אומר, על-פי בדיקתי במשרד הפנים, ש-700 מיליון שקל שקיבלו כדי לפתור את בעיית הגירעון לא פתרו את הבעיה, ודוח-סוארי אכן לא מומש במלואו עקב מגבלות תקציב. חסרים על-פי הדוח ולפי דברי שר הפנים 500 מיליון שקל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בסקטור הערבי זה לא מומש בכלל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר – בכל השלטון המקומי. אני לא מבדיל בין סקטור ערבי לבין סקטור יהודי. אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

ובכן, חסרים 500 מיליון שקל בתוך התקציב. מצד שני, האוצר טוען שיש לרשויות המקומיות חריגות גדולות מאוד בתקציב. וזה לא פלא, כי אם חסר תקציב לקבלת כסף ודאי שתהיה חריגה בתקציב. הרי אי-אפשר להפסיק את החינוך או את שירותי הרווחה, שגם הם לא ממומנים במלואם על-ידי המדינה, בפרמטרים שונים. חלק מהכסף, גם על-פי ההתחייבות, לא הועבר.

אני מוכרח לומר, שאני בהחלט מסכים בעניין הזה עם האוצר, שיש חריגות שכר גדולות מאוד ברשויות המקומיות. דוח-קוצ'יק מצביע על כך, ש-85% מהרשויות המקומיות חורגות בשכר, הן בהיקף השכר המשולם והן בהעסקת האנשים מעבר לתקנים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע בכמה מתקצבת משרה של עובד סוציאלי? – ב-1,600 שקל. איזו רשות מקומית מעסיקה עובדים קהילתיים ועובדים סוציאליים במחירים כאלה? מי יעבוד?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, לא על זה מדובר. כידוע לך, גם אני הייתי ראש עיר הרבה שנים. אני כבר ציינתי, שבסעיף הרווחה יש פער של 500 מיליון שקל בשנה, בין מה שמשרד הרווחה צריך להעביר לרשויות המקומיות לבין מה שהוא מעביר בפועל. על זה אין לי ויכוח. אבל איזו הצדקה יש לכך שפקידים ברשויות מקומיות מקבלים משכורת יותר גבוהה מחבר כנסת ומשר? אין לזה שום הצדקה. אני יכול להצביע לך על רשויות רבות שמשלמות סכומים של 30,000, 35,000 שקל לפקידים רבים; שכר שהוא כפול משכר חבר כנסת. אגב – בניגוד לחוק. לא בכל הרשויות, לא בהכללה.

לכן אני אומר לממשלה רק דבר אחד: אתם צריכים לבדוק רשות רשות. רשות שחורגת – תקצצו מתקציבה את החריגה. רשות שלא חורגת – למה תענישו אותה? תיתנו למי שמגיע לו את התקציב הדרוש לו לפי דוח-סוארי כדי לממן את החינוך, את הרווחה, ותקפידו על כך ששום רשות לא תחרוג. את מי שחורג תענישו. לא יכול להיות מצב, שמפני שיש חריגה ברשויות מסוימות אתם מענישים את כולם ענישה קולקטיבית. אני נגד ענישה קולקטיבית. גם לגבי הפלשתינים אני נגד ענישה קולקטיבית. אני נגד ענישה קולקטיבית בכלל. יש לתפוס את האשמים ולהעניש אותם.

אני חושב שאי-אפשר להשאיר את השלטון המקומי במשבר הנוכחי בטענות האלה של החריגות. הטענות צודקות. צריך לפקח על הרשויות, לתקן את החריגות, אבל אין להעניש את כלל הרשויות המקומיות. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

אני מזמין את חבר הכנסת יונה יהב. שלוש דקות בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח לראות כאן בין חברי הכנסת את מי שבאו מהמגזר המוניציפלי. הם יודעים ומבינים על מה אנחנו מדברים.

לדאבוני, המצב שהרשויות המקומיות נקלעו אליו הוא בלוף מתמשך על פני 50 שנה. וכאן אני בא להדגיש, שהעניין חוצה מפלגות, חוצה אידיאולוגיות מפלגתיות, הוא עניין שבינו כנותני שירות לבין האזרח כפרט קטן. הממשלות על כל גוניהן בונות את תקציבי הרשויות המקומיות על-פי, ועל בסיס של, בלוף מוסכם. ראשי הרשויות והגזברים למיניהם נאלצים להגיש תקציב מאוזן כאשר ברור לכל רשות, אם קטנה ואם גדולה, שברגע שמאושר התקציב שלה על-ידי הממונה על המחוז ומשרד הפנים כבר מובנה בתוכו גירעון אדיר. מכיוון שביחסים בין השלטון המקומי לבין האזרח כפרט השלטון המקומי חייב להנפיק סל מסוים של שירותים, הוא לא מסוגל להנפיק אותו בתקציבים שהוא מתנהל על-פיהם.

לכן, אני מאוד מתפלא על שר הפנים של היום, השר סויסה. חשבתי לתומי שהמינוי של השר סויסה הוא מינוי מקצועי. האיש בא מתוך המערכת המוניציפלית, כלומר מתוך המערכת שהשיקה לעבודה המוניציפלית, והוא יודע אל נכון מה המצב בשטח.

לא יכול להימשך מצב שלפיו הממשלה איננה מכבדת הסכמים. לא יכול להימשך מצב שבו אנחנו ממשיכים אותו בלוף שמחייב את הרשויות על-פי סדר, פעם אחת תל-אביב, פעם אחת ירושלים, פעם אחת אום-אל-פחם, וכל שאר הרשויות לשבות לפי תור, או להגיע למצב שבראשית החודש ראשי הרשויות לא יודעים כיצד לשלם את המשכורות לעובדיהן. אנחנו נמצאים היום במצב שבו סל השירותים שראשי הרשויות נותנים לאזרחים שלהם הולך ופוחת. מעמסה גדולה יותר של תשלומים למיניהם מוטלת על האזרח כפרט.

יש לי בחיפה תוכנית רדיו; אני משוחח עם האזרחים בסביבה. שלשום צלצלה תושבת יוקנעם וסיפרה לי, שהילד שלה, שלומד במסגרת המועצה האזורית, מחויב בתשלום של 3,000 שקל לשנה כאגרת חינוך. אני עדיין בודק מהיכן הסכומים האלה ומה הבסיס החוקי להם. אבל מהיכן לוקחת משפחה של שכירים 3,000 שקל לשנה נוסף על כל שאר התשלומים?

היו"ר מ' שטרית:

ועדי ההורים מחליטים על התשלומים האלה ומחייבים את ההורים, זה הפטנט. לכן צריך לאסור על ועדי הורים בחוק לגבות כסף מההורים.

יונה יהב (העבודה):

ואז מאין ייקחו ראשי הרשויות את הכספים כדי לספק את השירותים?

בכנס הגזברים האחרון של ראשי הרשויות, עוד בהיותי ממלא-מקום ראש עיריית חיפה, באתי להרצאה כלכלית מקצועית, ואמרתי להם בזו לשון – ואני אומר את זה כאן, מעל בימת הכנסת: גבירותי ורבותי הגזברים, מי שלא יעודד את ראש הרשות שלו לעשות גירעונות ענק, מועל בתפקיד שלשמו נבחר ראש הרשות. שום ראש רשות, במסגרת התקציב המאושר על-ידי משרד הפנים, לא יכול לספק את הצרכים של האוכלוסייה המקומית שלו, וכמעט בטוח שהוא לא ייבחר בבחירות הבאות.

את הבלוף הזה ממשלת ישראל, על כל גווניה, עם תמיכה של האופוזיציה, חייבת להפסיק אחת ולתמיד. יכול להיות שאנחנו חייבים לעשות רוויזיה טוטלית בבסיס הכלכלי של הרשויות המקומיות. ללא שינוי כזה נשתתף כאן בדיונים חוזרים ונשנים, כל שנה, וזה בכלל לא חשוב מי יהיה שר הפנים. וכשהלחץ מהשטח יהיה הרבה יותר גדול – ימצאו כמה מיליוני שקלים כדי להזרים לקופות של העיריות או המועצות המקומיות, ובא לציון גואל, אבל באופן מאוד מאוד זמני.

הרי אנחנו מדינה שנטל המיסוי בה הוא בלתי נסבל. להטיל אותו בצורה עקיפה, דרך השירותים המוניציפליים, זו שגיאה, זו טעות, ואסור שזה יעשה. הבית הזה יכול לעצור את התהליכים האלה. הבית הזה יכול לבוא ולומר: המלך הוא עירום. אני מצפה מהשר סויסה, שבא מהמערכת המקצועית, שיעמוד בראש המחנה. בדיוק כמו שהשר צחי הנגבי בא היום לוועדת הכספים כדי לייצג את שופטי ישראל במאבקם. זה התפקיד שלו, לא לעמוד נגד הרשויות, לעמוד עם הרשויות כי הן צודקות. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יונה יהב. חבר הכנסת יצחק כהן, בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

בנאומו הראשון.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, אני מברך אותך על נאומך, נאום הבתולין. לא שמתי לב שבלי כוונה איש לא הפריע לך. אילו ידעתי, הייתי מקפיד שאיש אפילו לא יציץ.

אתה לא נאמת. אני חושב שאתה מורגש מאוד בכנסת, ואין לי שום ספק שתתרום תרומה רבה לעבודת הכנסת, בעיקר על רקע הניסיון שלך בעיריית חיפה וכעורך-דין מצליח בחברה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לציין לשבח את העברית הרהוטה שלך.

יצחק כהן (ש"ס):

כמנהג הבית, אני גם מצטרף לברכות, יונה. את הנאומים שלך אני שומע בוועדת הכספים. עלה והצלח.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה להביע שאט נפש מהמקרה המבחיל שאירע אתמול בחברון.

שוב אנו עדים למציאות הקשה שבה אנו חיים, שמטורף מהימין הקיצוני תוקף קיצוני אחר מהשמאל הקיצוני, ששניהם בשוליים של החברה הישראלית שנמצאת בתווך, ורוב רובה בתווך, וסובלת מההתגוששות הבלתי נסבלת של השוליים הקיצוניים מהימין ומהשמאל. ההיסטוריה העגומה של מקרים מסוג זה הוכיחה, שהם מובילים אך ורק לשפיכות דמים מיותרת, שמעולם לא הועילה לשום צד והיא מעמיקה את הקיטוב בשולי השוליים.

אדוני היושב-ראש, עתה לנושא. אין זו הפעם הראשונה שהכנסת נזקקת לנושא מצב הרשויות המקומיות. זכורים לנו סיכומים שהגיעו אליהם שרי הפנים עם מרכז השלטון המקומי, שבאו למצוא מזור לתחלואי תקציבי הרשויות המקומיות.

מורי ורבותי, מהו משרד הפנים? זהו משרד מיוחד במינו, קשה ומורכב, המשרד היחיד הנושק לכל משרדי הממשלה, ושכולם תלויים בשירותיו – ביטחון, משטרה, בריאות, רווחה, עבודה, קליטה, חינוך, תשתיות לאומיות, שיכון. שימו לב, רבותי, אין משרד אחר בקבינט הממשלתי שהוא כל כך מורכב וכל כך מובנה כמשרד הפנים.

מטבע הדברים, מורכבותו של המשרד יוצרת מציאות של חוסר תקציבי. די שמשרד ממשלתי אחד, כגון משרד החינוך או משרד הקליטה או משרד השיכון, לא יעמוד בהתחייבות משותפת אחת מול הרשות המקומית, וכבר נגרמת בעיה תקציבית, וכאלה לא חסרות.

עוד בזמנו של שר הפנים דאז ייזכר לטוב הרב אריה דרעי, האחד והיחיד שתקופת כהונתו במשרד הפנים זכורה כפרק מזהיר בממשלת ישראל ובשלטון המקומי – הרב אריה דרעי קיבל משרד כושל ומפורק ושלטון מקומי השקוע בחובות ובגירעונות כבדים ולמעשה משותק לחלוטין, ובמהלך מבריק הגיע לסיכומים עם האוצר ומרכז השלטון המקומי שלפיהם תהיה קונסולידציה של חובות הרשויות המקומיות. הרב דרעי הקים ועדות שהמליצו המלצות והגיעו לעמק השווה עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, וכך הצליח להצמיד את השלטון המקומי לאחת התקופות היפות ביותר שלו, תקופה שלא היתה כמוה לפניו וגם לא אחריה. המשרד עוד המשיך לפעול מכוח האינרציה של הרב אריה דרעי, אך היעדרו של הרב אריה דרעי משולחן ההנהגה הלאומית גרם שהכול ייפול ויתרסק בכוח הגרביטציה. על זה דווה לבנו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מדבר מתוך קירות הלב. העם היושב בציון סובל קשות מחסרוננו של הרב אריה דרעי בהנהגה הלאומית בממשלה. אברך, אב בחוכמה ורך בשנים. פוק חזי מאי עמא דבר. כולם זוכרים לטובה ומייחלים לרגע שבו ישוב הרב אריה דרעי להנהגה הלאומית, בעזרת השם יתברך, ולשולחן הממשלה.

בנימין אלון (מולדת):

יצחק כהן (ש"ס):

אגיד לך למה, מפני שהעניין הזה הוא פיקוח נפש, פיקוח נפש ממש.

האהבה שלה זוכה הרב דרעי חוצה את כל המחנות, ללא יוצא מן הכלל.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

הוא שואל אם אתה חושב שהוא יחזור.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מתפלל. השוויוניות אצלו זו לא סוממה, זו היתה מציאות חיים.

אני אוחז בידי מאמר של סופר "הארץ" אמנון ברזילי, מ-13 בינואר 1995. אני אצטט קטע קטן. "השר הינוקא, שזינוקו המהיר לצמרת הפוליטית עורר, כזכור, קנאה עזה בלב עמיתיו והמיט עליו צרות צרורות, התגלה באותה ישיבה" – מדובר על ישיבת ממשלה דחופה שהיתה בזמן מלחמת המפרץ –

"כאמיץ שבחבורה. המחשבה שחיילים ישראלים יוטלו למלחמה בלב המדבר העירקי וימצאו בו את מותם החרידה אותו. רבים מאתנו, ואולי כולנו, חייבים עכשיו להודות לו על כך, להללו ולשבחו. אפשר שבעמידתו האיתנה נגד שוחרי המלחמה הציל חיים ומנע שכול ויתמות". זו התשובה, למה אני מזכיר את זה. כשאני אומר פיקוח נפש, אני יודע למה אני מתכוון.

מורי ורבותי, היעדרו של הרב אריה דרעי משולחן הממשלה קשה, קשה לנו. אני תפילה לבורא עולם: אנא השם, עשה למען עמך, עשה למען ידידך, עשה למען בניך, עשה למען תינוקות של בית-רבן שלא חטאו ותשיב במהרה את הרב אריה דרעי להנהיג את עמך, כי בתקופה קשה זו העם זקוק לו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת כהן, על זה כתוב, שאף-על-פי שאיננו כאן, כבודו כאן.

יצחק כהן (ש"ס):

אמרתי שהאהדה והאהבה שלהן הוא זוכה חוצה את כל המחנות, בלי יוצא מן הכלל. אם יש הוכחה מיהו אריה דרעי, מה עוצמתו, תסתכלו על השרים שהחליפו אותו, שכולם מתיימרים להיות ראשי ממשלה והם לא הצליחו אפילו להזיז מאפרה אחת על השולחן, מרחק של 5 סנטימטרים צפונה ודרומה. מעניין שכולם ניסו את המשרד הזה ולא עברו את המבחן, כולם קיבלו את הציין "נכשל".

מורי ורבותי, במהלך סיום הקדנציה של הממשלה הקודמת סוכמו סיכומים עם רשויות מקומיות שלגביהן התחייבו שרים, שהיום הם כבר לא שרים, בלי שיהיה כיסוי להתחייבויות הללו מבחינה תקציבית, וכיום באים בטענות מדוע לא עומדים בהתחייבויות האלה.

זאת ועוד, בתקופת הרבעון שבו קוימו בחירות במדינת ישראל, מציינת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שחל גידול ב-11,000 עובדים במגזר השלטון המקומי. ייתכן שהסיבה לכך היא הבחירות, אבל ברור הדבר שאסור היה לתת הבטחות ולא לאפשר תקצוב בחסר, כאשר ברור היה שאין לו על מה לסמוך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חל גידול באוכלוסייה, חל גידול במספר התושבים.

יצחק כהן (ש"ס):

אני לא בא בטענות אליך, זאביק. אבל 11,000 זה מספר לא קטן.

אין פלא שהיום הרשויות זועקות חמס, אולם אל להן לבוא בטענה לשר הפנים הנוכחי, העושה לילות כימים ומשקיע מאמצים ניכרים, כמי שמכיר את הדברים, כדי להביא לפתרון הבעיה, ובעזרת השם שיצליח. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק כהן. אני מזמין את חבר הכנסת תאופיק חטיב להעלות את הצעתו לסדר-היום באותו נושא.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חייב להעיר הערה קטנה לפני שאני מתחיל בעניין הרשויות המקומיות. אני לא יודע אם חברי חבר הכנסת יצחק כהן התכוון למה שהוא אמר כאן כאשר הוא פסח על זה, כלאחר יד, שאחד מהימין הקיצוני תקף אחד מהשמאל הקיצוני ונגמר הסיפור.

יצחק כהן (ש"ס):

לא, לא זה מה שאמרתי.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

זה מה ששמעתי. אני מקווה שתמחק את זה מהפרוטוקול, זה לא כל כך טוב שיירשם שאמרת את זה אי-פעם.

הערה שנייה – אמת ויציב שהרב אריה דרעי היה הראשון שעשה את השינויים בעניין התקציבים במערך השלטון המקומי.

רבותי חברי הכנסת, המשבר ברשויות המקומיות איננו מקרי. גם אם יהיו כאלה שיאמרו שחלק מראשי הרשויות הם בזבזנים, או שהם אינם מנהלים את העניינים כראוי – זה עדיין לא נותן את התשובה על השאלה, מדוע המשבר איננו פוסח על שום רשות מקומית.

צריך לציין, שחלק גדול מהגירעון ברשויות המקומיות נובע מאי-התאמת ההכנסות, כפי שדיברו חברי כאן, ובמיוחד מהצרכים בתחומי חינוך ורווחה. לכן, רוב הרשויות חורגות בסעיפים אלה. על כך הממשלה צריכה לתת את הדעת.

סך כל הגירעון ברשויות הערביות לשנת 1996 הוא 322 מיליון ש"ח. זה גירעון המגיע ל-30% מסך התקציב של הרשויות האלה, נוסף על עניין החינוך והרווחה ואי-מתן פתרונות בתקציב הפיתוח. דבר

זה מכריח את הרשויות הערביות לבצע חלק מהתוכניות שלהן, שאינן ניתנות לדיחוי, על חשבון התקציב הרגיל, וזה מכביד עוד יותר על הרשויות האלה וגורם להן גירעונות נוספים.

אני מציין כאן, שעד שנת 1993 היו תקציבי הפיתוח השנתיים שניתנו לרשויות הערביות אפסיים. רק החל משנת 1993 נכנסו לתמונה משרדי הממשלה האחרים – חוץ ממשרד הפנים – כמו משרד התחבורה ומשרד השיכון. הם נכנסו אומנם בסכומים זעומים, אבל כניסתם שיפרה במעט את המצב.

אני מקווה שההתראה שהיתה על שביתה כוללת של הרשויות המקומיות, שתוכננה לאתמול, יום שלישי, היתה איתות מספיק לממשלה, כדי לבדוק מחדש את מצבן של הרשויות המקומיות, ובמיוחד את מצבן של הרשויות הערביות, שעד לפני שלוש שנים לא הכירו בהן כרשויות מקומיות, ולתת את התשובות המתאימות. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת תאופיק חטיב. אני מזמין את אחרון הדוברים בעניין הזה, חבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש מרכז השלטון המקומי לשעבר. מאחר שהצעתך היא הצעה רגילה, יש לך, אדוני, עשר דקות.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשנים האחרונות נקלעו הרשויות המקומיות למשברים כספיים, שבעטיים היה צורך בהתערבות ממשלתית ובהעמדת פתרונות כספיים.

מסקנות ועדת-הרמלך, שדנה בשנת 1992 בגירעונות התקציביים הנובעים משירותי החינוך והרווחה, לא יושמו. גם מסקנות דוח-סוארי משנת 1994 לא אומצו במלואן. הסכומים הכספיים שהועמדו לפתרון הבעיות בשלטון המקומי נגזרו מאילוצי תקציב המדינה, ולא נערך כלל דיון מקיף ואמיתי על הגורמים, על המשברים הכספיים ועל הדרכים לפתרון שורשי המצוקה התקציבית בשלטון המקומי.

גם ההסכם שנחתם בחודש מרס 1996, בכהונתה של הממשלה הקודמת, לא יושם. אני רוצה להעיר כאן הערה לכמה אנשים שדיברו לפני. הייתי רוצה לדעת מה עשה שר הפנים לשעבר ב-700 מיליון שקל שקיבל לידיו בעקבות ההסכם בין השלטון המקומי לבין השלטון המרכזי, קרי: משרד הפנים והאוצר?

אדוני היושב-ראש, נדמה לי ש-700 מיליון השקלים חולקו בניגוד לדעת השלטון המקומי ואף בלי ידיעה של השלטון המקומי. לכן, עלינו לדעת לאן בעצם נעלם הכסף ולמי הוא ניתן.

אני יודע על קריטריונים של דוח-סוארי, שקבעו כי הכספים יינתנו במסגרת אותם תקציבים, לפי בעיותיהן של הרשויות המקומיות. אני יודע היום, כי רשויות אחרות קיבלו כסף מעבר לדוח הזה, ורשויות אחרות שרריות היום במשבר טוטלי, ללא שכר, ללא תנאים סוציאליים וללא עבודה.

לכן, אדוני היושב-ראש, לא מדובר כאן לא במשכורת, לא במדרכות ולא בכבישים. מדובר כאן בשאלת החינוך והרווחה. אם אנחנו מדברים על חינוך ורווחה, אנחנו יכולים לדעת שהתקציבים האלה חייבים להגיע לרשויות המקומיות במלואם. אלה שירותים ממלכתיים, והם קבועים בחוק. אבל כאשר הרשות המקומית באה למשרד החינוך או למשרד הרווחה, בעצם אומרים לה: תפעלי על-פי התקציב שאנחנו נותנים. איך תוכל רשות מקומית לפעול עם תקציב של משרדי החינוך והרווחה? הרי היא תוכל להתמוטט מול המשבר החברתי הקורה היום בחברה שלנו. ועוד מה? מטלות אשר הממשלה מטילה על הרשויות המקומיות מביאות את הרשות המקומית לחוסר תקצוב. היינו עדים להסכם בין השלטון המקומי לבין הממשלה, שנקבע בו שמאחורי כל הצעת חוק יהיה תקציב. והנה, אנחנו רואים שהמשבר הולך ומתרחב.

לכן, אדוני היושב-ראש, הצעתי היא לא לטייח את הנושא, אלא לקיים פה דיון מקיף עם ראש הממשלה, עם שר האוצר, עם שר העבודה והרווחה ועם שר החינוך. יש לקיים את הדיון בבניין הזה, כדי ללמוד על המשבר, שילך ויחריף.

בסך הכול, המשבר קורה בעיירות הפיתוח, אבל הוא יחול גם על הרשויות שלא מקבלות את מה שהמדינה צריכה לתת להן בדיון, ואלה הן רשויות נטולות מענק.

הממשלה הביאה את חוק ההסדרים במשק ואת הגזירות הכלכליות, שבאות היום. אני מניח שהגזירות האלה תוטלנה בוודאי על הרשויות המקומיות, ויש צורך להתנגד להן ולקעקע אותן עוד בטרם תבואנה לכאן.

אני מקווה מאוד, שראש הממשלה יאזין למה שקורה בדימונה ולמה שקורה בבית-שאן, וישים בכך דגש, כי אלה הם האנשים אשר בחרו אותו לשלטון, ומוטב שיפעל למען השכבות האלה.

אני מציע שהנושא יועבר לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת מקסים לוי. חבר הכנסת סאלח טריף מבקש להסיר את הצעתי. הוא איננו.

קריאה:

--

היו"ר מ' שטרית:

אני מצטער. קודם כול, אני מבקש מהשר להשיב על ההצעה. לאחר מכן – ההצעות האחרות.

חבר הכנסת מקסים לוי, על-פי התקנון, חבר כנסת שמגיש הצעה לא מציע שום דבר, מכיוון שמשמעות קבלת הצעתו היא דיון במליאה. אם השר יציע להעביר את הנושא לוועדה, תוכל להסכים להצעת השר ואפשר יהיה להעביר את הנושא לוועדה.

אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נכון אמר פה חבר הכנסת, ידידי יצחק כהן, שאין זו הפעם הראשונה שהכנסת דנה בנושא הרשויות המקומיות. אולם מצב זה, שאיננו מצב חד-פעמי, מתמשך שנים ומחריף משום-מה בתקופות שלאחר הבחירות. מבקרת המדינה כבר התריעה בדוחותיה על מצב, שבו בעבר הלא-רחוק הגיעו שרים לרשויות המקומיות, חילקו הבטחות ולעתים אף פרויקטים, כאשר בסופו של דבר תוקצבו הפרויקטים בחסר.

במהלך ארבע השנים האחרונות היו ניסיונות מצד שרי פנים רבים, וכידוע, המשרד עבר מיד ליד בלי שתהיה יד מכוונת. שר הפנים החדש, שאני מכירו אישית, היה מעובדיו הבכירים של המשרד, וחזקה עליו כי ידע לנתב את הספינה לחוף מבטחים. השר אליהו סויסה אכן הכריז, כי הממשלה אינה מתכוונת למלא אחר ההתחייבויות שחולקו ערב הבחירות ושלא לכולן היה בסיס תקציבי.

עם זאת, אל נשכח כי הממשלה החליטה על קיצוץ בסיסי כבר בשנת התקציב הנוכחית, קיצוץ של 15 מיליון ש"ח, שמשמעותו המתגלגלת – לגבי תקציב 1997 – הינה קיצוץ של 80 מיליון ש"ח.

עלי לציין בפני הכנסת, כי בעקבות החלטת ועדת-סוארי מחלק משרד הפנים את מענקי האיזון לרשויות מקומיות, בהתאם לגודלן, גודל אוכלוסייתן, לפוטנציאל ההכנסה והנגזר ממנו – המצב הסוציו-אקונומי של היישוב. קריטריונים אלה, אם יישמרו גם בעתיד, יוכלו לאפשר ניהול סדיר של המערכות הכספיות בשלטון המקומי.

משרדי הפנים והאוצר עשו ועושים מאמץ ניכר כדי לשמור על המערכת התקציבית של השלטון המקומי. זאת, תוך תמרוץ אותן רשויות שתעמודנה בנטל וטיפול ברשויות חורגות. ידו של שר הפנים, כשהוא בא להורות על טיפול חורג כזה, רועדת בעת החתימה. זאת, כיוון שמדיניותו הינה לשמר, עד כמה שניתן, את עצמאותן של הרשויות המקומיות.

אשר למצבן של הרשויות המקומיות של בני המיעוטים: מאז שנת 1992 מתבצע תהליך השוואתי, שהביא לקופתן סכומים של 177 מיליון ש"ח; זאת, ללא הסקטור הדרוזי, אשר קיבל 45.9 מיליון ש"ח.

נוכח נתונים אלה שמסרתי, אני מציע לכנסת להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה לא – – –

יונה יהב (העבודה):

למה לא לוועדת הפנים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש פה בעיות של כסף, לכן אני מציע להעביר לוועדת הכספים.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, השר רשאי להציע מה שהוא רוצה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הכספים של הכנסת, אלא אם כן יהיה – – –

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, מה שאתה מציע. תודה רבה. יש לנו הצעות אחרות. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. חבר הכנסת דוד ראם מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יונה יהב. חברים המציעים הצעה אחרת – במסגרת זמן של דקה.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היום אנחנו מדברים שוב על המשבר ברשויות המקומיות. בכמה משפטים – התקציב של הרשויות המקומיות בנוי מתקציב פיתוח ומתקציב שוטף. בתקציב השוטף אנחנו מקבלים כספים ממשרדים ייעודיים – החינוך, העבודה והרווחה, וכמובן, ממשרד הפנים, שסוגר לרשויות המקומיות את הגירעון. אנחנו שומעים כל הזמן, שראשי הערים פושעים, הם לא בסדר, הרשויות חורגות בשכר, בפרויקטים ובכל מיני נושאים כאלה או אחרים. אבל חייבים לומר היום, שהתקציב מרביתו מורכב ממענק מהממשלה, מתמיכה מן הממשלה. לכן, כשראשי הרשויות מנהלים את העסק

הזה, מצד אחד אין להם העצמאות לניהול, ומצד שני אומרים להם מה לעשות. בתוך כך אנחנו נגררים לאותו גירעון שעליו מדברים.

לכן, הופתעתי לשמוע מהשר גם היום, שבגלל הבחירות יש תקצוב שונה או הבטחות בחירות. הבטחות של מי? של שר הפנים הקודם או של ראשי הרשויות? גם זו שאלה. לכן פעם אחת צריך לבדוק ולחקור איך מחלקים את הכספים ממשד הפנים כמענקים לרשויות המקומיות. אני, כראש רשות, יודע שהיו רשויות שהיו עולות לרגל לירושלים, לשר הפנים, זה בא עם מזודה של 30 מיליון והוא עם 15 מיליון ואחרים עם 50 מיליון, ואתה לא יודע למה. אתה חושב שער היהלומים, נתניה, היא העיר הכי חזקה בעולם, אבל היא צריכה לקבל מענק גדול מאוד, של עשרות מיליונים, כדי לגמור את החודש.

אני מציע, שבמקרה הזה של הרשויות, אם מותר לי להציע הצעה כזאת, הנושא יידון במליאה. אם מותר, אני מבקש זאת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת תאופיק חטיב. רבותי, בקיצור, יש לנו סדר-יום ארוך מאוד.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני פשוט מנצל את האפשרות לדבר, לא חלילה שיש לי משהו נגד עצם הנושא. אם הוא יגיע לוועדת הפנים, אלחם למענו ככל שניתן. לקיבוצים ולמושבים היו גירעונות הרבה יותר גדולים עם ציבור הרבה יותר קטן, והשלטון המקומי מייצג את הציבור הגדול ביותר בארץ, ואני חושב שהם לא זוכים למספיק הבנה ותמיכה.

אני רציתי לנצל את רבע הדקה שנותר לי כדי לומר, שיש רשות מקומית בקריית-ארבע. בהסכם האזרחי, יהודי חברון יהיו תחת עיריית חברון ולא תחת קריית-ארבע. אני חושב שזה פשוט נורא. בכל , של A העניינים ששלטון מקומי מכיר כל כך טוב – תכנון בנייה, מים – הם יצטרכו להיות תחת אזור שונאי נפשם. אני חושב, שאם עוד אפשר, ברגע האחרון, יש להעביר אותם לקריית-ארבע. זה הדבר ההגיוני ביותר שאפשר – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

תעביר אותם לקריית-ארבע.

היו"ר מ' שטרית:

אתה יודע שיש הרבה שמציעים להעביר אותם לקריית-ארבע, אל תציע הצעה כזו.

בנימין אלון (מולדת):

לא, לא. אני לא רוצה להעביר אותם. מחילה, מחילה, מחילה – אני מקווה שהדברים ברורים –
בפרוטוקול. אני מבקש להעביר מוניציפלית – – –

היו"ר מ' שטרית:

לאחריות המוניציפלית אתה מתכוון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש להעביר אותם לאחריות המוניציפלית של קריית-ארבע. כתוב בתורה: "קריית-ארבע היא
חברון". כך כתוב, ואני רוצה שזה יהיה גם ברשות המוניציפלית.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו
של חבר הכנסת יצחק כהן.

יונה יהב (העבודה):

אולי שיהיה ברור – הם לא רוצים להסיר אלא להגיד דברים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שצריך פעם אחת ולתמיד לטפל במדיניות. הגירעונות
נמצאים, אנחנו חיים עם העניין הזה שנים. הרשויות הערביות במיוחד – המצב שלהן זועק. במקום
לטפל בעניין באופן מעמיק, במדיניות נכונה וצודקת, אנחנו רואים שהממשלה צועדת לאחור גם בעניין
הזה. אתמול מינו לנו שר לענייני ערבים, אפוטרופוס, מוכתר – לא יודע איך לקרוא לזה.

אנחנו רוצים פעם אחת ולתמיד לדעת – למה לא ייפתרו הבעיות האלה? הרי אין איש שלא אומר
שמגיעים גם לרשויות האלה תקציבים כלכל רשויות המדינה, ומגיע להן חוסר אפליה ותיקון העיוותים

של כל השנים. למה לא נעשה את זה? למה צריך כל בוקר וערב לשבות, והאנשים האלה זועקים שם ולא יכולים לשלם את המשכורות של הפקידים, שלא לדבר על תקציבים ועל פיתוח ועל כל היתר.

אני מזמין את הממשלה פעם אחת ולתמיד להוכיח, שאכן היא מתכוונת להיות ממשלה של כל אזרחיה, ובאופן מיוחד לתקן את המעוות ברשויות האלה, לבטל את האפליה או לעשות אפליה מתקנת – תקראו לזה איך שצריך – לתת להן את המינימום הדרוש כדי לקיים את עצמן. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי כדי שאוכל לומר כמה דברים בקצרה. דבר ראשון שרציתי לומר – למשבר הרשויות המקומיות יש מחיר חברתי איום ונורא, משום שהתחום שנפגע יותר מכול הוא תחום הרווחה. שם הקיצוצים גורמים לכך שמשפחות שיכולות איכשהו להתקיים מגיעות למצב של חוסר תפקוד מוחלט, ואת המחיר הכי כבד של חוסר התפקוד משלמים הילדים.

נקודה שנייה – אני חושבת שמשרד הפנים, עם כל העירנות שלו לקיום תקציבים, מעלים עין משעוריות בלתי רגילות של פיצויים שמקבלים בכירים בעיריות. יש עכשיו פרשה בבתי-ים – שורה של בכירים מקבלים מיליונים של שקלים בתור פיצויים משום שראש העיר החליט שהוא לא רוצה את הפקידים האלה, הוא רוצה להביא פקידים משלו. אני חושבת, שזה דבר בלתי נסבל, ומשרד הפנים לא יכול לשבת בצד ולראות איך מתבזבזים כספי ציבור.

הדבר האחרון, רק במשפט אחד – רציתי לומר שהקיצוצים שייעשו יעמיקו את האי-שוויון שקיים בין הרשויות המקומיות הערביות לרשויות היהודיות. לא ראיתי בכל החומר שמונח לפנינו תוכנית כלשהי להגיע סוף כל סוף לשוויון שכבר הובטח כל כך הרבה שנים. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחרון הדוברים – חבר הכנסת גדעון עזרא, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש לומר כמה מלים על המשבר ברשויות, ואני מסכים שיש עיריות כאלה ואחרות שחסרים להן כספים, אבל אני מבקש להדגיש – מתוך ניסיוני עם המגזר

הערבי, אני חש שיש ראשי רשויות במגזר הערבי שאינם מקפידים על החוק, והדבר עובר באין מפריע. הכספים שהם מוציאים הם בניגוד לכל היגיון ובניגוד לחוק, ואין מי שאומר להם להרפות מהעניינים האלו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר – לפי דעתי, כל ראשי הרשויות במגזר היהודי והערבי – — —

יונה יהב (העבודה):

מנין אתה יודע?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת יהב, זה לא ויכוח. זו הצעה אחרת.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת יהב, יש לך מה להגיד? תגיד לי.

יונה יהב (העבודה):

אמרתי, אבל לא היית פה. אני בא מהמקצוע הזה. אני בשב"כ לא אתערב; מה אתה מתערב בזה? אין לך מושג בנושא הרשויות המקומיות – — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת יהב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לספר, למשל, על ראש רשות ששילם לאחרונה מכספי המועצה 295,000 ש"ח בגלל תביעת דיבה אישית שהיתה נגדו, באין מפריע. אני רוצה לספר לכם על ראש רשות שלא מינה – – –

יונה יהב (העבודה):

למה לא – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

יונה יהב (העבודה):

יש מי שלוקח יועצים במיליון שקל למשפט שלו, אז מה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לספר לכם על ראש רשות שלא קיים בחירות – לא לקואליציה ולא לאופוזיציה עד עכשיו. אני חושב שאנשים ברשויות המקומיות הערביות לוקחים יועצים בלי חשבון. אני חושב שהביקורת הפנימית לא תקינה. אני חושב שלפני שנותנים תקציב כלשהו לרשות כלשהי, צריך משרד הפנים לבחון באיזו מידה הרשות עומדת בדרישות, ואני מאוד מציע שאחרי הבחירות הבאות לרשויות המקומיות יערך קורס לכל הראשים החדשים ברשויות המקומיות איך לנהל משק כל כך יקר וכל כך מסובך. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת גדעון עזרא.

אני מבקש להעיר הערה, כדי שהדברים לא יישארו באוויר. בענייני תקציב ושכר יש בוודאי חריגות פה ושם, אבל העניין איננו ייחודי לסקטור הערבי או לסקטור היהודי. הדברים קיימים בכל הסקטורים, ואני מסכים אתך ששר הפנים צריך לפקח על הדברים. מכל מקום, אני מציע שלא לפתוח כאן בוויכוח על הנושא. הוויכוח נגמר.

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. ראשית, אני שואל את המציעים אם הם מסכימים להעביר את ההצעה שלהם לסדר-היום לוועדה, כפי שהציע שר הפנים. חבר הכנסת מקסים לוי, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לאיזו ועדה? לוועדת הכספים? – לא.

היו"ר מ' שטרית:

מייד נקבע איזו ועדה, אבל קודם כול תגיד אם אתה מוכן להעביר את הצעתך לוועדה. השר הציע את ועדת הכספים. אתה מסכים להעביר לוועדה?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת יצחק כהן?

יצחק כהן (ש"ס):

אני מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת יונה יהב?

יונה יהב (העבודה):

אני מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת תאופיק חטיב? הוא איננו, לכן לא נעמיד להצבעה את ההצעה שלו. חבר הכנסת מקסים לוי, אתה היחיד שאינו מסכים להעביר את ההצעה לוועדה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים להעביר אותה לוועדת הכנסת שתקבע לאיזו מן הוועדות יועבר הנושא.

היו"ר מ' שטרית:

גם אני מסכים להעביר את הצעתי לוועדה.

אשר על כן, רבותי, אנחנו מצביעים על ההצעות שהעלו חברי הכנסת מאיר שטרית, יונה יהב, יצחק כהן ומקסים לוי, והעברתן לוועדת הכנסת שתחליט אם להעביר אותן לוועדת הכספים או לוועדת העבודה והרווחה. נא להצביע.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדה – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא מ' שטרית, י' יהב, י' כהן

ומ' לוי לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

18 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעות הללו מועברות לוועדת הכנסת, שתחליט אם להעביר אותן לוועדת העבודה והרווחה או לוועדת הכספים. תודה למציעים.

הצעה לסדר-היום

מאהלי מחוסרי דיור

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 517, של חבר הכנסת אלי בן-מנחם, בנושא: מאהלי מחוסרי דיור. חבר הכנסת בן-מנחם, בבקשה. זו הצעה רגילה, נכון? עשר דקות לרשותך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר השיכון, חברי הכנסת, יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, הבטיח, כאשר נבחר לראש ממשלה, שהוא ישנה את סדרי העדיפויות, וכך גם פעלנו בשלטון הקודם בנושאים חשובים מאוד, לא רק מדיניים, אלא גם חברתיים.

אני מתייחס היום לנושא חברתי כמו חינוך, בריאות, תשתיות, שיכון ודברים נוספים. אחד המשרדים המובילים בנושאים שאני רגיש להם, והם הנושאים החברתיים, הוא משרד השיכון. הדבר הראשון שעשתה הממשלה הקודמת, מייד עם היכנסנו לממשלה, ואפשר לבדוק זאת בתקציבים, היה הכפלת תקציב שיקום השכונות, כדי להקל את החיים על האנשים בשכונות המצוקה ובשכונות השיקום, ויש מאות אלפי אזרחים כאלה במדינת ישראל.

אלפי משפחות גרו באתרי קרוונים. את המצב הזה קיבלנו, ואינני מאשים בזה אף אחד, כי היתה אז עלייה גדולה והביאו את העולים לקרוונים, וכולם היו תקועים בקרוונים, וצריך היה למצוא להם פתרון דיור. אלפי משפחות זכו לרכוש דירות, אבל הבעיה עדיין לא נפתרה כולה. חלק גדול מאוד מקרב העולים החדשים, כ-70% מהם, רכשו דירה. הגדלנו משכנתאות ומענקים למשפחות החלשות ביותר, חד-הוריות בעיקר, גם מקרב הוותיקות וגם מקרב העולים החדשים, שלא יכלו להסתדר בכוחות עצמם. הגדלנו את העזרה בשכירות, במענקים, במשכנתאות, הכול כדי שיוכלו להגיע לדירה קטנה משלהם ולא יהיו נטל על קופת המדינה כל ימי חייהם.

בהמשך הגדלנו גם את העזרה בשכירות ישירה. במרכז הארץ, בגוש-דן, אין דירות, ושם הרגשנו בצורה החריפה ביותר את המחסור בדירות. הגדלנו, לכן, את התשלום החודשי שמקבלים ממשרד השיכון. תבדוק ותראה שהגדלנו את זה ביותר מכפול במשך ארבע השנים, ועשינו זאת כדי לעודד את המשפחות להוסיף עוד קצת כסף ולחיות בתנאים טובים יותר, ולא עוד באוהלים.

דבר חשוב נוסף שעשינו היה להקל על האזרח הקטן את הסבל מכל הביורוקרטיה של משרדי הממשלה ומשרד השיכון בעיקר. לאנשים לא היתה כתובת, הם פנו לוועדה, אבל עד שהגיעו לוועדה שקובעת אם הם זכאים או לא זכאים, היו צריכים שוב להתחיל את הפרוצדורה מחדש מפני שכבר עברה שנה, ושוב היו צריכים להוציא תעודת זכאות. זו ביורוקרטיה ששום ממשלה לא אשמה בה, כי זה תלוי בפקידות, ובתחום הזה עשינו תיקונים רבים מאוד כדי להקל על האזרחים. ואכן היום הרבה יותר קל לאזרח להגיע אל משרד השיכון ולקבל שם תשובה מהירה אם כן או לא. הוא לא צריך לחכות כל כך הרבה זמן לתשובה, כי עשינו לזירוז ההליכים. אתה יכול לבדוק זאת באגף האכלוס במשרד

השיכון. גם האווירה הפכה להיות טובה יותר, ואנשים פנו למשרד השיכון כי ראו בו כתובת. כי התפקיד של כולנו, גם של הממשלה הקודמת וגם של הנוכחית, הוא לשרת את האזרח ולדאוג לו.

הצלחנו לפנות כ-80% מדיירי הקרוונים, וזה לא היה קל. אנשים יצאו מהקרוונים ורכשו לעצמם דירות, בעיקר בגלל רעיונות שהממשלה אישרה על מנת להקל עליהם את היציאה מאתרי הקרוונים. ועוד אתייחס בהמשך דברי לאתרי הקרוונים, שהם למעשה "סלאמס" חדשים שקמו במדינת ישראל.

אלפי משפחות נוספות רכשו דירות, וכבר אמרתי זאת. הדבר הזה נעשה בגלל עזרת המדינה, ובשביל אותם אנשים המדינה היא משרד השיכון, המשרד שאתה עומד היום בראשו. גם אז לא היה קל לשכנע את האוצר, ובעיקר את הפקידים של האוצר. אני מתכוון לפקידות שאתה בוודאי כבר הספקת להכיר אותה.

המערכת המשפטית והפקידות התחנכו באוניברסיטאות, למדו שם והגיעו לאן שהגיעו, והם עושים הכול כדי לשכנע מדוע לא; לא מדוע כן, אלא מדוע לא. אבל יש ממשלה ויש שרים, ועם כל הכבוד למערכת הפקידותית, הם שקובעים את המדיניות והם המכריעים. ובעבר העברנו החלטות למרות ההתנגדות של הפקידות. ומייד אתייחס לנושאים שאתה, אדוני סגן השר, מתוך תמימות לב או תום-לב עשית מאז התמנית סגן שר, אחרי שהטעו אותך בכל מיני נושאים חשובים ביותר במשרד השיכון. האמן לי שגם בעבר התנגדו, באותה מידה של חריפות, אותם אנשים שמתנגדים גם היום.

תמיד טענתי, שהממשלות מתחלפות, ממשלה זו או אחרת מתחלפת, אבל הפקידים נשארים. הפקידים מתאימים את עצמם לשלטון הקיים. היום הם יותר בעד השטחים, ובמשרד השיכון הם אולי יותר בעד האוכלוסייה החרדית; אתמול הם היו דווקא יותר בעד האוכלוסייה החילונית אולי, ואם ישב שם מישהו ממרצ, אז ייתכן מאוד שהם חשבו הפוך מכפי שהם חושבים היום. הם מתאימים את עצמם. זה תפקידם. הם עובדי מדינה, ואני לא בא אליהם בטענות. אלא שאת המדיניות צריכים להוביל הממשלה והשר הממונה.

דבר נוסף, שלדעתי הוא המסוכן ביותר. כבר אמרתי שהזרוע החברתית במשרד השיכון היא שיקום השכונות. מאות אלפי משפחות, ותבדוק בעבר ותמצא זאת, נעזרו על-ידינו. שיפצנו אלפי בתי קשישים במדינת ישראל על חשבון המדינה; כוונתי לקשישים מעל לגיל 65, וראש העיר קריית-גת, שיושב כאן עכשיו, יכול להעיד על כך. מדובר באנשים שחסרה להם מנורה בבית, שהברז היה מקולקל ולא היה מי שיתקן זאת בשבילם. הממשלה החליטה לעזור לאנשים האלה על חשבון המדינה. שיפוץ דירה אחת כזו עלה בין 4,000 ל-5,000 שקל, והמדינה עזרה לאנשים האלה לעשות זאת, והם ראו אור. תשאלו בקריית-מלאכי ובערי פיתוח אחרות ובשכונות המצוקה. עזרנו לאנשים האלה כי זו היתה המדיניות לעזור לאנשים, כדי שתהיינה להם כמה שנים טובות, שלא יהיה להם גג דולף, שיהיה להם ברז מתוקן וחשמל תקין. פעלנו בקרבם, כי האמנו בדרך הזו, בדרך של הקטנת פערים ועשיית טוב לאנשים המסכנים והחלשים.

הרחבנו דירות, שינינו את גובה המענקים והמשכנתאות. גרמנו לכך שהאיש הקטן יוכל לצרוך את המוצר שאנחנו מספקים לו. הקלנו עליו לצרוך את המוצר. הורחבו דירות, שופצו דירות, עשינו תשתיות, כבישים, גינות, מדרכות, כדי שגם לאנשים החלשים יהיה קצת טוב. לא די בזה שמדברים גבוהה גבוהה, כאשר במציאות הם לא יכולים לצאת בלילה מהבית מפני שאין חשמל ואין מדרכה והביוב זורם בחוץ. את כל הדברים האלה עשינו במשרד השיכון בתקציבים הקיימים. הגדלנו תקציבים כשהיה צורך, אבל עשינו את כל הדברים האלה.

שיקום שכונות זה לא רק שיקום פיסי, זה לא רק קירות, לא רק שפריץ. תבדוק גם את השיקום החברתי, שזה אגף מרכזי במשרד השיכון, ותראה שאלפי ילדים משכונות מצוקה, מערי פיתוח וכו' למדו במרכזי למידה שמשרד השיכון מימן אותם. לא משרד החינוך מימן, מפני שכאשר באתי לתפקיד אמרתי, שאם אחכה עד שאקבל אישורים מתאימים ממשרד החינוך, לא נצליח לעשות דבר. וכך הוביל את הנושא משרד השיכון. בוועדת הכספים התנגדו, אבל שכנעתי אותם, ובתוך שיתוף פעולה הבאנו למצב שבו ילדים חלשים יכולים להתקדם בלימודי מתימטיקה, יכולים להגיע לבגרות. לקחנו חברות פרטיות למידה, וילדים אכן הצליחו ללמוד יותר, ואחוז גבוה יותר מהם אף הגיע לאוניברסיטאות. אלפי מלגות חילקנו להם. גם אוכלוסיות ותיקות, בני 35 ומעלה, לומדים באוניברסיטאות. נתנו להם סיכוי נוסף ללמוד באוניברסיטה, מאחר שלא היה להם סיכוי להגיע לשם כאשר היו ילדים קטנים, שגדלו במשפחות עם עשרה ילדים. האנשים האלה מצטיינים באוניברסיטאות, בטכניון בחיפה ובמקומות אחרים. תבדוק את הדבר ותראה שהוא אכן כך. חילקנו מלגות לאנשים האלה, עזרנו להם כדי להקטין פערים בחברה הישראלית.

כשאני שומע היום את הדברים, אני מזדעזע. אני לא מאשים אותך. אני מבקש ממך לחזור למה שהיה. זכור לכולנו שלפני פחות משנה נשרפה ילדה קטנה, יפהפייה, בקרוון ביפו, בת יחידה למשפחה, נשרפה, ולא יכלו לעזור לה. אני הייתי במקום באותו לילה, הזדעזעתי, באתי בהמלצה לשר – לאחר בדיקה של מכבי-אש, שהודיעו כבר עם הכנסת הקרוונים למדינת ישראל שאתרי הקרוונים האלה הם מלכודות אש – והשר החליט. הוא שר רגיש, בנימין בן-אליעזר. המלצתי להגדיל את המענק, לאפשר לאנשים האלה לצאת מייד מהקרוונים כדי שחם וחלילה לא תישרף עוד ילדה, או עוד משפחה בתוך הקרוון הזה. בחורף קר, הם מכניסים תנורים ואין להם כסף; הם מדליקים תנור בתוך הקרוון, והקרוון הזה מסוכן מאוד. השר החליט להגדיל את המענק למשפחות האלה. בהחלטה הזאת הוא לא שאל אף פקיד ואף פקידון במשרד האוצר. וזו היתה החלטת שר בממשלת ישראל, ומשפחות נעזרו ועזבו קרוונים והלכו ושכרו דירות, ושמרנו להם על התנאים שלהם.

אחד הדברים הראשונים שהממשלה הנוכחית עשתה הוא ביטול הרבה מאוד מההחלטות של הממשלה הקודמת. אני לא מבין. וכשאני שומע היום מה קורה בשטח, אני המום, אני מזועזע. כל שכונות השיקום – וראשי הערים יודעים, ויושבים פה ראשי ערים – עובדים על-פי תוכנית שנתית, על-פי תקציב שנתי; איפה סוללים כביש? במקום שהקבלן עובד מגיע לו כסף; מרכזי למידה עובדים, תלמידים לומדים, קייטנות – מערכות עובדות כל השנה גם אם הממשלה מתחלפת. אין מצב שפתאום ממשלה מתחלפת ואומרים: שוברים את הכלים ולא משחקים, הכול מחדש.

תבדוק מה קורה בשיקום השכונות. אני לא מבין. הקפואו את כל התקציבים לכל השכונות במדינת ישראל – חברתיים, פיסיים; קבלנים שעבדו ומגיעים להם כספים, לא מקבלים. החליטו ללמוד את בית-הספר תעשו לא על הגב של המסכנים. תלמדו, יש לכם זמן ללמוד, אבל לא על הגב של אותן משפחות. באים אלי ועדי שכונות – ורוב האוכלוסייה הזאת הצביעה לימין, ויודעים זאת פה; אין לנו מצביעים של מפלגת העבודה, אנחנו לא עזרנו למי שצריך לעזור. לבוא ולעצור להם את כל פרויקט שיקום השכונות, להעיף אנשים מהעבודה בגלל רקע פוליטי פתאום – תבדוק אצלך במשרד, אני לא יודע אם אתה יודע מזה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה מדבר?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

חבר הכנסת גדעון עזרא, אני יודע על מה אני מדבר. אני אשב אתך ואראה לך שם שם. אמרתי, שאני לא מאשים אותו – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם כבר מסיים, והוא ירד להסביר לך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אמרתי שאני לא מאשים את סגן השר; אני לא מאשים אותו. כשבאה ממשלה חדשה, מישהו חדש, אז גומרים חשבונות, הפקידים בינם לבין עצמם; בא איזה פקיד שהיה עד אתמול איזה בורג קטנטן, והיום הוא בורג יותר גדול, אז הוא מחליט את זה ואת זה ואת זה אני לא רוצה. אתה יודע מה? אני יורד מזה, אני לא רוצה, כי זה חמור מאוד. אבל הרבה אנשים מפוטרים בתוך המערכת, הם מגיעים אלי. זה מגיע אלי, כי אני טיפלתי בנושאים האלה. אני רוצה שאתה כסגן שר תעלה על הנושא הזה, תבדוק ותמנע את זה, כי אלה בני אדם, בסך הכול. לא צריך להגיע היום למצב של פיטורים, שבו אדם לא יודע מה קורה אתו מהיום למחר.

אם עושים את כל הדברים האלה, אם מבטלים את העזרה למשפחות מהקרוונים, אתם תוקעים את אתרי הקרוונים כפי שהם. וחס וחלילה מחר יקרה משהו – אתה תהיה אחראי. אתה תהיה אחראי ישירות, כי אנחנו אשרנו לאותן משפחות 500 דולר לשכירות. משפחה שלא יוצאת לא יכולה לבוא בטענה למדינה, כי ניתנה לה האפשרות. אמרנו להן: לכו תשכרו דירה. הן לא יוצאות – בכוח לא נוציא אותן. אבל לפחות יש כיסוי למדינה שניסתה לעזור למשפחה, והאחריות נופלת עליה. אבל, כשאתה מבטל היום את ההחלטה הזאת, והאנשים האלה תקועים בתוך הקרוון המסוכן הזה, אסור שיהיה מצב שמחר זה יקרה שוב פעם, ואתה תהיה אשם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני מבקש: החלטות שהיו, ממשלה אינה יכולה לשנות. לא ייתכן לשנות אחרי שהכנו מפת שיקום שכונות, כאילו אין החלטת ממשלה – הכול מחדש. ודבר נוסף ואחרון, כי פשוט כתבתי לי הרבה מאוד – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, אתה צריך לסיים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש, תרשה לי עוד דקה, שתיים.

היו"ר מ' שטרית:

אני כבר הרשיתי לך עוד שתי דקות, אז אני מבקש לסיים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

פרויקט "בנה דירתך", אדוני סגן השר. הפרויקט הזה בא לעזור בעיקר לשכבות החלשות, ואתה יודע את זה. וגם כאן הטעו אותך פקידי האוצר. הם היו נגד גם כשהממשלה הקודמת החליטה לעזור לפרויקט "בנה דירתך" במחיר קרקע חינם למשפחות בערי הפיתוח, בשכונות – קרקע חינם לבעלי הניקוד הגבוה, הזכאים. גם זה בוטל, כי הם היו כל הזמן נגד, וסליחה על הביטוי – בזנו להם. זה יהיה כתוב בסטנוגרמה, עם כל הכבוד לפקידים. הם לא יקבעו מדיניות של ממשלה. אז היום הם הצליחו לעצור את פרויקט "בנה דירתך", את המענקים; חוזרים אחורה וחוזרים ברוורס.

אדוני סגן השר, אל תהיה סגן שר במשרד השיכון כזה שהתווית שידביקו לך בעוד ארבע שנים תהיה שאתה גמרת את כל משרד השיכון. אגפים שלמים יצאו ממך – מע"צ, מינהל מקרקעי ישראל, והקלו עליך. ואני יודע מה קורה שם במשרד; אני יודע כמה אנשים חדשים באו והצטרפו לעבודה שם ומאין הם באים.

אז עם כל הכבוד – אם יש כסף לדברים האלה, לפלאפונים ולמכוניות שלא היו בקדנציה הקודמת כשהיו שני סגני שרים, והיה שר, ומע"צ היה אצלנו, והמינהל היה אצלנו; היום כשחצי ממשרד השיכון יצא, פתאום יש שם התנפחויות במנגנונים. אני לא יודע אם הם מקבלים משכורת או שכולם באים לשם בהתנדבות מאיזה מקום מסוים. תבדוק גם את זה – תשמרו על כללי מינהל תקין, ואל תפגע באותם אנשים חלשים, של שיקום השכונות, עם כל הכבוד וההערכה אליך.

בעניין הזה אני לא ארפה ממך פה במשך ארבע שנים. אני בא משכונת שיקום, אני בא מתוך האזור הזה, ואני ועוד חברים – גם בליכוד, גם בעבודה ובכל המקומות – לא ניתן לפגוע באנשים האלה. הם סבלו כל ימי חייהם, ואסור לך לגעת בהם. אז בתחום שיקום השכונות אל תקפיא, כי מחר יהיו לך משפטים. אתה לא יכול לעצור את כל הפעולות בנושא חינוך, למידה, כבישים, וכל מיני נושאים אחרים. באתרי הקרוונים, בזכאות של אנשים חלשים – אל תפגע. אחרת יהיו לך בחורף הזה מאהלים חדשים, הרבה מאוד מאהלים. ואז הממשלה הזאת תיפול, כמו שנפלה בפעם הקודמת בגלל הנושא החברתי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אני מזמין את סגן שר השיכון, חבר הכנסת פרוש, לענות על ההצעה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אלי בן-מנחם דיבר בכאב והסביר את החשיבות של משרד הבינוי והשיכון, ואני חייב לומר לו, שמשרד הבינוי והשיכון מודע היטב למצוקה של אותן משפחות שמתגוררות ברחובות ובגנים. וכמו שבעבר היה בודק והיה מטפל והיה עושה, כך גם היום. דבר לא השתנה, כולנו רחמנים בני רחמנים ויודעים מה צריך לעשות במקרים כאלה, גם במסגרת ועדות האכלוס, שזכאים מביאים את הבקשות שלהם וזוכים לפתרון – אם זה השתתפות בשכר דירה, הגדלות של משכנתה, אישור דירה בשכירות בשיכון ציבורי. ואני לא יודע מאין אתה שואב את האינפורמציה על הנושאים שהזכרת, ואני אתייחס אליהם אחד לאחד.

זה שהיה קיצוץ, שהממשלה החליטה ב-7 ביולי 1996 לגבי 1997 וגם לגבי 1996 – זה לא סוד. וברור שכאשר יש קיצוץ – ועמד פה השבוע שר האוצר והסביר מדוע היו צריכים להגיע לקיצוץ – אם עשו קיצוץ, אז כל סעיף במשרד, כמו ביתר המשרדים, היו צריכים לקצץ בו, וכך נהגנו.

אתה היית סגן שר במשרד השיכון, ואתה יכול לשאול את מי שהיו אחראים בתקופתך והם אחראים היום – לא נהגנו איפה ואיפה עם שום רשות במדינת ישראל.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

למה הקפאתם את התקציבים שהיו? אתם לא יכולים לבטל את החלטות הממשלה. למה הקפאתם.

היו"ר מ' שטרית:

לא ויכוח. הוא שמע אותך בשקט גמור ולא הפריע לך במלה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, אני יכול לענות לו בכמה זמן שאני רוצה או שאני מוגבל בזמן?

היו"ר מ' שטרית:

יש לך זמן לענות, אין שום בעיה, אתה יכול לענות על כל דבר שאתה רוצה. חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש שלא תפריע לו כדי שיוכל לענות לך.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אם אתה רוצה ללכת ולבדוק ולאמת כל נושא ונושא, אתה מכיר את משרד השיכון, אתה מכיר את העובדים הבכירים, הם מכירים אותך והם יגידו לך – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הם אומרים שמה שאני אומר הוא נכון; שאני צודק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

– – שלא היה הבדל בין רשות לרשות. ברגע שהיתה החלטה על קיצוץ – כל מי שהיה בסטטוס 50 המשכנו עם תוכנית העבודה, וכל מי שלא הגיע לסטטוס 50 – אני מקווה שאתה יודע מה הכוונה ב"סטטוס 50".

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני לא יודע.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

סטטוס 50 – הרי יש שלבים. המחוז מודיע לרשות שאתה יכול להיכנס להתחייבויות, ואז שולחים את החומר למחוז, המחוז בודק אותו. המחוז בדק, הוא העביר את החומר למשרד הראשי. המשרד הראשי מעביר אותו לחשבות. לכל התהליכים האלה יש סטטוס. יש סטטוס 20, סטטוס 30, סטטוס 40.

מי שהיה בסטטוס 50, מאחר שהיה קיצוץ ב-1996, נתנו לו להמשיך וחתמו לו על התוכניות שהוא הגיש למשרד. שוב, מאחר שהיה קיצוץ, כל מי שלא הגיע לשלב הזה – אנחנו לא יכולים להמשיך בתוכניות שאתם הכנתם, לא מפני שאתם הכנתם אותן, כי לא התערבתי במה שאתם הכנתם והם היו בסטטוס 50. לא משנה מי, כולם קיבלו, אבל זה הלך בשוויוניות. מי שהגיע לסטטוס 50 המשכנו אתו, אף שזו היתה תוכנית העבודה שלכם. אולי יש לי מדיניות אחרת, אולי אני חושב שצריך בערים אחרות וברשויות אחרות לתקן עיוותים אחרים שאתם עשיתם? לא אמרתי שעשיתם עיוותים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שאלת הבהרה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לא אמרתי שעשיתם עיוותים. אבל אם מעל במת הכנסת אתה מאשים את משרד הבינוי והשיכון שעצרנו, בלי שאתה יודע מה זה סטטוס 50, אז אתה מטיף מוסר?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני חושב שחוץ מהמלה סטטוס 50, אתה לא יודע שום דבר. מצאת פה את המלה סטטוס 50.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני לא מסכים. אני לא מסכים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שידבר אמת. הוא מטעה את הכנסת. האם הקפאת את התקציב או לא?

היו"ר מ' שטרית:

יש לך קריאת ביניים, חבר הכנסת בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הקפאת או לא הקפאת תקציבים שהיו?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני עומד פה בוועדת חקירה מולך? אם היית ארבע שנים סגן שר ואתה לא יודע מה זה סטטוס 50, אתה בא להגיד פה שאני מטעה?

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, אני מבקש רגע הפסקה. חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הוא לא יודע והוא מאשים אחרים. אני רוצה שהוא יענה, מדוע הוא הקפיא תקציבים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני לא רוצה להתווכח על ידע או אי-ידע. שמעו אותך. זה מה שאמרת בהצעתך לסדר-היום. הוא עונה לך, תקשיב לו בשקט. אתם לא מוכרחים להסכים. אתה אל תהיה בוחן האמת ואל תיתן ציונים לסגן שר. מותר לך לתת ציונים בזמן שאתה מדבר, לא בקריאת ביניים. סגן השר, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — — כיפה על הראש.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אל תטיף לי מוסר. לא הכיפה שאין לך ולא הכיפה שיש לי משנות את העובדות. אתה מכיר טוב כל כך את משרד הבינוי והשיכון — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יש לי הפתעה בשבילך, גם אתה לא משנה את העובדות.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אתה מכיר את הפקידות הבכירה במשרד הבינוי והשיכון, ולפני שאתה אומר לי שאני מטעה את הכנסת, תתעניין ותבוא לכאן בשבוע הבא ותתנצל.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה תצטרך להתנצל.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, הוויכוח הזה מיותר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אתרי הקרוונים. היתה פה קודם שאילתא של חבר הכנסת שלום שמחון. הודעתי, שבכל מה שקשור לפינוי הקרוונים, אם זה קשור למשרד הבינוי והשיכון, עד מחצית 1997 אנחנו נפנה את כל מי שנמצא בקרוונים, בעזרת השם. נכון שיש היום בקרוונים אתיופים שמטופלים על-ידי משרד הקליטה, ואתה בוודאי יודע על כך כמי שהיה ארבע שנים סגן שר במשרד השיכון. אני לא יכול לענות בשם משרד הקליטה. משרד הקליטה מודע לכך, אנחנו מנסים לדרבן אותם. בבארותיים, לצערנו, יש הרבה אתיופים יחידים, ואני מאוד מקווה שמשרד הקליטה ידע איך להתמודד עם השאלה הזו של אתרי הקרוונים בכל מה שקשור לאתיופים.

משכנתאות. מי כמוך יודע, שהשרים לשעבר בנימין בן-אליעזר ובייגה שוחט הקימו ועדה על-סמך החלטת ממשלה באוגוסט 1995, אבל היא התחילה לפעול כחודשיים לפני הבחירות. לאחר הבחירות, במסגרת כל הנושאים שבדקנו, ביקשנו לבדוק גם את הקמת הוועדה שאתם הקמתם, ובימים אלה פורסמו מודעות בכל העיתונים, שהוועדה הזו ממשיכה לפעול, אותה ועדה שאתם הקמתם.

אני רק רוצה לומר, שאתם לא עדכנתם את המשכנתאות מתחילת הקדנציה עד נובמבר 1995, וכאשר הוועדה שהקמתם תסיים ותגבש מסקנות, אנחנו נבוא למשרד האוצר, נבוא לממשלת ישראל, וכל מי שרוצה כיום להציע הצעות לוועדה זו, מוזמן. פנינו לכל מי שמעוניין בדבר הזה, ואני מקווה שלאחר שיגובשו מסקנות נוכל לבוא עם בשורה גם בנושא הזה.

דיברת על התנפחויות ועל רכב. אני לא בדקתי מה היה לך כסגן שר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה יכול לבדוק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל היום אין סגן שר מלבד מאיר פרוש בלשכה. אני לא מתעניין במה שאלו בן-מנחם עשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה כן מתעניין, ואני מרשה לך לבדוק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל אני רוצה להודיע מעל במת הכנסת, שלשר בנימין בן-אליעזר היו שמונה עוזרים, ולי בינתיים יש רק חמישה עוזרים.

שבח וייס (העבודה):

— — —

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת וייס, אני מצפה מאוד שתעזור לחבר הכנסת אלי בן-מנחם במצוקה הנפשית שהוא נמצא בה. אתה עומד פה מעל במת הכנסת ואומר לי שאני מנפח משכורות, כאשר לשר בן-אליעזר היו שמונה עוזרים. אני מודיע לך, שגם אני ארצה לקבל שמונה עוזרים, כי יש לי היום אחריות מלאה למשרד הזה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה סגן שר. לסגן שר אין חמישה עוזרים.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מנפח משכורות, כאשר לי יש חמישה עוזרים ולו היו שמונה? אתה לא מתבייש לומר פה שאני מנפח משכורות? אתה נמצא במצוקה נפשית – יש טיפול לדברים האלה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה צריך טיפול.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

מה אתה מערבב פה דברים מהסוג הזה? מה אתה מבקש ממני?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה פועל בניגוד לחוק, ואתה אפילו לא יודע.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

תאמין לי שמה שאני עושה – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא מגיעים לו חמישה סגנים. לשר כן מגיע. הוא לא מכיר את החוק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מתנצל אם פגעת בך. לא צריכים לפגוע אישית.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא פגעת בי. אתה לא מכיר את החוק.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אבל למה אתה מטעה מעל במת הכנסת ואומר שניפחתי משכורות, מכוניות, טלפונים? איפה ניפחתי? תן עובדות. אני נותן לך פה עובדות. לבנימין בן-אליעזר היו שמונה עוזרים, ולי יש פחות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מודיע לך שאני אממש את הזכות שיש לי. אם אתה מרגיש לא נוח עם העובדה הזו, בוא נתמודד עם הבעיות האמיתיות, ויש לעם ישראל בעיות אמיתיות שאותן צריך לפתור.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תפתור.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אם תאשים את מאיר פרוש שהוא מבזבז, למה שאשמע בכלל מה שאתה אומר?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אין לך ברירה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

תהיה אמיתי, תהיה רציני, דבר על מעשים כואבים שיש לגביהם קונסנסוס בינינו. אני רוצה לעזור, ואתה יודע גם שאני רוצה לעזור. אז דבר לעניין, בלי משכורות, בלי דברים שהם לא ממין הטענה. תבדוק מה עשינו, למה הודענו לרשויות שאנחנו לא נותנים להן, מפני שהיה קיצוץ.

אני חושב שזה לא היה במקום. בכל אופן, אם אתה רוצה שהנושא הזה יידון בוועדה, אני לא אתנגד.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לסגן השר מאיר פרוש.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את ההצעה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להודיע לסגן השר לבדוק בפרוטוקול, שגם אמרתי שיש ניפוח של עובדים ושאני לא יודע אם זה בשכר.

היו"ר מ' שטרית:

סגן השר שמע את זה.

חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, למה לך לפרש את החוק, או שהוא יפרש את החוק? החוק כתוב, אפשר לבדוק אותו. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני לא רוצה לדבר, לא על משכורות ולא על עוזרים, ולא על שרים. אני רוצה לדבר על הבעיות הכואבות. מדובר פה באנשים שיושבים בקרוונים. לבי לבי עמם. אף אזרח בישראל לא צריך לשבת בקרוונים.

קריאות:

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר, את המצוקה שלכם יעלה אחר כך חבר הכנסת אלי בן-מנחם. אני מדבר על אזרחים פשוטי עם, על תושבי המדינה ואזרחיה מאז קום המדינה ולפני כן. בנגב, בגליל, בכל הארץ, נמצאים עשרות יישובים ערביים, שעד היום הזה אין לתושביהם בית לגור בו. הם מתגוררים באוהלים, בקרוונים, תחת האיום התמידי שהם יועברו ממקומם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה שנקרא יישובים בלתי-חוקיים. חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אם היית נותן להם בתים, הם באמת היו רוצים אותם. אין אדם שלא רוצה בית לגור בו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בן-מנחם, אתה מתווכח עם כל מי שמדבר. חבר הכנסת בן-מנחם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא רוצה את הווילה באדמה שלו. אתה רוצה לחנוק את הבדואים בקומץ מקומות — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אתה לא יכול לענות לכל מי שמדבר. זה לא דיון אישי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא יכול לתת פתרון צודק אם אתה לא מאמין בזה, ואתה לא עשית את זה במשך 40 שנה. ממשלות המערך לא עשו את זה, אם אתה כבר מדבר. זה עוון שלכם, קודם כול. אזרחים שגרים על אדמתם עשרות שנים, מאות שנים – למה לא היו יכולים לזכות בדיוור?

היו"ר מ' שטרית:

אני חושב שהבהרת את הנקודה שלך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו מדברים על בעיות של ארבע שנים, חמש שנים בקרוונים – שיהיה להן פתרון, אף אחד לא אומר שלא, אבל אני רוצה שיינתן פתרון יסודי גם לאזרחים סוג ב' – חייבים לומר את זה – של המדינה הזאת. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, חבר הכנסת דהאמשה.

חבר הכנסת בן-מנחם, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, יש לפנינו הצעה אחת. מי בעד העברת ההצעה לוועדת הכלכלה? אני מבין שזו הוועדה שעוסקת בנושא. נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, 12 בעד, שלושה נגד. הצעתו של חבר הכנסת אלי בן-מנחם הועברה לוועדת הכלכלה לדיון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8) (אישור התקציב); והצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), התשנ"ז – 1996. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

מצוקת אשפוז בבית-החולים "וולפסון"

היו"ר מ' שטרית:

ההצעה הבאה לסדר-היום היא הצעתו של חבר הכנסת אדיסו מאסלה: מצוקת אשפוז בבית-החולים "וולפסון", הצעה מס' 504. אני מזמין את חבר הכנסת אדיסו מאסלה. ישיב על ההצעה סגן שר הבריאות שלמה בניזרי.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבר 25 שנה שרובי בית-החולים "וולפסון" בחולון בין תקווה לייאוש; בין התקווה שאולי משרד הבריאות יספק לו את החמצן הדרוש לנשימה, ובין הייאוש ואיבוד האמון נוכח הבטחות הסרק של אותו משרד.

אדוני היושב-ראש, שרי הבריאות מכל הממשלות העדיפו להתעלם מבית-החולים הממשלתי הזה. חולון, אדוני סגן השר, נמצאת דרומית לתל-אביב והינה העיר הרביעית בגודלה בארץ. בית-החולים הזה משרת אוכלוסייה של כחצי מיליון תושבים, תושבי חולון, בת-ים, יפו, שכונות דרום-תל-אביב – קריית-שלום ושכונת שפירא – ותושבי המועצה המקומית אזור. בית-החולים גם אמור לשרת שני אזורי תעשייה מהגדולים בארץ, ולמרות זאת הוא זוכה למשאבים מזעריים בלבד.

אדוני סגן השר, כמה ועדות מומחים בדקו את מצב בית-החולים בעשר השנים האחרונות? האם ידוע לך, אדוני השר? בעשור האחרון מונו לבית-החולים "וולפסון", על-ידי שרי בריאות שונים, לא פחות משלוש ועדות מומחים שהוטל עליהן לאתר ולהגדיר את היקף הבעיות של בית-החולים ולהמליץ על פתרונות מתאימים. בשנת 1987 מונתה הוועדה הראשונה בראשות פרופסור אבירם; בשנים 1992-1991 מונו שתי ועדות נוספות: ועדה כלכלית בראשות פרופסור טשרניחובסקי, וועדה ארגונית בראשות מנכ"ל משרד הפנים לשעבר דב קהת.

הוועדות הללו הגישו ממצאים, מסקנות והמלצות בדוחות עבי כרס, שהצביעו על ארבע נקודות עיקריות: 1. חוסר התאמה בולט בהיקף השירותים הניתנים על-ידי בית-החולים לעומת גודל האוכלוסייה שהוא משרת; 2. תשתית לקויה, במיוחד בכל הקשור לצידוד רפואי, משקי ואחר; 3. בעיות בתחום כוח אדם רפואי ומינהלי; 4. צורך בהקצאת משאבים מיוחדים כדי להביא את בית-החולים לנקודת מוצא שונה. מה נעשה עם הדוחות האלה, אדוני סגן השר? לדעתי, הם רק מעלים אבק בספרייה שבמשרדך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מצוקת האשפוז כיום של בית-החולים זועקת לשמים. רק 600 מיטות יש ב"וולפסון", והן משרתות אוכלוסייה של כחצי מיליון תושבים – יחס של 1.3 מיטות לכל

1,000 נפש, בעוד השיעור המינימלי הארצי קובע 2.4 מיטות לכל 1,000 נפש. האם זה נראה לך סביר, כבוד סגן השר? האם ייתכן שבסוף המאה ה-20 יהיה בית-חולים ממשלתי במדינת ישראל בתפוסה של 120% עד 160% בתקופת החורף? האם כך מרשה משרד הבריאות להפקיר את תושבי המדינה גם אם הם חיים מדרום לתל-אביב?

אדוני סגן השר, תוכנית הפיתוח של בית-החולים כוללת, בין השאר, בניית שתי קומות נוספות. התוכנית הזו אושרה על-ידי משרד הבריאות, אולם לא מומשה עד היום עקב חוסר תקציב. בניית שתי קומות עליונות בבניין הראשי, כפי שאושר, יכולה לתת תשובה הולמת על צרכי בית-החולים, לענות על מקצת מצורכי הקהילה ולאפשר פתיחת מחלקות חיוניות מאוד, שאגיע אליהן בהמשך.

מאז נבנה בית-החולים לא ניתנו בו שום תשובה ושום פתרון פיסי, למרות הגידול הטבעי וקליטת העלייה באוכלוסייה שהוא משרת. על-פי מספר התושבים שבית-החולים משרת, אמורות להיות בו לפחות 1,000 מיטות אשפוז. במקום זאת נבנות עתה, והבנייה אמורה להסתיים עד סוף שנת 1996, עוד 72 מיטות בלבד, תוספת שהיא בבחינת מתן אקמול לחולה הגוסס.

בהמשך למדיניות האטימות הזו של משרד הבריאות, כיצד פועל המשרד, אדוני סגן השר? מוסיף 72 מיטות, אולם לא מגדיל את מצבת כוח האדם בבית-החולים. הרחיבו את חדר המיון, ואני מברך על כך, אבל משרד הבריאות משאיר את בית-החולים באותה מצבת כוח אדם.

לבית-החולים הזה דרושה רעיון ממשית. איך ייתכן שבמדינת ישראל של שנות האלפיים יהיה בית-חולים ללא מחלקה גריאטרית? האוכלוסייה במדינת ישראל מזדקנת, אנשים זקוקים לטיפול רפואי-סיעודי, אבל בבית-החולים שבחולון אין מחלקה כזאת, ותושבי האזור הנזקקים לטיפול כזה נאלצים להרחיק עד לבית-החולים "שיבא" בתל-השומר, או לקבל טיפול במסגרת המחלקות הקיימות בבית-החולים, טיפול הלוקה בהעדר התמחות ומיומנות ספציפית.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

על איזה נושא אתה מדבר?

היו"ר מ' שטרית:

גריאטריה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

גריאטריה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

הוא אמר שמרחיקים לתל-השומר.

אדיסו מאסלה (העבודה):

השאלה היא, למה לא מקימים מחלקה גריאטרית בבית-חולים מכובד כמו בית-החולים "וולפסון". זו השאלה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

— — — כדאי שתבדוק לפני שאתה אומר. אני בדקתי.

אדיסו מאסלה (העבודה):

הדעת גם אינה סובלת העדר מחלקה פסיכיאטרית בבית-חולים כ"וולפסון". בכל בית-חולים במדינה יש מחלקה פסיכיאטרית, אבל ב"וולפסון" לא. יש חולים הנזקקים לטיפול נפשי בשילוב טיפול בבעיות רפואיות אחרות, אבל במשרד הבריאות סבורים כנראה אחרת.

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, אני לא יודע אם שר הבריאות או סגן שר הבריאות ביקרו אי-פעם בבית-החולים "וולפסון". אני, כתושב בת-ים, שבית-החולים אמור לשרת גם אותי, ביקרתי פעמים אחדות בבית-החולים, הן כאזרח הנזקק לטיפול והן כאיש ציבור. הזדעזעתי. מרבית מערכות התשתית של בית-החולים לא הוחלפו מאז נבנה. צנרות מים, ביוב וחשמל זקוקות להחלפה מיידית ודחופה. מרבית הציוד הרפואי והמשקי בבית-החולים הוא ציוד ישן ובלוי. כל אחד יודע, שהציוד הזה הוא חיוני ביותר לתפקודו התקין של בית-החולים, ומתן שירות אמין לחולה, וגם טיפול במצבים קריטיים מותנים בציוד הזה.

אני כבר לא מדבר על הצורך בהחלפת ציוד הבלאי, כמו מיטות, מזרנים, ארונות, אלא על ציוד רפואי הכרחי כמו: מכשיר צנתורי לב, מכשירי הנשמה וניטור שונים, ציוד כירורגי לעיניים, ניידות רנטגן, ציוד בלאי בחדרי הניתוח ועוד.

אני לא יודע איך אפשר להישאר אדיש ולעבור לסדר-היום נוכח מחסור זה. מגיע צל"ש למנהל בית-החולים, ד"ר משה משיח, שמצליח בתנאים האובייקטיביים האלה לתפעל את בית-החולים ועוד להגיע להישגים רפואיים.

לא אכנס בדיון זה לדימוי הגרוע של בית-החולים. בית-החולים "וולפסון" סובל מתדמית גרועה, שנובעת, בין השאר, מהתשתית הגרועה שלו, מהעדר ציוד ומהעדר מחלקות חיוניות. האוכלוסייה באזור ועובדי בית-החולים מייחלים לשינויים. לכולנו ברור, ששינוי יסודי בתדמיתו של בית-החולים יתאפשר בהעברת תקציבים לפיתוח בית-החולים, בשאיפה למתן שירות כולל לתושבי האזור, בכל תחומי הרפואה.

כדי לשפר את התדמית של בית-החולים יש לדאוג להעברת המשאבים המתאימים, כפי שציינתי, ואז ממילא יחזור אמון תושבי האזור בבית-החולים ודימויו אצלם ישתפר לאין ערוך.

מכל זה מצטיירת תמונה קטסטרופלית של בית-החולים, והמצב אכן כך. זהו מצב בלתי נסבל, שעלול לדרדר את בית-החולים עוד יותר ולפגוע בשירותי הבריאות של תושבי האזור. אסור לנו לשתוק ולאפשר תפעול של בית-החולים במצב שכזה.

אני קורא לך, אדוני סגן השר, להושיט מייד עוגן להצלת בית-החולים, להזרים לו את הכספים הדרושים לפיתוחו, לבצע את התוכניות ולתת לתושבי אזור חולון, בת-ים, יפו, אזור ודרום תל-אביב שירותי בריאות נאותים.

בוודאי תבוא ותאמר לי, אדוני סגן השר, שזאת שאלה של תקציב. אני אומנם זמן קצר בכנסת, אבל אני כבר מכיר את התשובות שלכם. יש לי רעיון בשבילך, אדוני סגן השר: אל תאשר את החוק הנורבגי וחסוך כך תקציב של מיליונים לקופת המדינה. את התקציב הזה תעביר לבית-החולים "וולפסון". תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אדיסו מאסלה. אני מזמין את סגן שר הבריאות, חבר הכנסת בניזרי שלמה, לענות על ההצעה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת מאסלה, אז אתה יודע כבר את תשובתי הפרוצדורלית. יש פה, אתה יודע, ארכיון. אולי תיקח את התשובה משם, אם אתה חושב שהתשובות הן כל כך צמודות לפרוטוקולים ישנים.

אתה ביקשת ביקור. סתם כדי שתדע – מאז נכנסתי לתפקידי כבר התבקשתי לבקר בכ-200 מוסדות. הן אני והן השר – אנו משתדלים באמת לגשת לביקורים בבתי-חולים, ובאמת אני מוכן לשקול את הביקור בבית-החולים "וולפסון" בהזדמנות הראשונה שרק יתאפשר לי הדבר.

אבל, אתה יודע מה? ישבנו פה ושמענו תיאור כמו שכתוב: "וחשך על פני תהום", ורוחו של אדיסו מאסלה מסבירה לנו דברים כל כך מפחידים לגבי בית-החולים "וולפסון", על מצוקה, על צפיפות ודברים כאלה, בזמן שאנו הלכנו ובדקנו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה יודע מה עוד כתוב ב"בראשית"? אני מצטט משהו אחר: ויעש את המאור הקטן לממשלת הלילה.

היו"ר מ' שטרית:

לא ככה כתוב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ככה כתוב.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בסדר, משהו דומה. קודם כול, אני שמח שאתם מצטטים פסוקים. במשך הזמן גם תדעו לצטט אותם יותר נכון.

היו"ר מ' שטרית:

כתוב: "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים". אתה שוכח את הכוכבים. כתוב: "ויעש – – – את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים". את הכוכבים אתה שוכח.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בסדר, אבל אנחנו מתייחסים לאקטואליה, כשאנו מצטטים דברים. ויעש את המאור הקטן לממשלת הלילה – זה אקטואלי, והשאר לא אקטואלי.

היו"ר מ' שטרית:

למה ממשלת הלילה ולא היום? ממשלת היום.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מכיוון שאני צריך להגיע להרצאה ומחכים לי תלמידים, ויש לי עוד הצעה לסדר-היום אחר כך, בואו ונשאיר את הפסוקים לאחר כך. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אתה יודע, שאנחנו – אתה ואני – אוהבים לשבת ולדבר בפסוקים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מאה אחוז.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני רק רוצה להגיד לך, שאתה דיברת פה על מצוקה, וגם בהצעה שהגשת דיברת על 160%, נדמה לי, צפיפות. לפי הנתונים שיש אצלי, בכל אופן, שיעור התפוסה השנתי שקיים בבית-החולים "וולפסון" הוא 92.2%.

אדיסו מאסלה (העבודה):

בחורף.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה הממוצע השנתי. הרי אנחנו מקבלים נתונים מבתי-חולים. אם הם מטעים אותנו, הבעיה אתם. הנתונים שיש לי הם מבית-החולים.

אפי אושעיה (העבודה):

הוא מתייחס לחורף, ואתה מתייחס לממוצע.

היו"ר מ' שטרית:

בחורף יש הכי הרבה חולים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אנחנו מדברים עכשיו על ממוצע התפוסה של בתי-חולים ממשלתיים אחרים גם כן, וגם של בית-החולים "וולפסון". על-פי דיווחי בית-החולים, שנמסרו למשרד הבריאות, בכלל לא מדובר ואין לנו שום דיווח על כך שיש מצוקה של אשפוז בבית-החולים "וולפסון". לכן, אני לא יודע. אם אתה באמת – – –

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני סגן השר – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אולי אתה התרשמת. אולי אתה ראית – – –

אדיסו מאסלה (העבודה):

אני ממציא דברים? אני ממציא בעיות?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

סליחה. אני לא אמרתי שאתה ממציא. אתה אמרת את הנתונים שלך. וכשאני בא לפה, מה אני עושה? אני בודק עם בית-החולים: "אדוני, תשמע, חבר כנסת נכבד, אדיסו מאסלה, מביא לנו נתונים. מה אתה אומר?". והוא משיב לי בנתונים שלו. עכשיו, אתה יודע מה? זה שאמר לך את הנתונים, תגיד לו: רגע, אתה עובד עלי? עמד פה סגן השר והביא נתונים אחרים. לי יש נתונים רק ממקור אחד – זהו משרד הבריאות דרך בתי-חולים, וכך עדכנו אותנו.

כמו-כן, דווח לנו שאין חריגה באחוז התפוסה של המחלקות הפנימיות בבתי-חולים – – –

אדיסו מאסלה (העבודה):

מה שאני מבין, אדוני סגן השר – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

– – שהן, בדרך כלל, המחלקות שמתאפיינות במצוקת אשפוז חריגה. אנחנו לא קיבלנו דיווח כזה. מה אני יכול לעשות? אלא מה? איך אמרנו: אין לדיין אלא מה שענינו רואות. לכן, כשיזדמן לי, בהזדמנות ראשונה, אשתדל ליזום בהקדם את הביקור בבית-החולים "וולפסון". שנינו נלך. אמרת שעכשיו חורף. נבדוק את המצוקה ונראה באמת מה אפשר לעשות מהבחינה הזו כדי לשפר את המצב.

רק סתם, כדי שתהיה מעודכן: אני לא יודע. אתה מסתובב, כנראה, רק ב"וולפסון". אני מסתובב גם בבתי-חולים בירושלים, והמצוקה הזו קיימת. אנחנו לא באים להתעלם ממנה ולומר שאין מצוקה וכולם בתי-מלון של חמישה כוכבים.

אני רק רוצה לציין, שלא כל תושבי חולון או בת-ים, דרך אגב, שזקוקים לשירותי אשפוז, פונים לבית-החולים "וולפסון". כלומר, חלקם פונים לקבלת השירותים הנחוצים להם לבתי-החולים האחרים באזור תל-אביב והמרכז.

עכשיו, אני רק רוצה לבשר לך דבר, שאולי אתה לא הספקת לבשר. דיברת על כך, שלפי תוכנית המיתאר של משרד הבריאות מתכננים להקים עוד שתי קומות. אני יכול רק לבשר לך, שבאמת רק לאחרונה סיים משרד הבריאות בניית שתי מחלקות בבית-החולים, של 36 מיטות כל אחת, וכן בניית מחלקות אשפוז נוספות. הפעלת המחלקות האלה תתרום, כמובן, לרווחת מאושפזי בתי-החולים.

שאלת פה שאלה נוספת לגבי המחלקות הגריאטריות והפסיכיאטריות. לא כל בית-חולים מאפשר את כל מתן השירותים, כמו שאתה מצפה. יש מצוקות. יש לנו תוכנית מיתאר. יש לנו כל מיני סדרי עדיפויות, שהצוותים המקצועיים, משרד הבריאות, קובעים אותם. אל תשכח, שאצלכם באזור יש בית-חולים "אברבנאל", שגם הוא עוסק בנושא פסיכיאטרי. נדמה לי, שגם את זה הזכרת.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, אם מותר לי, בעניין הגריאטריה, לשאול שאלה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בבקשה.

היו"ר מ' שטרית:

משרד הבריאות משלם על אשפוז בבית-חולים, על מיטה ליום, בסביבות 1,000 ומשהו שקל.

נסים דהן (ש"ס):

735.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

גריאטרי?

היו"ר מ' שטרית:

לא. אשפוז רגיל, של מיטה רגילה. בגלל חוסר מקום לאשפוז סיעודי גריאטרי, התוצאה היא שהרבה מאוד מיטות בבת-החולים מוחזקות על-ידי חולים שבעצם מקבלים רק סיעוד. בדקתי ומצאתי, שלו הקימה המדינה בין 600 ל-1,000 מיטות גריאטריות והוציאה את הזקנים מבת-החולים, שם בעצם הם מקבלים רק סיעוד ושום טיפול רפואי, המדינה היתה חוסכת על כל יום אשפוז של החולים הללו; יום גריאטרי אפילו בבית-חולים פרטי, יום סיעוד, עולה בערך 300 שקל – – –

נסים דהן (ש"ס):

735 שקל.

היו"ר מ' שטרית:

400 שקל או 500 שקל. כלומר, אתה עדיין חוסך על כל יום אשפוז כזה – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בוא ואני ארגיע אותך, שזה – – –

היו"ר מ' שטרית:

– – בין 500 ל-600 שקל ליום אשפוז לקשישים, ואתה מדבר על מאות מיליונים של שקלים. למה לא תיזמו בניית בתי-חולים סיעודיים גריאטריים?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קודם כול, אעדכן אותך לגבי המחירים. אם זה בית-חולים פרטי – משלמים לו כ-190 שקלים, אם זה בית-חולים ציבורי – כ-230 שקלים – –

היו"ר מ' שטרית:

גריאטרי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

– – ואם זה ממשלתי – 300 שקלים. אני מדבר על אשפוז גריאטרי.

היו"ר מ' שטרית:

החיסכון הוא הרבה יותר גדול – זה מה שאני אומר.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אם זה שיקומי, אנו מדברים על 500 שקל בערך.

היו"ר מ' שטרית:

אמת. זאת אומרת, שאפשר לעשות חיסכון גדול מאוד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כן, אבל לא תמיד את כל אותם שירותים רפואיים שאתה רוצה לתת לחולה בבית-החולים, אם תחזיק אותו במקום סיעודי, אתה יכול לתת לו.

היו"ר מ' שטרית:

אתה צריך מעבדה והחייאה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא תמיד. כלומר, יש הרבה שירותים נוספים, שאתה צריך בבתי-חולים. עכשיו, יש לנו בעיות טכניות מסוימות, שאנו מטפלים בהן. אני חייב לציין, שהנושא הכי כאוב במדינת ישראל היום, לצערי הרב, בתחום הבריאות, זה החולים הסיעודיים. יש כ-2,500 אנשים שמאושרים לאשפוז, למעשה, ורק אין להם הקוד. הקוד, פירושו כסף. כסף לאשפז בן-אדם בבית-חולים היום זה 6,000 עד 7,000 שקל בחודש.

כלומר, יש לנו חוסר של 160 מיליון שקל, ואני מנסה לעשות עכשיו מהפכה בכל הנושא של האשפוז, ובין היתר, גם הנושא שהעלה אדוני היושב-ראש אמור להיות מטופל, ואנחנו מקווים שנוכל לצמצם את מספרם של מי ששוהים בבתי-החולים, כדי לצמצם את העלות במקרים שאפשר לעשות זאת. באותם מקרים שאי-אפשר, חייבים להשאיר אותם בבתי-חולים.

אני מסכם, אדוני חבר הכנסת מאסלה. הערותיך מתקבלות בברכה, אבל צר לי שהנתונים שקיבלנו בשטח הם שונים. נצטרך אולי לאמת אותם, ואמרתי שהדרך הטובה ביותר לאמת אותם היא על-ידי ביקור בבית-החולים. בהזדמנות הראשונה – אני לא מבטיח שזה יהיה מהיום למחר, כי בכל אופן יש לי סדרי עדיפויות וביקורים נוספים – נבקר שם.

אני מודה לך על שהארת את עינינו. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

מה אתה מציע לעשות עם הצעתו, אדוני סגן השר?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני מציע להסתפק בתשובתי, אלא אם כן הוא רוצה – – –

היו"ר מ' שטרית:

אם הוא מסכים.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אני מסכים שהנושא הזה יידון בוועדת העבודה והרווחה, ואז הנתונים יובאו לשם.

היו"ר מ' שטרית:

זה לא מה שהוא מציע. הוא הציע שתסתפק בתשובתו. האם אתה מסתפק בתשובתו?

אדיסו מאסלה (העבודה):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אם הוא מתעקש על כך שיהיה דיון בוועדה, לא אכנס פה לעניין הטיוח, כי בכל אופן בתור סגן שר הבריאות אני גם דואג לבריאותם של החולים.

אדיסו מאסלה (העבודה):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לכן, מבחינתי, אם אתה חושב שאני מטיח דברים, ולא – – –

אדיסו מאסלה (העבודה):

-- --

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מאסלה, זה לא ויכוח. זו רק שאלה פרוצדורלית. אני רוצה לדעת אם אתה מסכים.

אדיסו מאסלה (העבודה):

לדין בוועדה אני מסכים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לדעתי, אין מה לדון בוועדה. אתה הבאת פה נתונים של מצוקה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

-- --

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בבקשה. הרי אנחנו לא בורחים מהמציאות, כי אם נשיג בריאות לחולים, אני מוכן לבוא גם לשתי ועדות, ולא רק לאחת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לסגן השר.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מציע להסיר את ההצעה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חברי מאסלה מתלונן על כי אין שם תנאים טובים ולא משפרים את האשפוז.

היו"ר מ' שטרית:

בסקטור הערבי אין בתי-חולים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זהו בדיוק, ואללה, אתה קראת את המחשבה שלי. 50 שנה אחרי קום המדינה, ל-20% מתושביה – אין בית-חולים אחד שהמדינה הקימה לתושבים הערבים. אין. למה שהיא תקים?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — יש בתי-חולים לכל אזרחי מדינת ישראל. מה האפליה הזאת?

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — בפורייה

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, לא "גנרל דבטה", יש לו דקה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — יפה. התושבים הערבים

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

במקום להכות על חטא ולהתבייש, אתה גם צועק? בושה, חרפה. מיליון תושבים ערבים יש במדינה הזאת, עשר ערים. עשרות בתי-חולים – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהאמשה, סליחה, אתה מציע בתי-חולים נפרדים לערבים, או שאני מבין לא נכון?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא, אני רוצה שיהיה לי פעם בית-חולים בעיר ערבית אחת. למה שלא יהיה בית-חולים בנצרת? אני אומר לך מה יש בנצרת. יש שלושה בתי-חולים של המיסיון: אחד אנגלי, אחד צרפתי ואחד איטלקי, וכולם הוקמו לפני קום המדינה, בתי-חולים קטנים כאלה. הגיע הזמן שבעיר ערבית אחת תיזום מדינת ישראל הקמת בית-חולים. אנחנו יותר ממיליון תושבים, 20% מתושבי המדינה – – –

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. הבהרת את הנקודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – – 20% מבתי-החולים, בכל עיר יהיה בית-חולים. בעיר ערבית אחת יהיה בית-חולים.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. הבהרת את הנקודה שלך היטב.

רבותי, יש לפנינו הצעה אחת בלבד. חבר הכנסת אדיסו מאסלה, אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

אדיסו מאסלה (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, יש לפנינו הצעה אחת. אני מבקש להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, בעשרה קולות בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הועברה ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעה לסדר-היום סכנת קריסה של מערך הניידות לטיפול נמרץ בארץ

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: סכנת קריסה של מערך הניידות לטיפול נמרץ, ובקיצור: נט"ן, בארץ, הצעה לסדר-היום מס' 588, של חבר הכנסת זאב בויס. ישיב על ההצעה סגן שר הבריאות.

קריאה:

הצעה רגילה או דחופה?

היו"ר מ' שטרית:

ההצעה הזו היא הצעה רגילה, אדוני. יש לך עשר דקות, חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבעיה של הפעלת מערך הניידות לטיפול נמרץ בארץ הולכת ומחריפה. כמו הרבה דברים אחרים, העניין קם ונופל, או עלול לקרוס, בשל נושא הכסף. בניגוד לנושאים ולתחומים אחרים, להפסקת הפעולה של נט"ן יש השלכה מיידית חמורה על חיי אדם.

לאחרונה שמענו על הפסקת פעילות נט"ן באזור הגליל המערבי, כתוצאה מאי-העברת כספים ומגירעון כבד שנגרם לבית-החולים בנהרייה. כתוצאה מכך, 250 מקרים בחודש אחד טופלו על-ידי אמבולנס לבן, במקום על-ידי נט"ן, ומי יודע אילו נזקים נגרמו כתוצאה מכך.

לדאבוני, אדוני היושב-ראש, המקרה הזה הוא רק קצהו של קרחון. בדיקה מהירה מציירת תמונה קודרת ועגומה באשר למצבו של מערך הנט"ן בארץ כולה, ובמיוחד חמורים הדברים באזורי הפריפריה.

לחברי כנסת שלא יודעים זאת אני רוצה לומר, שהמבנה של מערך הנט"ן מושתת על השתתפות של שלושה גורמים: משרד הבריאות, הרשויות המקומיות וקופות-החולים, כאשר אחריות ההפעלה היא בידי מגן-דוד-אדום. נכון להיום, מתוך תקציב ההפעלה השנתי של כ-40 מיליון שקל קיים גירעון של 10 מיליון שקל, והוא הולך ותופח. הגירעון עולה בטור גיאומטרי עקב הקושי של הפרטנרים, ובמיוחד הקושי של קופות-החולים והרשויות המקומיות להשליש את חלקן, נוכח המשבר הכספי העמוק שבו הן נמצאות.

אני מבקש להפנות תשומת לב מיוחדת לאזורי הפריפריה המרוחקים, בנגב ובגליל. מפאת המרחקים הגדולים בין האוכלוסייה הנזקקת המטופלת לבין בתי-החולים, גדולה בהתאם ולאין שיעור ההוצאה, וזאת בהשוואה ליישובי המרכז; עד כדי כך שהרשויות המקומיות נאלצות לחוקק חוקי עזר מיוחדים, אשר מחייבים את התושבים בתשלום נוסף מיוחד עבור הפעלת הנט"ן. חוק כזה קיים בערד, וכנראה הוא יאומץ גם בדימונה. יוצא אפוא, שלא די בכך שהיישובים הפריפריאליים מאופיינים במצב סוציו-אקונומי נמוך; לא די שפקידי האוצר זוממים להטיל מס בסך 10 שקלים על ביקור אצל רופא – הנה אנשים קשי-יום אלה, דווקא הם, נדרשים להשתתף במימון מיוחד על מנת להעניק לעצמם את תעודת הביטוח לחייהם ולחיי ילדיהם.

אדוני היושב-ראש, הנה דרך הנושא הזה אנחנו חוזרים ומגיעים לעניין שמעסיק אותנו היום בסעיפים אחרים בסדר-היום, נושא המשבר הכספי שבו נמצאות הרשויות המקומיות.

יש לאמץ פתרון ממלכתי כולל לבעיה של הפעלת מערך הנט"ן. גם אם ימצא שהשיטה הארגונית הנוהגת היום היא שיטה ראויה, חייבת הממשלה לגבות את הפרטנרים, השותפים לה. ניתן, למשל, לדאוג לכך שמענק מיוחד של משרד הפנים יוקצה לנט"ן וייצבע בצבע כחול, בסלנג של האוצר, דבר שיאפשר העברה סדירה של כספים למטרה זו בלבד.

מכל מקום, אסור שנטל הפעלת הנט"ן יועמס על גבם של התושבים בכללם, ובמיוחד לא יעלה על הדעת שאוכלוסיות הפריפריה של מדינת ישראל יישאו בנטל נוסף, שעה שאנשים אלה נאבקים בזיעת אפם על פרנסה בכבוד למשפחותיהם.

ובשורה האחרונה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מערך הניידות לטיפול נמרץ זקוק בדחיפות לטיפול נמרץ.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת זאב בוים. ישיב סגן שר הבריאות, חבר הכנסת שלמה בניזרי.

רפאל אלול (העבודה):

— — — במליאה.

היו"ר ח' דיין:

יש סגן שר.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אתה מכיר את התקנון לא פחות ממני.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

גם לי אין בעיה עם זה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני לא מתנגד, אתה יודע.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אלול, אני חושב שגם אצלכם, בקדנציה הקודמת, סגן שר היה מספיק מקובל על האופוזיציה כדי לייצג את הממשלה.

רפאל אלול (העבודה):

אברהם יחזקאל (העבודה):

כל הרביעייה הזאת תומכת בסגן השר בניזרי.

היו"ר ח' דיין:

אפשר לעבור להצבעה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

--- ותעשה הצבעה.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ח' דיין:

מה פנוי שם? יש לי בקשה, אדוני סגן השר – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

חבר הכנסת גולדשמידט, יש לי תלמידים ממשגב שמחכים לי כאן. לא נעים לי.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת בויום – – –

היו"ר ח' דיין:

בוים, לא בויום.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת זאב בוים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אנחנו דנים בנושא הזה כבר שבועיים בשל חשיבותו. נתתי היום הוראה במשרד, שאני נכנס להתערב בו אישית, בכל מה שקשור למגן-דוד-אדום, אבל בואו נשכיל את עצמנו בכמה מלים בכל הנוגע לנושא של נט"ן במדינת ישראל.

שירות לניידות טיפול נמרץ, שנקרא: נט"ן, מופעל ברחבי הארץ על-ידי מגן-דוד-אדום, והוא מהווה נדבך חשוב ומרכזי במערך שירותי ההצלה הרפואיים במדינת ישראל.

הנט"ן מופעל, אני אסביר מבחינה טכנית, על-ידי שלושה אנשי צוות; נהג, חובש, פאראמדיק, שהוא טכנאי החייאה בכיר, וכן רופא, וזה החלק החשוב. כולם חשובים, כמובן.

שירות זה, רבותי, מופעל שבעה ימים, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אומנם אני לא היושב-ראש, אבל זה מפריע לי. שירות זה מופעל שבעה ימים בשבוע מסביב לשעון – – –

קריאה:

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

החמיאו לי, קיבלו אותי והכתירו אותי לשר. זהו, חאלאס, אני כבר שר, עזבו אותי. כמה אתם יכולים לדרוך לי על היבלות?

שירות זה מופעל שבעה ימים בשבוע מסביב לשעון – – –

היו"ר ח' דיין:

אולי ניתן להם עוד חצי דקה לדבר ולצחוק?

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

בסדר. רבותי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

שירות זה מופעל שבעה ימים בשבוע מסביב לשעון, וזאת העובדה שמסבירה, כמובן, את עלותו הגבוהה.

כיום פועלים במדינת ישראל 24 שירותי נט"ן. כמו שהסביר חבר הכנסת בויס, אבל בשביל הפרוטוקול בצורה מסודרת – בשירות הנט"ן שותפים שלושה גורמים: משרד הבריאות, קופות-החולים והרשויות המקומיות; ומגן-דוד-אדום הוא זה שמפעיל את השירות. שיטת ההפעלה, שהתקבלה בהסכמה, אך לצערי הרב היא לא מאוגדת בחוזה ובהסכם שמחייב את הצדדים, גובשה לפני למעלה מ-20 שנה. כך התגבש אז הסכם מחייב פחות או יותר את כולם, אבל לא חתום ולא כתוב. טעות.

על-פי שיטה זו, כל מוקד מופעל ביחידה עצמאית מבחינת מימונו ופועל בתקציב סגור הממומן בצורה הבאה: 34% מהעלות על-ידי הלקוחות מקבלי השירות; זה כדי שהאזרחים ידעו, כיוון שלפעמים שואלים אותי: ביקשו ממני כסף. אז אזרחים יקרים ששומעים אותנו עכשיו –34% אתם משלמים. היתרה עובדת בשיטת הגירעון, והיא מתחלקת שווה בין שלושת השותפים –22% משרד הבריאות, 22% הרשויות המקומיות ו-22% הנוספים קופות-החולים, כמובן.

שירות הנט"ן מפוקח על-ידי ועדת נט"ן עליונה, שיש בה נציגים של הגורמים המממנים, ובכלל זה נציג של המרכז לשלטון מקומי, וכן מומחים מבכירי הרופאים מתחומי הרפואה הקשורים לשירות זה. כאמור, כל מוקד מופעל במערכת כספית סגורה ועצמאית, שבמצב זה די שאחד השותפים לא יממן את חלקו וכל המערכת המקומית תהיה בסכנת השבתה.

לצערנו הרב, החוליה החלשה בשיטת המימון שהזכרנו אותה עכשיו היא, בדרך כלל, הרשויות המקומיות, שבדרך כלל מהוות את הבעיה. קופות-החולים, החולים, משרד הבריאות – נותנים בדרך כלל את חלקם, אבל כאשר מגיעים לרשויות המקומיות – פה, לצערי, מתחילות הבעיות.

רק כדי שתבינו, במדינת ישראל יש כ-240 יישובים שמשתתפים במימון הנט"ן, כאשר בפועל יישובים רבים מפגרים, או שמערימים קשיים רבים בהעברת התשלומים למגן-דוד-אדום, כמתחייב, וחלקם אף מסרבים לשלם לחלוטין, ראה דוגמת עכו, נהרייה, שלא מוכנים לשלם.

הדברים הגיעו לידי כך שלמוקד נט"ן, שנקרא: "אשר", שמוצב בעכו ומשרת את אוכלוסיית הגליל המערבי, החוב של הרשויות המקומיות, בעיקר של עיריות נהרייה ועכו, עומד יחד על סך של כ-500,000 ש"ח.

דוד אזולאי (ש"ס):

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אז שיעבירו, בבקשה. למה מעבירים? עצם החוב לא אפשר לשלם את משכורות הרופאים, שלמעשה מי שמשלם אותם אלה הם בתי-החולים, בית-החולים בנהרייה, וברגע שאין כסף בית-החולים אומר: רגע, כמה אני יכול לגרור? זה גרם למעשה להפסקת פעילות הנט"ן.

אין חולק על כך ששיטת המימון הנ"ל, שבה מחויב מגן-דוד-אדום בגבייה ממספר רב כל כך של יישובים, הינה פגומה לחלוטין, ויש למצוא לה מענה טוב יותר, שיאפשר העברת המימון למגן-דוד-אדום בצורה מרוכזת וסדירה. זה, בדיוק, מה שניסית להעלות פה, אדוני חבר הכנסת זאב בויס, כשטענת שאולי צריך לפעול בצורה מסוימת דרך משרד הפנים – כמענק או בכל דרך שהיא, דבר מחייב יותר, כדי שנוכל לפעול ולאכוף את זה.

לדעתי, גם היום, גם בלי מענקים, בלי כלום, אם משרד הפנים באמת יקבל החלטה, הרי הוא מעביר את כל הכספים לרשויות המקומיות, הוא בעל הבית מבחינת הרשויות המקומיות. הרי אי-אפשר שכל אחד יתנהג בהפקרות: אני לא מוכן לשלם, ובכך יפקיר את כל תושבי האזור, ואחר כך בצורה פופוליסטית, על מי מפילים זאת? – על משרד הבריאות: אתם לא בסדר, אתם לא משלמים, אתם אחראים לנושא.

רבותי, משרד הבריאות נותן את חלקו; משרד הבריאות לא הפסיק את שירותי הנט". כלומר גם כשביטלנו את שירותי הנט", דהיינו כשקבענו שלא יצטרף רופא לאמבולנס – השארנו את האמבולנסים שימשיכו בטיפולים שלהם.

לצערנו הרב, על אף כל המאמצים שנעשו בנושא בשנים האחרונות על-ידי משרד הבריאות ומול האוצר ומרכז השלטון המקומי – בעיה זאת טרם מצאה את פתרונה.

אני שמח שביום שני האחרון, בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת שדנה בסוגיה זו, הבטיח יושב-ראש הוועדה לפעול לפתרון הבעיה. הנה, זו תשובה לאלה שאומרים שהוא רק עושה סיורים בעזה ובחברון. אתם רואים? הוא עוסק גם בנושאים חשובים. בעקבות הדיון בוועדה הוחלט גם על החזרת פעילות נט"ן "אשר" באופן מיידי לחודש נוסף, ובתקופה זו תיערך פגישה בהשתתפות ועדת הפנים ואיכות הסביבה, משרדי הבריאות, האוצר והפנים, מגן-דוד-אדום עם הרשויות המקומיות, להסדרת המשך פעילות הנט".

היום פגשתי את חבר הכנסת גולדמן, שגם הוא תושב הגליל, והוא אמר לי שאלה סתם שטויות; ראש עיריית נהרייה הבטיח ולא יקיים; אז אמרתי לו: לא נכון מסיבה אחת, כי אנחנו ממשיכים לממן זאת בינתיים – את החודש הנוסף של הנט". בחודש הזה עדיין קיימת פעילות של הנט", ואנחנו רק מקווים שהפעילות המוגברת של כל השותפים במסגרת הזאת של הנט", עם ההבנה וכל המלים היפות, תוליד איזה הסדר מימוני אחר, טוב יותר, ונקווה שכל הממונים והאחראים על מסגרת הנט"ן ייתנו את חלקם. אם יש לאנשים בעיה, אני שומע וקורא בעיתונים. איך אמרת, חבר הכנסת בויס? – 250 מקרים היו ללא רופא מלווה – חמור ביותר. כאשר דיברתי עם הגורמים המוסמכים במשרד, אמרתי: בואו נזיז את כל הדברים הצדה, כיוון שמדובר פה בדיני נפשות.

בבוקר היתה לי שאילתא על תרופה בניתוחי לב – האם להכניס אותה או לא להכניס אותה? נו, שם אפשר להסתדר גם בלי התרופה, אפשר להמשיך לחיות, אבל פה מדברים על דיני נפשות. בן-אדם יכול להיחנק בשנייה בבליעה של משהו קטן, ואז איבדנו נפש מישראל או מערב, או נוצרי או כל אדם אחר. כל אדם באשר הוא אדם הוא אדם אצלנו. לכן הנושא חמור.

אני מציע לכל התושבים, שירימו קודם כול קול זעקה כלפי ראשי הרשויות שלהם, במקומות שלהם, לפני שיבואו אלינו עם אצבע מאשימה.

אני יכול להבטיח לך אישית את מעורבותי, אף שזה לא שייך לדברים הישירים שבהם אני עוסק. אני אקח זאת על עצמי, כך התחייבתי, ואעמוד מול משרד הפנים וכל הגורמים במשרד כדי לא להגיע למצב – כפי שהגדרת זאת בהתחלה, ובצדק – של סכנת קריסה של מערך הניידות לטיפול נמרץ. זה עלול להגיע לידי כך, כי הרשויות אומרות: רגע, מה אתה רוצה? יש לך חוק ביטוח בריאות ממלכתי; ושמעתי זאת גם מאהוד אולמרט בירושלים: יש חוק בריאות, מה אתה רוצה? אני צריך לטפל בביוב ולא בבריאות. אלה דברים חמורים ביותר; אנחנו עלולים להגיע למצב של קריסה. כל ראש עיר ירצה לעשות סדר בקופה שלו, להרוויח עוד כמה מאות אלפי שקלים, ואז אנחנו עלולים באמת להגיע לקטסטרופה. אנחנו נשתדל לשפר את העניין בקרוב. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

מה הצעתך?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מקובל עלי מה שכבוד השר מציע.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת זאב בויים, חבר הכנסת דוד אזולאי מבקש להסיר את הצעתך מסדר-היום. לפני כן נשמח מאוד לשמוע מה הצעתך – להסתפק בהודעת סגן השר, להעביר לוועדה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי הדברים שנאמרו על-ידי סגן השר, אני מוכן להסתפק בהודעתו.

היו"ר ח' דיין:

אם אתה מסתפק בהודעתו, אין הצעה להסיר. יש אפשרות להציע רק להעביר לוועדה. תודה רבה, נעבור לנושא הבא.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

הנושא הבא הוא שאילתות לשר האוצר. אני מזמין את סגן שר האוצר להשיב על שאילתא מס' 195, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

שמירת הסודיות הבנקאית

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר האוצר ביום ח' בחשוון התשנ"ז (21 באוקטובר 1996):

בעקבות החדירה לחשבוננו של מר נתניהו באמצעות הטלפון, והיכולת של כל אזרח, יהיו מניעיו אשר יהיו, לבצע פעולות בכל חשבון ללא שום קושי – רצוני לשאול:

1. מה ייעשה למניעת התופעה?

2. האם ייאסר על הבנקים למסור מידע בטלפון ללא קידוד מתאים?

3. האם תופעל אכיפה של חוק הגנת הפרטיות בסוגיה זו?

סגן שר האוצר ד' מגן:

ברשות היושב-ראש, אני אעזור לחבר הכנסת השואל כדי שידעו במה מדובר. חבר הכנסת אבי יחזקאל שאל שלשום על עניין החדירה לחשבון הבנק של ראש הממשלה באמצעות עיתונאי.

1. על-פי ממצאי הבדיקות שקיים הפיקוח על הבנקים, לא נראה שמדובר בתופעה. מביקורות שנעשו בכמה בנקים על-ידי המבקרים הסמויים הפועלים בפיקוח, לפני חודשים מספר, לא עלה שפיקדי הבנקים חרגו מחובתם לשמירת הסודיות הבנקאית.

כמו-כן, נוהל בנקאי תקין מטעם המפקח על הבנקים קובע את העקרונות באשר למתן הוראות טלפונית, ובמסגרתם נקבע כי על הנהלת כל תאגיד בנקאי לקבוע נהלים שיבטיחו את זיהויו של הלקוח המבקש לקבל שירות בנקאי באמצעות הטלפון.

בעקבות המקרה הנזכר מסר הבנק הנוגע בדבר לבנק ישראל – הרי את התשובה הכין הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל – כי ישנה את הנהלים לעניין מסירת מידע בצורה שתגביר את רמת הסודיות ותקטין למינימום את הסיכון שהתופעה תישנה.

המפקח על הבנקים ימשיך לקיים ביקורות ובדיקות במערכת הבנקאות כדי לאכוף את הוראותיו בנושא זה.

2. הפיקוח על הבנקים אכן סבור שיש צורך בזיהוי ודאי טרם מתן המידע ללקוח. הפיקוח יבחן אם יש צורך בקביעת הוראות נוספות שיבטיחו שהנהלות הבנקים אכן יקבעו נהלים מחמירים, שיבטיחו זיהוי מוחלט של הלקוח.

3. נושא הסודיות הבנקאית נכלל בחוק הגנת הפרטיות. במקרה של הפרה המהווה עבירה פלילית, יש לטפל בעניין באמצעות המשטרה, הממונה על אכיפת החוק. המקרה הספציפי עדיין נבדק על-ידי בנק ישראל עם הבנק שבו מדובר, וכשתסתיים הבדיקה יוחלט כיצד בנק ישראל פועל בעניין.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לאדוני סגן השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני, בעקבות החשיפה של "גלי צה"ל", ומבדיקות שעושים אזרחים נוספים, אני חושב שבאמת אפשר לומר שיש כאן קלות בלתי נסבלת של חדירה לחשבונות בנקים, שהיא קיימת בצורה כמעט ודאית. אדם שמתקשר ומבקש באמצעות מספר חשבון, באמצעות שיק או מספר חשבון הבנק שמופיע על ה"ישראלכרט", יכול לקבל מידע. באמצעים שוליים ניתן לחשוף את החשבונות האלה.

אני חושב, שאתם צריכים להביא תיקון בחקיקה, בחוק בנק ישראל, שמטיל אחריות, סנקציה על מי שנותנים מידע בצורה קלה כזאת. אנחנו אומנם עם ישראל, שבו כל אחד אוהב לדעת מה קורה בכיסו של השני, אבל זה באמת בלתי נסבל. השאלה היא אם לא כדאי לשנות בחקיקה, אדוני סגן השר, את כל סוגיית החשיפה הזו כך שלא יתאפשר לחשוף בטלפון מה נכנס ומה יוצא, ואפילו אם זה ראש ממשלה. תודה רבה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, מדברי התשובה יכולת להבין שהיתה כאן חריגה בעליל מהנהלים שקבע בנק ישראל. זאת ועוד, העניין הספציפי נבדק לגופו, ואני מאמין שתוסקנה המסקנות ויעובדו הלקחים המתאימים. אם לאחר הטיפול היסודי בנושא הזה נגיע למסקנה כי יש טעם בשינויי החקיקה, אולי נעשה זאת, אולי נציע לכנסת שחבר כנסת ייזום הצעה.

בשלב זה לי נראה שהנהלים ברורים ואין צורך בשינויים, אבל נחכה לגמר הטיפול.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני סגן השר.

הצעה לסדר-היום מדיניותה של הממשלה בעיירות הפיתוח

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא: מדיניותה של הממשלה בעיירות הפיתוח, הצעה לסדר-היום מס' 530, של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה לא מגיעה לכאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני יושב-ראש האופוזיציה, סגן השר דוד מגן הוא לא הממשלה?

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לומר לך, אתה אפילו לא מתאר לעצמך כמה אני מוקיר ומעריך את סגן השר דוד מגן. אבל מבחינת כבוד הכנסת בנושאים חשובים ובנושאים לא חשובים, במליאת הכנסת חשוב שיהיה שר. אני מבקש מכבוד היושב-ראש לדאוג לכך שיהיה נוכח שר בממשלת ישראל. רק לפני שעתיים כולם באו לכאן.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

רענן, זה כבוד גדול מאוד, במיוחד שחבר הכנסת דוד מגן הוא תושב עיר פיתוח, הוא היה ראש עיר פיתוח והוא חי בעיר פיתוח.

סגן שר האוצר ד' מגן:

הוא לא מדבר על זה. הוא מדבר על נוכחות שצריכה להיות באזור הפרסה.

רענן כהן (העבודה):

אני מדבר כאן על הצד העקרוני. אני מבקש ממך, אל תגיד דבר וחצי דבר לגבי חברי הטוב סגן השר דוד מגן. אני מוקיר ומעריך אותו, אבל סדר חייב להיות בכנסת. זה לכבוד כולנו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רענן כהן, הרי המשיב לך מטעם הממשלה הוא סגן השר דוד מגן.

רענן כהן (העבודה):

בסדר. אני חושב שזה לכבודה של הכנסת ששר יהיה כאן. אם אתה חושב שהכנסת הזאת צריכה להיות בלי אף שר, בבקשה. אם אתה רוצה שלא יהיה שר, לא מפריע לי.

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חבר הכנסת דוד מגן, את הנאום הזה אני מבקש להקדיש לשתי מפותרות, שתי גיבורות, פאני אלפסי ורובי אוטומזגיל מדימונה.

היו"ר ח' דיין:

אוטומזגל.

רענן כהן (העבודה):

אני מקווה שהן שומעות אותי. הן הצביעו לביבי נתניהו.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

איך אתה יודע?

רענן כהן (העבודה):

שאלתי אותן.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יש בחירות חשאיות.

רענן כהן (העבודה):

אבל יש רגעים בחיים שאנשים אומרים: הצבעתי בעד משהו, וכואב לי על ההצבעה שעשיתי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אם אתה אומר דברים בשם אומרם, מי אני שאדבר.

רענן כהן (העבודה):

אבל אתמול ושלשום, כשהן הפגינו וקוננו על הבושה, על הרעב ועל המחסור בעקבות הפיטורים, אתה, נתניהו, חגגת את יום ההולדת שלך. לא טרחת לרדת ולהזדהות אתן, הרי אתה כבר ראש ממשלה. ואז השאלה היא, מה אכפת לך להקדיש מעט מזמנך לאותו יישוב חשוב, שהוא בעצם רשת הביטחון ההתיישבותית והביטחונית של מדינת ישראל?

פאני ורובי, שתי נשים מעוררות הערצה, שנתנו את מיטב שנותיהן ל"דימונה טקסטיל", 14 שנות עבודה, תמורת 1,800 שקל בחודש. ועכשיו, ראש הממשלה, אני מקווה שאתה מקשיב ושומע, אין כסף ואין עבודה. לכן גם אין עוד סיבה לתת אמון בראש הממשלה, ראש הממשלה שרק מבטיח, רק מדבר, אך לא עושה דבר, לא בבית-שאן, לא בדימונה ולא ביתר עיירות הפיתוח.

מאז עלייתך לשלטון, אדוני ראש הממשלה, לא טרחת אפילו לבקר את התושבים בדימונה. מאז עלייתך לשלטון לא נקטת ולו צעד כלכלי אחד שיבטיח את עתידם של תושבי עיירות הפיתוח. העוול שאתה גורם לתושבי עיירות הפיתוח גדול שבעתיים דווקא בגלל העובדה שהם אלה שהעלו אותך לשלטון. הם בטחו בך, הם סמכו על משנתך הכלכלית, על הבטחותיך להיטיב עמם. עכשיו מתברר להם מה שמתברר לכול, שאתה טוב בדיבורים וחדל אישים במעשים.

נתניהו, אתה חי באולימפוס. אתה ראש הממשלה הראוות ביותר שידעה המדינה הזאת, ראש ממשלה שלבו רחב בהוצאות משרדו, בהוצאות ללשכתו ולפקידים המקיפים אותו, ולבו גם כשהוא שומע שבעיירות הפיתוח אין פרנסה ואין לחם לאכול. הרי יש לך כל כך הרבה חברים מיליונרים, אדרבה, יבואו להשקיע בבית-שאן, בירוחם, בדימונה. הרי יש לך קודם כול חוב מוסרי כלפיהם –

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

פתאום נהיית פטרון של בית-שאן ודימונה. הרי הם עזבו אתכם.

רענן כהן (העבודה):

אמרתי שהם עזבו אותנו. ממתי אתה דואג לעיירות הפיתוח? ממתי אתה מבין בעיירות הפיתוח? אמרתי שהם לא הצביעו בעדנו ואני לא מלין. ממתי אתה מבין בזה? עוד אחד שמבין. בכלל אכפת לך מה שקורה בדימונה? אותך מעניין רק מה שקורה בצומת.

– – שלא לדבר על חובתך הציבורית, אדוני ראש הממשלה, ועל הבטחותיך, שאמרת אותן, הכול לפני הבחירות. יצא העם ויראה את ראש הממשלה שלו, את הגאווה הציבורית שלו. אין שום תוכן; הוא חסר יכולת אפילו בדבר קטן שבקטנים, שפקידה מסוגלת לעשות והוא מסתבך בו.

אני רוצה לומר כאן באופן הברור ביותר: תושבי עיירות הפיתוח מקופחים. יש לנו, כנציגי ציבור, חובה לסייע בידם, ולא חשוב מאיזו מפלגה בא כל איש ואיש. הם גרים בעיירות הפיתוח, כי אנחנו שלחנו אותם לגור שם. תנועת העבודה שלחה אותם למקומות האלה. כשהיינו בשלטון, ידענו שאנחנו זקוקים ליישובים האלה והשקענו לא מעט שם. אתם הורסים הכול, כי אין לכם מושג איך להתמודד עם אותן שאלות שעולות גם בתחום המדיני, ובוודאי בתחום הכלכלי.

אנחנו שלחנו אותם לדימונה ולבית שאן, לירוחם ולקריית-שמונה. שלחנו אותם בהבטחה ובידיעה שזה תפקידנו, תפקיד הממשלה לדאוג להם לפרנסה. כאשר היינו בשלטון, אני יודע שבייגה שוחט עם יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, שמעון פרס, מיכה חריש, אורה נמיר ואני היינו בישיבות עד שעות הבוקר כדי להתמודד, כדי לדאוג, ובתוך ימים נסענו לשם כדי להתמודד עם שאלות שהציקו לתושבים שם, וזאת היתה בעצם מצוקה של כולנו. וכל עוד לא פתרנו את הבעיות, לא היינו מסוגלים להמשיך הלאה.

לא עשינו אז שיקולים אלקטורליים, עשינו רק שיקולים ענייניים. השקענו בהרבה יישובים מה ששום ממשלה לא השקיעה, ולא זכינו בתוצאות שם, אני אומר את זה בגלוי, דווקא במקומות שהשקענו. אני לא מלין. זכותו של כל אזרח במדינת ישראל לבחור את ראש הממשלה שהוא חושב שהוא טוב עבורו. אבל זאת החברה שלנו, ולא משנה מי בשלטון, הוא חייב לדאוג להם כל עוד הוא נמצא בתפקידו זה.

דאגנו למשקיעים, דאגנו לפתוח מפעלים באותם מקומות, לפתוח בתי-ספר, לתת דיור ולפתח תשתית אדירה באותם יישובים. לא היו הפגנות כאלה בתקופת שלטוננו, כי אנחנו מפלגה שלא רק מבטיחה ומדברת. לעומת זאת, הממשלה הזאת, בשבוע הראשון לכינונה, החליטה על פגיעה בשכבות החלשות.

אני לא מקנא בך, אדוני סגן השר. אני מכיר את השקפות העולם שלך, הן לא רחוקות מהשקפות העולם שלנו. איך תעמוד כאן ותסביר מדיניות שאתה לא יכול לקבל אותה כמי שגדל בקיבוץ, כמי

שגדל בקריית-גת, יישוב שפיתחת לתפארת, ואתה יודע מהי מצוקה של אזרחים, מהי מצוקה של מפעלים. איך תבוא להסביר לי.

בתוך דקה אני מסיים.

היו"ר ח' דיין:

אני מאשר לך דקה.

רענן כהן (העבודה):

תודה רבה. יש פגיעה במפעלים, פגיעה בקצבאות, פגיעה בחיילים המשוחררים, פגיעה באזרחים הוותיקים, שמדינת ישראל חייבת להם כבוד. ועל מה, לפגוע בהם בכמה מיליונים? כי יש כוח להתמודד רק מול החלשים? הוא לא ילך לעשירים, שיש להם הרבה כסף. עיקר המדיניות שלו היא כזאת: מי שעשיר – שיהיה עשיר יותר; מי שעני – שיהיה עני יותר. זו "מדיניות מפוכחת", והוא קורא לעצמו מלומד בכלכלה. הוא מלומד בכול, ולכן הכול יוצא גרוע.

שר התעשייה והמסחר הולך לשחק שחמט במקום לפתור את הבעיות.

היו"ר ח' דיין:

מה רע בזה?

רענן כהן (העבודה):

אמרתי רע? קודם כול, אם יש לך פנאי והכול בסדר – תשחק כמה שתרצה. אבל תפתור קודם את הבעיות ואחר כך תשחק שחמט.

שר האוצר חביב וחייכן, ואני מוכרח להגיד שהוא גם נחמד, אך חסר כל יכולת ביצוע ותמיכה מראש הממשלה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

שר האוצר היה ביום ראשון בדימונה. אתה לא היית שם. שר האוצר היה שם.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בוימ, תאפשר לו לסיים את דבריו, כי הוא דיבר כבר יותר מעשר דקות.

רענן כהן (העבודה):

אתה יודע מה ההבדל ביני לבין שר האוצר? שר האוצר יכול לפתור בעיות. אם אני אלך לדימונה – אני רק אבכה אתם. אין לי יכולת לפתור בעיות. לכן, מחובתו של שר האוצר להיות שם, כי הוא יכול לפתור בעיות. אבל הוא לא פתר דבר. המשיכו להפגין. הכאב נמשך. האמן לי, עכשיו זה לא ויכוח פוליטי.

הי"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

האמן לי שאני מייצג את תפיסת העולם שלך.

הי"ר ח' דיין:

נכון, בסדר, ואני מייצג את התקנון.

רענן כהן (העבודה):

אתה צודק. אני קורא לך, אדוני, ראש הממשלה, לקום ולעשות מעשה, לתמוך בעיירות הפיתוח, להציל את כבודם ואת פרנסתם של תושבי עיירות הפיתוח. תציל את ענף הטקסטיל מכיליון מוחלט, ואנחנו כאופוזיציה אחראית ואכפתית נתמוך בך. תביא דברים, נעשה דברים, נתמוך בך. ניתן לך את כל הגיבוי.

לתושבי דימונה ובית-שאן – וזה הסיום שלי – אני רוצה לומר כך: אל תהיו נחמדים, אל תהיו תמימים. זו ממשלה שניצלה את קולותיכם וזנחה אתכם לאנחות. זו ממשלה שהשתמשה וזרקה. אל תחששו מלהרים את קולכם, כי הצדק אתכם, האמת שלכם.

צר לי שאתה צריך להשיב לי, וכל מה שתשיב לי אקבל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, האם אני יכול לשאול שאלה?

היו"ר ח' דיין:

כן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מאוד מעריכים ומכבדים את עמדותיך העקרוניות. אבל האם אתה לא חושב שאין שינוי דרמטי במדיניות של הממשלה הקודמת? אז לא שמעתי אותך כועס כל כך על ראש הממשלה.

היו"ר ח' דיין:

אני מקווה שאתה לא מקבל עוד חמש דקות להשיב. אני הייתי מציע שתשיב לו למטה.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לומר לך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בכל זאת, לבייגה שוחט לא היתה מדיניות – – –

רענן כהן (העבודה):

רובי, אילו ידעת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, זו מלחמה שהוא הכריז על החוק הזה. הוא נלחם נגד כולם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על עיירות הפיתוח.

רענן כהן (העבודה):

גם על עיירות הפיתוח. אני מאוד רגיש, ונלחמתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תאמר לציבור שיושב שם בבית, שכל ממשלות ישראל, לצערנו הרב, לא נותנות את הדעת על עיירות הפיתוח. תאמר זאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אני כבר עונה. אני כיושב-ראש הקואליציה לא הסכמתי לכל דבר, אלא אם כן התקיים דיון בסיעה לפתרון הבעיה. הבאתי את הדברים לסיעה, כי אני כואב את כאבם, אני חי וגדלתי בדרך שבה הם גדלו. אני מכיר את הכאב הזה, ולא מעניין אותי באיזו ממשלה מדובר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צודק, רק הסיעה שלך לא.

רענן כהן (העבודה):

לא משנה, כך פתרנו את כל הבעיות. חייבנו את ראש הממשלה ואת השרים שלנו ללכת, לטפל ולעשות. זה תפקידנו.

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש. הארכתי אולי בדברי, אבל השתדלתי להשתתף בצערם של היושבים שם.

היו"ר ח' דיין:

האמן לי, חבר הכנסת רענן כהן, שכשאני שומע את המלים שלך, וכשאני שומע על מה אתה מדבר, אני נזכר בבת-שבע אל-עזרא, שהיתה אחת מהתומכים הנלהבים שלהם. תיזכר רק בשם ותבין על מה אנחנו מדברים.

תודה רבה. אני מזמין את סגן השר דוד מגן להשיב.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך את חבר הכנסת רענן כהן על יוזמתו, מחד גיסא, ומאידך גיסא, להביע פליאה על סגנון שאני לא רגיל לשמוע אצלך, ידידי רענן כהן. אני דוחה את ההתקפה הבוטה והאישית שלך על ראש הממשלה. יש אחריות קולקטיבית בממשלה, לטוב ולרע. אם מותר לי להציע לך בצורה ידידותית, גם כשמדובר בדברים שלכאורה נראים ככישלונות – מוטב לדבר ולתקוף את המשרד הייעודי או את הממשלה בכללותה, ורק בדברים הנוגעים בעניינים אישיים לנקוט התקפה אישית, כפי שנקטת כלפי ראש הממשלה.

אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, כי רק שלשום נדרשה הכנסת לדיון בעניין הכלכלי, להצבעת אמון או אי-אמון, כל אחד לפי השקפתו. ערכנו כאן דיון נוקב וארוך. לדעתי, מיותר להכביר במלים. יש דפים רבים הנמצאים כאן, ובהם גלומים ראשי הפרקים של הנאום בעניין הכלכלי.

אני מוכן להתייצב מול האתגר שהציב יושב-ראש סיעות האופוזיציה, חבר הכנסת רענן כהן, ולדבר רק בהיבט של ערי הפיתוח.

דווקא היום, אדוני היושב-ראש, ערב יום הזיכרון להירצחו של ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, זיכרונו לברכה, אני מציע שבכל התחומים – ולא דווקא בוויכוחים המדיניים, אלא גם בוויכוחים בתחומים הכלכליים והחברתיים – נסגל לעצמנו לשון פולמוסית מתונה, משכנעת, בלי שנחרוש על גבם של האנשים הנפלים קורבן להחלטות כאלה ואחרות.

הלב נחמץ כשחבר הכנסת עומד כאן, מזכיר שני מפגינים ממפעל "דימונה טקסטיל" ומצטט את אשר הם אמרו. מי יכול לעמוד ולהתייצב מול אדם שמטה לחמו נשבר? קשה להתייצב, קשה לדבר במישורים הללו.

אני רוצה להזכיר לך, שכאשר הייתם בשלטון, לא מזמן, יצאה משלחת מהכנסת, מסיעות האופוזיציה דאז, למפעל "אומן" באופקים. אני במוצהר, עם חברים אחרים, אמרנו: לא נחרוש על גבם של

המסכנים. אני מציע, לקראת כל מיני תופעות שעלולות לקרות – לא לצאת לדימונה כדי לחרוש על גבם של מפוטרים, ולא לבית-שאן.

הזכרת כאן שני מפעלים שנמצאים במצב של סגירה, לצערנו, "כיתן" בבית-שאן ו"דימונה טקסטיל". היישוב בבית-שאן נסגר והזדהה עם הפועלים. בראש המזדהים עמד לא פחות מאשר תושב המקום, שהוא סגן ראש הממשלה ושר החוץ, דוד לוי. הזכיר כאן חבר הכנסת בויס בקריאת ביניים, שביום ראשון הגיע שר האוצר והתייצב בפני העובדים המפוטרים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ומה עשו? האם הם פתרו את הבעיה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

הוא התייצב פנים אל פנים וראה את הדברים מקרוב. הוא התייצב באותו מקום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נגד מי הפגינו? נגד ראש הממשלה או נגד שר האוצר?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כרגע לא דיברתי על הפגנה. דיברתי על התייצבות במוקדים הכואבים. אם זה היה חיזיון נפוץ, לא הייתי מדגיש זאת במיוחד. אבל כששרים בכירים מגיעים בדיוק למוקדים ומתייצבים במקום, כדי לשמוע את הבעיות, את הטענות ואולי גם את ההצעות וההערות במקום, באופן ישיר – אני חושב שהם ראויים לברכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם צריכים לבוא בידיים מלאות, לא לבוא ולהזדהות אתם. חברי כנסת יכולים רק להזדהות, אבל שר האוצר וסגן ראש הממשלה צריכים לבוא בידיים מלאות.

סגן שר האוצר ד' מגן:

חבר הכנסת דראושה, הרי מדובר כאן על החלטות שקיבלו הממשלות הקודמות בעניין חשיפת המשק לתחרות מארצות שלישיות, והיה ידוע בממשלת הליכוד ובממשלת העבודה, שחשיפה שכזאת תביא למשבר בתעסוקה בענף הטקסטיל בארץ. אפשר לבוא ולומר: מדוע קיבלו החלטות שכאלה ביוזמין, כשיוזמים מהו המשבר? אבל הבעיה היא כיצד פותרים את המשבר, כיצד מצמצמים את הנזק, כיצד מעניקים פתרונות חברתיים למצוקות שכאלה.

אני רוצה להזכיר ולבשר לכנסת, כי על רקע המשברים בבית-שאן ובדימונה קיבלה הממשלה החלטה ביום שישי האחרון, לאחר שסגן ראש הממשלה יזם דיון בטיפול הנקודתי בערי הפיתוח, ואני אצטט חלק מההחלטה 638: "מחליטים: להנחות את ועדת המנכ"לים לטיפול נקודתי לפעול במטרה מיוחדת לטיפול בבעיות הרווחה, התעסוקה, התעשייה והתשתיות בערי פיתוח. המטה ידווח על עבודתו לוועדת השרים לקידום ערי ואזורי פיתוח ברשות סגן ראש הממשלה ושר החוץ. על המטה מוטל לרכז מאמץ בין-משרדי לקידום ערי פיתוח ולהכין תוכנית פעולה מיוחדת לסיוע למקומות אלה". ויש עוד המשך להחלטה הזו, אני רוצה להלאות את הכנסת, אני רק רוצה להדגיש, שהממשלה מעורה במתרחש בערי הפיתוח ובאזורי הפיתוח, ומודעת למצוקות העלולות לצוץ ולעלות כתוצאה ממשברים כלכליים במפעלים עתירי כוח אדם, במיוחד בענף הטקסטיל.

ציטטתי עכשיו החלטה טרייה מאוד, שנתקבלה רק ביום שישי האחרון, על אודות ועדת השרים וועדת המנכ"לים. אני מנוע מלפרט החלטה שנתקבלה היום בפורום סגור יותר של הממשלה על אודות מפעל אחר בעיר פיתוח אחרת הקשור לענייני ביטחון. אנחנו כאן מדברים על ההיבט התעסוקתי, אז אני מדגיש ומזכיר זאת לפחות ברמז, וההחלטה היא חיובית בהיבט התעסוקתי.

אם אני חוזר לדברי ברכתי לחבר הכנסת רענן כהן על היוזמה, אני חושב שעניין ערי הפיתוח הוא דבר חשוב מאוד. אני מקווה שלא אהיה חשוד עכשיו כנגוע בניגוד עניינים, חבר הכנסת זאב ביום ואני מגיעים בבוקר מקריית-גת, הידועה כעיר פיתוח –

אלי גולדשמידט (העבודה):

-- --

רענן כהן (העבודה):

-- --

סגן שר האוצר ד' מגן:

-- ואני אשמח מאוד אם ידונו במצבן של ערי הפיתוח יום יום ושעה שעה. אני מציע לחבר הכנסת רענן כהן להסכים לדיון בוועדה, ולא משנה לי איזו ועדה. אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני סגן השר. האם מקובל עליך להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

רענן כהן (העבודה):

מקובל עלי. כל מה שיגיד סגן השר דוד מגן, אני אכבד.

הי"ר ח' דיין:

אם כן, יש הצעה נוספת, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בעצם רוצה לחזק את הדברים של חבר הכנסת רענן כהן. גם סגן השר היטיב לדבר על המצוקה, אבל לא היו פתרונות, המצוקה נמשכת ועיירות הפיתוח סובלות. גם היישובים הערביים סובלים, וכנראה הסבל של עיירות הפיתוח, שכונות העוני והיישובים הערביים הוא חופף, הוא הולך ביחד.

אני רוצה לדבר על מדיניות של העדפה שצריכה להנהיג הממשלה הזאת, וכל ממשלה אחרת, כלפי עיירות הפיתוח, שכונות העוני והיישובים הערביים. בהעדר מדיניות של העדפה מתקנת, המצב יימשך. לכן אני חושב שעל הכנסת והממשלה לדון איך להבטיח מדיניות של העדפה מתקנת, כדי שלא בכל פעם יבוא חבר כנסת ויעלה את ההצעה – מה המצב של עיירות הפיתוח, היישובים הערביים ושכונות העוני. בכל אופן, סלח לי, אדוני היושב-ראש, שאני מתכוון לתמוך בהצעה של חבר הכנסת רענן כהן ובמה שהציע סגן השר חבר הכנסת דוד מגן.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברה לוועדה? מי נגד, כלומר להסיר? הנושא יועבר, אם כן, לוועדת העבודה והרווחה בהסכמה, אדוני סגן השר?

סגן שר האוצר ד' מגן:

בסדר. אם הנושא הזה יסתדר, לא אכפת לי לאיזו ועדה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, בעד – 10, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יעבור לוועדת העבודה והרווחה להמשך דיון. תודה רבה למציעים, תודה רבה למשיבים.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות, ואני מזמין את סגן שר החינוך להשיב על השאלות המונחות כאן בפני.

צמצום בסבסוד קייטנות לילדים נזקקים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

על-פי מידע שהגיע אלי מעמותת סינגור קהילתי, ששמה לה כיעד לסייע לשכבות המקופחות בחברה, יש רשויות מקומיות שצמצמו את הקצאתן לצורך סבסוד קייטנות לילדים נזקקים.

ילדים נזקקים ומשפחותיהם נשארים ללא מסגרת במהלך כל הקיץ.

רצוני לשאול:

1. האם מרכזים במשרדך מידע על אודות שיעור הסיוע של הרשויות המקומיות לקייטנות לילדים נזקקים?

2. מה יעשה משרדך על מנת להפעיל השפעתו על הרשויות המקומיות שיקציבו תקציב נאות לקייטנות אלה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2. בחוזר מנכ"ל מיוחד ט"ו (התשנ"ו), בנושא קייטנות ומחנות, בסעיף עקרונות מנחים (סעיף 2, עמוד 5), ממליץ המשרד "כי במפעלי קיץ של הרשות המקומית תפעל ועדה שתקבע את שיעור השתתפות ההורים בהתאם למצבם הכלכלי".

למיטב ידיעתנו, רוב הרשויות המקומיות אכן מקיימות מערך סיוע לנזקקים בנושא זה.

מניעת השתתפותה של תלמידה במשלחת כיתתה לפולין

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

נודע לי מכתבה ב"ידיעות אחרונות" (23 ביולי 1996), כי מנהל בית-ספר תיכון בקריית-אוונו אינו מאפשר לתלמידת בית-הספר, חולת סרטן שהבריאה ממחלתה, לצאת עם הכיתה במשלחת לפולין.

רצוני לשאול:

1. האם יתערב משרדך בעניין?

2. מה יעשה כדי להבטיח את נסיעתה של שרית ממך עם המשלחת לפולין?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. במשלחות היוצאות בארגון ובסיוע משרד החינוך, התרבות והספורט עשינו ונמשיך לעשות כדי שכל ילד יוכל לצאת למסע, אם רופא מוסמך מאשר את יציאתו ואת יכולתו לעמוד במסע.

המסע לפולין של בית-הספר בקריית-אוונו לא נערך מטעם משרד החינוך והתרבות, אלא ביוזמה פרטית. משרדנו לא יוכל להתערב בעניין.

הגרלות לבחירת מקצועות בחינות הבגרות

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

עם היכנסך לתפקיד שר החינוך התבטאת בכלי התקשורת, כי בכוונתך לבטל את השיטה שהנהיג השר לשעבר, מר אמנון רובינשטיין, של הגרלות לבחירת מקצועות בחינות הבגרות בכל שנה.

רצוני לשאול:

1. מתי מבוטל שיטת ההגרלות?

2. האם יושב המצב לקדמותו או תונהג שיטה חדשה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. גם בשנת הלימודים התשנ"ז תופעל התוכנית מקצועות לח"ב – ללא חובת בחינה – במתכונת שלא תהיה שונה באופן מהותי מהמתכונת בשנים הקודמות.

המקצועות שלא תהיה חובה להיבחן בהם ייקבעו בבחירה אקראית ממוחשבת.

בתוך שבועיים יודיע משרד החינוך, התרבות והספורט על המתכונת המלאה של תוכנית הלח"ב לשנת הלימודים הנוכחית.

דחיית הקרנת התוכנית "קלפים פתוחים"

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996):

בימים אלה החליטה הנהלת הטלוויזיה החינוכית לדחות הקרנה של התוכנית "קלפים פתוחים", העוסקת בנושא ההומוסקסואליות, שהיתה מיועדת לשידור ב-10 באוקטובר 1996, בטענה שהתוכנית טרם עברה בדיקה חינוכית כמתבקש.

רצוני לשאול:

1. מי קבע את מועד השידור המקורי ל-10 באוקטובר 1996?

2. מתי תיערך הבדיקה החינוכית של התוכנית?

3. מה הוא תאריך השידור החדש?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. הערוץ עצמו אחראי.

2. התוכנית כבר נבדקה.

3. הצגת התוכנית נקבעה למחצית השנייה של חודש נובמבר.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, קודם כול אני רוצה להודות לך על תשובתך החיובית. אבל, אני רוצה להעלות שאלה יותר עקרונית, ברשותך. אני לא מבינה מדוע בפניות טלפוניות ובמכתבים לא

קיבלתי תשובה על השאלות הללו והדבר הצריך הגשת שאילתא. האם תוכל לעזור לחברי הכנסת לפתור את הבעיות לפני שהם מגישים שאילתות? תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אינני יודע אל מי הפנית מכתבים, אבל אני בהחלט חושב שלא תקין שלא לענות על מכתבים של אזרחים בכלל, ובפרט של חברי כנסת. אני בהחלט מוכן לבדוק את זה ואפילו לפעול במשרד, כך שעל כל מכתב תתקבל תשובה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לאדוני סגן השר משה פלד.

הצעה לסדר-היום

אלימות בקרב בני נוער

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 442: אלימות בקרב בני נוער – של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי זו מקריות, אבל בכל זאת אולי חשוב להעלות את הנושא הזה דווקא ערב פתיחת הדיונים על תקציב המדינה, כי בסופו של דבר הטיפול בנושא האלימות בקרב בני נוער ידרוש מהרשויות הנוגעות בדבר להקצות מחשבה אבל גם משאבים.

חברי הכנסת, אספתי כמה דוגמאות, ממש מהחודש-חודשיים האחרונים, על אלימות בקרב בני נוער.

בידיעה שהופיעה בחודש אוגוסט סיפר ילד בן 11, שילד אחר בן 11 שלף אולר ודקר אותו בבטנו במהלך ויכוח שהיה ביניהם. התוקף והנתקף – שניהם בני 11.

דוגמה שנייה. שלושה נערים ביצעו מעשה מגונה בבת 15, בחורשה שנמצאת בחצר האחורית של בית-ספר ברמלה. התלמידה זעקה, תלמידים התקהלו מסביב, אבל במקום לעזור לה הם הריעו ומחאו כף.

דוגמה שלישית, ואני לא רוצה להעמיס עליכם יותר מדי, היא זו, שנער תלמיד י"ב נפצע ממכת אגרוף באוזנו בתגרה שהיתה בחצר בית-הספר; הוא אושפז לאחר שאיבד את שיווי המשקל והיו לו קשיים גדולים בהליכה.

תלמידים בתיכון בדרום הארץ ערכו מסע של ונדליזם – זה קרה החודש – ונענשו בחומרה וכו'. הם השחיתו שולחנות וכיסאות, שברו ציוד ושברו כל מה שנקרא בדרכם. כששאלו אותם למה הם עשו זאת, הם אמרו: יש תחושה של הפקרות באוויר. המורים הכי גרועים מתקבלים לעבודה אצלנו. המנהל לא שולט, לא בתלמידים ולא במורים, אנחנו כמו בנים חורגים של מערכת החינוך.

אפשר להמשיך ולהמשיך ולהביא עוד דוגמאות כאלה ואחרות. ואני רוצה לומר לחברי הכנסת ולסגן השר, שהגיע הזמן לטפל בנושא הזה לא בשיטה הידועה של טאטוא אל מתחת לשטיח, לא בשיטה הידועה של הטפת מוסר, אלא בבדיקה לעומק של תופעת האלימות והסיבות להתגברותה במדינת ישראל.

אני חושבת, שוועדת החקירה הפרלמנטרית שפעלה בכנסת הקודמת, שהיתה פרי יוזמתו של חבר הכנסת דוד מגן, אבל היא היתה בראשותו של חבר הכנסת דאז בני טמקין, קיימה דיונים חשובים מאוד בניסיון ללמוד את הסיבות, את הממדים ואת האופי, וגם את התוצאות של האלימות בקרב בני הנוער. אותה ועדה ניסתה לגבש פתרונות. היא כמעט סיימה את עבודתה, ואני מקווה שוועדת העבודה והרווחה תוכל להיעזר בהצעה הזאת לסדר-היום כדי להשלים את העבודה.

בישיבה הראשונה של אותה ועדה הופיעו בני משפחת סויסה מדימונה. בנם דוד, אחיו של הנרצח, סיפר שאחיו החייל הגיע לחופשה, הוא היה חייל טוב – הוא אמר – הוא היה חייל מצטיין, הוא רצה לצאת לערב אחד, והוא נרצח בזמן בילוי במועדון בעיר.

נכון שאפשר לומר, שתופעת האלימות היא תופעה עולמית, והטלוויזיה מספקת לנו הרבה מידע על התפשטות התופעה הזאת. נכון הוא שתופעת האלימות אינה מוגבלת דווקא למדינה אחת או לקבוצה אחת של אוכלוסייה, אבל אחרי שאמרנו את העובדה הזאת, הידועה לכול, אנחנו בכל זאת רוצים להבין, מדוע יש גידול באלימות כלפי נוער ושל בני נוער בינם לבין עצמם ומדוע גיל המעורבים באלימות הולך ויורד.

אני אומרת את כל הדברים האלה, אדוני סגן השר, כדי שאנחנו ניערך לפני שנגיע למצב הקיים בארצות-הברית, למשל. שם, בכניסה לבתי-הספר עורכים בדיקות גופניות אצל התלמידים, כדי לגלות אם אין להם אקדחים או כלי נשק אחרים. אנחנו צריכים לא לחכות עד שנגיע למצב הקטסטרופלי הזה, אלא לפעול לפני כן.

לפי נתוני המשטרה, בשנת 1995 נפתחו 902 תיקים לבני נוער בנושא של אלימות בני נוער, ואני לא מדברת על נושאים אחרים. זו עלייה של 6% לעומת השנה הקודמת. זה מספר התיקים שנפתחו, אבל נוספו עליהם בערך 3,000 אירועים בנושא של אלימות בני נוער שדווחו למשטרה ומסיבות כאלה ואחרות לא נפתח להם תיק. עם אותם 900 תיקים שנפתחו, אנחנו מגיעים ל-4,000 אירועים מדווחים למשטרה. 3,000 האירועים שבגינם לא נפתחו תיקים מהווים עלייה של 25% לעומת שנת 1994.

בתוך מוסדות החינוך נפתחו בשנת 1995 153 תיקי אלימות, שזו עלייה של 43%, ויש עוד 500 אירועים שלא נפתחו בגינם תיקים.

בעיה מיוחדת קיימת בקרב אוכלוסיות שיש להן בעיות חברתיות, בעיות של עוני, בעיות של נשירה מבתי-ספר. גם בדיונים בוועדה וגם בדיווחים בתקשורת עלה, שיש קבוצה, כמו למשל קבוצה של נוער ערבי, שהמעורבות שלה במעשי אלימות שדווח עליהם במשטרה גבוהה הרבה יותר ממשקלה של הקבוצה הזאת בקרב הנוער הישראלי. אי-אפשר לנתק את זה מהעובדה של ממדי הנשירה העצומים בקרב הנוער הערבי.

מחצית מבני הנוער הערבי לא מגיעה לכיתה י"ב. רבים נפלטו ממערכת החינוך עוד לפני חטיבת הביניים, ועוד קבוצה גדולה נפלטת בסיום חטיבת הביניים, ורק מחציתם מצליחה לסיים את הלימודים.

קבוצה אחרת זו הקבוצה של הנערים העולים, שגם היא סובלת ממצוקות קשות בבית, מבעיות של קליטה, מנשירה, מבעיות של התאקלמות כנראה, וגם בקרבה יש תופעות חמורות של אלימות, שמחייבות טיפול מיוחד.

לפי הנתונים של משרד החינוך, יש כ-30,000 בני נוער מנותקים, גילאי 15-17, שלא עובדים ולא לומדים. אני מבקשת, אדוני סגן השר, לומר לך, שהנתון הזה נראה לי מפוקפק, כי אני מכירה אותו כבר 20 שנה. זה 20 שנה שאני שומעת אותו מספר, הוא אינו עולה ואינו יורד. יש מין קיבעון כזה, בדיוק 30,000. ואם לפני 20 שנה היו 30,000, והאוכלוסייה גדלה מאז, וגם היום יש 30,000, זה נראה מוזר.

אני חושבת, אדוני סגן השר, שאחת הבעיות בטיפול למניעת האלימות היא למצוא אותם בני נוער שהם עם רגל אחת בחוץ, שאולי עדיין רשומים באיזה בית-ספר, אבל מבקרים בו לסירוגין: שבוע כן, שבוע לא; יומיים כן, חודש לא. בני נוער כאלה אולי עוד לא ניתקו עצמם לגמרי ממערכת החינוך, מכל מיני סיבות. אני בטוחה, שאם היו מחפשים את בני הנוער האלה ולא רק את אלה שלחלוטין אינם רשומים במערכת החינוך, היו מגלים שמדובר עוד בהרבה מאוד עשרות אלפי בני נוער.

אני חושבת, שבהקשר זה אנחנו חייבים לדבר גם על אלימות מינית ועל מעשי אונס, והזכרתי קודם דוגמה אחת, ועל חינוך מיני, כדי שהמעשים האלה לא יהיו בעצם תוצאה, לפעמים של בורות, לפעמים של חוסר ידע, לפעמים של חוסר הבנה בסיסית של שוויון בין נערים ונערות.

יש גם תופעות מדאיגות מאוד של אלימות אפילו בפעוטון, בגן חובה ובכיתה א'. לכן אני חושבת שאנחנו צריכים לדאוג לכך, שמשרד החינוך וכלי התקשורת במדינת ישראל יבדקו מחדש את סרטי האלימות שמשודרים בתקשורת. אני מדברת לא רק על סרטי אלימות מובהקים, שכל אחד מאתנו יודע שהם סרטי אלימות ופשע המופיעים בסדרות וכו', אלא אני רוצה לומר לך, שיש גם הרבה מאוד סרטים מצוירים, שאם נבדוק אותם היטב, נראה שבעצם הם שיר תהילה לאלימות.

לסיכום הדבר, אני פונה גם למשרד החינוך וגם למשרד המשטרה ולכל המערכת שעוסקת בטיפול, בשיקום ובמניעה בקרב בני נוער. אנחנו לא יכולים לפתור בעיות על-ידי מעצר, אנחנו לא יכולים לפתור בעיות על-ידי ענישה. אנחנו יכולים לפתור בעיות על-ידי טיפול בבני נוער שנמצאים במצוקה. והרבה פעמים אלימות של בני נוער היא בעצם ביטוי למצוקה אמיתית שבה נמצא הנער, וכשהוא אינו יכול לפתור את המצוקה שלו הוא גולש לאלימות. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני רק רוצה להוסיף ולברך אותך על שהעלית את הנושא החשוב הזה. אני חושב שגם במשרד החינוך יש היום סקר בנושא חינוך לערכים במגזרים השונים, ואני אשמח מאוד אם סגן השר יתייחס גם לנושא הזה. אתמול דיברו על זה ברדיו – בין החינוך הממלכתי-הדת לבין החינוך החילוני, ששם יש עובדות ממשיות לגבי העלייה בפשיעה, וזה חלק בלתי נפרד ממה שמעלה כאן חברת הכנסת גוז'נסקי.

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הנושא שהעלית הוא אכן נושא חשוב, ומשרד החינוך, התרבות והספורט מודע היטב לתופעה.

במשרד יש ממונה על הנושא – השירות הפסיכולוגי-הייעוצי, הנקרא שפ"י, ובעניין זה הוא עומד בקשר עם משרדי ממשלה רלוונטיים, עם גופים ציבוריים ועמותות פרטיות, ומעודד את הטיפול וההתערבות לצמצום מקסימלי של התופעה.

על מנת להמחיש את הקשרים הללו אביא דוגמה. בשעתה הוקמה ועדה בין-משרדית הכוללת, נוסף על משרד החינוך, גם את אנשי משרד העבודה והרווחה והמשרד לביטחון הפנים. הוועדה הבין-משרדית מינתה שש ועדות משנה מחוזיות, העוסקות בעדכון ובתיאום הפעולות ביניהן, במטרה לצמצם ככל הניתן את תופעות האלימות.

נוסף על כך, עומד משרדנו בקשר עם אנשי אקדמיה ומחקר על מנת ללמוד על החידושים והמחקרים בתחום זה.

אנשי המקצוע במשרדנו כותבים תוכניות חינוכיות כגון "כישורי חיים", "אקלים כיתה", "דרך ארץ" ועוד, המיועדות לטיפול כישורים וערכים חיוביים, שמטבע הדברים מונעים תופעות שליליות, ובהן את האלימות. כמו כן, תוכניות המיועדות במיוחד למניעת אלימות וטיפול אורח חיים סובלני בין התלמידים בתוך בית-הספר ומחוצה לו, כגון: "משכני שלום", "אני נגד אלימות", "מניעת אלימות באמצעות טיפוח היחס לבעלי חיים", "יישוב סכסוכים ללא אלימות" ועוד, ועוד, שהוצאו על-ידי השירות הפסיכולוגי-הייעוצי, מינהל חברה ונוער, האגף לחינוך יסודי והיחידה לדמוקרטיה.

כמו-כן, אנו מעודדים בתי-ספר לבנות תוכניות ספציפיות משלהם, ובתי-ספר רבים אכן עושים זאת.

המשרד מבצע תוכניות השתלמות בהדרכת צוותי בתי-ספר ואנשי חינוך להכרת דרכים למניעת אלימות ויצירת אקלים טוב יותר בבית-הספר. כמו כן, אנו מעודדים פעילות קהילתית ויישובית, שכן אנו רואים באלימות תופעה רבת-גורמים, שניתן להתגבר עליה רק בעבודה רב-ממדית: עבודה עם ההורים, עם הקהילה הסובבת, עם צוות המורים, וכמובן, עם התלמידים. אנו רואים בעבודה עם המורים ובהדרכתם חשיבות עליונה, שכן המורים הם הראשונים בחזית.

ופה אני רוצה לציין במיוחד יחידה מיוחדת וחדשה שעובדת במשטרת ישראל הנקראת "יחידה לשיטור קהילתי", בפיקודו של תת-ניצב דני גימשי, הפועלת במשולב עם משרד החינוך ועוסקת בשיתוף ובעירוב כל הגורמים בקהילה הקשורים בנושא זה. אני מאוד מקווה שהמושג הנקרא משטרה קהילתית ילך ויתרחב, ונראה שיתוף פעולה מלא בין כל גורמי הקהילה בנושאים כאובים של אלימות, ונדליזם, סמים וכו' וכו'.

שאלה אחרת היא שאלת הנתונים. קשה מאוד לבדוק ולהעריך את הנתונים המדויקים. אנו מבדילים בין התכתשויות מקריות בין ילדים בני אותו גיל, תופעות שכל מורה יכול להתמודד אתן בקלות יחסית, לבין תופעות קשות יותר, שבחלקן אף דורשות התערבות החוק ואנשי מקצוע.

באירועי אלימות עומדים לרשות בתי-הספר 1,500 פסיכולוגים ו-2,400 יועצים חינוכיים. כמו-כן, חוזר מנכ"ל מיוחד בנושא זה, מדריך את הצוותים בבתי-הספר כיצד לנהוג במקרי אלימות, לרבות מקרים שיש בהם חובה לדווח למשטרה.

קשה לדעת אם התופעה אכן התגברה, אם כי דומה שיש עלייה מסוימת, אך לא עלייה גורפת, כפי שניתן להתרשם מכלי התקשורת. כיום יש מודעות ציבורית רבה יותר לנושא, פחות השתקה ויותר דיווחים למשטרה, ומכאן אולי העלייה בנתונים ובפרסומים.

הבאתי חלק מהפעולות הנעשות על-ידי המשרד ועל-ידי גופים שאנו קשורים אתם. כמובן, אין הקומץ משביע את הארי, וכשם שהפעילות שלנו הלכה והתרחבה בעבר, כך היא תמשיך ותתרחב גם בעתיד.

אנו מצפים לממצאים מוועדת החקירה הפרלמנטרית שהזכרת אותה, בעניין אלימות נוער, בראשות חבר הכנסת לשעבר ד"ר בני טמקין, שמשרדנו שיתף אתה פעולה לאורך כל הדרך. אני פונה לכנסת למנות בהקדם יושב-ראש במקום ד"ר בני טמקין, על מנת לסיים את עבודתה ולהוציא בהקדם את מסקנותיה, כך שנוכל ללמוד מהן ולשכלל את עבודתנו.

אני מציע להסתפק בדברי אלה ולחכות למינוי יושב-ראש חדש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, לפי החוקים והתקנות אצלנו, אי-אפשר להמשיך ועדת חקירה פרלמנטרית מכנסת לכנסת. לכן הדרך היחידה להשלים את עבודתה של אותה ועדה חשובה היא להעביר את ההצעה הזאת לוועדת העבודה והרווחה, שהיא תטפל והיא תניח מסקנות על שולחן הכנסת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני משנה את הצעתי. אני מקבל את הצעתך. אני משנה את הצעתי ומציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה, ושם נעשית עבודת ועדת המשנה מהקדנציה הקודמת. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, יש הצעה אחרת, להעביר את הנושא לוועדת החינוך – של חבר הכנסת אפי אושעיה. נכון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

העבודה נמצאת בוועדת העבודה והרווחה. אין טעם.

אפי אושעיה (העבודה):

רציתי לשאול את סגן השר, אבל הוא כבר ירד מהדוכן ואני כבר אשאל אותו.

היו"ר ח' דיין:

אם כן, מקובל גם על סגן השר וגם עלייך, המציעה, להעביר לוועדת העבודה והרווחה. יש כאן הצעה נוספת, של חבר הכנסת האשם מחאמיד – להסיר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא רוצה להסיר.

היו"ר ח' דיין:

לא רוצה להסיר.

נעבור להצבעה. מי בעד ההצעה להעביר לוועדת העבודה והרווחה? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

14 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ובכן ההצעה תועבר לוועדת העבודה והרווחה להמשך דיון.

הצעות לסדר-היום המועצה הדתית וחברה קדישא בראש-העין

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 546 ו-564. הנושא: המועצה הדתית וחברה קדישא בראש-העין. תחילה, הצעה לסדר-היום מס' 546, של חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה, שלוש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה פורסם בכמה מכלי התקשורת, כי ארבע משפחות בראש-העין נדרשו לכרות קבר במו ידיהן ליקיריהן ולסדר את כל סדרי הקבורה בעצמן.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, במקורותינו קראו חכמינו לזכרונם לברכה לפעולות שנעשות עם המת "חסד של אמת". חסד של אמת, כיוון שהמת לא יכול להחזיר, העושה את המעשה הזה לא יכול לצפות שהמת יחזיר לו, וזה חסד אמיתי, שאין לו שום גמול בעולם הזה, לפחות. והחברה, האיגוד של הנשים שעושות את המעשה הזה, נקראו חברה קדישא. שום חברה, שום התאגדות לכל מצווה שהיא בעם ישראל – לחלק מצרכים לעניים, גמ"חים – לא נקראו חברה קדישא. רק אותה חברה שמטפלת בכבודו של האדם בסוף חייו, במותו, שדואגת שלא יתנוול, נקראת חברה קדישא.

בכל מקום ומקום בעם ישראל היתה תחרות ומלחמה מי יזכה להימנות עם אותה חברה קדישא. לא כל אחד זכה לזה, לא כל אחד יכול היה לעשות את זה. זו בעיה פיסית, זו בעיה נפשית, לא כל אחד מסוגל לזה. אבל מי שזכה הצטרף לאותה אליטה שנקראת חברה קדישא, שתפקידה היה לדאוג לאדם אחרי מותו, לכרות לו קבר, לשים תכריכים וכו' וכו'. מי שעשה את זה יודע כמה מסירות נפש יש בזה. כמה עבודה קשה – לא יום ולא לילה, לא חגים ולא שבתות. לפעמים צריך לשמור על המת עד הקבורה. יש בזה הרבה הרבה מסירות נפש.

התפלאתי, הזדעזעתי, אולי כמו רבים מאתנו ששמעו, שחברה קדישא לא רוצה לעבוד עוד. אנשים צריכים לכרות קבר במו-ידיהם ליקיריהם. לא די שהם במשבר מפני שפתאום נפטר יקירם, אלא שעוד אומרים להם: לכו אתם לבד, תכרו קבר ותקברו אותו, תעשו תכריכים, טהרה.

היו"ר ח' דיין:

אתה בדקת גם אחר כך, לאן העביר המוסד לביטוח לאומי את התקציב?

נסים דהן (ש"ס):

רגע, אדוני היושב-ראש. אני אגיע לזה, אם יתאפשר לי. עשיתי עבודה.

מה קרה בראש-העין שיש שביתה? פשוט מאוד, עובדי חברה קדישא הם גם עובדי המועצה הדתית, וכמו כל עובדי המועצה הדתית בראש-העין הם לא קיבלו משכורת כבר שלושה חודשים, ולכן הם פתחו בשביתה.

מורי ורבותי, הדבר מזעזע. הלכתי לברר מה קרה למועצה הדתית. התברר לי שאת חלקה ממשדד הדתות היא קיבלה. ואני רוצה לציין בהזדמנות זאת את סגני שר הדתות, חבר הכנסת הרב גמליאל וחבר הכנסת יגאל ביבי, שעשו מעל ומעבר, הקדימו עוד תשלום, באו לקראת המועצה הדתית, נתנו להם כמה שאפשר ואפילו מעבר ליכולתם.

מי שאשמה בכל העסק הזה זו עיריית ראש-העין, שלא מעבירה תקציבים למועצה הדתית. חשבתי, אם עיריית ראש-העין, שתושביה מסורתיים כולם – לפחות מסורתיים, אולי למעלה ממסורתיים, רוב התושבים תימנים מימי אבותינו שידועים את הערך הגדול של חברה קדישא – לא מעבירה תקציב, נראה שכל העירייה מושבתת, ואז לא מפנים אשפה, אין מתנ"סים, בוודאי לא משחקים כדורגל עוד. אין כסף. אם הם לא קוברים מתים, שאר הדברים בוודאי מושבתים.

בדקתי והתברר לי, שכדורגל ממשיכים לשחק כרגיל. לא רק שממשיכים, אלא גם הוסיפו אתמול תקציב לקבוצה של ראש-העין. אשפה – מפנים כרגיל, מתנ"סים – מתנהלים, מביאים זמרים וזמרות, כשאחרים צריכים לכרות קבר ליקירם.

אדוני היושב-ראש, עד לאן הידרדרה החברה הישראלית? איפה החינוך של בית אבא? הרי מדברים על עיירה שהיתה בעבר סמל. כשרצו לומר שיש הרכב של אוכלוסייה שכולה דתית, דיברו על ראש-העין. אלה לפחות תימנים מסורתיים, המושרשים במסורת בית אבא. לאן הידרדרה החברה הישראלית? איפה החינוך האמיתי של בית אבא? עד לאן דרדר אותם החינוך הקלוקל של חומרנות, שבשביל כסף אפשר לזלזל במצווה הגדולה ביותר, בערך העליון של כבוד האדם, שחכמינו זיכרונם לברכה חינוכו אותנו אליו?

אדוני היושב-ראש, לשאלתך. חברה קדישא מקבלת מהביטוח הלאומי סכום מסוים על כל אדם שנפטר במדינת ישראל. אלא מאי? הסכום נכנס למועצה הדתית. למועצה הדתית אין כסף, אז הוא נבלע שם עם כל ה"אוברדפוט", ואנשים לא מקבלים משכורת. לפחות יהיו עובדי חברה קדישא בכל מדינת ישראל עובדי המוסד לביטוח לאומי. במקום שהביטוח הלאומי ייתן למועצה הדתית והמועצה הדתית לעובדים, ראוי שהביטוח הלאומי ישלם ישירות לעובדים ויעסיק אותם כעובדי מדינה, ולפחות לא נראה שוב את התופעות המבישות האלה במדינת ישראל. ואם הצעתי לא תתקבל, ראוי לפחות שנוכל לדון בזה בוועדה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אם זה נראה לך כל כך מעוות, יש בהחלט מקום להגיש אפילו הצעה לשר הנוגע בדבר לשנות את הדבר הזה בתקנות. זה בסמכותו.

הנואם הבא, חבר הכנסת משה גפני, באותו נושא. בבקשה. אחריו – חברת הכנסת נעמי חזן, בנושא הבא.

רבתי, נא להשתדל לעמוד בלוח הזמנים.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רבתי סגני שר הדתות, אני כמובן מסכים עם ידידי חבר הכנסת הרב נסים דהן בכל מה שהוא אמר. זו תופעה מזעזעת, שאם היתה קורית במדינה אחרת בעולם, כולנו היינו נזעקים. כיצד יכול לקרות דבר כזה שבני המשפחה, עם האסון שקרה להם עם פטירת בן

משפחה, מלבד הצער ועוגמת הנפש המובנים מאליהם, הם חייבים, כדי לקבור את יקירם, לעשות זאת בעצמם. זה דבר בלתי נסבל; בלתי נסבל אם זה היה קורה במקום אחר בעולם, אבל כאן, במדינת ישראל, בין היהודים, בעיר דתית מסורתית שיקרה דבר כזה?

וזה לא קרה רק בראש-העין. לצערי הרב זה קרה בדימונה, כאשר ראש העיר גבי ללוש היה צריך לעשות זאת בעצמו, עם עובדים של העירייה שאינם מיומנים בעניין הזה. שהרי בחברה קדישא נמצאים אנשים שמיומנים בעניין הזה מבחינת ההלכה וכדומה. וזה קורה במקומות אחרים.

התופעה הזאת מעידה על מגמה מאוד מאוד חמורה. זה כבר עניין של מדיניות. שירותי הדת של מדינת ישראל נמצאים בתחתית סולם העדיפויות של השירותים שהמדינה והרשויות המקומיות מעניקות לתושבים.

רבותי סגני השר, אני יודע שאתם קיבלתם ירושה קשה מאוד. בקדנציה הקודמת היה ניסיון נואל, מחפיר, להרוס את כל מה שהיה קיים במשרד הדתות. והיה קיים.

גם אני הייתי סגן שר במשרד הדתות. אני יודע את הקשיים, אני יודע את הבעיות, וזה נכון. אבל זה הלך לכיוון כלשהו של סדר, של נוהל, של הגדלת המשאבים שבהם אתה נותן שירותים לתושבים, ובבת-אחת היה שר במשרד שהפיל הכול לקרשים. אתם יודעים מה זה, רבותי חברי הכנסת, שאנחנו נמצאים היום בסוף שנת התקציב, ועד לרגע זה ארגוני התרבות התורנית לא קיבלו תקציב?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

זה בגלל הקריטריונים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני יודע, אני הקדמתי ואמרתי. אבל לנוכח העובדה הזאת הרי אי-אפשר לשתוק.

תאר לעצמך, כבוד הרב גמליאל, שתיאטרון כלשהו או מוסד תרבות רגיל כלשהו, חילוני, לא היה מקבל תקציב שבועיים, והעובדים לא היו מקבלים משכורת במשך חודשים. האם זה לא היה בכל התקשורת? זה לא היה בטלוויזיה, ברדיו, בעיתונים? לא היו דורשים הדחות של שרים, של סגני שרים, של הממשלה? מה זאת אומרת? אנחנו עומדים היום בסוף שנת התקציב, ושום דבר; ארגוני התרבות שיכולים להתמוטט, משפחות שלא יקבלו משכורת, אנשים שירעבו ללחם, שלא תהיה תרבות תורנית, שלא יהיו מכונים תורניים. תארו לכם שזה היה קורה במשרד החינוך. תארו לעצמכם, בואו נחשוב לרגע, ששבועיים לא היו מעבירים תקציב.

אופיר פינס-פז (העבודה):

on וחלילה.

משה גפני (יהדות התורה):

on וחלילה. אופיר פינס היה הופך את העולם, היה דורש אי-אמון בממשלה. אנחנו עומדים היום בסוף אוקטובר, ושום דבר, ואופיר פינס שותק.

אופיר פינס-פז (העבודה):

למה? נרשמתי.

משה גפני (יהדות התורה):

זה בסדר ששירותי הדת יקרטו, שתרבות תורנית לא תעבוד, שעובדים לא יקבלו משכורת, שהמכונים התורניים לא יקבלו כלום, שבת-כנסת ומקוואות לא יקבלו שקל. חבר הכנסת פינס, אתה לא היית חבר בכנסת הקודמת. היה כאן שר מטעם המפלגה שלך.

איתן כבל (העבודה):

מי זה? איך קוראים לו?

משה גפני (יהדות התורה):

אחד שהיו לו 200,000 שקל בשביל צלם, אבל כל שירותי הדת התמוטטו.

זו הירושה שקיבלתם, עכשיו אתם כבר לא פטורים מהעניין. הממשלה הזאת כבר מכהנת למעלה מארבעה חודשים. לא נוכל עד אין סוף להאשים את השר הקודם, לא נוכל. עכשיו הדבר בידכם, ואתם חייבים לחסל את זה, מכיוון שאחרת זה חילול השם, יצטרכו לפרק את המשרד. אני מעריך את הכישורים שלכם, אני יודע שנכנסתם בכל הכוח לעבודה. אני מקווה שבשבוע הבא אוכל לעמוד כאן ולהגיד: הבעיות מתחילות להיפתר. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת גפני.

אני מזמין את סגן השר לענייני דתות יגאל ביבי להשיב למציעים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, עמיתי סגן השר הרב גמליאל – המציעים, אכן אתם צודקים. נושא שירותי הדת במדינה, כפי שנוכחנו לדעת יותר ויותר אני והרב גמליאל, הוא בתחתית הסולם, ואמרנו זאת לראש הממשלה. הממשלה הזאת חרתה על דגלה שהיא ממשלה יותר לאומית ויותר יהודית. במה זה מתבטא, בדיבורים? כשנכנסנו למשרד הדתות כל העיתונים כתבו שנלחמים כולם על מסחטת הכסף. אני רוצה לומר לכנסת הנכבדה: לא כסף ולא מסחטה. זה אחד המשרדים שמבחינה תקציבית הוא בחסר גדול ביותר.

לפני שאגש לנושא ראש-העין, אני רוצה להביא לכם דוגמה אחת שתמחיש אולי את הכול: השבוע חילקנו, אחרי שמונה חודשים, תקציב למכונים התורניים, וגילינו תופעה מדהימה. אני יכול להגיד, שמאז מתן תורה, מאז משה רבנו, לא היתה פעילות תורנית כה רבה כפי שיש היום, בימינו, בעם ישראל. קיבלנו מ-260 מכוני מחקר תורניים 5,400 ספרים רציניים ביותר. כל מכוני המחקר התורניים במדינת ישראל מקבלים הקצבה כפי שקיבל השנה רק בית-ברל. בית-ברל קיבל ממשרד החינוך, שהיה בידי רובינשטיין – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

למה לך?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

למה אני רוצה לומר את זה? אני רוצה להמחיש את סדרי העדיפויות של המדינה.

מוסד הרב קוק, כאן בכניסה לירושלים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מוסד הרב קוק מוציא ספר ליום. ספר ליום הוא מוציא.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון, ספר ליום הוא מוציא. הוא קיבל הקצבה, אבל אם אתה רואה ב"ילקוט הפרסומים" את ההקצבות של משרד החינוך שניתנו לפני חצי שנה – כל להקת מחול הכי קטנה בארץ קיבלה פי-שלושה ממה שקיבל מוסד הרב קוק מאתנו. "מכון ירושלים", למשל – 500 ספרים חשובים, שהם נכסי צאן ברזל

לעם היהודי כולו – קיבל מהמשרד שלנו 250,000 שקל. כל עלון שמוציאה איזו עמותה קיבל פי-שניים ממשרד החינוך השנה. 190,000 שקל חולקו לפני חודשים מספר לכל העמותות האלה. כל המכונים התורניים במדינת ישראל, שמוציאים יצירות מופת – 14 מיליון שקל. איזו מסחטה? איזה כספים? אין סדרי עדיפויות, רבותי, ואנחנו נשנה את זה, בעזרת השם.

לגבי המועצות הדתיות, צדקו המציעים. זו שערורייה. כל רשות מקומית שיש לה גירעון, דבר ראשון שהיא עושה הוא להכות את המועצה הדתית. צדקו הרב דהן והרב גפני, לכל דבר יש, אבל היות שיודעים ששר הפנים הוא דתי ויש לו אינטרס שיהיו שירותי דת, אומרים לו: בעניין הזה נכה אותך.

נסים דהן (ש"ס):

הלוואי שזאת היתה הבעיה. יש אי-אכפתיות בשירותי הדת בכלל.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בראש-העין קרה דבר חמור ביותר: למועצה המקומית יש גירעון של 40 מיליון שקלים. אני לא יודע למה הכנסת אדישה. בקרוב תהיה מפולת אדירה ברשויות המקומיות.

היו"ר מ' שטרית:

היום היו חמש הצעות לסדר-היום בעניין הזה.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בעניין הזה?

היו"ר מ' שטרית:

כן, הצעות דחופות על המשבר ברשויות המקומיות.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הגירעונות הם של מיליארדים, וזה ממשיך להסתבך. ברור שהמועצות הדתיות הן הראשונות שמכים אותן. ראש העיר לא מרשה לעצמו לסגור את המתנ"ס, לא מרשה לעצמו לסגור דברים אחרים. דבר

ראשון – סוגרים את התקציב של המועצות הדתיות. ראשי הערים שהזכרת, חבר הכנסת גפני, אולי מעוניינים שלא יוכלו לקבור מתים, זה כאילו לחץ שיכסו להם את הגירעונות.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ביבי, אם אינני טועה, אם הרשות המקומית מסרבת להעביר את החלק בתקציב, שעומד על 40%–60%, ועדת שרים יכולה להחליט להעביר את הכסף מתקציבה ישירות למועצה הדתית.

דוד אזולאי (ש"ס):

זה לא קורה, לצערי.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, אנחנו לא ממהרים לקרוא לראשי הערים לוועדת השרים, אבל החלטנו, הרב גמליאל ואני, שמהשבוע הבא נתחיל לזמן את ראשי הערים לוועדת שרים.

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו חסים על כבודם, הם לא חסים על כבודנו.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

נכון.

בסך הכול הרב גמליאל ואני חודש וחצי במשרד, והחלטנו שמהשבוע הבא נזמן את ראשי הרשויות המקומיות האלה לוועדת שרים. לא יכול להיות שהן לא יעמדו בתשלומים.

לגבי המועצה המקומית ראש-העין, אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שהיום זימן מנכ"ל המשרד את ראש העיר ואת אנשי המועצה הדתית, הופסקה היום השביתה, הזרמנו עוד כספים למועצה הזאת ככיבוי שרפה, כמו שעשינו בדימונה ובמקומות אחרים, ואני מקווה שבשבוע הבא הם יבואו לוועדת שרים ונוכל לגמור את הנושא הזה.

בשבוע הבא תדון הכנסת על התקציב. אני מקווה שנוכל להעביר בחוק ההסדרים חוק שיחייב רשות מקומית לתת אחוז קבוע, ברור, מתקציבה לנושא השירותים הדתיים, ואז לא יהיו בעיות, הדברים יהיו ברורים וחד-משמעיים.

יש רשויות מקומיות שהיום מעבירות 0.5% מהתקציב, יש רשויות מקומיות שמעבירות 3%, ויש שמעבירות 2%. זה פשוט הופך להיות משהו פוליטי, שנוגע ליחסים בין ראש העיר לראש המועצה הדתית. היינו רוצים למסד את זה, שיהיה אחוז קבוע. למתנ"סים נותנים 3%? – שייתנו 1.5% או 1%.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אולי צריך לצמצם את מספר המועצות. כך יהיה להם יותר כסף.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

רבותי, אני רוצה לומר לכם שזו סוגיה נכבדה. היושב-ראש יודע. האם צריך את כפר-תבור, את גליל-תחתון – כל אחת מועצה אזורית או מועצה מקומית – ואת מטולה, את יבנאל ואת מנחמיה, כל אחת לבד? אדרבה –

אופיר פינס-פז (העבודה):

יש להם – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

– – תבוא הצעה פה, שסוגרים את המועצה במנחמיה, ביבנאל, במגדל ובכפר-תבור, שכולם יחד זה 4,000 נפש, ואז נחסוך חמישה נבחרים או עשרה נבחרים ועשרה מזכירים ועשרה גזברים; אז ממילא – גם המועצות הדתיות. אני רק רוצה לומר לך, שלגבי המועצות הדתיות – – –

שלום שמחון (העבודה):

אתם תתמכו בהצעה כזו?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

כן. אם תצמצם ברשויות המקומיות, אנו מצמצמים גם את המועצות הדתיות. אין לי בעיה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

סגן השר, אתה מוכן לצמצם במקום שאין דתיים? אין דתיים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

המדיניות שלנו היא הפוכה. דווקא במקום שאין דתיים – לעשות מועצות דתיות. חבר הכנסת פינס, תתפלא לשמוע שבשבוע האחרון באו אלי מבאר-טוביה. רוב היישובים לא דתיים.

היו"ר מ' שטרית:

סגן השר יגאל ביבי, אומנם אשמח מאוד לשמוע אותך הלאה – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני כבר מסיים.

היו"ר מ' שטרית:

– – אבל יש לנו סדר-יום ארוך מאוד.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

באו אלי לא דתיים מדרום השרון. הם אומרים: אנחנו רוצים יהדות. רוצים בית-כנסת. רוצים שירותי דת – דווקא הלא-דתיים, תתפלא לשמוע. אין כמעט לא-דתיים במדינה. כמה הם? בודדים. אין אדם שלא הולך לבר-מצווה לבית-כנסת; אין אדם שלא הולך ביום כיפור לבית-כנסת. אלה שלא הולכים הם 5% במדינה. 90% מהתושבים במדינה זקוקים לשירותים האלה: יש לו שאלה לרב, יש לו בעיה, נפטר לו משהו במשפחה והוא רוצה לדעת מה הוא עושה. יש הרבה שאלות דתיות, יש דיני אישות ויש כל מיני נושאים. לכן, דתיים או לא-דתיים – בעניין הזה, להיפך, אנו רוצים שגם הלא-דתיים יקבלו את השירותים.

רבותי, אני מקווה שבתקציב הבא, העוולות האלה שיש בתקציב – – – אני רוצה עוד הפעם להודיע: משרד הדתות ברוב תחומי התקציב שלו לוקה בחסר. זה עוול לציבור היהודי במדינת ישראל. דוגמה

אחת אני רוצה להציג בפני היושב-ראש: בתי-כנסת הגישו לנו בקשות ב-500 מיליון שקל. אנשים בונים בכספם בתי-כנסת. משרד הדתות מתקצב ב-15 מיליון שקל, ב-3%. תגידו לי באיזה שירות במדינת ישראל – מתנ"ס, בית-ספר, גן-ילדים – הממשלה משתתפת ב-3% בתקציבו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זה לעג לרש.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

זה לעג. זו בושה. ביישוב שלי אנו בונים בית-כנסת ב-1.5 מיליון שקל, וכל אזרח שילם מכספו 3,400 שקל. לגן-ילדים – לא, למעון – לא, למגרש כדורסל – לא. השירות היחיד שהמדינה אומרת עליו: תשלם – זה בית-כנסת.

היו"ר מ' שטרית:

רק אם מביאים – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

הדבר הכי שימושי ביישוב הוא בית-הכנסת. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

סגן השר ביבי, אילו היו מתפללים בכל בתי-הכנסת הבנויים בארץ שחרית, מנחה וערבית יום יום, כל עם ישראל היה בבתי-כנסת לתפילה. לצערי, מתפללים רק בחלק, ורק בשבתות ובחגים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מספיק. מה קרה?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

תתפלא לשמוע. ביישוב שלי בשבת 400 איש מתפללים בצריף, בבית-כנסת.

היו"ר מ' שטרית:

באחד. אבל יש בתי-כנסת – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בצריף האחד שלי. יש לי רק אחד.

היו"ר מ' שטרית:

אבל בטבריה יש בתי-כנסת רבים, ואתה מכיר את התופעה כמוני – – –

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

בטבריה יש בתי-כנסת רבים, וכולם מלאים.

היו"ר מ' שטרית:

בשבת.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

גם בחול.

היו"ר מ' שטרית:

הלואי.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, מה אתה מציע? הוא מציע שתסתפקו בדבריו.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה ולדון בו. הנושא הוא רציני מאוד.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני, לאיזו ועדה?

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

ועדת הפנים.

היו"ר מ' שטרית:

הפנים.

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

אני חושב שההצעה שהעליתם היא הצעה שראויה לדיון בוועדת הפנים.

היו"ר מ' שטרית:

טוב. אם כן, חברים, יש לנו שתי הצעות להסיר. אני מבקש מהמציעים לעשות את זה בזמן של דקה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דהן. בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כבוד היושב-ראש, אני מבקש, ברשותך: אל תגביל אותי. אני לא אדבר יותר מדקה.

היו"ר מ' שטרית:

דקה. תדבר מה שאתה רוצה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני ביקשתי להסיר לא כדי להסיר, אלא כדי לומר שדווקא בעקבות זה שאותי תמיד מתקיפים כאילו אני נגד ואני אנטי, אני בא ואומר: אני תומך בהצעה לסדר-היום של חברי הכנסת גפני ודהן. אני תומך חד-משמעית, ואני מזדהה אתה. יותר מזה, אני כבר אומר לחבר הכנסת דהן, שמשרת יחד אתי בוועדת הכספים: אתה תמצא אותי שותף נאמן בדיונים על התקציב של משרד הדתות בנושאים ענייניים שאני אגיע למסקנה שהם צודקים.

עם זאת, סגן השר פתח יריעה, ואני רוצה רגע להשלים אותה, בנושאי חברה קדישא בתל-אביב. הגדיר סגן השר גמליאל את מה שקורה שם כחילול השם. אני מבקש מכם: תעשו גם אתם סדר. צריך למנות שם ועדה קרואה – אנא עשו זאת. תראו שאתם מתייחסים לשאלות של החברה קדישא בארץ בצורה העניינית והנכונה ביותר, גם כשכואב, ותמצאו אותי ואת חברי שותפים לאורך כל הדרך.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת אופיר פינס-פז. חבר הכנסת דוד אזולאי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה גפני.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מסיר את הצעתו של חבר הכנסת הרב גפני רק לצורך הפרוטוקול.

כולם מכירים את הסיפור הידוע של האונייה שהולכת לטבוע והדבר הראשון שמתבקשים לעשות זה לזרוק את התפילין. לצערי הרב, זה מה שקורה כרגע במדינת ישראל. המצב הכספי קשה – דבר ראשון פוגעים בשירותים הדתיים.

אני חושב שהגיע הזמן שיפרידו בין השירותים המוניציפליים לבין השירותים הדתיים. לא ייתכן שראש עיר, כשיש לו חשבון עם ראש המועצה הדתית, יחסל אותו באמצעות התקציב שמגיע למועצה הדתית. אני חושב גם שהגיע הזמן שהמועצות הדתיות יקבלו תקציב עצמאי, ולא יהיו סמוכות על שולחן של הרשויות המקומיות. אני חושב שאין מועד טוב יותר מימים אלו, כששני סגני השרים משתי המפלגות עובדים יחד בשיתוף פעולה; אני חושב שאין הזדמנות טובה יותר לפעול בכיוון הזה, שהמועצות הדתיות יפסיקו להיות סמוכות על שולחן של הרשויות המקומיות.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אם כן, חברים, אני שואל את חברי הכנסת המציעים האם הם מסכימים להעביר את הצעותיהם לוועדה. חבר הכנסת גפני?

משה גפני (יהדות התורה):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן? מסכים.

אם כן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

קריאה:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

מה? אנחנו כמובן מדברים על העברת ההצעה לדיון בוועדת הפנים של הכנסת. אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 19

בעד ההצעה שלא ללכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה התקבלה.

קריאה:

בעד.

היו"ר מ' שטרית:

כולם בעד.

יונה יהב (העבודה):

חבר הכנסת נסים דהן, אני מצביע בעדך.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, רבותי, 19 קולות בעד, אפס מתנגדים. ההצעה – של שני המציעים ביחד, שנמצאים שניהם כאן – מועברת בזאת לוועדה לצורך דיון.

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – עיון בחוזה לפני חתימתו), התשנ"ו-1996

(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – עיון בחוזה לפני חתימתו), התשנ"ו-1996, הצעת חוק פ/125, של חברת הכנסת נעמי חזן. הנמקה מהמקום, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התיקון המוצע לחוק הגנת הצרכן בא לפתור את בעייתם של צרכנים רבים, המתקשרים בעסקאות שלא במקום עסק וללא מתן אפשרות לבדיקה מוקדמת של החוזה. הבעיה התעוררה לאחרונה בעיקר בהסכמים לרכישת דירות נופש.

התיקון המוצע מציע שני דברים: ארכה של שבעה ימים, כדי לעיין בחוזה ולחזור מהעסקה, וגם אי-תשלום כספי עבור הכוונה לחזור מהעסקה שנחתמת במקום שאין בו עסק.

אני מבינה שיש אישור הממשלה, וגם אין שר משיב בעניין. אני מבקשת את תמיכת הכנסת. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לאיזו ועדה?

נעמי חזן (מרצ):

לוועדת הכלכלה, כמובן.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, מאחר שנציג הממשלה, שאמור לענות על הצעת החוק, איננו, ומאחר שהממשלה מסכימה להצעת החוק ואיננה מתנגדת לה – אשר על כן אנחנו מצביעים בעצם על העברת הצעת החוק – – –

נסים דהן (ש"ס):

מי היה צריך לענות?

היו"ר מ' שטרית:

מי היה צריך לענות? שר התעשייה והמסחר, שאיננו כאן. אבל הוא מסכים להצעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא לא חייב לענות.

היו"ר מ' שטרית:

מאה אחוז. הוא לא חייב לענות. הוא מסכים להצעה.

אם כן, אנו מצביעים על העברת הצעתה של חברת הכנסת נעמי חזן לוועדת הכלכלה לצורך דיון והכנה לקריאה ראשונה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. ראשית אנו נעשה איפוס. רבותי, הצבעה. מי שבעד יכול להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון עיון בחוזה לפני חתימתו), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מצביע בשביל חברת הכנסת נעמי חזן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הצבעתם על ראש-העין?

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, 15 בעד, אפס מתנגדים. הצעת החוק – – – חברים, להפסיק את הוויכוח. אני קובע בזאת שהצעת החוק – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, זה לא ויכוח.

היו"ר מ' שטרית:

לא חשוב. להפסיק את הדיבורים. אני קובע בזאת, שהצעת החוק של חברת הכנסת נעמי חזן, שהוגשה היום בקריאה טרומית, הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – עיון בחוזה לפני חתימתו), התשנ"ו-1996, מועברת לוועדת הכלכלה להכנתה לקריאה ראשונה.

שאלות בעל-פה

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים עכשיו לשאלת בעל-פה מס' פ/289, של חבר הכנסת רפאל פנחסי, ויענה עליה השר המתאם מטעם הממשלה, השר צחי הנגבי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, מספר השאלת הוא 31, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שטרית:

אתה צודק.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני מבקש את תשומת לבו של אדוני היושב-ראש. הנוהג הוא ששאלות בעל-פה מועלות בתחילת ישיבת הכנסת ביום רביעי, בשעה 11:00. לא יעלה על הדעת שלא נוכל לדעת באיזו שעה תעלה השאלת בעל-פה. מתאימים את השעה לסדר-היום של השרים – זה מקובל, לנוחות השרים, אבל זה גם מונע מחברי הכנסת לתפקד בדברים אחרים. בדרך כלל שאלת בעל-פה מאושרת ויודעים שהשאלות עולות בתחילת הישיבה. לכן נראה לי קצת תמוה שבאמצע סדר-היום דוחפים שאלת בעל-פה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, מותר לי לומר לך, מאחר שצחקתי בעניין הזה צעקות מרות בכנסת הקודמת, ללא שום עזרה – אתה צודק. התקנון קובע במפורש, שכל השאלות בעל-פה יעלו בתחילת סדר-היום ביום רביעי, בשעה 11:00. אני מציע לך, כיושב-ראש ועדת הכנסת, אחת משתיים: או לשנות את התקנון ולאפשר את הסידור הקיים היום, או לעמוד על כך ששאלות בעל-פה יהיו בשעה 11:00.

ככל שהדבר תלוי בי, אני חושב שהשאלות בעל-פה צריכות לעלות כולן בשעה 11:00. זו כל תכליתן וזו כל מטרתן; ולא – צריך לבטל את המוסד הזה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, זו טענתי. לפי התקנון – כך צריך להיות. אני לא יודע למה היושב-ראש שקובע את סדר-היום לא קובע, לפי התקנון, שהשאלות צריכות לעלות בתחילת הישיבה בימי רביעי.

היו"ר מ' שטרית:

אתה צודק, אני אעביר את דבריו ליושב-ראש בישיבת הנשיאות הקרובה, ואבקש ממנו לעשות את זה כך.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשבוע הבא העניין עולה כסעיף בוועדת הכנסת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אין צורך להביא את הדבר לוועדת הכנסת, כי יש תקנון בעניין זה. התקנון אומר: בתחילת הישיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת יהב, אין לדבר בפלאפון באולם. אני מבקש לצאת מהאולם.

עשרים-ושניים נעדרי שיירת "הדסה"

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר לשאילתא שלי:

22 מהרוגי שיירת "הדסה" עדיין בחזקת נעדרים. מידע חדש מעלה, כי חללי טבח שיירת הרופאים ב-1948 נקברו בבית-העלמין המוסלמי בירושלים. ביום שישי פורסם, שהרב הראשי פסק שיש להביאם לקבר ישראל.

רצוני לשאול:

מדוע לא פועלת הממשלה להבאת הנעדרים לקבר ישראל?

היו"ר מ' שטרית:

תודה. יענה על השאילתא השר צחי הנגבי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אדוני השואל, ראשית, אני רוצה להתייחס לדבריך שלא היו קשורים לשאילתא בעל-פה, אבל גם היוו שאילתא בעל-פה לגבי נוהל קביעת מועד התשובה על השאילתא.

כיוון שאני משיב בשם ראש הממשלה בתוקף תפקידי כשר המתאם בין הכנסת לממשלה, מרגע שהוטל עלי גם תפקיד נוסף שמחייב חברות בוועדה לביטחון לאומי – המתכנסת בימי רביעי, ובדרך כלל איננה מסיימת את דיוניה עד השעה 11:00 – ביקשתי וקיבלתי ממזכירות הכנסת אישור להשיב על שאילתות שמוגשות, כפי שאמרת, בימי רביעי, בשעות אחרות, מתוך התחשבות בעובדה שמאז ומעולם שרים שהיו בישיבות קבינט, או בישיבות ממשלה שנערכו בימי הכנסת, כמובן, קיבלו אישור שהתשובות שלהם תתואמנה עם לוח הזמנים שלהם. כך שאני מעריך שבנושא הזה היתה התחשבות, כפי שנהגו, כדבריך, גם לגבי שרים אחרים שהיו אמורים להשיב על שאילות בעל-פה.

לגבי השאלה היכן נקבע – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

סליחה, אל תפריע לי, תחכה עד שאסיים ואז תוכל להגיב.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, בנושא הזה אני רוצה להעיר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מבין, אבל לא סיימתי את תשובתי בנושא הזה.

לכן אם יש טרזניה, ואני מעריך שיש טרזניה, היא צריכה להיות מופנית אל הנוהל בכנסת, שמכבד את לוח הזמנים של השרים המשתתפים בשיבות שלא ניתן לדחות אותן עקב היותן ישיבות קבועות.

לגבי השאלה, מדוע לא נקבע לתשובות מקום אחר בסדר-היום – אינני יודע, כי לא ביקשתי להעניק את זכות התשובה בשעה מסוימת; אבל במקרה זה דווקא יצא לטובה, כי ישיבת הקבינט, שהיתה אמורה להסתיים, כפי שהיא תמיד מסתיימת, בשעות מוקדמות יותר, הסתיימה רק בשעה 15:30 בקירוב; כך שלמעשה אתה זכית בכך שאני יכול לבוא ולהתכבד במתן תשובה.

אני רק רוצה להשלים את התשובה על השאלתא. בשאלה הנוספת שלך, חבר הכנסת פנחסי, ודאי תוכל להתייחס לדברי. זו תשובה מטעם משרד הביטחון ומשרד ראש הממשלה:

ממשלת ישראל ומערכת הביטחון פועלות במשך שנים לאיתור הנעדרים, אולם עד כה ללא הצלחה.

בהמשך לטיעונים בדבר עדויות לגבי קבורת נעדרים בבית-העלמין המוסלמי בירושלים – הנושא הזה נבדק על-ידי מערכת הביטחון. הבדיקה העלתה שהמידע בנושא איננו אמין. כמו כן, כפי שזוודאי ידוע לשואל השאלתא – קשה מאוד לבצע בבית-הקברות המוסלמי פעולה חד-צדדית, כדי לוודא עד תום את המידע הזה, שכאמור, איננו אמין בעיני מערכת הביטחון. אבל אנחנו יכולים להבטיח לשואל השאלתא, שגם בעתיד נוסיף לעשות למען איתור הנעדרים, כאשר מידע מבוסס כלשהו יגיע למערכת הביטחון.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אני מניח שלחבר הכנסת פנחסי יש שאלה נוספת, והוא רוצה גם להעיר לדברי השר. אתן לך זמן נוסף להעיר לדברי השר, מעבר לשאלתא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, ראשית, הערה להערתו של השר, למה נקבע סדר-היום בהסכמה – בדרך כלל היה מקובל בעבר שמתאמים את זה גם עם השואל. אם לא היה אפשר להשיב על השאילתא בעל-פה ביום רביעי בשעות הבוקר, היו בדרך כלל יכולים להשיב עליה בימי שלישי, בתחילת הישיבה. השאילתא בעל-פה נועדה לתחילת הישיבה, וזה מוסד ידוע. כך זה מובא גם בתקנון. לכן, אני מאוד מעריך שאתה חבר בקבינט, אבל גם לחברי כנסת אחרים יש מה לעשות, והם צריכים לדעת את סדר-היום שלהם ולא לחכות עד שהשר יתפנה וייתן תשובה על שאילתא בעל-פה.

עכשיו לשאלה הנוספת.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת מיכאל איתן, השר צריך לשמוע את השאלה הנוספת, ואם הוא לא ישמע, הוא לא יוכל להשיב. לכן תחכה עוד דקה. חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן, השואל עומד ליד המיקרופון ומחכה. חכה עוד דקה אחת ותדבר עם השר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תאמין לי שאני אומר לשר דברים יותר חשובים.

היו"ר מ' שטרית:

אבל אין ברירה, זה יחכה עוד דקה. חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני השר, לפי דברי תשובתך, אני מבין שיש בעיה בפתיחת קברים, אבל על-פי פסק ההלכה של הרב הראשי לישראל, הרב בקשי-דורון, יש לפתוח מערות קבורה בבית-קברות מוסלמי במזרח-ירושלים, שקבורים בהם, על-פי העדות, 22 מהרוגי השיירה שהם בחזקת נעדרים. נכון שמקור ביטחוני אמר שפתיחת הקברים ללא הסכמת הווקף עלולה להצית אש.

שאלתי היא, אם באותו המשא-ומתן על הסדרים בנושא פינוי חברון או בנושאים אחרים אי-אפשר לקשור גם את הנושא הזה, שהוא נושא הומני, וכל אחד מבין שכל אדם רוצה שיהיה קבר לבן משפחתו, כך שיוכל לעלות ולהתייחד עם זכרו. אם יש מידע שהם קבורים בבית-הקברות המוסלמי, האם יש מניעה שאותו הווקף, האחראי לעניין זה, יאפשר לפתוח את הקבר ולהעביר את היהודים משם, כדי שלא ייקברו בבית-קברות מוסלמי? תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. בבקשה, אדוני השר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם הם יהודים מאמינים, אנחנו נקבל אותם; אין בעיה – המוסלמים מוכנים לקבל אותם. כל המאמינים, יש להם מקום בקברים ערביים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ראשית, אני מבקש מיושב-ראש הישיבה, בפעם השנייה במהלך השבועות האחרונים, להעביר להנהלת המשכן את בקשתי להאריך את המוט של המיקרופון.

היו"ר מ' שטרית:

השר צחי הנגבי, תכננו אותו לשרים נמוכים יותר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אופיר פינס-פז (העבודה):

שר הבריאות צ' הנגבי:

בדרך כלל שרים משמינים מנחת, אני גובה מנחת כל הזמן. כל עוד אני גובה ולא גווע, זה בסדר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

תודה רבה. זה עבור השר שרנסקי.

אני רוצה להשיב על השאלה הנוספת של ידידי חבר הכנסת פנחסי. ראשית, כפי שאמרתי, מערכת הביטחון בודקת, כמובן, כל מידע, ואפילו שביב או רסיס מידע שמגיע בנושא כל כך מהותי וכל כך רגיש, וכפי שאמר השואל – אפילו כבוד הרב הראשי נתן דעתו על הסוגיה הזאת.

מובן שכרגע אני כבר מייצג את עצמי, כי בשאלה נוספת לא מכינים לנו תשובה. לכן אני חייב להתבסס על האינסטינקטים הפרטיים שלי. לא נראה לי שבנושא הזה אנחנו צריכים להתייעץ עם צוות המשא-ומתן שעוסק בסוגיות שנוגעות לחברון, או אפילו לירושלים, או להיעזר בו, כי, כידוע לך, עמדתנו, עמדת הממשלה הזו – ואני מקווה שגם עמדת הבית, או מרבית הבית – היא, שירושלים, לרבות בית-הקברות המוסלמי, הינה שטח ריבוני שעליו החילה מדינת ישראל את החוק, המינהל והשיפוט, ובכל אתר ואתר בירושלים איננו קשורים לשיג ושיח או למשא-ומתן עם גוף כלשהו ששייך לרשות הפלשתינית.

אולם כשהזכרתי, מראש, שפעולה חד-צדדית כאן איננה צעד קביל, הכוונה היתה, כמובן, להידברות בין הרשות הישראלית לבין רשויות מזרח-ירושלמיות, כמו הווקף או רשויות אחרות שעוסקות בנושאים שבקדושה, כיוון שכניסה לאתר של בית-קברות מוסלמי או נוצרי או כל בית-קברות שהוא בהחלט – – –

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

תמשיך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ככל הידוע לי – – –

היו"ר מ' שטרית:

חברים, השר עונה – – –

קריאה:

– – – על-פי התקנון.

היו"ר מ' שטרית:

על-פי התקנון – – –

קריאות:

– – –

היו"ר מ' שטרית:

אם לא היית מפריע, השר כבר היה מסיים לענות.

קריאות:

– – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני רוצה קודם כול – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רענן כהן, אני אזכיר לך את זה כאשר אתה תדבר על הזמן.

שר הבריאות צ' הנגבי:

כיוון שיש לי תשובה של בערך 24 דקות על השאילתא הזאת, אני רוצה לשמוע חוות דעת ממזכירת הכנסת – אם היא חושבת שזמני מוגבל. נדמה לי שבתשובה על שאילות בעל-פה – –

היו"ר מ' שטרית:

למיטב ידיעתי אין בתקנון – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – אין מגבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אין בתקנון הגבלה של זמן על תשובה על שאילתא, עם כל הכבוד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

זה מה שאני חושב.

קריאה:

– – –

היו"ר מ' שטרית:

עם כל הכבוד, אין בתקנון.

קריאה:

יש.

היו"ר מ' שטרית:

— — — אם תראה לי — — —

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

אתה מוכן לקרוא לי את הסעיף בתקנון?

סאלח טריף (העבודה):

יש החלטה של ועדת הכנסת — — —

היו"ר מ' שטרית:

תקרא לי. תוציא את הסעיף בתקנון ותקרא לי, חבל על הוויכוח.

חיים אורון (מרצ):

— — — לממשלה שאין רוב, יש לה זמן.

היו"ר מ' שטרית:

אני מבקש שתקרא לי את הסעיף בתקנון; נורא פשוט.

שר הבריאות צ' הנגבי:

קיבלתי, אדוני, מיושב-ראש הקואליציה, הנחיה לדבר 25 דקות, ואני רוצה לדעת אם זה נכון או לא.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

בינתיים תמשיך לדבר, עד שנברר את הנקודה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני רוצה לדעת מה הפסיקה באמת.

רענן כהן (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, כתוב בתקנון, החלטות ועדת הכנסת בעניין שאילתות, סעיף 12ה, שתשובת השר תינתן משולחן הממשלה והיא תהיה במסגרת שלוש דקות בלבד. על תשובת השר חלות כל ההגבלות הקבועות בסעיף 39 לתקנון הכנסת. עוד לא נגמרו שלוש דקות, מה אתם רוצים?

קריאות:

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

רבותי, אני מודה על ההבהרה. אדוני היושב-ראש, סיימתי את תשובתי.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — בשאלה נוספת — — — לשר המשיב על שאלה נוספת במסגרת זמן של — — —

היו"ר מ' שטרית:

גם זה נגמר, השר גמר את התשובה שלו, לכן הוויכוח מיותר. יכולנו לגמור מזמן.

קריאות:

— — —

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה להגיד שהשר לא התכוון להשיב — — —

היו"ר מ' שטרית:

לזה יש זמן.

השלמת הרכב ועדות הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת, כי במקום הפנוי לסיעת הליכוד בוועדה למאבק בנגע הסמים תיכנס חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אבקש את אישורה של הכנסת להודעה זו.

אדוני היושב-ראש, צריך להצביע על זה. זה לא צירוף; זה מקום פנוי.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, רשמנו את הודעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת ואנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – –

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

סליחה, אדוני היושב-ראש, צריך להצביע על זה.

היו"ר מ' שטרית:

שאלתי. צריך להצביע על זה?

ובכן, רבותי, אנחנו מצביעים על הודעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת. אני מבקש להצביע. מי בעד – יצביע בבקשה; ומי נגד? יש הצבעה אלקטרונית, וכל אחד יצביע לפי הבנתו.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לבחור את חברת הכנסת נ' בלומנטל לחברה

בוועדה למאבק בנגע הסמים נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

21 בעד – ההודעה של יושב-ראש ועדת הכנסת אושרה.

הצעת חוק רשות השידור (תיקון – מניעת הפרטה), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום. רבותי, הצעת חוק מס' 298/פ, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל: הצעת חוק רשות השידור (תיקון – מניעת הפרטה), התשנ"ו-1996.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מבקש, בעקבות המגמות שהסתמנו עם שינוי השלטון, להגיש בקריאה טרומית את הצעת חוק רשות השידור. כל מי שנמצא כאן יודע מה היתרונות שבאי-הפרטת רשות השידור, לכן אני מבקש מכולם לתמוך בהצעה הזאת בקריאה טרומית. תודה רבה לכם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. אני מבקש מהשר צחי הנגבי להשיב על ההצעה. אדוני השר. חבר הכנסת רענן כהן, השר צריך להשיב למציע. אדוני השר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כיוון שחבר הכנסת אבי יחזקאל לא מצא לנכון לפרט את הצעת החוק שלו, אני רוצה לקרוא אותה כדי שהכנסת תדע על מה היא מצביעה – – –

קריאות:

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא ייתכן שנעמוד פה, בנושא כל כך מהותי, ולא נדע על מה מדובר.

קריאות:

— — —

חיים אורון (מרצ):

אין לך מה להגיד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני, אני מבקש להוציא אותו מהאולם.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אני מבקש לאפשר לשר לדבר. אין לכם מה למהר, רבותי. השר יכול לדבר עשר דקות. מי שמבקש להסיר – ידבר עוד עשר דקות. המציע יכול לענות עוד חמש דקות, אז יש לכם זמן. מה אתם ממהרים?

קריאות:

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

רבותי, אני מציע, אם אתם סבורים שאתם – — —

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חברים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני פה עד הבוקר, אז לי זה לא משנה, אני רק מציע באמת לחברים – – –

חיים אורון (מרצ):

אני משתף אותך בצרות שלי?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אתה לא משתף אותי, אדוני, חבר הכנסת אורון, אבל הצרות שלך משתקפות בפניך, ועד 29 במאי שנת 2000 הצרות האלה תשתקפנה בפניך.

אני רוצה, לפחות – – –

דליה איציק (העבודה):

מה ההנחיות – – –

קריאות:

– – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

רבותי, אני רוצה להביע בפני הכנסת את התלהבותי מהצעת החוק של חבר הכנסת אבי יחזקאל, שראויה לדיון ציבורי. אומנם, הממשלה החליטה שהדיון הציבורי צריך להיות במסגרת ועדה שהועמד בראשה מר ארנון צוקרמן, אבל אנחנו איננו סבורים שהכנסת מנועה מלדון בכך, ולכן אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לאחת מוועדות הכנסת, ואתם תציעו איזו ועדה מקובלת על המציע או על

– – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

ועדת הכלכלה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ועדת הכלכלה לא נראית לי. אני מציע, דווקא, את הוועדה המופקדת על הסוגיה של ההפרטה – ועדת הכספים; לכן הנושא הזה יידון בוועדת הכנסת. ועדת הכנסת, אדוני, תדון בהצעה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר. חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

לא, אדוני, תסלח לי, כשיש שתי הצעות נותנים לחבר מסיעה נגדית. חבר הכנסת ראובן ריבלין. רבותי, קצת סבלנות. מה קרה לכם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברותי חברות הכנסת וחברי הכנסת הנכבדים, קול המון קול שדי
— — —

יונה יהב (העבודה):

מה זה? מה המלים האלה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה קרה? אתם רגילים לשמוע רק מה שאתם משדרים, ואנחנו רוצים להפריט או לדאוג לכך שישמעו גם מה שאחרים מדברים. המקום היחיד שאנחנו יכולים לדבר בו בחופש דיבור מוחלט הוא כאשר אנחנו מקבלים רשות דיבור, ברשות היושב-ראש – בין שהוא יושב-ראש מטעם הליכוד ובין שהוא יושב-ראש מטעם מפלגת העבודה, או מש"ס או מהמפלגה הדתית לאומית. זה הזמן היחיד המוקצב לאנשי ימין להביע את דעתם גם בטלוויזיה בלי שאיזה מראיין יבוא ויאמר להם מה הם צריכים להגיד; וכשהם אומרים משהו, ישר מתנפלים עליהם. כאן אתם יכולים לצעוק ולצעוק ושוב פעם לצעוק, ובנימין נתניהו הוא ראש הממשלה.

דליה איציק (העבודה):

זה זמני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין דבר שהוא לא זמני ואין קבוע כמו הזמניות.

רן כהן (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חברים, כל הזמן אתם חושבים בלהט השכנוע העצמי והיכולת שלכם לשלוט בתקשורת ללא מצרים – אתם גם חושבים כל הזמן שאתם צודקים. והדבר היותר-חמור הוא, שאתם חושבים שהעם חושב כמוכם. לא כך הדבר.

אמרתי ואני אומר, חבר הכנסת יונה יהב – קול המון כקול שדי, אבל לא קול רשות השידור כקול ההמון. משום שיש הרגשה ותחושה קשה מאוד אצל ציבור גדול, שמא רשות השידור הממלכתית אינה מבטאת בדיוק את הדברים שאנשים בציבור חושבים.

חיים אורון (מרצ):

"אין עם מי לדבר" ירדה מהמסך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

"אין עם מי לדבר" – זה היה אחד המקומות היחידים, חבר הכנסת אורון. אני חשבתי לתומי, שבחברה נאורה, כמו זו שחברי נמצאים בה, יש יכולת לשכנע ולדבר. אתם יש לכם אידיאה פיקס. אולי הפרטת רשות השידור תשפר את האפשרות לבוא לידי ביטוי בעם הזה. אולי זה בכלל לטובת העם הזה. אולי ההפרטה תוכל לאפשר לכוחות נוספים לבוא, להופיע, לדבר, לשכנע ולהציג עמדות על מנת לחבר ולגשר בין הדעות המוקצנות בתוך העם הזה. מה קרה?

דרך אגב, חבר הכנסת אורון, "אין עם לדבר" היה המקום היחיד שהיה בו עם מי לדבר.

חיים אורון (מרצ):

לא היה לך מה להגיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה פירוש לא היה לי מה להגיד? אתה יודע כמה שילמו לי בשביל לומר מה שלא היה לי להגיד?

הוכח פעם נוספת שאתם לא מסוגלים לבוא ולהוציא את המכשירים שכביכול נמצאים בידיכם. גם אני חושב כמו המציע, חבר הכנסת אבי יחזקאל, שצריך באמת לשפר את רשות השידור. לא צריך לנוסף מעל רשות השידור חרב מאיימת, האומרת לאנשים: אנחנו נפריט. לא, באמת צריך למצוא פתרונות שרשות ממלכתית תהיה באמת בסך הכול רק רשות ממלכתית, ולא רשות כזאת שכל המדובר בה שאין לו סוף. FOLLOW UP והנעשה בה הוא לא רק מסירת מידע לציבור אלא פרופגנדה לשמה,

לכן, בהחלט ראוי לבוא ולבדוק את הנושא הזה. אולי רשות ממלכתית צריכה להישמר כמות שהיא. יכול להיות שצריך להפריט אותה במידה מסוימת. היו הרבה רשויות ממלכתיות, שמבחינת הממלכתיות – ההפרטה רק הועילה להן.

אני חושב, שצריך להוריד את העניין מסדר-היום של הכנסת, כי הממשלה צריכה לתת את דעתה עליו. אבל אם אתם רוצים להעביר את ההצעה לוועדה – מה עוד שיש לכם פה רוב לכך – אני אמנע אפילו מהצעה הזאת, משום שאני חושב שצריך לדון בה בכובד ראש. אני לא חושב שבדרך זו. אני מודה לאדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת המציע רוצה להשיב?

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. יש לפנינו הצעה אחת בלבד – להעביר את ההצעה לוועדה. מאחר שיש ויכוח לגבי הוועדה, תעבור ההצעה לוועדת הכנסת להחלטה. נא להצביע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 27

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (תיקון מניעת הפרטה), התשנ"ו-1996,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

27 קולות בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת החוק של חבר הכנסת אבי יחזקאל מועברת לוועדת הכנסת על מנת שהיא תחליט לאיזו ועדה יעבור הנושא הזה לדיון.

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – החמרת חבלה), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – החמרת חבלה), התשנ"ו-1996 – הצעת חוק פ/135, של חבר הכנסת חיים דיין. הנמקה מהמקום. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני אשמח אם תישארו באולם, כי זה רק לטובת החיילים.

רן כהן (מרצ):

אנחנו נצביע בעד.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני שמח מאוד. הצעת החוק שהנחתי כאן לפניכם מדברת על מצב עגום. חיילי צה"ל נפגעו במהלך שירותם ונרשם מזכר רפואי שהם אכן נפגעו, והם השתחררו מצה"ל. לאחר מכן, כתוצאה מהרעה במצבם, הם פנו לשלטונות צה"ל. צה"ל לא הכיר באותם חיילים כנכים.

החייל המשוחרר או חיילת הקבע שנקבעה להם נכות וחלה החמרה במצבם אינם נחשבים נכים על-פי החוק הקיים, משום שחבלה אינה כלולה בהגדרת הנכות. בהצעה זו מוצע לכלול את החמרת החבלה בהגדרת הנכות, כך שאף נכות מסוג זה תיחשב נכות על-פי חוק.

זו הצעתי, ואשמח מאוד גם לתמיכת הממשלה וגם לתמיכת חברי הכנסת, ושניגש להצבעה בלי להרבות פולמוס.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חיים דיין. יענה על הצעת החוק השר צחי הנגבי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, השר מסכים להעביר את ההצעה לוועדה.

אשר על כן, אנחנו מצביעים על העברת הצעתו של חבר הכנסת חיים דיין לוועדת העבודה והרווחה. נא להצביע.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון החמרת חבלה),
התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע שב-11 קולות בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים הועברה הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה לצורך הכנתה לקריאה ראשונה.

אני מבקש להביא לידיעת חברי הכנסת, שנעשה תיקון בתקנון הכנסת לגבי משך הזמן שבו מותר לחבר כנסת לנמק הסרת הצעה מסדר-היום. הודעתי קודם שיש למציע עשר דקות, וטעיתי. מתברר שוועדת הכנסת תיקנה את התקנון בתאריך 11 בינואר 1994 וקבעה, שחבר כנסת שמבקש להסיר הצעת חוק שהשר מציע כן לקבל – הזמן לנימוק ההצעה הוא חמש דקות. על כן ננמק בעתיד חמש דקות בלבד.

הצעות לסדר-היום

הפגיעה בחברת הכנסת יעל דיין

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום. לפנינו הצעות לסדר-היום מס' 592, 600, 601, 602, 604 ו-607, בנושא: הפגיעה בחברת הכנסת יעל דיין. אני מזמין את ראשונות המציעים, חברת הכנסת נעמי חזן. מסגרת הזמן היא שלוש דקות לכל אחד.

רבותי, יש לנו עוד סדר-יום ארוך מאוד, וחשוב מאוד שהמציעים יקפידו על הזמן, במיוחד לנוכח העובדה שאתמול נתתי רשות לכל חברי הכנסת שרצו להתבטא בנושא לדבר גם בלי שהנושא עמד על סדר-היום. היום הנושא עולה פעם נוספת, ואבקש להקפיד על הזמן. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו עולים כבר פעם שלישית לדון בהתקפה על חברת הכנסת יעל דיין ועל הוועדה לקידום מעמד האשה בביקור שנערך אתמול בחברון. אתמול היתה אפשרות להתבטא בהצעות לסדר. הבוקר היתה ישיבה מיוחדת של ועדת הפנים, ושוב אנחנו מעלים את הנושא על סדר-היום של הכנסת בסדרה של הצעות דחופות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמי שהיתה במקום ועמדה ממש על-יד חברת הכנסת יעל דיין וגם הותזו עליה מים רותחים – וכעת אומרים, אולי גם קצת חומצה – ככל שאני חושבת על האירוע ב-24 השעות האחרונות, הוא הופך בעיני ליותר ויותר חמור. יש פה שני אלמנטים, ואני אדבר בשקט, אבל אני רוצה להבליט אותם.

המרכיב הראשון, החזרה של אלימות בוטה, שבאה בעקבות אלימות מילולית חסרת רסן במקום. אני לא חושבת שמאז רצח רבין חוויתי אווירה כל כך קשה, הייתי אומרת בריונות פוליטית, שחשבת, אולי לתומי, שחלפה מהעולם. האירוע כשלעצמו היה קשה במיוחד, וזה המרכיב הראשון.

אבל, אדוני היושב-ראש, העניין נכרך במרכיב שני: טיפול כושל באירוע, ייתכן שתוך שיתוף פעולה בין המבצעים והמסייעים להתקפה הגסה על חברת הכנסת דיין לבין נציגים של המשטרה שהיו במקום.

אדוני היושב-ראש, האדם הובא במו ידי לתוך תחנת המשטרה ונעלם. הוא קיבל תה מקיוסק סמוך של מתנחלים, תה רותח, והאירוע קרה ברחוב עצמו. אחר כך היתה בעיה בגביית עדויות ובהגשת תלונה. אומנם, היום חוקרים את העניין כפי שצריך, אבל עצם העובדה, שבמקרה הטוב היתה שלומיאליות בטיפול, ובמקרה הגרוע הרבה יותר מזה – אני חושבת שהיא צריכה להטריד את כולנו; כי לא ייתכן שבאירוע של אלימות פוליטית מהסוג הזה הטיפול יהיה כל כך אטי.

חכתי בדעתי אם לעלות אל דוכן הכנסת ולדבר על הנושא פעם נוספת. אבל אני חושבת, שחשוב לכולנו, למטרות הפרוטוקול של המליאה, שנגנה חד-משמעית אלימות פוליטית ונדרוש טיפול מהיר ויעיל בכל תופעה מהסוג הזה. תודה, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמין את חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן, השבוע הזה אנו מציינים שנה להירצחו של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין. מה שחמור בעיני הוא – אתמול זה היה יצחק רבין, היום זאת היתה יעל דיין, ומחר מי יודע, חס וחלילה, זה יכול להיות אפילו בנימין נתניהו.

אדוני היושב-ראש, מסתבר שמהרצח הנורא של רבין עוד לא למדנו כלום, או שפשוט עברנו מהר מדי לסדר-היום. יש כאלה שאומרים כבר היום: אל תעשה מזה עניין, זה בקושי מים חמים, זו רק יעל דיין. אבל שלא תהיה טעות לאף אחד, יעל דיין – זה רק סימפטום של התופעה, תופעה שצריכה להפחיד, להרעיד ולעורר את כולנו, ושלא יהיו כאן אי-הבנות.

אין כאן מאבק בין ימין לשמאל, יש מאבק אמיתי וקשה בין מיעוט פנאטי, שאינו מעוניין בשלום, לבין רוב מוחץ של תושבי המדינה, שחפץ בשלום באמת ובתמים. השלום הוא אינטרס של מדינת ישראל. המיעוט הפונדמנטליסטי הפנאטי הזה פועל להכשיל את השלום בכל דרך, והוא פועל נגד האינטרס הגדול הזה של המדינה כולה.

אתמול ירו ברבין כי פחדו שהוא ימשיך בתהליך ויביא לנו את השלום המיוחל, ומחר, כאשר ראש הממשלה בנימין נתניהו יחליט על היערכות מחדש בחברון והוא לא ימצא חן בעיני אותה קבוצה, גם הוא יהיה בוגד; ומה שהם מסוגלים לעשות – אנחנו כבר ראינו.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, כיושב-ראש ועדת הפנים, שהמשטרה לא טיפלה כראוי בפרשה. הבוקר קיימתי דיון עם מפקד מרחב יהודה, ודיברתי עם המפכ"ל אסף חפץ, שאני רוחש לו כבוד רב. בלשון המעטה, המשטרה לא טיפלה כראוי במקרה התקיפה החמור הזה נגד חברת הכנסת יעל דיין.

מי שתקף אותה לא היה סתם אדם – זה אדם שהורשע, שרצח, שהרג מישהו, שהביאו אותו לתחנת המשטרה, שלא עצרו אותו לברר, לבדוק מי הוא. לא משנה אם הוא תקף חברת כנסת או אדם פשוט מהשורה. הכול היה והתרחש לנגד עיניה של משטרת ישראל. עם זאת, אני מצטער לומר, כמי שצריך להגן על המשטרה, שהמשטרה היא שמועלת בתפקידה.

אני רוצה לסיים את דברי ולומר, שכולנו צריכים להתאחד ולפעול ביד רמה נגד כל מי שפועל להריסת הדמוקרטיה בדרך זו של אלימות, של פנאטיות – הוא פועל נגד האינטרס של רוב תושבי מדינת ישראל. אנחנו צריכים לפעול כדי למגר את כל התופעות האלה. ואני קורא מעל הבמה הזאת לכל כוחות הביטחון לנקוט יד קשה ולהביא לתוצאות אמיתיות בעניין הזה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת חנן פורת, ואחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שנה חלפה מאז רצח יצחק רבין, זיכרנו לברכה, ועדיין הפצע פתוח ושותת דם.

אם אנחנו שואלים את עצמנו אם החברה בישראל, על כל גווניה, הפנימה את הלקחים, בא המעשה המביש הזה במערת-המכפלה כלפי חברת הכנסת יעל דיין והוכיח שעדיין, עדיין הפצע פתוח.

יש לנו ויכוח נוקב עם חברת הכנסת יעל דיין מכאן ועד להודעה חדשה בנושא המדיני, בתפיסת הבית והמשפחה. יש לנו, אכן, ויכוח נוקב בכלל בחברה בישראל. אם לא נדע שיש קווים אדומים, שאותם לא חוצים בשום מקרה, בשום מחיר, בשום תנאי – אנחנו הורסים גם את הבית, גם את החברה, גם את הארץ הזאת. ואותם אנשים, שנדמה להם לעתים שהם עושים שירות טוב לאלה שהם חפצים ביקרם, כביכול רוממות הקו הלאומי בגרונם, ידעו שאין כמותם להזיק ולקרוע את לבה של הארץ הזאת.

בעצרת הציונות הדתית שהתקיימה לפני קרוב לשנה קבענו קווים מנחים, קריאת כיוון של הציונות הדתית, ואני מוצא פה לנכון בהקשר זה לקרוא משפטים מספר שמדברים על כך, שיש ויכוח שחוצה את החברה, כאמור, ויש גם לעתים מאבק, אך עם זאת עלינו להבהיר באופן נחרץ, כי גם בעת אי-השלמה ואף התקוממות נגד החלטות חמורות, החוצות, לדעתנו, קווים אדומים מוסריים ולאומיים, יש לקבוע בקפדנות כללי מאבק ולמתוח אף כאן קווים אדומים, היונקים מן המוסר וההלכה היהודית, אשר אותם אין לעבור בשום מקרה ובשום תנאי. גילויי שנאה וביזוי נגד ההנהגה או חלקים בעם, ועל אחת כמה וכמה גילויי אלימות מילולית ופיסית – ובעיניי שפיכת כוס תה רותח, חוץ מאשר עצם הסיכון שבדבר בכוויות וכדומה, מעין "פנטום האופרה" – זהו עלבון, זאת חרפה, זה ביזוי של כל המושג של הכנסת אורחים כלשהי. העמידה הזאת של יעל דיין, שאומרת: ברצון רב, על כוס תה חם שמוצע לה, והוא נשפך עליה – זו חרפה אנושית.

אני מסיים. כל אלה הינם קווים אדומים, שאסור להגיע אליהם כלל. עלינו להילחם בעוז נגד תופעות אלה ולעוקרן מן השורש בעודן באבן, לבל ניגרר, חלילה, לשנאת חינוך ולמלחמת אחים, העלולה להחריב את ביתנו הלאומי עד יסוד ולנפץ לרסיסים את כל אשר נבנה בעם ובארץ גם יחד. זו אמונה שאנחנו גיבשנו.

אני רוצה גם לפנות למשטרה ולומר: אל תהיו בעניין הזה רכי לבב, אל תהיו סובלנים במאבק נגד תופעות כאלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם לא סובלנים. הם מפחדים מהחברים שלך, המתנחלים.

חנן פורת (מפד"ל):

הם מפחדים מכל הכיוונים. זה איננו משנה.

הרשה לי, לכן אני רוצה לומר את הדברים האלה בצורה הנחרצת ביותר. דברים מעין אלה אסור לכם בכלל לאפשר. הוויכוח הוא ויכוח נוקב. אני יכול לתהות בשאלה: האם באותה שעה היה נכון לגרות? יש לפעמים גם דברים שהם פרובוקציה. אסור להיגרר לשום דבר כזה. נדע שאדם שמרים ידו על חברו – בין במכות פיסיות, בין בפגיעה – נקרא רשע. והמעשה הזה הוא מעשה פשע ורשע, שרק פוגע בזה שעושה אותו ובכל אלה שנדמה לו שהוא לוחם למענם, והוא אינו אלא שליח, בבחינת אין שליח לדבר עבירה. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת. אני מזמין את חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, קראתי הבוקר בעיתונים, שאדם דתי תקף את יעל דיין. אני רוצה לומר לכם, חברי חברי הכנסת, אדם זה אינו דתי. ייתכן שיש לו כיפה על ראשו, אבל ירא שמים הוא לא. איש שיראת שמים אמיתית בלבו ילמד מאברהם אבינו, ובמיוחד בחברון. מי שנמצא ליד קברו של אברהם אבינו – מן הראוי שייקח את דרכו של אברהם אבינו. כבר הזכרתי כאן אתמול, שכאשר אברהם אבינו ראה את שלושת המלאכים מרחוק – הוא רץ לקראתם והזמין אותם לביתו. זה אברהם אבינו, מכניס האורחים הגדול. מלמדים אותנו חז"ל שנראו לו כערביים – לא ערבים, אלא כתוב במדרש "ערביים", ולא כאן המקום לדון בפירוש המלה – עובדי אלילים. חשב הוא שהם עובדי אלילים, שרחוקים לחלוטין מכל אמונותיו. הזמין אותם והכניסם לביתו.

נדמה לי, שאם יעל דיין באה לבקר בחברון, מגיע לה לפחות היחס הזה ממני שהוא באמת בנו של אברהם אבינו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

באמת הערבים, שהם משושלת אברהם אבינו, אירחו אותנו, הביאו את התה לפתח והשקו אותה ואותנו. אבל אותנו קיצוני, דתי עם זקן, ולא רק עם כיפה – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת דראושה, אנחנו בדרך כלל מתווכחים. אני מוכרח להודות שבמקרה הזה אני אכן מתבייש. אני חושב, שהדברים האלה, מן הראוי שייאמרו ויישמעו במיוחד בחברון.

לצערי, לחברון היה פעם, בהיסטוריה היהודית, אפקט שלילי. אבנר בן נר, שהיה שר הצבא של בית שאול, בא לחברון, אל דוד, כדי לעשות שלום בין בית דוד לבית שאול, ונרצח שם על-ידי יואב. זה מעשה שמוגדר על-ידי דוד המלך כמעשה נבלה מאין כמוהו. אוי לנו אם חברון תחזור לכך ולא תחזור למסורתו של אברהם אבינו.

תרשו לי לומר לכם בקצרה מה אומר המדרש על אברהם אבינו ובניו. אומר לכם מה אומר המדרש על המלים "כה יהיה זרעך". הקדוש ברוך הוא התלבט, במה הוא יכול לברך את אברהם, שיש לו הכול, שהוא צדיק ואשתו צדקת, ועכשיו גם נולד לו בן. אמר לו, כמו הסיפור הידוע על האילן: אילן, אילן, במה אברכך? שהרי נתברכת בכול. בסוף אמר לו: אני מאחל לך שהפירות היוצאים ממך יהיו כמוך. כך גם אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם: אני מאחל לך, כה יהיה זרעך; פירות בניך יהיו כמוך. זה המסר שיש לנו ל"כה יהיה זרעך". מי שמאמין כמוני של"זרעך נתתי את הארץ הזאת", שהארץ הזאת אכן שייכת לזרע אברהם דרך בנו יצחק, ויעקב – דווקא הוא צריך להדגיש שהוא ראוי להיות זרע אברהם, ולהיות זרע אברהם פירושו להקפיד במצוות הכנסת אורחים.

אדוני היושב-ראש, אני חבר הוועדה למעמד האשה. לא הצטרפתי לסיור הזה של יעל דיין, משום שחשבתי שהוא באמת לא במקום. אבל מאותו רגע שהסיור הזה נעשה – מה זה משנה מה היו המניעים? אדם שבא להתארח בצל קורתך, בא לביתך – אתה חייב לקיים בו את מצוות הכנסת אורחים, במיוחד ליד קברו של אברהם אבינו. יש כאן ביזיון למורשתו של אברהם אבינו, והלוואי שלא יחזרו על התופעות הללו. מאוד קשה לומר את הדברים הללו יום אחד לפני יום השנה להירצחו של ראש הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. אני רוצה להזמין את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. בבקשה.

אני רוצה להוסיף דבר, חבר הכנסת לובוצקי, שאין דת שאצלה הכנסת אורחים אינה ערך נכבד. זה קיים גם אצל הערבים וגם אצל היהודים. אלה שורשים שלא ניתן לעקור אותם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נסענו לחברון חמישה חברי כנסת מהוועדה לקידום מעמד האשה – שני גברים ושלוש נשים. הגענו לרחבת "אל-חארם איברהמייה", מערת-המכפלה. ברגע שירדנו מהרכב ביקש אחד מחברי הכנסת להתפלל. הוא התפלל. זה לא הייתי אני. זה היה אחד מחברי הכנסת מש"ס. חיכינו לו. הערבים שהיו בסביבה ניגשו אלינו, לחצו יד והזמינו אותנו. הם אמרו: אם אתם מחכים, בואו תשתו קפה, תשתו תה. פתאום התפרץ אחד מהמתנחלים שם והתחיל לזעוק: רוצחים, לוחצים את ידיו של ערפאת. התחילה מהומה, ועוד מתנחלים ניגשו והתחילו לזעוק.

התראיינתי לאיזו טלוויזיה, ומסביב לחברת הכנסת יעל דיין וחברת הכנסת נעמי חזן היו הרבה חיילים, הרבה שוטרים, הרבה אנשי משמר הגבול וכמה מתנחלים, שזעקו את הזעקות, כפי שאמרתי. אחר כך ראיתי שחברת הכנסת יעל דיין נכוותה. מישהו שפך עליה תה רותח. ראיתי שני

חיילים שלקחו אותו לתחנת המשטרה, שהיתה במרחק של 4-5 מטרים מהרחבה שעמדנו בה. הם הכניסו אותו לתחנה. פתאום ראיתי אותו יוצא עם שני שוטרים, שליוו אותו והוציאו אותו מהתחנה. התחלתי לזעוק ולהגיד להם: זה הוא ששפך את התה על חברת הכנסת יעל דיין. אמרו: שתבוא, שתתלונן חברת הכנסת יעל דיין. אחר כך ליוו אותו שני מתנחלים, לקחו אותו, והוא שהה ברחבה כרבע שעה. קצין המשטרה, פקד ראובן, שאינני יודע בדיוק מה שמו, עמד שם, ואמרתי לו: הנה, זה ששפך את התה על חברת הכנסת יעל דיין, לפחות תעכבו אותו, תחקרו אותו. והוא אמר: שהיא תבוא ותתלונן, מה אכפת לך אתה? שהיא תבוא ותתלונן.

הוא עזב את המקום לאחר רבע שעה והסתכל והתווכח עם מתנחלים אחרים, שכל הזמן זעקו: רוצחים, לוחצי ידיו של ערפאת, לוחצי ידיים של טרוריסטים. הוא הסתלק מן המקום, וכל המשטרה – היו שם אולי 200 שוטרים וחיילים ואנשי משמר הגבול, אולי יותר – כולם ראו אותו ואף אחד מהם לא העז לגעת בו, לא העז אפילו לעצור אותו אחרי שהשוטרים שחררו אותו.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, אני חייב – אומנם באמצע דברייך – לומר לך, שפקודות הקבע במשטרת ישראל אומרות, שאם אדם לא התלונן על תקיפה או על חבלה בזדון או על חבלה בכוונה תחילה, המשטרה לא תטפל באותו אדם אפילו שלכאורה ראו אותו. את זה אני מכיר מפקודות הקבע. והיה נכון – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, אבל לפחות לעכב אותו לחקירה, למנוע את בריחתו. הרי שני חיילים הביאו אותו לתחנת המשטרה – –

הי"ר ח' דיין:

היה נכון שחברת הכנסת דיין תגיש תלונה ויתייחסו לזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – והשוטרים הבריחו אותו, השוטרים שלחו אותו. אני חושב שצריכה להיערך חקירה מעמיקה למה השוטרים התנהגו בצורה הזאת – –

הי"ר ח' דיין:

אני לא מצדיק; זה חמור מאוד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — למה מפקד התחנה שם התנהג בצורה הזאת. אם מישהו היה רוצח מישהו, היו משחררים אותו?

היו"ר ח' דיין:

לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם היה עושה דבר כזה כפי שעשה לחברת הכנסת יעל דיין – וראו אותו בשעת המעשה, אפילו צילמו אותו אמצעי התקשורת, כולם צילמו אותו ותראו את הצילומים, ראיתי אותם עכשיו בחדשות של 17:00 – היו משחררים אותו?

אני חושב שמה שקרה מסמל הידרדרות, התרפסות של כל זרועות הביטחון בפני המתנחלים – מפחדים מהקדושים הללו. המתנחלים קדושים, מותר להם לעשות הכול; חברת כנסת לא שווה שום דבר בשבילם. אני קיבלתי עצה – ואני אומר לכם כאן, לא סיפרתי את זה – מאחד הקצינים שבא אלי ואמר: חבר הכנסת דראושה, תשמע ממני, תסתלק מכאן. עכשיו יעשו לך המתנחלים משהו שאנחנו לא נוכל להגן עליך. בא מישהו להמליץ לי. ואני אומר לכם: עם כל הנשק שהיה בידיים של המתנחלים וההתרפסות של המשטרה, של משמר הגבול, של החיילים – כולם התרפסו בפניהם – זה היה מקרה מפחיד.

זה מפחיד לא רק לערבים, זה מפחיד גם ליהודים. מי שהתרגלו לדרוס את הזכויות של הפלשתינים, לפגוע בפלשתינים ולקבל חיבוקים מהשוטרים, מהחיילים, מהשופטים הצבאיים וממשמר הגבול, שמגינים עליהם – גם השליחים של המתנחלים בתוך הבית הזה – הם יפגעו גם ביהודים. הפעם פגעו ביעל דיין, בפעם הבאה יפגעו בצחי הנגבי או ברובי ריבלין או בראש הממשלה, כי לגביהם כל מי שימסור שטח – — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, למה לפתח תיאוריה? פה שפך מנוול תה רותח, והפרשנות של המשטרה – גם לפי עמדתו של יושב-ראש הישיבה – אינה מקובלת עלי. נעשה פה מעשה על-ידי בן-עווולה – —

היו"ר ח' דיין:

על זה אין ויכוח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — והיה צריך לעצור אותו לאחר מכן, אם היו עדים לנושא הזה. אבל מכאן ועד פיתוח תיאוריה שמדובר באנשים שעוד רגע תגיד שצריכים מייד לעצור את כולם — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא אמרתי לעצור את כולם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שהוא פגע קודם כול — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל לפחות אלה שזעקו כל הזמן "רוצחים" לחברי כנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לעבור לסדר-היום על מה שהוא עשה, אבל אל תפתח תיאוריה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

והוא נשאר בשטח, זה שזעק "רוצחים". אנחנו היינו שם 45 דקות. מפקד המשטרה, שהתבקש לפתוח תיק של התלונה, לא פתח. הוא התווכח כל הזמן עם חברת הכנסת יעל דיין, עם חברת הכנסת נעמי חזן — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להתלונן גם עליו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — ואני חושב שהתנהגות המשטרה וזרועות הביטחון האחרות היתה התנהגות לא אחראית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אל תהפוך את זה לתיאוריה, מפני שמישהו צעק על יעל דיין: יהודייה רוצחת.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא דיבר יותר ממני, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

לא, כבר עברו שלוש דקות והארכתי לך עוד בשתי דקות, ואני מבקש משפט מסכם. תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי בחברון גם לפני שבוע, וראיתי שם שוטרי משמר הגבול וראיתי גם חיילים שנהגו בברוטליות כלפי הפלשתינים, בצורה גסה ביותר. הכו אותם ברגליים, וניגשתי ושאלתי אותם: למה אתם מכים אותם? אמרו: אנחנו מנסים לזהות אותם. אמרתי להם: זכותכם לזהות, אבל בלי להכות. והכו ילדים קטנים, אני ראיתי אותם. מי שמכה ילדים קטנים בלי שום חשבון של מצפון, של דת, של ערכים, הוא לא יגן על יעל דיין או על צחי הנגבי בעתיד. ותזכרו מה שאני אומר לכם. זה יתנקם בכם, בממשלה הזאת. זה יתנקם בך, חבר הכנסת רובי ריבלין. כי עוד מעט תצטרכו לקבל החלטות שלא יתאימו לטעמים של אותם מתנחלים ושל חלק משליחיהם בכנסת. הם יגידו עליכם בוגדים, וכבר אמרו עליכם בוגדים, ואז גם אתם תשלמו מחיר שהיום אתם מעלימים עין ממנו, מפני שזה נוגע לחברת כנסת ממפלגת העבודה, או לערבי אזרח חברון.

אני אומר שהממשלה כולה צריכה להתייחס לנקודה הזאת, לא רק הכנסת, וללמוד מזה לקח, שצריך להנהיג מדיניות אחרת. דרושה מדיניות אחרת כלפי המתנחלים, מדיניות אחרת בתחום המדיני.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. לדברך, אני לא חושב שיש חבר בבית הזה שמתעלם מהעובדה הקשה הזאת ומצדיק את הדרך או את הפעולה שנעשתה. כולנו, בלי יוצא מן הכלל, מגנים כל אדם באשר הוא, מכל מגזר שהוא, שעושה דברים מהסוג השלילי הזה, ודאי וודאי לא ניתן לאותו אדם לפגוע, בשל שייכות מפלגתית, בחבר כנסת מכל סיעה שהיא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היום אמר אחד מחברי הכנסת כאן: "קיצוני מהימין תקף קיצונית מהשמאל. למה לנו לעסוק בנושא הזה?". את זה אמר חבר כנסת מהקואליציה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה אומר שלא כל חברי הכנסת חכמים.

הי"ר ח' דיין:

בבקשה, חברת הכנסת יעל דיין. נשמח לשמוע גם ממך, את יכולה לגשת למיקרופון. אני מאפשר לך דקה מהמקום.

יעל דיין (העבודה):

פשוט הערה טכנית בעניין של הגשת תלונה – ועכשיו אני יכולה לדבר כמעט בנימה הומוריסטית. אני שוכבת בתוך אמבולנס – סליחה, חברים, על התיאור – בלי חולצה, מורחים על הכוויות שלי משחה נגד כוויות, מגיע לחלון של האמבולנס הקצין המקומי שאחראי לזה, והוא אומר לי: "חברת הכנסת דיין, אם תואילי להתלוות אלי – אנחנו במרחק של 20 מטר מכאן – אז תתלווי אלי עכשיו ותוכלי להגיש תלונה", והוא מוסיף: "אם את מעוניינת להגיש תלונה".

אני הייתי בטוחה שכבר עצרו את האיש – זאת אומרת, אני ראיתי אותו מובל פנימה – לא עלה על דעתי שהאיש חופשי, וכפי שראינו בטלוויזיה, מסתובב שם ברחבה ואוכל שוקולד. שאלתי אותו: "מאחר שעצרתם אותו, האם יתאפשר לי להגיש תלונה בירושלים?", כי המהומה שם היתה גדולה, גם סביב האמבולנס נמשכו הצעקות, וכל העניין שלי היה לרכז את חברי הכנסת ולהמשיך בסיוור, וכך עשינו. אבל הוא בפירוש אמר לי: "את יכולה להגיש את התלונה בירושלים; אנחנו נשלח מישהו לקחת ממך את הדיווח".

אני הייתי כל הזמן תחת הרושם שהבן-אדם עצור. עד רגע זה הוא לא נעצר. שמו ידוע, כתובתו ידועה, הוא מופיע בטלוויזיה, דיברו אותו בטלפון, דיברו אותו מהמשטרה בפלאפון, קבעו אתו פגישה והתנצלו ואמרו שהוא לא הגיע לפגישה שקבעו אתו.

אני מקווה שהאיש הזה יתפס משום שהוא שומע את הקולות, הוא רואה את כל מה שנעשה; פשוט לא יכול להיות שכולנו "פראירים" של מישהו שבחר לנהוג כפי שנהג. אני פשוט מחכה – השר לביטחון פנים איננו בארץ, אבל אני מחכה שמישהו פשוט יודיע שהאדם נעצר, ואז אולי גם לא נשמע שהוא שוחרר בערבות או שקיבלו את ההסבר שלו שנשמטה מידיו כוס התה שהוא התכוון להגיש לי, ובטעות זה נשפך לתוך החולצה שלי. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני רק רוצה להוסיף ולומר, שכשיש חשד סביר להניח שאכן אדם היה מעורב בעבירה, היתה סמכות לשוטר שם לעכב אותו ל-48 שעות ולקבל את התלונה לאחר מכן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

אבל אנחנו מצטערים, לפעמים גם שוטרים עוצמים עין ולא מתייחסים לדברים חמורים מאוד, ואני חושב שכולנו, פה-אחד, צריכים לתקוף תופעות מסוג זה.

אני רוצה להזמין את השר צחי הנגבי להשיב על ההצעות לסדר-היום. בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתמול, כשנודע דבר הפרשה שהתרחשה בחברון, ובהיותי ממלא-מקומו של השר לביטחון פנים אביגדור קהלני, שנמצא בחוץ-לארץ, יצרתי קשר עם לשכת המפכ"ל אסף חפץ במטרה לברר מה הפרטים הידועים נכון לרגע זה, כי הידיעות בתקשורת היו מעורפלות במידה רבה. המפכ"ל היה בישיבה, לא יכול היה להתפנות. לאחר כמה דקות חזר אלי אחד מצוות לשכתו, עוזרו, ואמר לי, שעל-פי המידע שנמצא בידי המשטרה, כל העניין הוא – ואני מצטט: "קשקוש

מקושקש. חברת הכנסת דיין בכלל לא מוכנה להגיש תלונה. לפי חוות הדעת של השוטרים במקום, נראה שגרסתו של האדם החשוד במעשה נכונה – נשפך לו התה – והאדם בכלל איננו מתנחל ולא מוכר למשטרה ואין לו עבר פלילי או פוליטי".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – הוא בסך הכול רצח בדם קר ערבי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

רק רגע, חבר הכנסת דראושה, אנא המתן, אני מוסר לכנסת דיווח על עובדות בשלב זה.

יעל דיין (העבודה):

את הדברים האלה אמר לך המפכ"ל, אדוני השר?

שר הבריאות צ' הנגבי:

את זה אמר לי עוזרו של המפכ"ל, ששמו ידוע לי, אבל בשלב הזה אני שומר לעצמי את השם. אמרתי לו שאני מתפלל, אני בסך הכול שמעתי בתקשורת גרסאות אחרות, וגם לא שמעתי גרסה הפוכה מהמשטרה. אני מעוניין להוציא – כך אמרתי לו – הודעת גינוי חריפה גם בהיותי שר המשפטים וגם בהיותי ממלא-מקום של השר לביטחון פנים, ושיעשה בבקשה בירור מדויק יותר ויחזור אלי מאוחר יותר.

לאחר כשעה וחצי הוא אכן חזר אלי, ומסר לי שוב באופן חצי רשמי. הוא אמר לי שהוא יכול לשלוח לי זאת גם בפקס, אבל מאחר שהייתי ברכב ביקשתי שימסור לי את הדברים כרגע בטלפון. ושוב גרסתו היתה, שהנושא הזה כנראה מנופח מעל ומעבר לכל פרופורציה, והראיה שגם לא הוגשה תלונה. חברת הכנסת דיין – כך הוא אמר – התקשרה לפני כמה זמן וביקשה להגיש תלונה, וכרגע נשלח אליה אדם כדי לגבות את התלונה.

אני מדליק בלילה טלוויזיה ורואה בחדשות, כפי שוודאי ראו מיליוני צופים, באופן שאינו ניתן בכלל לשום פרשנות שונה, שאדם מתיז בפניה של חברת הכנסת דיין כוס תה. אין כאן שום מקום לשום הסבר שכאילו הוא נדחף. ברור על פניו שנעשתה כאן עבירה של תקיפה במזיד, מתוך מטרה להשפיל, לפגוע ולבזות, ושהאיש מסתובב חופשי.

האיש מוכר ועברו ידוע ופרוס כספר הפתוח בפני כולנו. במקום להודות לאלוהיו על שבעבר נתמזל מזלו וניתנה לו חנינה, והוא צריך להסתגר ולהתרחק מעין כול ולעולם לא להרים את ידו או את קולו על אדם כלשהו, הוא ממשיך באותו סוג של אלימות ותוקפנות, מן הסוג המבזה והמתועב ביותר. ועד

הרגע הזה איננו מובא – כפי שאדם בשל עבירות פחותות מאלה כבר מזמן היה נלכד ומובא באזיקים אחר כבוד לבית-המעצר, ומנהל משא-ומתן על התנאים עם רשויות החוק.

אני פונה כאן אל מפכ"ל המשטרה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

העוזר של המפכ"ל עדיין נמצא בתפקידו היום?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אינני יודע. ייתכן שהוא הוטעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מישהו "האכיל" אותו בסיפור הזה – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מעריך, שעוזרו של המפכ"ל, שלא היה בחברון, קיבל אינפורמציה מן השטח. אני מעריך שגם הוא הופתע, כמוני, כאשר צפה בחדשות. אבל העובדה היא, שעד הרגע אינני רואה איזו תכונה מיוחדת לבצע מעצר, או לפחות הודעה, שאם האיש הזה איננו מסגיר את עצמו מייד, זו בריחה ממשמורת חוקית, וכתוצאה מכך גם עונשו יגדל בהתאם, כפי שמתחייב כאשר הוצא צו מעצר נגד אדם. אני פונה אל מפכ"ל המשטרה להקצות את כל האמצעים ואת כל המאמצים להבאתו המיידית לדין.

נדמה לי ששוב אנחנו חווים את החוויה המצערת, הפעם – למזלנו – לא ברגע של אבל, אבל סתם ברגע של זעם, שהשותפות בין המחנות השונים בבית הזה והאחידות שמלכדת אותנו היא תמיד כאשר יש איזה מטורף, מופרע או משוגע, או סתם פנאט, שלוקח לידי את החוק המפוקפק, עושה דין לעצמו ופוגע באדם אחר מטעמים פוליטיים או אידיאולוגיים.

הובאו פה ציטוטים רבים מן הגמרא, מן המשנה ומן התנ"ך. תמיד כאשר מתרחשת תופעה כזאת, וביתר שאת בתקופה האחרונה, אני מזכר בדברי איש מלך גת: "החסר משוגעים אנוכי"? שם זה אומנם מוסב על דמות אהודה, פופולרית בדברי ימינו, דוד המלך, אבל זו השאלה שעולה תמיד. מאיפה כל המשוגעים האלה צצים? מאיפה הנורמה הזאת והאמונה שפעולה פנאטית ועיוורון אין-קץ מסוגלים בכלל לקדם איזה יעד, איזו מטרה?

הרי תמיד כאשר יש מעשה כזה, אם זה ברוך גולדשטיין, אם זה עמי פופר, אם זה בן-שימול, אם זה אברושמי, אם זה לדרמן ואם זה יגאל עמיר, התוצאה המיידית היא נזק תהומי לאותן השקפות שלכאורה אותו מופרע מעוניין לקדם. הרי תמיד זו התגבשות של כלל האוכלוסייה בארץ נגד האיש הזה ונגד מה שהוא מייצג. זה תמיד גורר אחריו, לא בצדק, האשמות גורפות וכוללניות כלפי כלל הציבור, שיש לו השקפת עולם שונה לחלוטין מהשקפתם של אלה – אם הם יהודים, הם נפגעים; אם הם ערבים, הם נפגעים. בדרך כלל אלה ערבים ישראלים שבכלל לא היה בינם לבין פעילות המחבלים דבר וחצי דבר; פגיעה בחפים מפשע ללא הבחנה, תוך אימוץ נורמות שמנוגדות באורח טוטלי לכל מה שהיהדות והאנושות וההומניות הבסיסית מייצגים.

אני לא יכול לעשות, כמו שעשו כאן חברי קודם, את ההשוואה בין המעשה של אתמול לבין רצח רבין, מכיוון שזה באמת מגמד באופן נורא את רצח ראש הממשלה. אבל, בסך הכול השוואה כזו יכולה להתחייב מן הערכים, אם יש בכלל אפשרות להגדיר במלה הזאת את מה שמייצג את האלימות הזאת, שהיא מצד אחד כל כך בוטה, ומצד שני כל כך פחדנית, מוגת לב. איפה כאן קצהו של שמץ לכאורה של הגאווה הלאומית, הפטריטיזם, שאנחנו, אנשי המחנה הלאומי, מאמינים בו, שצריכה להיות עמידה איתנה וזקיפות קומה. איך כל אלה מתקשרים עם פגיעה, ולא אדבר על זה שזו היתה פגיעה באשה, ואין זה משנה אם זו אשה או גבר, קל וחומר באשה, בסתם בן-אדם?

אין דבר פחדני ונלעג יותר ממעשה האלימות הזה. זה לא מאצ'ואיזם, זה לא הרואיזם. זה פשוט קניבליזם מן הסוג הנמוך ביותר.

ואם מר לדרמן צופה בנו, אז מוטב שיפסיק להיות שפן ויבוא למשטרה ויעמוד לדין וירצה את עונשו כמתחייב. ואחרי זה שלא נראה אותו לא בחברון, לא במערת-המכפלה ולא בשום מקום שהוא קדוש וחשוב לנו כבני העם היהודי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ואחר כך הוא יקבל עוד חנינה, כפי שנתנו לו בעבר.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, זה לא היה במקום.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לפחות אתה, חבר הכנסת דראושה, תפסיק – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא נשפט על רצח ערבי בדם קר.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, אין טעם ללבות את העניין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני לא מלבה. הוא רצח ערבי בדם קר, והוציא אותו אחרי ארבע שנים – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אל תנצל אירועים כאלה כדי לעשות הון פוליטי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר עליו. לא נכון מה שאמרת? הוא קיבל חנינה אחרי ארבע שנים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

זה לא עניין של חנינה או לא חנינה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא קיבל חנינה אחרי ארבע שנים, אדוני השר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני יודע – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, בוא לא נדבר על חנינות. תעשה לי טובה ואל תדבר על חנינות.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ואם הוא לא היה מקבל חנינה, חבר הכנסת דראושה, זה היה משנה את טיב מעשהו? האם זה היה נותן לו לגיטימציה? ואילו עשה זאת אדם צח וטהור כשלג, שמעולם לא פגע אפילו בגוזל, זה היה משנה? ברגעים אלה צריכים כולנו לזנוח איזו טובת הנאה פוליטית מיידית, ופשוט להתאחד בהוקעה. לא רק בהוקעה במובן הרטורי, אלא לקוות שכל חומרת הדין תמוצה עם, אינני יודע אם לומר "האדם הזה", כי בעיני הפעולה שלו היא בוודאי לא של אדם, אלא של חיה מן הסוג הגרוע ביותר.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני השר. מה הצעתו של השר?

שר הבריאות צ' הנגבי:

להעביר את הנושא לדיון במליאה או בוועדה, כפי שהמציעים מבקשים.

יעל דיין (העבודה):

לוועדת הפנים.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רן כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. בבקשה – מן המקום.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל בפני חבר הכנסת לובוצקי על שאני מנצל את האפשרות הזאת כדי לומר את אשר עם לבי בנושא הזה.

אני מוכרח לומר, אדוני היושב-ראש, שאני לנו שחלואת האדם האלה ממררות את חיינו ומזהמות את החיים בארץ הזאת. אין השוואה, כפי שאמר השר, בין רצח רבין, זכרו לברכה, לפני שנה, לבין האירוע שהיה אתמול. אבל אני בכל זאת נזכר במשהו שאני יכול להשוות. השבוע נודע לנו על

מכחישי הרצח הנאלחים, שממציאים את שיטות הקונספירציה, וכמעט המציאו שראש הממשלה רבין היה שותף לקונספירציה של רצח עצמו. נזכרתי בכך כאשר שמעתי את הדיווח של השר לפני כמה דקות, ועוד מעט אפשר היה לחשוב, שחברת הכנסת יעל דיין היתה זו שהביאה על עצמה את כוס התה הרוחת, כדי שתוכל להיות בצורה כלשהי גיבורה ליום אחד.

רבתי, מסתובבים בקרבנו חלאות אדם, מטורפים, ואני מוכרח לומר משפט אחד, רבתי, שנוגע גם לבעיה פוליטית. אנא, קחו את זה באמת באופן שבו אני אומר את הדברים. אם אנחנו רוצים או לא רוצים, השר צחי הנגבי, כל המשוגעים האלה, בשנים האחרונות לפחות, הם ממחנה אחד. אתמול, אתה יודע, העדתי במשפט שאתה מכיר את חלקו, נגד איתמר בן-גביר, שאתה יודע מה הוא עושה לי ולמשפחתי ולחיי. שוב אותו כיוון, אותם משוגעים, אותם מטורפים. ואני אומר לך, אדוני השר, אני מאמין במשפט "אל נא תעקור נטוע", אבל אנחנו מתמצאים קצת בחקלאות – אני עבדתי הרבה מאוד שנים בחיי בחקלאות – בשדה שבו נטועים עצים מורעלים ומרעילים ומסרטנים, או שיחים או קוצים או דרדרים נוטפי רעל, גם אם זה בפאת שדה, גם אם זה בקצוות – את השיחים המורעלים האלה צריך לעקור מי שאחראי לשדה הזה.

הי"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. ואני אומר לך, בואו נעשה ברית של הבית הזה, שתאמר: בואו נעקור את השיחים המורעלים והמרעילים האלה מחיינו הפוליטיים, כי בלי זה לא נוכל לחיות; לא נוכל לחיות. ואולי זה תפקידו המרכזי של הבית הזה גם במאבק שלו על דמוקרטיה ונגד אלימות.

אני מאחל לחברת הכנסת יעל דיין רפואה שלמה ביותר, ולדמוקרטיה הישראלית אני מאחל, שלפחות יהיה זה מקרה האלימות האחרון. רק בואו נעשה את זה כולנו יחד. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת רן כהן. הערה. חבר הכנסת תאופיק חטיב וחברת הכנסת דליה איציק לא יוכלו להסיר את ההצעות של חברי הכנסת שהעלו את ההצעה לסדר-היום מכיוון שהם לא נמצאים כאן. רק לידיעתכם. חבר הכנסת בנימין אלון יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול משהו?

היו"ר ח' דיין:

אחרי שחבר הכנסת אלון יסיים.

בנימין אלון (מולדת):

מובן שלעצם העניין, מלבד זה שכבר ניגשתי לחברת הכנסת דיין מייד כששבה משם, ובאמת כמו שנאמר כאן אין צורך להכביר במלים – אני רוצה לומר עוד קצת מעבר לדברי הטעם שאמר כבוד השר.

אני לא יודע אם אני מדבר אל לדרמן, או שאני מדבר אל אחרים שעוד יעשו את הדברים האלה, או דברים גרועים מהם. אולי כשאתם, החוכמולוגים ביניכם, שומעים אנשים מהשמאל מדברים, אתם מרגישים שאתם ניצחתם, ואילו אני אולי פחדן, הרי אני יכול כל יום לשפוך תה על חברת הכנסת יעל דיין, אנחנו נפגשים כל יום כמעט, ואין לי האומץ אולי לעשות את הדבר הזה. אני רוצה לומר באוזניכם דבר חשוב מאוד: חברון בסכנה, ואם כל פעם שיהיה מצב קשה אתם תעשו שטות, כי החלטתם שלכם יש המנדט לעשות אותה, מעבר לשיקולי המוסר ומעבר לשיקולי החוק, הרי האסון ייגרם בגללכם.

עכשיו זה היה דבר שחברת הכנסת דיין תבריא ממנו, ברוך השם, אבל אלה עלולים להיות דברים אחרים. אם מישהו שומע אותי עכשיו, אני באמת מתחנן, לתת דווקא בתקופה הזאת, כשאנחנו נאבקים על חברון, והיא ממש בסכנה, והרי המצב ימשיך – – –

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת אלון. תודה.

בנימין אלון (מולדת):

אני מסכם, אדוני היושב-ראש. הרי הסכמי אוסלו עדיין לא בוטלו, וכל יום יביא את הסכנה הבאה. אז לתת נשק סתם בידי אנשים שחושבים בדיוק הפוך ממה שאתם חושבים, אם אתם לא סתם פרובוקטורים – אז חדלו מזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין אלון.

חברת הכנסת דליה איציק, ביקשת מהמקום, בבקשה, אבל מכיוון – – –

רן כהן (מרצ):

זה לא בלתי מוסרי, זה לא פשע, אלא זה רק מזיק למאבק בחברון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר. הוא קודם כול גינה – – –

בנימין אלון (מולדת):

יש לך שמיעה סלקטיבית – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תשמע את הדברים שהוא אמר. עוד יהיו דברים אחרים.

בנימין אלון (מולדת):

– – –

רן כהן (מרצ):

אני אשם?

בנימין אלון (מולדת):

אתה אשם שאתה מקשיב ועושה את עצמך – – –

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חברי הכנסת, חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת אלון, חבר הכנסת רן כהן. תודה רבה. חברת הכנסת דליה איציק, ביקשת – לא דקה מהמקום, אלא להעיר הערה. מכיוון שעל-פי התקנון אני יכול לתת לך להעיר הערה, אבל לא לתת לך לדבר דקה מהמקום דרך המיקרופון, כי חבר הכנסת שאת רוצה להסיר את הצעתו איננו נמצא. אני מאפשר לך מהמקום, כי אחרת אני צריך גם לאשר לחבר הכנסת תאופיק חטיב. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היות שנרשמתי וביקשתי מהיושב-ראש הקודם, שאמר שהוא ייתן לדיון להיות יותר פתוח ויותר סובלני, בכל זאת אני מבקשת לא לדבר לעצמי. תן לי בכל זאת להגיד משהו דרך המיקרופון.

היו"ר ח' דיין:

אז אני אצטרך גם לאפשר לאחרים. אני ממש מבקש את סליחתך – לא.

דליה איציק (העבודה):

לא?

היו"ר ח' דיין:

לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

דקה לאיציק, דקה לחטיב.

היו"ר ח' דיין:

אם אני אתן לך אז אצטרך לתת גם לו, ואני חורג מהתקנון, ואני משתדל לשמור על התקנון.

דליה איציק (העבודה):

אני נרשמתי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

נכון. חבר הכנסת שביקשת להסיר את הצעתו אינו נוכח. על כן אני מבקש את סליחתך, ואני חייב למלא אחר התקנון היבש. תודה רבה.

אני מבקש מאדוני השר להיות יותר נקודתי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, בגלל אופיו של הדיון אני מציע שתיתן רשות דיבור לחברת הכנסת דליה איציק ולחבר הכנסת תאופיק חטיב.

דליה איציק (העבודה):

אני יכולה להציע.

היו"ר ח' דיין:

בסדר. חברים, אני באמת אולי קצת אחרוג מהתקנון מפני שהנושא אנושי, ואני אאפשר לשני חברי הכנסת דקה מהמקום, אבל זה באמת חריג, פעם אחת ואחרונה. בבקשה, חברת הכנסת דליה איציק.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כדי שלא יהיה חריג, מאחר שהשר אמר שהוא מסכים להצעת המציעים – זכותה להעביר לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

עוד לא הציעו. הציעו או מליאה או ועדה, ואני הבנתי למה אתה – – –

רן כהן (מרצ):

השר הציע לקבל את הצעת המציעים – או ועדה או מליאה.

היו"ר ח' דיין:

מכיוון שאין הצעה קונקרטית או חד-משמעית יכולתי לשחק בשתי ההצעות האלה. בוא נתייחס לדבר הזה כאנושי. אני חורג מהתקנון; אני מקווה שלא אצטרך לחרוג כל פעם.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, תודה רבה לך שאפשרת לי לדבר. אתה לא מוכרח להתנצל על זה שהיית פעם אחת סבלני, זה לא אסון נורא.

היו"ר ח' דיין:

יש לי סבלנות – עד היום.

דליה איציק (העבודה):

אבל זה לא אסון ולא צריך להתנצל על זה. תודה רבה לך.

אדוני השר, אני שמעתי אותך בקשב רב. אני מוכרחה לומר לך, שאני מאוד לא מתלהבת מהסיוור של יעל דיין בעיתוי הזה. אני חושבת שהוא לא נכון ולא הצטרפתי אליו. עוד לפני שידעתי שלא אהיה בסיוור, אמרתי את דעתי.

אף-על-פי-כן, אני מוכרחה לומר לך, שיש לי הרגשה שעלטה יורדת על הארץ הזאת; אני באמת נורא מבוהלת. בוודאי אתה מרגיש כמוני, עכשיו שאתה בממשלה, וגם לך יש הקיצונים שלך, וכוונתי – אתה כמשל. הממשלה עצמה יש לה הקיצונים שלה, שלצערי לעתים היא טיפחה אותם. אולי עכשיו הגיעה השעה שראש הממשלה לא יטלפן ליעל דיין באופן מרגש נורא, באופן אישי – בפומבי, שיקים צוות כזה. המדינה כמעט במצב חירום מבחינה חברתית. זה לא פירות באושים ולא עשבים שוטים. ולא כאלה ואחרים.

אני אומרת לך שהמצב הרבה יותר חמור. אני מחשיבה את עצמי אדם מתון, אני אומרת לך שאני וחברים נוספים כאן בבית הזה מקבלים יומים בלי סוף. לא ייתכן שהבט שלי תתקשר אלי ותגיד לי: אל תרגיזי אותם, אל תגידי דברים. מוכרחים לעשות מעשה. תאמר לראש הממשלה, כשאנחנו היינו

בממשלה הוא לא הבין אותנו, ואנחנו היינו לבד. היום הוא לא לבד, אנחנו נעזור לו. אנחנו נסייע לו, לא כמו שהוא נהג בנו. כי באמת יש חושך במדינה הזאת, וצריך לטהר את האווירה. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת דליה איציק.

חבר הכנסת תאופיק חטיב – דקה מהמקום. בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חלפה שנה מאז הירצחו של ראש הממשלה רבין, זיכרוננו לברכה; לא 20 שנה, שבהן היה סיפק בידי האנשים לשכוח. והתופעה מתחילה לחזור כמעט באותו סדר.

אתמול שמעתי כאן את חבר הכנסת זאבי מסית – ולא נגד מישהו שעשה משהו – כי אם נגד כל האוכלוסייה הערבית. אינני יודע אם מישהו עשה משהו, אבל האוכלוסייה. לפני שבוע, בתוכנית "פופוליטיקה" בטלוויזיה, האשים פרופסור וייס את חבריו של רבין על שהם רצחו אותו, כי הובילו אותו לתהליך השלום. ואתמול עשה הפושע מה שעשה לחברת הכנסת יעל דיין. יש הרבה דברים שלא מדווחים עליהם בתקשורת.

כל הגורמים הנוגעים בדבר אומרים, שיש אלפים שמהלכים בארץ ומוכנים ורוצים לפגוע בפוליטיקאים. אלפים; לא מדובר בעשרות ולא במאות. ויש כאלה שרוצים להתעלם מזה. אפשר להתעלם מזה, אבל בסופו של דבר זה יתנקם בכולם.

אתמול סלחו לבחור הזה על רצח הערבי, והנה הוא הגיע לחברת הכנסת יעל דיין. דרך אגב, זו לא טקטיקה, זה טבעו של האדם. סולחים לו על דבר שעליו הוא צריך לעמוד לדין, אז הוא מקבל תיאבון.

היו"ר ח' דיין:

נאמר בתורה כי יצר האדם רע מנעוריו. לצערי הרב, יש כאלה שהרוע אצלם הוא כבר מבטן אמם, לא מנעוריהם.

אדוני השר, האם אתה מציע להעביר את הנושא לוועדה או למליאה? לא זה וגם זה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

דיון במליאה. חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, האם אתה מסכים לדיון במליאה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ביקשתי דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מקבל את הצעת השר.

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

13 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. על כן אני קובע שהנושא יעבור לדיון במליאה.

הצעה לסדר-היום החלטת הממשלה על הפסקת חלוקת מסכות אב"כ והחשש שעוררה בציבור

היו"ר ח' דיין:

אנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 562, בנושא: החלטת הממשלה על הפסקת חלוקת מסכות אב"כ והחשש שעוררה בציבור; הצעתו של חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר שיזמתי את הצעתי הדחופה לסדר-היום, והיא לא אושרה, הצלחתי, לשמחתי, להעביר אותה בוועדת הכנסת. ידעתי שהיום יש ישיבה של הקבינט בממשלה ועומדים לדון בהצעה לביטול חלוקתן של מסכות אב"כ. לשמחתי הרבה, אני רוצה לבשר לבית – אני מבין שזה כבר הושמע בחדשות – שהקבינט החליט היום לבטל את החלטת הממשלה ולהמשיך לחלק ולרענן ערכות מגן לכל האוכלוסייה במדינת ישראל.

אני מבקש מהשר צחי הנגבי שיענה לי על השאלה, מה הוא נוהל קבלת ההחלטות בממשלה הזאת. רבותי, הממשלה הזאת קיבלה החלטה לבטל את חלוקת הערכות בלי קבינט, בלי לשמוע את ראש אמ"ן, בלי לשמוע איש. כמה צעקה בציבור, לרבות פנייה לבג"ץ, לרבות הצעה לסדר-היום שלי, שהיתה צריכה להידון ולא נדונה.

ב-7 ביולי נתקבלה החלטה הרת גורל, בלי שום עבודת מטה; ועל סמך מה? על סמך עבודה שהאוצר עשה באופן פרטי עם איזה גוף ברפא"ל, יהיה חשוב ככל שיהיה, והוא אמר: רבותי, אנחנו צריכים להוציא כ-120 מיליון שקל בשנה; ההערכה שלנו היא, שבהתקפה כימית יכולים להיהרג 200 אנשים, לכל היותר. זה לא שווה את ההוצאה של 120 מיליון שקל. על סמך הנתון הזה החליטה הממשלה, בלי קבינט, בלי אף אחד, וביטלה לחלוטין את רענן ערכות המגן.

למה אני אומר את זה? כי כבר היינו עדים להחלטה דומה – פתיחת החור במנהרה בירושלים, כך היתה עבודת המטה גם שם. לא ראש אמ"ן, לא הרמטכ"ל, לא שר הביטחון, אף אחד לא שותף, ואת התוצאות ראינו כולנו.

אני מתריע, ואני חושש, לצערי הרב, שאזהרתי אף היא עומדת להיות לשווא, משום שחוסר עבודה נכונה בממשלה, חוסר התייעצות נכונה בממשלה זו כבר הפכו לתופעה, זה לא מקרה בודד. הקבינט ביטל היום, לשמחתי הרבה, את החלטת הממשלה שנתקבלה ב-7 ביולי. תארו לכם מה היה קורה בהחלטת קבינט אחרת, לא בעניין מסכות מגן. אם היתה הממשלה מקבלת החלטה דומה להחלטה שקיבלה על פתיחת המנהרה, בלי התייעצות עם הקבינט, ייתכן שהיינו עומדים עכשיו כולנו ומבכים אנשים או מבכים החלטה חסרת אחריות.

אני מברך את הקבינט על שהחליט היום להמשיך לרענן את ערכות המגן.

רחבעם זאבי (מולדת):

הממשלה, לא הקבינט.

אורי אור (העבודה):

הקבינט ישב היום. זה מה שהיה צריך להיות לפני ביטול ההחלטה.

אני רוצה לומר לכם – בהיותי סגן שר הביטחון העליתי בפני שר הביטחון את הבעיה ואמרתי לו: יש לכנס את הקבינט כדי לדון בסוגיה של הכסף, בשאלה למי נועד הרענון, והאם יש, אולי, צורך לאסוף את ערכות המגן. התפלאתי מאוד לשמוע שהממשלה החליטה להפסיק את הרענון; זו היתה החלטה גרועה. היום תיקן אותה הקבינט, לשמחתי הרבה, והחליט להמשיך לחלק את ערכות המגן.

לכן אין צורך בחלק שהכנתי בנאומי בדבר הנזק שבאי-חלוקת ערכות המגן. רציתי להדגיש בפני הפורום הזה ובפני קהל השומעים, שאני מוטרד מאוד מנוהל קבלת ההחלטות הרות הגורל בממשלה זו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אורי אור.

אני מזמין את השר צחי הנגבי להשיב על ההצעה לסדר-היום. בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

מה הצעת, חבר הכנסת אורי אור?

היו"ר ח' דיין:

הוא לא הציע בינתיים.

אורי אור (העבודה):

אני מציע להעביר את הנושא לדין בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אורי אור, זו הצעה לסדר-היום, ואתה יכול לבקש שהנושא יידון רק במליאה ולא בוועדה. זה התקנון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אני אציע למציע להסתפק בתשובתי, מכיוון שבסך הכול היעד שעמד ביסוד הנושא שהוא העלה לסדר-היום כבר הושג.

אורי אור (העבודה):

אם התשובה תהיה מספקת, אני אסתפק בתשובתך. אני אומר ברצינות.

שר הבריאות צ' הנגבי:

התשובה לא יכולה להיות מספקת מבחינה רטורית, כי אינני יכול להסכים בשום פנים לניתוח שלך את איכות עבודת הממשלה. אני סבור לגמרי ההיפך. התמזל מזלי להיות חבר גם בוועדה לביטחון לאומי, הקרויה בעגה הציבורית הקבינט – הקבינט הוא הממשלה וכל הממשלה היא הקבינט, זאת אומרת הוועדה לביטחון לאומי. להערכתך, הנוהל שהוחל בעניין זה הוא נזהל מסודר מאוד, רציני מאוד. היתה החלטת ממשלה על קיצוצים בתקציב – החלטה שהוכנה, אדוני חבר הכנסת אורי אור, הרבה לפני חילופי השלטון, ומשרד האוצר, שהיה כזכור לך בהנהגת חברך בייגה שוחט, הכין – –

אורי אור (העבודה):

לא, אני רוצה לעזור לך. הנושא הזה לא היה צריך להגיע לקבינט. הוא היה צריך להגיע לממשלה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

שמעתי את דבריו ואפילו לא הפרעתי לאדוני. אבל משרד האוצר הכין סדרה של הצעות שלגבי דידו היתה מטרתן טובה גם מבחינת הביטחון הלאומי וגם מבחינת הקיצוץ המתחייב מתקציב המדינה. אני לא רוצה להיכנס כרגע לשאלה, למה הקיצוץ מתחייב – – –

אורי אור (העבודה):

זה יהיה בשבוע הבא.

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – – איך מצאנו את עצמנו על סף שוקת שבורה בבואנו לשלטון, למה בכלל נוצר מצב שחייב פגיעה בסוגיות ביטחון רגישות כמו ערכות המגן, שלא לדבר על דברים אחרים בעלי משקל של ממש. כל זה מאחורינו. כיוון שהייתי רוצה שתסתפק בתשובתי, אני לא מפרט למה. אני רק אומר שזה הוכן מתוך סדרת הצעות שהאוצר, תחת כנפי השלטון הקודם, הכין, וממילא היה מביא את זה לישיבת הממשלה גם אם בבחירות היה מנצח מר פרס.

בממשלה – כמו שתמיד נובע מאופי הדיון בהצעות קיצוצים בלילה הארוך לתוך השעות הקטנות – לא התקיים דיון של ממש, ושר הביטחון החליט, ובצדק, שאת הערעור על ההחלטה הזאת הוא מגיש לקבינט, הן משום האופי המדיני והביטחוני המאוד-רגיש של הסוגיה, שנוגעת לאיומים על העורף, והן משום העובדה שבאמת מתחייבת התעמקות רבתי בנושא כל כך מורכב. זה מה שקרה בקבינט. היה דיון, אני מנוע מלפרט מה היה בדיון באופן טבעי – סגן השר לשעבר בוודאי יודע שזאת חובתנו – אבל התוצאה שהתקבלה היא תוצאה של הצגת כלל העמדות. ההצעה, ככל הזכור לי – לא הייתי בדקות האחרונות של הישיבה עקב אילוצים אחרים – עברה פה-אחד.

אני מאמין, אדוני היושב-ראש, שבסך הכול בנושאים כמו ערכות מגן אין אידיאולוגיה, אין ימין ואין שמאל, אלא יש קו אחד, שמטרתו להבטיח לאוכלוסייה את מירב הביטחון ואת מירב ההגנה בעידן של איומים, שממד חוסר הוודאות שלהם הוא כזה שממילא גורם גם לחוסר ודאות באיכות ההחלטות. אבל הפרוצדורה שהובילה להחלטה היתה בהחלט תקינה. לאור זאת אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שחבר הכנסת אורי אור יסתפק בתשובת השר, ונקווה שלעולם לא יהיה שימוש בערכות המגן האלה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לאדוני השר צחי הנגבי.

חבר הכנסת אורי אור?

אורי אור (העבודה):

הוא לא שכנע אותי, אבל מאחר שאין לי רוב אני מסתפק בהודעת השר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מותר רק הערה אחת? אני מקווה שכתוצאה מההחלטה הזאת של הממשלה, של הקבינט, תהיה עבודה רבה יותר למפעל "שלאון" ולא לאנשי – – –

אורי אור (העבודה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

מכיוון שחבר הכנסת אורי אור מסתפק בהודעתו של השר, אין צורך להסיר את ההצעה, חבר הכנסת דהאמשה, ונעבור לנושא הבא.

הצעה לסדר-היום

היערכות ישראלית מחודשת בחברון

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 190 – היערכות ישראלית מחודשת בחברון, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, צר לי שעד הרגע הזה אין הסכמה בין המשלחת הפלשתינית למשלחת הישראלית לגבי ההסכם על פינוי חברון והמשך תהליך השלום. אני אומר זאת כמי שרוצה ששני הצדדים יגיעו להסכם, יממשו את ההסכם ויתקדמו בתהליך השלום. אני אומר זאת מתוך מודעות, שאם חס וחלילה לא יגיעו להסכם, המצב ילך ויחמיר, לא יהיה טוב לא ליהודים ולא לערבים, לא לישראלים ולא לפלשתינים, לא יהיה טוב לאיש. אני רוצה, כאיש שלום, שיגיעו להסכם.

אומר לכם יותר מזה: לגבי – פשרה כאן או פשרה שם, העיקר שיגיעו להסכם. אבל למה לא הגיעו להסכם? בגלל המשלחת הישראלית, שמתעקשת על כך שייפתח הסכם אוסלו ב', והמשלחת הפלשתינית אומרת: אנחנו לא יכולים לשאת ולתת פעם נוספת על מה שהוסכם. זה העיקרון שמקובל בעולם כולו: מסכימים, מתחייבים, צריך לכבד את ההסכם. אי-אפשר לבוא לדרוש לפתוח את ההסכם ולשאת ולתת על מה שהוסכם. זה הוויכוח שעדיין נמשך. משלחת ישראל, שמקבלת הוראות מראש הממשלה, והצוות שמנהל את העניינים הללו עדיין לא מוכנים לראות בהסכם הסכם מחייב. למרות כל ההצהרות היפות שראש הממשלה ושריו מסרו לווינגטון, לצרפת, לעולם הערבי, לכול, אף שהבטיחו שהם רוצים לקיים את ההסכם, בפועל המשלחת הישראלית מסרבת להתחייב לקיום ההסכם. מי שאחראי לעיכובים הוא ראש הממשלה נתניהו, המשלחת הישראלית והממשלה הישראלית כולה.

מנסים להטיל את האשמה על ערפאת כאילו הוא רוצה לעכב את ההסכם ורוצה להשהות את העניין עד אחרי הבחירות בארצות-הברית, שיתקיימו ב-5 בנובמבר, ונשיא המדינה מתאר את העמדה של ערפאת כ"דאוינים". אני חושב שה"דאוינים" הם של ממשלת ישראל, שמנסה בכל כוחה לכפות על המשלחת הפלשתינית הסדר שהוא מנוגד להסכם אוסלו, שהתחייבה לגביו ממשלת ישראל הקודמת ושהכנסת אישרה אותו.

אני רוצה לומר לראש הממשלה, שמההתעקשות הזאת לא יצא דבר חיובי למדינת ישראל. הוא לא ישיג שום הישג מן המשלחת הפלשתינית. עליו לומר בצורה מפורשת למשלחת הישראלית: תסכימו על כיבוד ההסכמים שכבר נחתמו, תמשיכו לממש את ההסכם אוסלו ב', הסכם שהוא לא היה הכי טוב גם לגבי הפלשתינים, אבל קיבלו אותו. אני זוכר שהיו הפגנות בחברון נגד ההסכם הזה, כאשר ערפאת הגיע אליו עם ראש הממשלה הקודם, אבל יש היום הסכם שמחייב את כולם.

מה שראש הממשלה מנסה לעשות – הוא מנסה להופיע בפני העם במדינת ישראל ולהראות להם שהוא "אשטר"; יותר "שאטר" – "שאטר" זה מושג בערבית, שהוא כאילו יותר טוב, יותר פיקח מרבין, זיכרוננו לברכה, או מפרס, ייבדל לחיים ארוכים. הוא "אשטר", הוא "שאטר", הוא מסוגל היום להשיג אצל ערפאת הישגים יותר גדולים. וגם ערפאת רוצה להוכיח לעמו, לעולם הערבי ולכול, שהוא שומר על ההסכמים, שהוא שומר על האינטרסים של הפלשתינים. והצדק אתו.

ואני אומר למר נתניהו מעל הבמה הזאת: לא תוכל לכפות על ערפאת פתיחת ההסכמים. ערפאת לא יסכים, המשלחת הפלשתינית לא תסכים, העם הפלשתיני לא יסכים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מתעלם מן העובדה שנתניהו נבחר, בין היתר, מפני שהוא מתח ביקורת על ההסכמים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זכותו, הוא נבחר בבחירות דמוקרטיות ואני לא מערער על מעמדו כראש הממשלה. אני תוקף את עמדתו, שלדעתי היא לא הגיונית, שהוא רוצה לפתוח את ההסכמים. הוא ירש הסכמים, עליו לכבד את ההסכמים, לכבד את ההתחייבויות של ראש הממשלה הקודם, של הממשלה הקודמת. זה הדבר

הנורמטיבי ביותר. גם הממשלה הזאת, אם תחתום על הסכם עם כל צד ערבי, זה יחייב כל ממשלה שתבוא בעתיד. זה האל"ף-ב"ת המדיני, האל"ף-ב"ת הדמוקרטי.

אני חושב, שכל השהיה מכוונת תזיק לאינטרסים של שני הצדדים. זה לא יהיה טוב לא ליהודים ולא לערבים, לא לישראלים ולא לפלשתינים, כי בינתיים העולם כולו מתקומם נגד ישראל. העולם הערבי כולו זועם, ואפילו המלך חוסיין, שראו בו את הידיד הראשון של מדינת ישראל. לא נדבר על חסן ועל מובארק ועל כל העולם הערבי. כל העולם הערבי זועף, כי הוא רואה בממשלה הזאת ממשלה שמפירה הסכמים; אבל אפילו ידידי ישראל הקרובים ביותר, הבכירים ביותר, כמו ארצות-הברית או אירופה – כולם זועפים, כולם זועמים, ויודעים שממשלת ישראל היא האשמה בהשהיה הזאת ולא יאסר ערפאת. יאסר ערפאת דורש לקיים את ההסכמים שנחתמו. הוא לא דורש דרישות חדשות. מי שדורש לפתוח את ההסכמים – זו המשלחת הישראלית, שמקבלת הוראות מראש הממשלה, מר נתניהו.

אני חושב, שכרגע, כדי לא להמשיך בהשהיות, מר נתניהו צריך ליזום פגישה מיידית עם יאסר ערפאת וללכת אליו ולומר לו: "אני מוכן לבצע את הסכם אוסלו ב' במלואו ללא שום תיקונים, ללא שום פתיחת הסכמים". רק פגישה כזאת, שראש הממשלה יתחייב בה בפומבי ויחתום על ביצוע הסכם אוסלו ב', יכולה להביא לפריצת דרך ולקידום תהליך השלום.

בלי זה, אני אומר לכם, כמי שמכיר את המצב גם בקרב הפלשתינים – הזעם הוא אדיר, הכעס גדול, המרידות מצטברות ויכולה להתפוצץ בכל רגע. אבל קיים חשש אחר: שיהודים קיצונים או פלשתינים קיצונים – ויש כאלה בשני הצדדים – ינצלו את המצב הזה ויעשו איזה פיגוע נגד פלשתינים או נגד ישראלים. ואז, מה יעילו כל ההשהיות?

אני אומר לך, אדוני ראש הממשלה: בין כך ובין כך אתה חייב לבצע את ההסכם. הסכם אוסלו ב' מחייב אותך. ערפאת וחבריו לא יתירו לפתוח את ההסכם. אז מוטב עכשיו, כדי למנוע כל אפשרות שקבוצה קיצונית פלשתינית או קבוצה קיצונית ישראלית תגרום לפיצוצים, שיביאו לא רק להרג בני-אדם אלא גם עלולים לפוצץ את כל תהליך השלום באזור, והנזק יהיה חמור לכולנו.

אדוני, כבוד השר צחי הנגבי, אני רוצה לומר, שקראתי מכאן לראש הממשלה לפגוש מיידית את מר יאסר ערפאת ולהתחייב על מימוש הסכמי אוסלו כפי שהם, בלי תיקונים ובלי "שאטרה". ה"שאטרה" לא תלך. גם ערפאת "שאטר". אני יודע שנתניהו "שאטר" במובן המילולי. אתה מבין מה זה "שאטר". אני חושב ששניהם אנשים חכמים עם חוכמת חיים, ומדובר בשני מנהיגים לעמים שלהם. אני חושב שעדיף לשבת כבר מייד, היום או מחר, ושראש הממשלה יתחייב לפני ערפאת ויחתום על התחייבות ברורה שהוא ממלא אחרי הסכם אוסלו ב' ללא "שאטרה" וללא "דאוונינג"; כי כל ניסיון ליותר "שאטרה" וליותר "דאוונינג" רק ייתן הזדמנות לקיצונים, ישראלים או פלשתינים, לפגוע בישראלים או לפגוע בערבים ולפגוע בתהליך השלום. זה מה שאנחנו צריכים כרגע, ולא עוד השהיות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת דראושה. אנחנו עוברים לנושא הבא. השר ביקש לענות ברצף על כל ההצעות לסדר-היום, שהן ההצעות הדחופות לסדר-היום. נעבור לנושא הבא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו הצעה רגילה.

היו"ר ח' דיין:

הצעות רגילות. סליחה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

נעשה דיון משולב.

היו"ר ח' דיין:

על כל ההצעות הרגילות. כיוון שמתייחסים לאותו נושא, השר ישיב על כולן יחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מעניש אותי.

הצעה לסדר-היום התנהגות מפגיני "שלום עכשיו" ופעילי שמאל בחברון וקריאה למרי אזרחי

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא: התנהגות מפגיני "שלום עכשיו" ופעילי שמאל בחברון וקריאה למרי אזרחי – הצעה לסדר-היום 392, של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה. לאחר מכן – חבר הכנסת רחבעם זאבי. עשר דקות מהמקום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, לפי מה שיש לפנינו, ההצעה היא של חבר הכנסת צבי הנדל.

היו"ר ח' דיין:

לא. היא שונתה, זו הצעה. ההצעה הועברה אלי דרך המזכירות עם תיקון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אי אפשר לשנות חברי כנסת.

היו"ר ח' דיין:

זה מה שהועבר אלי, מבחינת הרשימה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הוא הסדיר את זה במזכירות של הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה מה שקיבלנו – צבי הנדל. אם צבי הנדל איננו, עם כל הכבוד – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

צבי הנדל – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שאקי, ברשותך. חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת הנדל – – – מי הגיש את ההצעה?
חבר הכנסת הנדל – נכון?

רחבעם זאבי (מולדת):

צבי הנדל.

היו"ר ח' דיין:

הוא דיבר עם יושב-ראש הכנסת, והוא אישר לו, מנימוקים שלו. אינני יודע. מבחינתי, ברגע שהמזכירות שינתה כאן את הדוברים, אני מחויב למה שרשום אצלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

דע לך, שזה יהיה תקדים – –

היו"ר ח' דיין:

אינני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – מסוכן ביותר, וכל חבר כנסת יכול לבוא ולעשות דבר כזה.

היו"ר ח' דיין:

יש לך אפשרות לפנות ליושב-ראש הכנסת, בהחלט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אפנה, כמובן. אני רק אומר, כדי שזה יירשם בפרוטוקול, שלדעתי זה תקדים שהכנסת לא תוכל לסבול אותו בעתיד.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה כבר היה בעבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא היה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היה.

היו"ר ח' דיין:

טוב. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גם אני זוכר, אבל לא חשוב.

היו"ר ח' דיין:

עשר דקות לרשותך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תודה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתייחס לתופעה, שאני פוסל אותה, מפני שיש בה אלימות. אנחנו נמצאים בשבוע, שעיקרו תזכורת לכל עם ישראל – כמה ועד כמה אלימות מסוכנת וכמה ועד כמה אלימות יכולה להביא לתוצאות מרות.

מדובר פה בקבוצת ישראלים, חברי "שלום עכשיו", שהגיעו לחברון, פרצו שלושה מחסומי צה"ל והגיעו לעיר תוך התנגדות החיילים שתפקידם היה לשמור ולמנוע מהם את הכניסה. רק במחסום הרביעי, לאחר שהמפקד התחנן בפניהם – כפי שזה פורסם – לא "לחמם את הגזרה", בלשון, ולעשות את הדברים ברוח טובה, יותר בשקט, הם ניאותו והסכימו שיתלוו אליהם. התלוו כמה חיילים, שליוו אותם עד עיריית חברון, ושם היה המקום שהם שהו בו. הותר להם להיות בו ורק בו, ולא להסתובב בעיר.

התקופה היא תקופת העוצר בחברון. העוצר הוטל מסיבות ברורות ביותר – מפני שהיה טרור אנטי-יהודי, מפני שהיו מעשים אלימים נגד יהודים, מפני שנפגעו אזרחים יהודים תושבי חברון ושאינם תושבי חברון. לכן מצא צה"ל לנכון לקבוע את העוצר. באו אנשים אלה, כדי לומר לראש עיריית חברון, נאטשה, שהם מצטערים ביותר על העוצר, שהעוצר הזה פוגע בזכויות תושבי חברון, ושקשה להם לראות את המבטים של הילדים מן החלונות בחברון.

אני מודה, שמראיהם של ילדים בעוצר ושלא בעוצר, כשהם סובלים, הוא מראה קשה. אבל, כשצה"ל מטיל עוצר, פירושו שהוא רוצה להבטיח את החיים בחברון של אלה שחיהם היו כנראה בסכנה. מה מעיר שם ראש עיריית חברון? – כדי ש-400 יהודים ירקדו בסוכות, העיר השלמה הזו בעוצר. אלה דברים פוגעים ביותר – פוגעים בחג הסוכות ופוגעים, בזלזול שיש בדבר, שכביכול העוצר בא לאפשר לאנשים לרקוד. האומנם? היעלה על דעתו של מישהו בבית הזה או במדינה כולה, שצה"ל היה מטיל עוצר על עיר כדי לאפשר לכמה אנשים לרקוד? האומנם הריקודים הם שהיו עילת העוצר? הרי באמת יש כאן ציניות מוגזמת ביותר.

אני רוצה להעיר כאן לחברי שעשו את המעשה. אני יודע: "צדיק באמונתו יחיה". אנשי "שלום עכשיו" משוכנעים שדרכם היא הדרך הנכונה, שדרכם היא שתביא את השלום, והיא תביא אותו מהר ועכשיו וכאן. למרבה האסון של כולנו, העכשוויזם פושט רגל בכל מקום. הדברים אינם נחתכים לפי רצונם של יחידים ולא לפי רצונן של קבוצות. השלום לא הגיע עד היום, מפני שהצד שכנגד אינו רוצה בשלום אמת. לא מדובר בשלום כמושג, ולא כמונח ולא כמלה מקסימה כשלעצמה.

העם הזה הוא עם השלום. אין עם בעולם אוהב ותאב שלום כמותו. אני חוזר ומזכיר לחברי הערבים בבית הזה, ששמו של הקדוש-ברוך-הוא, אחד משמותיו, הוא שלום; שאנחנו בתפילתנו, שלוש פעמים ביום, במה שנקרא אצלנו תפילת "שמונה-עשרה", אומרים ומבקשים: שים שלום, טובה וברכה וכו'. הקדיש שאומרים בבית-הכנסת, שהוא תפילה שנשמעת אלפי פעמים, רבבות ומאות אלפי פעמים ביום בבית-הכנסת בישראל ובעולם היהודי, כל-כולו – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא, אני מבקש, רק לא באמצע דברי.

כל התפילה הזאת כולה רוצה בשלום. זה עם שסבל יותר מכל עמי תבל, היה קורבן של רצחנות ושל שנאה יותר מכל עם, ולכן הוא כל כך רוצה שלום, והשלום שהוא רוצה בו הוא אמיתי – שמאל, מרכז וימין ללא הבדל. אין לי צל של ספק בזה. אבל כשבאים ואומרים – עכשיו; ובאים ואומרים שצה"ל, כשהוא מעמיד חיילים לשמירה, צריך לבדוק אם יש להם כיפות, ואם הכיפות הן סרוגות ואם יש "חשש" שאותם שומרים-חיילים הם גם, רחמנא ליצלן, מתנחלים, אז אפשר לצפצף עליהם, להשפיל אותם, לפגוע בכבודם ובמעמדם ולפרוץ את המחסום – על זה באתי לדבר מעל במה נכבדה זו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה אתה אומר על פריצתו של חבר הכנסת זאבי את המחסום של החיילים עם "עוזון" ביד? דבר באותה נימה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מדבר על מחסום של צה"ל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר על מחסום של צה"ל.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני לא יודע, לא שמעתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שומע מה שאתה רוצה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע לך לא להתחיל להתמודד אתי, כי אני אשיב. אני לא מאלה שלא משיבים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל אני אומר לך – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבל אתה לא מדבר עכשיו, אני מדבר. תכבד את זכותי לדבר. זה הכול. הלוא כל דקה שתיקח ממני – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו שאלה עניינית.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, כרגע סיימת לנאום, ואף אחד לא הפריע לך. תאפשר לו לסיים את דבריו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

באיזו סבלנות אני מקשיב לך. תלמד לשמוע גם מה שאתה לא אוהב לשמוע. זאת הגדולה האמיתית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מקשיב לך, אבל שאלתי שאלה עניינית.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני בא לומר, חברי הכנסת: לא ייתכן שישראלים, יהודים או לא יהודים, ימדדו חייילים בשמירתם, האם הם חובשי כיפות והאם הם, רחמנא ליצלן, מתיישבים, מה שנאמר בלעג: מתנחלים. אין פגם במלה "התנחלות". כל הארץ הזו נכבשה על-ידי יהושע והתנחלו בה. לכן אני לא רואה שום פגם בזה, אבל כשזה נאמר בלשון פוגעת, אני מעדיף שיאמרו את העובדה הפשוטה, כי אלה שהלכו לשם הלכו על מנת לשבת שם לעולמי עולמים, בעזרת השם, ואין לי צל של ספק שזה מה שיהיה.

אבל לגופם של דברים יעלה על הדעת לומר: אתם לא חייילים, אתם מתנחלים? זאת אומרת, אם אתם מתנחלים ואתם חובשים כיפות, וגם צה"ל מעמיד אתכם לשמור, משהו פגום בכם. הסלקטיביות הזו ביחס לצה"ל: יש חייילים שיש לכבד אותם, יש חייילים שצריך לצפצף עליהם, לפגוע בהם. זה אינו מקובל, זה אינו הוגן, זה אינו נאה. ואני קורא לראשי "שלום עכשיו" שלא להזדקק לתהליך הזה, לסגנון הזה, לדרך הזו, כי היא דרך פסולה ומאוסה. היא לא יהודית ולא מוסרית והיא לא ישראלית; היא לא אנושית.

צה"ל, תפקידו להגן, כולנו חייבים בכבודו. כאשר נדמה היה לחלק מחברי הבית הזה שרבנים ציוו באיזה מסמך לסרב לצה"ל אם תהיה פקודת פינוי, קמה צעקה, זעקה, אנחה אדירה. רחמנא ליצלן, קריאה לסירוב, קריאה לאי-ציות. יש שני סוגים של אי-ציות? יש חייל שכאשר אני לא מציית לו אני עדיין פועל כהלכה, ויש חייל שכאשר אני לא מציית לו אני לא פועל כהלכה? אני בעד ציות לצה"ל בכל מקום ובכל מקרה, עם קבלת התוצאות מצד המפר. אם מישהו מפר, דינו ככל מפר, אבל אל ניזקק לסגנון הזה, אל נפלה בין חייל לחייל, אל נראה במתנחלים ציבור לא זכאי כביכול להגנת המדינה ולהגנת חייליה ולכבוד אזרחיה, לא ולא.

כאן טעותם של אנשי "שלום עכשיו". והרצון לשאת חן בעיני נאטשה בחברון ולומר לו כביכול, שכל העוצר הזה נגרם בשל "המשונים" האלה, המתנחלים, שרוצים לרקוד בסוכות, ולראות כביכול

בממשלה הזאת – כמו שנאמר לנאטשה על-ידי כמה מהחברים, שבהם סופרים דגולים, שאני מכבד את כשרונם הספרותי, וחבל מאוד שהוא מוקדש גם למטרה זו, לבייש ולפגוע בכבודה של ממשלת ישראל – ממשלה המביאה דם ואש. אין לך דבר שקרי מזה.

הממשלה הזאת, ברוך השם, בלמה את הטרור מיום עלותה לשלטון. אולי יש מי שזה אינו נושא חן בעיניו, אבל תודה לאל ותודה למדיניות הנבונה. כאשר נאמר ל"חמאס" ול"ג'יהאד": אם תעזו לפעול, נכה בכם בעוצמה, כנראה, סגנון כזה הוא היחיד המוכר לארגוני הטרור. אין ארגון של כוח מבין אלא שפה של כוח, וכשמדובר בשפה של כוח, המדינה יותר חזקה מכל ארגוני הטרור גם יחד, כאן ובכל מקום אחר שבו יש שלטון ראוי לשמו.

ולכן, אדוני היושב-ראש, אני הייתי מצפה שתהיה תגובה הולמת של הממשלה, כדי למנוע מחיילי צה"ל שיימצאו בעתיד במצב מביש כזה, שבו אזרחים ישראלים מתעלמים מהם, מסמכותם, ממעמדם ומהוראותיהם ועוברים ונכנסים בלא לשאול אותם. זה יכול היה להסתיים לא טוב; זה יכול היה, חלילה, להסתיים באלימות. נתאר לעצמנו שהחיילים היו מגיבים. התוצאות היו קשות. מי זקוק לזה?

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסיים, אדוני.

לכן צריכה לבוא תגובה של הממשלה. אני מצפה – אני לא יודע אם השר נמצא, הוא אמר לי שהוא חוזר.

היו"ר ח' דיין:

הנה, השר נמצא שם בסוף.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני השר, אני רוצה את אוזנך, כי ממך אני מצפה לתשובה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא קולט דרך הגב.

קריאה:

אני מבקש לשאול את חבר הכנסת שאקי שאלה.

היו"ר ח' דיין:

זמנו הסתיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רק אסיים. אחר כך – בשמחה רבה.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

משפט מסכם. אדוני השר, אני סבור שבהתנהגות הבלתי הולמת והבלתי אזרחית של האנשים הללו, בהם סופרים מן הדרגה הראשונה שאני מכבד אותם – היתה פגיעה, ראשית, בחיילי צה"ל; שנית, בממשלת ישראל; שלישית, בשמה הטוב של ישראל כמדינה שכביכול מביאה אש ודמים. צריך שתהיה תגובה הולמת. אני אשמח לקבל כל הצעה שאדוני השר יציע בעניין הזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אני גם חייב תשובה לחבר הכנסת דראושה, מכיוון שהוא הפנה לפרוטוקול הערה, שלא ייתכן שיהיה תקדים שחבר כנסת מאותה סיעה יחליף חבר כנסת אחר בנאומו. אני מפנה אותו, גם לצורך הפרוטוקול, לסעיף 88(א), שאומר: "בישיבת הכנסת שנועדה לדיון בהצעות לסדר-היום ינמק בעל ההצעה, או חבר אחר מסיעתו, את הצעתו תוך זמן שלא יעלה על 15 דקות; הוגשה הצעה על-ידי מספר חברי כנסת יחד, ינמק את ההצעה אחד מהם". כהערת שוליים לסעיף זה נאמר: "כשיש סיבה

סבירה להיעדרו של חבר הכנסת מהאולם – תישמר זכותו של חבר הכנסת לנמק הצעתו במועד אחר".

מדובר בהצעה רגילה לסדר-היום, על מכסתו של חבר הכנסת, ולא מדובר בהצעה דחופה לסדר-היום. על כן מצאתי לנכון לתקן ולהביא לידיעת חברי הכנסת שהערתו של חבר הכנסת דראושה נבעה מחוסר ידיעה של התקנון, ואני מבקש לרשום זאת גם בפרוטוקול.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

מי הסית?

היו"ר ח' דיין:

אנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום, מס' 589: מי הסית – של חבר הכנסת רחבעם זאבי. עשר דקות לרשותך. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשבוע שעבר נדרשה הכנסת לשאלה: "מי הסית?", וכאשר עירבו את תשובתי בשאלה אחרת, ביקשתי מהיושב-ראש להבהיר את הדברים, וזה נמנע ממני. לפיכך הגשתי הצעה לסדר-היום, ואוכל אפילו להסביר זאת ביתר הרחבה.

אני מסכים עם הקביעה שהסתה מובילה לאלימות ואפילו לרצח, וכך חווינו את הזוועה של רצח ראש הממשלה במוצאי 4 בנובמבר אשתקד, ומאז חוגג השמאל בישראל בהטחת האשמות על הסתה בלי שבדק את חלקו ואת בכורתו, הן בהסתה והן באלימות.

לא אעשה כאן עכשיו ניתוח היסטורי של האלימות בפוליטיקה בישראל לפני הקמת המדינה ואחריה, אבל אומר שניתוח כזה לא היה מחמיא לשמאל בישראל. אני עצמי גויסתי כנער ל"פלוגות הפועל", ושם לימדו אותנו שימוש באלות, קפא"פ, כדי שנפצח את הראשים של הבית"רים, ושם לימדו להצית את קני בית"ר.

בשנים שבהן כיהנה ממשלת העבודה המומרצת עד לרצח רבין, זכרו לברכה, וגם בשנים שקדמו להן, היתה הסתה בלתי פוסקת מצד השמאל נגד המחנה הלאומי. למתיישבים ביש"ע, שעמדו בקו האש, האבנים ובקבוקי התבערה קראו – גם כאן, בכנסת – מתנחלים. לנוער של המתיישבים הדביקו את התואר נוער היטלר, ולחיילי צה"ל קראו יודו-אצים.

חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר אמר, כי ביום פקודה יוציאו המתנחלים להורג חברי כנסת וקציני צה"ל. הסופר א"ב יהושע כתב, שבעוד חמש-שש שנים תהיה לנו מלחמת אזרחים בינינו וביניכם, ובמלחמה כמו במלחמה. פרופסור זאב שטרנהל פסק, כי בשעת ההכרעה נצטרך להתמודד בכוח עם המתנחלים בעופרה או באלון-מורה. רק מי שיהיה מוכן לעלות עם טנקים על עופרה יוכל לבלום את הסחף הפאשיסטי. שושי נתן כתבה בעיתון "הקיבוץ", כי כאן יהיה מרחץ דמים ותהיה מלחמת אחים ושנאות שאינן לחינם יתפרצו כגעש אל שדות הפרחים ומרחבי התקוות האבודות. פרופסור ליבוביץ כתב, כי למרצחים מעבר ל"קו הירוק" – הכוונה למתנחלים שהתנחלו ביהודה ובשומרון – יש נשק, לכן אני קורא לכם לאחוז בנשק, להחזיק בנשק נגדם לפני שהם יכניסו אתכם ככלבים מצורעים למחנות ריכוז. כן, לאחוז בנשק.

כל הדברים האלה עברו בשתיקה ולא נחשבו להסתה, גם לא דברי חברי הכנסת יוסי שריד ויאיר צבן, שהודיעו כי יסרבו למלא פקודות וכי יעמדו בדרך וישכבו עליה. שולמית אלוני הזהירה, שאם ימשך שלטון הליכוד רצ תצטרך לרדת למחתרת. "שלום עכשיו" קראו לבגין ולשרון רוצחים. חבר הכנסת דדי צוקר דרש לנקוט פעולות אלימות והציע לרדת מהמדרכות ולחסום כבישים. זו לא היתה הסתה?

השר צבן קרא למחנה הלאומי "תואמי חמאס". עיתון "דבר" קרא לחברי תנועתו בשם נאצים. צעירי מפ"ם ורצ ניסו לפוצץ באלימות אספות שלנו, צעקו, שרקו, דחפו וירקו. מפגיני "שלום עכשיו" פרצו לאפרת והשאירו שם הרס וחורבן, ועל הקירות השאירו "מוות למתנחל" וכן "התנחלות – נאציזם". שולמית אלוני השוותה את השר ארנס ליוזף גבלס, שר התעמולה הנאצי. בעיתון "הקיבוץ" כתב אחד, עמיר יפת, כי הוא ידוש את בשרם של המתנחלים במכות נאמנות ויניס אותם ממקומותיהם. הוא הבטיח שירד הרבה דם על הארץ החרבה הזו. כל אלה לא היו דברי הסתה? יצאתם נגדם?

יגאל תומרקין אמר שתרומתו תהיה אם ייקח תת-מקלע ויהרוג בו את רפול וגנדי, אלא שאין לו ביצים לעשות זאת. הוא חיכה שמישהו אחר, שיימצא אחד עם איברים כאלה ויפעל על-פי הנחיותיו של תומרקין. במדבקה שהדביקו והפיצו השמאלנים כתוב: אל תפנו מתנחלים. תירו להם בראש. מתנחל טוב זה מתנחל מת. זאת לא הסתה ואפילו הסתה לרצח?

מפני מגבלות הזמן לא אביא עוד ועוד דוגמאות השמורות אתי במקורן, עם התאריך, ויבוא יום ואפרסם ספר שחור על השמאל האדום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה יהיה יום שחור.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הסית לרצח רבין? אתם זועקים בגרונות ניחרים זה שנה. אגיד לכם את התשובה: סוכן השב"כ, הפרובוקטור אבישי רביב, הוא שהסית לרצח רבין. הוא התגרה ב"גאל עמיר" ואמר לו: נראה אותך עושה זאת. באותו זמן הוא היה מופעל על-ידי השב"כ וממומן על-ידי הסוכנות הזאת; כלומר – על חשבון התקציב הלאומי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לאן נעלם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

השב"כ נכשל בהפעלתו של רביב, מאחר שהוא לא גייס סוכנים אחרים מהחוג שלו כדי לאמת או להזים באמצעותם את המידע המפוקפק שרביב סיפק להם, והוא נכשל בכך שגייס פרובוקטור מפוקפק כל כך, פוחד ומסוכן.

השב"כ עודד את רביב להרחיב את ארגון המחותרת "אייל", ואת הצעד הזה אני דווקא מצדיק. אני מצדיק אותו, משום שטוב שיהיה לשב"כ מידע על כל מיני תימהונים ואנשים מוזרים שמסוגלים לעשות דברים רעים. לכן הבנתי והצדקתי את "תשדיר השירות" שנתנו לרביב בטלוויזיה, שבו הוא הציג את תהליך הגיוס, ההשבעה והפעילות של "אייל". אחרי תשדיר כזה באו, מן הסתם, "פרפרים" נוספים לארגון הזה.

אני דווקא נמנה עם חסידי השב"כ וחושב, שיש לו זכויות רבות במיגור הטרור, בסיכול פיגועים, באבטחת אישים ומוסדות. נתתי לזה ביטוי ככל יכולתי בתפקידים שונים שמילאתי, אבל במקרה של רביב טעה השב"כ טעות חמורה, והתוצאה מחרידה ועגומה: רצח ראש ממשלה בישראל.

לכן, כאשר שאלו בכנסת מי הסית, אמרתי: סוכן השב"כ רביב. לא רציתם לקבל זאת, וחזרתם לפזמון הידוע על רבין במדי אס-אס. ובכן, גם על הכרוז הנבזי הזה יש זכויות יוצרים לרביב ואנשיו. עמדתי בהפגנה בכיכר-ציון כאשר הופץ הכרוז הזדוני הזה, לא ראינו ולא יכולנו לראות מהמרפסת של הנואמים מה כתוב ומה מצויר בכרוז, אבל ראינו שיש מוקד של הפרעה המפיץ כרוזים. פניתי בו במקום למפקח הכללי של המשטרה ואמרתי לו, שיש לנו עניין בריסון ההפגנה ובשליטה בה, ואני מבקש ממנו להרחיק את המתסיסים. המפכ"ל השיב לי במלה אחת: השתגעת? מנהיגי מפלגות הימין לא ראו את הכרוז הזה ולא ידעו את תוכנו, אבל זה לא מפריע לכם לומר במשך שנה בכל הזדמנות כי נתניהו וחבריו ארגנו ונאמו בהפגנה שבה הוצג רבין במדי אס-אס. אינכם מתביישים להעליל עלילות.

הגדיל לעשות השר צחי הנגבי, שאמר בישיבת הכנסת ב-16 באוקטובר 1996, שאני אמרתי, כביכול, כי אבישי רביב רצח את רבין, זכרו לברכה – – –

אפי אושעיה (העבודה):

אתה אומר את זה גם עכשיו.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא נכון; אתה לא מבין מה שאמרתי, וראוי שתשב ותקרא זאת עוד הפעם.

ניסיתי להסביר לו, לשר צחי הנגבי, את טעותו, אבל הוא לא תיקן את שגיאתו כי יותר מהאמת חשוב לו מה חושבים עליו בספסלי השמאל. הוא פשוט התחנף אליהם על חשבון האמת ובהצטרפות לעלילה. לא נאה ולא יאה כך למי שטיפס על מגדלי ימית לפני פינויה, למי שהתגנב למיקרופונים בצעדת ירושלים כדי להשמיע את צעקתו הלאומית ולמי שנבחר על מצע לאומי. האם התיק המיניסטריאלי שזכה בו טשטש אותו עד כדי כך?

במגבלות הזמן שעמד לרשותי סיפרתי מי הסית בכלל ומי דחף את יגאל עמיר לבצע את זממו, מי הפעיל סוכן פרובוקטור בדרך שלומיאלית ומי הצטרף למקהלת השמאל. תודה, אדוני. אם תיתן לי זמן – אני אשיב על שתי שאלות ששאלו אותי פה.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מבקש לשאול שאלה, אדוני. מותר לי?

היו"ר ח' דיין:

בבקשה. אני אתן לאחד או לשניים.

אפי אושעיה (העבודה):

כאשר אתה אומר אבישי רביב וחבריו, אתה מתכוון לשב"כ? למי אתה מתכוון?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מתכוון לחבריו בארגון "אייל" ולשב"כ שלא ידע לפקח עליו. תדע לך, שיש חוק בהפעלת סוכנים, בתורת הפעלת השירותים החשאיים, שהיא תורה סבוכה, עם ניסיון מהרבה ארצות והניסיון המצטבר אצלנו. כשאתה מצליח לגייס סוכן כזה ולהפעיל אותו, אתה צריך לשמור מאוד מאוד שהחומר שהוא נותן לך לא יוליך אותך שולל. מה שקרה לשב"כ שלנו במקרה של רביב זו הולכת שלל מובהקת, מפני שכל מה שהוא סיפר להם – לא היתה להם בקרה עליו, כי הם לא גייסו סוכן שני, שלישי ורביעי שיאמתו או יכחישו את הסיפורים של רביב. הם נתנו לו להיות פרובוקטור מבצעי, מעבר לסוכן שמביא ידיעות – – –

אפי אושעיה (העבודה):

בידיעה?

רחבעם זאבי (מולדת):

לפי דעתי, בידיעה. מפני שאם אני בא לחברון אל היישוב היהודי ומסביר להם שזה לא לטובתם להיות מסוכסכים עם שכניהם הערבים, הם מספרים לי שבא לפה כל פעם פרא אדם שיש לו מכונית חדשה, טלפון, פלאפון וביפר, שלוש דירות, אחת בקריית-ארבע, אחת בירושלים ואחת בשפלה, והוא יורד לשוק והופך דוכנים של סוחרים ערבים. בשביל מה? ואחר כך הוא מנפץ להם את דודי השמש. בשביל מה? אני יודע בשביל מה. כדי שהם אחר כך ינקמו בתושבי בית-הדסה או שכונת אברהם אבינו ויהיה סכסוך בין שכנים. ואת זה השב"כ לא ידע, ואני ידעתי.

יום אחד התייצב אבישי רביב עם עוד 14 מחבריו ב"אייל" והם נרשמו לתנועה. הוא הגיע אלי לחתום על כרטיס החבר, כנקוט בתנועה שלי. ואמרתי: הם לא ייכנסו. אמרה לי רכזת הסניף: מה אתך, הם חבר'ה נפלאים והם שילמו מראש. אמרתי: לא יקום ולא יהיה, הם פרובוקטורים. מה שאני, בחושים שלי, הבחנתי, היה חייב ארגון חצי חשאי או חשאי כמו השב"כ להבחין – שהם גייסו מקור שמביא הרבה ידיעות, חלקן תוצרת עצמית שלו, חלקן מפוברקות, מנופחות, ועושה גם פעולות פרובוקטיביות, בלי שיהיה עליו פיקוח. בזה נכשל השב"כ.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, זאת תשובה מאוד ארוכה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני קיבלתי רשות מאנשים.

היו"ר נ' חזן:

כן, אבל היא ארוכה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני גומר את התשובה. ואם יום או יומיים לפני שעמיר הלך לבצע את זממו ולרצוח את יצחק רבין, זיכרונו לברכה, אומר לו סוכן השב"כ אבישי רביב: אל תדבר סתם, נראה אותך עושה את זה – ואין לנו אימות על זה, להם, לשב"כ – הם נכשלו, ובגדול. תודה, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. אמרו לי שהשר צחי הנגבי משיב על כל הסדרה יחד. אני מבינה שלא כן. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת יוסי ביילין שכנע אותי שההצעה שהוא עתיד להעלות עם הצעתו של חבר הכנסת מיכאל קליינר ראויה להגדרה שונה מן הנושא שהיה לפנינו, ולכן החלטתי לשנות את תשובתי.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, לא תצליח לריב אתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה הצלחת לריב אתי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גם אם תאשים אותי בהאשמות שווא. רק אל תשפוך עלי תה. אם ככה, נסכם בינינו שהכול בסדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה עושה עלילה שנייה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא, אני רק מבקש.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מועל במקצוע שאתה אמון עליו.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני ראיתי שחבר תנועתך, מר לדרמן, הוא זה שהואשם בשפיכת תה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא חבר הליכוד. לדרמן הוא חבר הליכוד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר מולדת.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר מרכז הליכוד. תתבייש לך, לא רק שבשבוע שעבר עשית לי עוול, אתה ממשיך בזה היום. ואני ארדוף אותך עד שתגיד אמת.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, אני ארשה לך הודעה אישית בתום הישיבה, אם רצונך לעשות זאת.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מוכן שתדוץ אותי, רק אל תשפוך עלי תה. חבר תנועתך, מר לדרמן, איננו חבר הליכוד, וודאי שאיננו חבר מרכז הליכוד. חבר הכנסת רובי ריבלין מכיר את כל שמות חברי מרכז הליכוד בעל-פה, הוא יכול לתת לך את כל השמות שמתחילים בלמ"ד, ולדרמן לא נמנה אתם.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואני מכיר את כל השמות של מולדת, והם רשומים גם אצל רשם המפלגות.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת אלון, משום שהיתה פה האשמה נגד סיעה, יש לכם, על-פי התקנון, האפשרות להגיש הודעה בתום הישיבה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לנו חבר כזה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

למה להתווכח. כיוון שרובי ריבלין ואני – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

במקום לעמוד על מה שקרה בשבוע שעבר, הוא ממשיך לספר סיפורים.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

כיוון שחבר הכנסת ריבלין הוא שממנה את חברי מרכז הליכוד בירושלים, הוא ודאי יוכל להגיד לך אם לדרמן, שגר בירושלים, הוא חבר מרכז הליכוד או לא. אבל תבדוק בתנועתך ותראה. דרך אגב, אני אינני מאשים אותך בזה שיש לך חבר מפלגה לא נורמלי. זה דבר שיכול להיות בכל מפלגה.

גברתי היושבת-ראש, היו פה שלושה נושאים. הדברים החמורים ביותר שנשמעו כאן היו באמת מחבר הכנסת זאבי. והם חמורים משלושה טעמים. ראשית, כיוון ששוב הוא חזר פה על האמירה, שבעיני היא אמירה מזעזעת בטמטומה, שיצחק רבין נרצח בגלל הפרובוקציות של אבישי רביב. מר זאבי ודאי יודע שחודשים ארוכים, עוד לפני אותה הפגנה מפורסמת שבה האשימו את אבישי רביב, כנראה בצדק, בכך שהוא הנחה נערים למסור את התמונה שהוכנה באיזה בית-דפוס ירושלמי לכתב הטלוויזיה ניצן חן; חודשים ארוכים לפני כן כבר היה עסוק יגאל עמיר בתכנון מעשה הרצח של יצחק

רבין. וחודשים לפני כן הוא כבר הופיע פיסית באירועים שמר רבין היה אמור להיות בהם, ובחלקם אפילו הופיע כדי לבצע את זממו. ומטעמים שהוא הסביר בעדויותיו השונות לא הסתייע בידו לבצע את הרצח. זו נקודה עובדתית ראשונה, שמן הראוי שלא להעלים אותה, ובדבריו העלמת אותה.

יגאל עמיר ביצע את מעשה הרצח לא משום שמישהו הסית אותו, אלא כי הוא שטוף אידיאולוגיה חומייניסטית, שעליה הוא שוחח ודיבר עם אנשים ונשים במשך חודשים בשכנוע פנימי עמוק, מתוך הזדהות טוטלית עם המעשה שהוא היה אמור לבצע ועם מחירו – עד כדי נכונות למות כמתאבד שיעי עבור המטרה שהוא הציב לפניו. לגמד את המעשה הזה ואת ההשלכות לדמוקרטיה, לחברה הישראלית – לכל מה שאתה, אני מאמין, מאמין בו – לתוך מין בקבוקון קטן שהשד בתוכו הוא אבישי רביב, זה דבר ששם ללעג ולקלס את האינטליגנציה של כל מי שמאזין לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק במשימה להגן על רביב והשב"כ.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מדבר אליך כאל אדם – – –

רן כהן (מרצ):

אתה מטהר את הרצח. אתה לא מבין?

רחבעם זאבי (מולדת):

זה רוצח וזה רמאי.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת כהן וזאבי.

רן כהן (מרצ):

יש פה אדם ששירת בשב"כ. אתה אומר שטויות על השב"כ. אני ישבתי בוועדה שבדקה את זה. אתה עושה פשע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז מה אם ישבת בוועדה? אתה לא מבין.

היו"ר נ' חזן:

אני חושבת שנסתפק בחילופי הדברים האלה.

רן כהן (מרצ):

אתה מוכן למכור את השב"כ בשביל להגן על יגאל עמיר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא יכול להשוות למה שאני עשיתי בשביל השב"כ. ישבת בוועדה, שמעת דיווחים – מה אתה מבין בהם?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת כהן, אנא.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת זאבי, מפני כבודך – והרי כולנו מעריכים את עברך ותרומתך, גם את כישוריך בתחום הביטחון וגם את השכלתך המרשימה בסוגיות רבות ומגוונות בחיי הארץ הזאת – אנחנו מדברים אל לך ומנסים להסביר לך את טעותך. אם אתה חושב שהדברים האלה נופלים על אוזניים ערלות, אז באמת חבל על הדיאלוג. אם אתה פתוח לשמוע, אני חושב שדברייך היו בגדר טעות, ואין ולא כלום בינם לבין רצף המובאות שהבאת. כל רצף המובאות שהבאת מעיד על אמירות נוראות מצד שמאל, וזאת עובדה. והעובדה שהדברים נתקבלו שם בשוויון נפש, גם היא מקוממת. ולא אחת הערתי, גם ליועץ המשפטי לממשלה וגם לאנשי תקשורת, על הדרך הנון-שלאנטית שבה התייחסו לאמירות בוטות מצד שמאל, החל באמירות של פרופסור לייבוביץ וכלה באמירות של רבים אחרים.

כל זה איננו מצדיק כהוא זה את אמירתך, אשר מנסה להוריד את אחריותו של רוצח למעשה הרצח שהוא ביצע.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי מוריד?

שר הבריאות צ' הנגבי:

זה הכול, עשית טעות, אמרת אמירה בלהט.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי מוריד, לעזאזל?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אתה מוריד. לפני דקות ספורות היית כאן על הדוכן הזה, הדברים מופיעים בפרוטוקול, ושוב חזרת על האמירה הזאת, שהאחריות לרצח רבין היא על – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ושוב לא שמעת ושוב לא הבנת.

אפי אושעיה (העבודה):

אבל אף אחד לא הבין פה. כולם לא מבינים שום דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אתה אחד מהם.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אשר לדברים האחרים שנמסרו כאן, אני בהחלט מזדהה עם הדברים המרגשים שנשא חבר הכנסת שאקי, בשם חבר הכנסת הנדל, ואינני מסכים עם הדברים שאמר כאן חבר הכנסת דראושה. אין כאן עניין של מי יותר "שטר", בנימין נתניהו או יאסר ערפאת. יש כאן עניין הכי בסיסי שיכול להיות והוא לטובת ערפאת, כמו שהוא לטובת נתניהו, כמו שהוא לטובתך, לטובתי ולטובת כל אחד מאתנו. אם יהיה בחברון, לאחר ביצוע הפריסה מחדש, אירוע שיגבה קורבנות אדם, והאירוע יכול להיות כנראה רק חד-צדדי, פגיעה בתושבים היהודים בחברון – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

או להיפך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

או להיפך, לא משנה. סביר יותר שתהיה דווקא פגיעה ביהודים. אבל יכולה להיות גם פגיעה הפוכה. הדבר הזה הוא כמוקש על דרכו של התהליך המדיני, והוא, מייד, יכניס את כולנו למערבולת של סגרים, של האשמות הדדיות ושל היתקעות התהליך. זה מה שרוצים דווקא אלה שאתם תמיד מגדירים כיריבי השלום: "הג'האד האסלאמי", ה"חמאס". בעבר כללתם גם את הממשלה שלנו, אז האופוזיציה, בין אלה שהם אויבי השלום. אז אנחנו אומרים לכם: לשיטתכם, אנחנו מעוניינים בהמשך התהליך המדיני, ואין סיכוי שהתהליך המדיני יתקיים ויחזיק מעמד אם תחזרנה, חס וחלילה, התופעות של הירי שראינו בשבועות האחרונים, אל החזה החשוף של חיילים ישראלים או של תושבים בחברון. אין סיכוי. מה ההתקשות הזאת? אם רוצים לאפשר נתיב בריחה לאנשי "הג'האד האסלאמי", שיתקשו. אם רוצים לאפשר פגיעה ישירה יותר במטרות בגן-החול של בית-הדסה מאיזה חירבה באבו-סנינא או מאיזה בית באזור הרובע היהודי, שיתקשו. אבל הרי לא רוצים זאת.

אני מתאר לעצמי, שערפאת מבין, בשכל הישר והמנוסה שלו, שכל אירוע כזה מכניס את התהליך לסיפור המפורסם של חודשי פברואר-מרס שנה זו, שכל העסק נתקע. מי שתקע אותו אז היו ארבעת הפיגועים, וראש הממשלה, שרצה יותר מכל אחד בבית הזה לקדם את התהליך המדיני עד כדי ריצת אמוק, עצר אותו למשך חודשים ולא זז כמלוא הנימה, כי הוא לא יכול היה להסתכל בעיניים של הציבור הישראלי כשדם נשפך ומנגינות האבל מתחילות להשתלט על גלי האתר. זה מה שרוצים?

אני אומר, לשיטתכם – אנחנו מעוניינים להגן על חיי היהודים יותר משאנחנו רוצים להגן על תהליך אוסלו. בזה אתה יכול להיות בטוח. אבל אתם אלה שמאמינים שכל עיכוב בתהליך מסכן אותו ומקעקע אותו.

לכן, אינני מבין את ההתקשות. זה לא "שטר", ערפאת מתנהג פה כשוטה. אני לא יודע, אני מקווה, לפי דיווחים שאני מקבל יש אופטימיות רבה משהיתה לפני כמה ימים, וייתכן שהוא כבר השכיל להבין שבעניין הזה אנחנו נתקש, לא על קוצו של יו"ד, כי בסך הכול צריכים להגיע להסכם, ובהסכם תמיד אתה לא יכול להכתיב לצד השני הכול בבחינת כזה ראה וקדש, אבל יש דברים שהם אלמנטריים. לכן בנושא הזה ההתקשות היא חד-משמעית, והיא מגובה בחוות דעת של כל גורמי הביטחון הרלוונטיים, שהם אלה שיצטרכו לתת את המענה.

לא אני ולא בנימין נתניהו ואפילו לא חבר הכנסת רחבעם זאבי נעמוד שם ביום שיגיע דיווח בקשר שחוליית טרור ביצעה, חס וחלילה, מה שהיא ביצעה ברובע היהודי בחברון, ומייד צריכים לנסות לאתר את המתנקשים. את זה יעשו חיילי צה"ל. מפקדי צה"ל הבהירו מה הדרך הנאותה לשמר במידה המקסימלית את הביטחון. אין ביטחון טוטלי כשצד אחד מעוניין להפר את ההסכם. זה לא יעזור. אבל הבסיס להסכם, מבחינתנו, הוא שבאמת יש נכונות אצל הצד הפלשתיני למנוע פיגועים, אבל את האחריות איננו מוכנים ואיננו יכולים להטיל רק על כתפיהם, כי אנחנו למדנו מלקחי טעויותיה של הממשלה הקודמת, ואנחנו מעוניינים שבנושא חברון, על רגישותו ומורכבותו המיוחדת, האחריות המהותית לביטחון התושבים ולהרתעה מקדמית ולביצוע מרדף חם לאחר מכן, תהיה מונחת על כתפיהם של חיילי צה"ל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנשי הצבא שדבקים בהסכם אוסלו ב', הם עדיין דבקים בעמדתם שאפשר – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

בסדר. לא לחינם לא רצתה הממשלה לאמץ רטוריקה מיליטנטית, לתבוע לשנות את ההסכם, לבטל אותו ולהפר אותו. אנחנו מוכנים לאמץ כל ביטוי ובלבד שהתוצאה הסופית של ההתאמות תהיה כזאת, שנוכל, בראש מורם, להישיר מבט לעיניהם של תושבי חברון ותושבי קריית-ארבע. מדובר פה באלפים רבים של אנשים שחיים באזור, וזאת ארצנו כמו שהיא ארצם, כמו שהיא ארצם של ערביי חברון. אנחנו רוצים לחיות מתוך הבנה הדדית זה עם זה.

לכן, העניין אמור, כך אני מקווה, להסתיים בקרוב, והוא לא יכול להסתיים אם תהיה התעקשות כזו שתמנע הגעה להסכם בנושא הביטחון.

אני מוכן, גברתי היושבת-ראש, שהנושא הזה יידון באחת מוועדות הכנסת, כפי שהמציעים 'יבחרו. אני מודה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת גדעון עזרא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

בנימין אלון (מולדת):

יש לי הצעה אחרת להצעה של חבר הכנסת דראושה.

הי"ר נ' חזן:

אני פשוט לא קיבלתי. אדאג שתקבלו. זה לא הובא לידיעתי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להגיב על הדברים שגנדי אמר, ואני מוכרח להתבטא הפעם בכמה מלים חריפות.

גנדי, אתה היית בצה"ל, אני חושב, עד אמצע שנות ה-70, אולי אני מגזים, אפילו פחות מזה, ואתה רואה את עצמך בקיא במה שנעשה בצבא-הגנה לישראל נכון להיום. אני הייתי בשב"כ עד 1 בפברואר 1995. אתה מגן על צה"ל, ובצדק, בכל הזדמנות שאני שומע אותך. והנה יש לך יעד ביטחוני להשתלח בו, ואני לא יודע מנין יש לך האינפורמציה הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

מהחברים שלך בשירות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אתה פרלמנטר גדול ודמוקרט אמיתי, ואני מאוד מעריך הרבה תכונות אצלך, אבל אתה מדבר על עניין שאתה לא מבין בו שום דבר. אני אומר לך את הדברים האלה באחריות. אני אומר לך ששירות הביטחון הכללי עבד ועובד ותמיד יעבוד על-פי החוק במדינת ישראל. פרובוקציות מהסוג שאתה מדבר עליו – מעולם השב"כ אפילו לא ביקש אישור לדברים מהסוג שאתה מדבר עליו.

לא הייתי מדבר במלים כל כך חריפות, אם המלים שאתה אומר לא היו מושמעות על-ידי גורמים נוספים במדינה הזאת, שמאמינים בכך. ואני רוצה להגיד לך דבר אחד: אם אבישי רביב היה יודע דבר מה על יגאל עמיר, אבישי רביב היה היום בבית-הסוהר. אם השב"כ היה יודע דבר מה על יגאל עמיר, שהיה מספיק על מנת להכניס אותו לכלא, תאמין לי שהוא היה נמצא בכלא. נכון, היתה פה שורה של דברים לא תקינים, אבל כל פיגוע שיוצא מן הכוח אל הפועל, גם כשהוא נעשה על-ידי ערבים, הוא תוצאה שהשב"כ לא שיער אותה.

במקום לבוא ולחזק את הארגון הזה, במקום לבוא היום ולקרב את כולנו זה לזה בימים טרופים אלה, כשחברון מול העיניים וההתארגנות בחברון צריכה להיות בדרך הטובה ביותר, בחוסר אחריות אתה קם ואומר דברים שאין להם שחר. תודה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה.

בנימין אלון (מולדת):

רק הערה אחת לחבר הכנסת עזרא. בדוח הגלוי של ועדת-שמגר כתוב, שבדוח החסי תהיה הדרכה, איך להיזהר שמודיעים לא יהפכו פרובוקטורים. והשב"כ, עם כל הכבוד, היה בוועדת חקירה והיו בעיות.

היו"ר נ' חזן:

ואם כן, יש לך 30 שניות.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי, אני יודע שאת סופרת את השניות כשאני מדבר.

היו"ר נ' חזן:

לא, כשכולם מדברים.

בנימין אלון (מולדת):

טוב, בסדר, גברתי.

לגבי חברון, פורסמו היום דברים נוראיים על אפשרות של נשק שכבר נמצא. יש שם יהודים שנמצאים בסכנה. ציפיתי שהממשלה הזאת תהיה, כמו שהיא אמרה שהיא תהיה, מין צ'רצ'יל כזה שבא אחרי צ'מברליין, שאומר: אתם הבטחתם שלום שווא, אנחנו נדאג לביטחון. הפחד הוא שיש התעלמות. אנחנו עוסקים פה בדברים אחרים ורחוקים.

כבוד השר, אני אומר דברים קשים, אבל, חס ושלום, אם אתם לא מסוגלים לפתוח את ההסכם, גרשו את יהודי חברון. אני אומר דברים נוראיים. אבל אם אתם עדיין מאמינים שחברון היא העיר העברית העתיקה ואחותה הבכירה של ירושלים, אתם חייבים לפתוח את ההסכם הזה באומץ, לומר את הדברים לעם ולעשות את זה. תודה.

הי"ר ב' חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לא הייתי מתווכח עם פרופסור שאקי – ואגב, אני מכבד אותו מאוד בתור מלומד – אילו הוא היה מדבר פה בעובדות. למרבה הצער, בהרבה עניינים הוא לא מכיר את הדברים כהווייתם.

מר שאקי, בחברון יושבים 400 יהודים בלבד. זה לפי המספר האופטימלי ביותר. סביבם יש 400,000 תושבים. אני עצמי הייתי אתמול בחברון. ראיתי איך המתנחלים מתנכלים לסתם אדם שעובר ברחוב, לי, לכל האחרים ולכל האורחים שהיו שם. ראיתי שהצבא מגן עליהם בחירוף נפש. ראיתי איך הוא רץ מולנו עם רובים שלופים כדי למנוע מעבר ברחוב. אתה מתפלא שהם אומרים שבגלל סוכות שמו אותם בעוצר? הרי מה כל הבעיה שם בחברון? אילו היתה הבעיה שהאנשים האלה רוצים לחיות בשלום עם שכניהם, בשכנות טובה – ניחא. וחיים בארץ הזאת יהודים וערבים יחד, בכל מיני מקומות, בהרבה מקומות, בכל המקומות כמעט. איפה אין שיתוף ודו-קיום? למה דווקא בחברון הבעיה מזדקרת? מפני שיש בחברון מסיתים כאלה ויש בחברון תושבים כאלה, שיהודים אמרו עליהם שלא ניתן לחיות אתם.

במקום לבוא ולדבר פה חצאי אמת, אני מציע לך ולכל החברים שחסים על חברון ועל יהודי חברון, להשיא להם עצה: לחזור לשפיות, לנסות לחיות בשלום עם שכניהם; וזה יכול להביא לא רק לפתרון הבעיה של חברון, אלא לפתרון כל הבעיות של האזור. תודה רבה.

הי"ר ב' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, השר הציע להעביר את הנושא לוועדה. אתה מסכים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מסכים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שאקי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. אם כן, אנחנו עוברים להצבעה על העברת ההצעות לסדר-היום של שלושת חברי הכנסת לוועדה. לאיזו ועדה?

רחבעם זאבי (מולדת):

לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר נ' חזן:

מדובר בוועדת החוץ והביטחון לגבי שלושת הנושאים.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברי הכנסת ע' דראושה, א"ח שאקי

ור' זאבי לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, ברוב של 14 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים – ההצעות של חברי הכנסת דראושה, שאקי וזאבי מועברות לדין בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הצעה לסדר-היום חשיבות המשא-ומתן על הסדר הקבע עם הרשות הפלשתינית

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 502 של חבר הכנסת יוסי ביילין, בנושא: חשיבות המשא-ומתן על הסדר הקבע עם הרשות הפלשתינית.

אני מבינה שהשר ישיב עכשיו על שלוש הצעות. בנפרד או יחד?

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא, יחד.

היו"ר נ' חזן:

תודה.

יוסף ביילין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לצאת מההנחה, שבתוך זמן קצר מאוד, בתוך ימים מעטים, יהיה סיכום לגבי הפריסה מחדש בחברון – כשהמחויבות של הממשלה באשר למימוש הסדר הביניים היא מחויבות אמיתית – ושמייד לאחר הפריסה מחדש בחברון תמומש הפריסה מחדש הנוספת, שצריכה היתה להתבצע ב-7 בספטמבר ולא התבצעה, ושהיא החלטה חד-צדדית של ישראל, שאינה קשורה כלל במשא-ומתן, וכן שבמקביל יימשך המשא-ומתן על הסדר הקבע שנפתח במאי 1996 ושצריך להסתיים עד 4 במאי 1999.

נושא הסדר הקבע הוא אחד הנושאים החשובים ביותר שעל סדר-יומנו, משום שהוא כולל בתוכו את הבעיות הרגישות ביותר בסכסוך הישראלי-פלשתיני, והייתי אומר: בסכסוך הערבי בכלל. יש חשש, חוצה מפלגות, שהרגע הזה, שהוא רגע האמת – רגע הסדר הקבע – עלול להתגלות כרגע קשה מאוד של פיצוץ המשא-ומתן. כלומר, כאשר ידברו באמת על העמדות השונות יתגלה פער גדול מדי, שאי-אפשר לגשר עליו. שהרי הפלשתינים מדברים על מדינה פלשתינית, עם צבא, בגבולות 1949 – או מה שנקרא "הקו הירוק" – שבירתה תהיה ירושלים, והמתונים שבהם יאמרו: ירושלים המזרחית; על כך שפליטי 1948 יוכלו לבחור בין חזרה לישראל לבין פיצויים, כלומר, אותה החלטה מפורסמת, החלטה מס' 194 של האו"ם; ועל עקירת כל ההתנחלויות. ישראל מצדה אומרת, שלא תקום מדינה פלשתינית, אלא ישות, מעין אוטונומיה, אולי אוטונומיה פלוס; שפליטים לא ישובו לישראל ולא תהיה להם זכות לשוב גם לשטחים; שירושלים היא בירתנו, והיא תישאר מאוחדת וריבונית, גם אם שום מדינה בעולם לא מכירה בכך; ושלא תיעקר שום התנחלות.

השאלה היא, אם הקווים הללו, שמצטיירים כעמדות הפתיחה של שני הצדדים, הם באמת הקווים האמיתיים של שני הצדדים, או שהקווים הללו הם גם הקווים האדומים של הצדדים.

אני אעז ואומר, שיש קווים אדומים שהם שונים מן הקווים הללו. מצד אחד, לגבי הפלשתינים, הקו האדום הפלשתיני – כפי שאני רואה אותו – הוא מדינה פלשתינית שבירתה "אל-קודס", שגבולותיה אינם בהכרח גבולות 1949 או לפני 1967; שפליטי 1948 יוכלו לשוב אליה; שהתנחלויות, גם אם יישארו בשטח הפלשתיני, יימצאו בריבונות פלשתינית.

מבחינת ישראל הקו האדום הוא סידורי ביטחון שיבטיחו, בין השאר, כי הירדן יהיה גבול הביטחון שלנו; אי-חלוקת ירושלים והשאריתה שלמה בריבונותנו; אי-חזרת פליטים לישראל, ויצירת מצב שבו רוב המתנחלים יחיו בריבונות ישראלית.

אם אכן אלה הקווים האדומים האמיתיים של שני הצדדים, אני חושב שניתן לגשר על הפער ביניהם ולא ליצור דווקא פשרה בין שתי העמדות הללו. אני חושב, שניתן להגיע למצב שבו תקום מדינה פלשתינית מפורזת, שתימצא בקונפדרציה עם ירדן, בתנאי שירדן תרצה בכך; שניתן יהיה להגיע למצב שבו בירתה תהיה בשטח "אל-קודס", מחוץ לירושלים הריבונית, ובפעם הראשונה תוכר ירושלים כבירת ישראל, גם על-ידי הפלשתינים ובעקבותיהם על-ידי העולם כולו; שישראל תוכל לספח שטחים שקיימים בהם גושי התיישבות גדולים, כך שרוב המתנחלים יחיו בפעם הראשונה תחת ריבונות ישראלית ולא יצטרכו אישור לכל הקמה של יחידת דיור נוספת, ובתמורה תורחב רצועת-עזה; שלא ייעקרו התנחלויות, ואלה שיישארו בריבונות המדינה הפלשתינית יזכו לסידורי ביטחון מיוחדים; שצבא ישראלי ישב על הירדן לצד סידורי ביטחון נוספים.

אנחנו מתקרבים לרגע האמת. אני לא מאמין שניתן יהיה לברוח ממנו. יכול להיות שהוא לא יהיה נוח לא לפלשתינים ולא לנו, כי כאשר מגיעים לרגע האמת, אתה צריך לחשוף גם את הדברים שעליהם אתה מוכן לוותר. לא אחת, ברגע כזה, אתה חייב להיפרד מחלק מהנוסחאות שליוו אותך שנים רבות,

גם אותן נוסחאות שלך היה ברור שלא יהיה אפשר לממש אותן אם מגיעים להסכם. אני חושב שהגשר המוצע הזה יוכל להיות מכנה משותף למרכז המפה הישראלית ולמרכז המפה הפלשתינית.

אני מניח שבשני המחנות יהיו גורמים לא מעטים שיאמרו: עם זה אי-אפשר לחיות. אבל בשני המחנות הרוב הגדול, שלעיתים הוא דומם ולעיתים לא, יאמר, שעם דבר כזה ניתן לחיות ושזהו אולי ההסדר היחיד הריאלי באמת כדי לשים קץ לסכסוך הארוך ביותר בעולם מאז מלחמת העולם השנייה. ככל שנגיע להסדר כזה מוקדם יותר, כך יוסרו סימני השאלה, ואני מאמין שגם תיחסך אלימות מיותרת. כל עוד הסדר הקבע איננו בר-מימוש, איננו קרוב, יש תחושה אצל הקיצונים האלימים בשני המחנות, שניתן להשפיע ולגרום לכך שהוא יתממש בצורה אחרת או לא יתממש כלל.

מימושו של ההסכם הוא שימת קץ לסימני שאלה שקיימים גם במחנה הישראלי וגם במחנה הפלשתיני, ואני חושב שהאמירה הזאת, שאין שמחה כהתרת הספקות, היא בעלת חשיבות גדולה מאוד. כשאנשים יודעים איפה הם עומדים, תחושתם שונה לחלוטין מתחושתם במצב שבו שורה עליהם ארעיות.

אני שמעתי את הדברים שאמר ראש הממשלה לגבי חשיבותו של הסדר הקבע ולגבי חשיבותה של הסכמה לאומית רחבה ככל האפשר באשר להסכם הקבע הזה. אני מוכרח לומר, שהדברים האלה עודדו אותי, בתנאי – וכך אני מקווה – שאין זה תירוץ כדי שלא לממש את הסדר הביניים. אם כך, אני מאמין שיש מקום שהבית הזה יקיים דיון אמיתי, לא מתריס אלא מעמיק, בשאלה החשובה ביותר שעל סדר-יומה של החברה הישראלית היום ואולי ב-50 השנים האחרונות. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת יוסי ביילין.

הצעה לסדר-היום עצירת נסיגות הביניים ופתיחת משא-ומתן להסדרי קבע עם סוריה

והערבים הארץ-ישראלים

הי"ר נ' חזן:

אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל קליינר להעלות את הצעתו, הצעה לסדר-היום מס' 587, בנושא: עצירת נסיגות הביניים ופתיחת משא-ומתן להסדרי קבע עם סוריה והערבים הארץ-ישראלים. אדוני, בבקשה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כמי שמסכים בעיקרון עם הצעתו של חבר הכנסת יוסי ביילין ומציע הצעה באותה רוח, אני קצת מצטער על כך, שחבר הכנסת ביילין דיבר לא רק על העיקרון אלא גם על התוכן, כי יש סעיף אחד, לפחות, בקווים האדומים הריאליים החדשים שיוסי ביילין הציע, שאם יתקבל, מדינת ישראל לא תתקיים יותר מ-10-15 שנה – ואני מתכוון לזכות השיבה לשכם, לחברון, ליריחו. אם זה יהיה – אנחנו לא נהיה. אבל היות שאני מבין שזו אילוסטרציה, ובעניין הזה אנחנו חלוקים, בעיקרון אני יותר ממסכים.

אני חושב, שמכל סיעות הבית הזה עולות יותר ויותר קריאות להפסיק את ההתקדמות במסלול הסדרי הביניים עם הפלשתינים, ומייד לאחר הפריסה עם חברון לעבור לדיון על הסדרי הקבע. יהיו מי שיטענו שזה ניסיון לעכב את התהליך, ניסיון להרוויח זמן, אבל אני חושב שאנחנו צריכים דיון אמיתי, רציני, מעמיק בקריאות הללו, בייחוד על רקע ההפרות הבוטות של הסכמי אוסלו מצד הפלשתינים.

אני גם מאמין, שמי שמעלה את ההצעה הזו, בין שהוא מהימין ובין שהוא מהשמאל, דואג דאגה אמיתית לעתיד השלום, לחוסנו, ומנסה להבטיח שיהיה מדובר בשלום בר-קיימא, שיעמוד במבחן הזמן. השכם והערב, גברתי היושבת-ראש, אנו מגלים את הסכנות שבהתקדמות להסדר ביניים, בלי לדעת כיצד תיראה תמונת השלום בסוף התהליך. האלימות המתפרצת עם פתיחת מנהרת הכותל, הגילוי בדבר מאגרי נשק שמוברחים לחברון לצרכים מלחמתיים, הייתי אומר אפילו לנוכח מירון החימוש הפלשתיני – ישראל מנהלת משא-ומתן ללא מטרות מוגדרות, בלי להבהיר לצד השני את הקווים האדומים, הקווים שלא נחצה. זה משא-ומתן ללא תנאים מוקדמים, שהופך לאט-לאט למשא-ומתן ללא גבולות מוגדרים.

עם השלמת הסדרי הביניים יש סכנה שנמצא את עצמנו עומדים ובידינו שורה של קווים אדומים שברורים רק לנו ושורה של תביעות פלשתיניות שלא נוכל לממש כדי לא לחרוג מהקווים האדומים. ואני מתכוון לשלוש סוגיות מרכזיות – חבר הכנסת ביילין נגע בהן לפני – מעמדה של ירושלים השלמה והמאוחדת כבירת ישראל; מעמדה של הרשות הפלשתינית כרשות שאיננה מדינה – אוטונומיה מינהלית אזרחית רחבה, אבל לא מדינה שלישית בארץ-ישראל, לא מדינה שנייה בארץ-ישראל המערבית; וכמובן – הוויתור הפלשתיני על זכות השיבה לארץ-ישראל המערבית.

המצב היום הוא, שאנו מתפרקים מנכסינו בשיטת הסלאמי, ואנו עלולים למצוא את עצמנו בסופו של תהליך במצב של אינתיפאדה מתחדשת בעת המשא-ומתן על הסדר הקבע, כאשר הפלשתינים מחזקים במשטרה פלשתינית חזקה מדי ובשליטה בשטחים שישראל אמורה להעביר לידיהם.

כבר עכשיו ניתן לראות דוגמאות למה שמצפה לנו אם נמשיך להתקדם להסדר ביניים ונידרש מאוחר יותר, בהסדרי הקבע, לווייתורים נוספים. הפלשתינים נערכים לקרב, קרב גדול. הם מברחים נשק לעוד ועוד אזורים שאמורים לעבור לשליטתם, הם נערכים למאבק בכל החזיתות. ברמה המדינית, ובניצול מערכת החוק הדמוקרטית של מדינת ישראל, הם מפעילים גם במגרש הביתי שלנו, ממש בבית הזה, שורה של אנשי ציבור נכבדים שמייצגים אותם במקום לייצג את האינטרסים של ערביי ישראל שבחרו בהם.

שלום שמחון (העבודה):

צריך להתחיל לפחד.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הם נהנים משירותיה של אופוזיציה לוחמת, לא תמיד אחראית, והם הצליחו לארגן חזית מאוחדת של מדינות ערב שלא יעמדו מנגד, שלא יסתפקו באיום דיפלומטי של הורדת דרג ביחסים הדיפלומטיים, אלא יאיימו במלחמה כוללת אם ישראל לא תיכנע לתכתיביהם. ומעל הכול, הם יפתחו במאבק מזוין שכפי שניתן ללמוד מההיסטוריה הלא-רחוקה גם עלול לחצות ולפלג אותנו. עם רמת לחץ כזו מבפנים ומבחוץ מתכוונים הפלשתינים להגיע להישגים מדיניים שימוטטו את הקווים האדומים שלנו.

התהליך שאני מצייר פה הוא לא תהליך דמיוני שנועד להלך אימים על העם היהודי, אלא תהליך שעלול לקרום עור וגידים ולהצית את המזרח התיכון החדש של פרס למדורת ענק שבסופה שיממון והרס.

לכן אני מציע לא לקנות חתול בשק, לא להתקדם בתוך תהליך שהוא מבוך ובסופו דרך ללא מוצא. כל ויתור שנעשה היום צריך להיות תשלום על חשבון הסדר הקבע, ולא תשלום על חשבון הסדר ביניים. אין לנו מספיק נכסים לאומיים כדי לשלם פעמיים, והאלטרנטיבה עלולה להיות תשלום בדם ובחיי אדם.

כל מי שחיי אדם יקרים לו – ואני בטוח שהם יקרים לכולם – כל מי שהשלום יקר ללבו, כל מי שלא עוסק בניגוח לשם ניגוח אלא רוצה באמת ובתמים להגשים את חלום השלום, צריך לעצור ולחשוב אם התקדמות בהסדרי הביניים מקיימת את שאיפותיו או שהיא תוביל, חלילה, לתוצאה הפוכה.

אני קורא לכל חברי הבית הזה להצטרף ליוזמתם של חברי כנסת מכל חלקי הבית, ואני בתוכם, הפונים לראש הממשלה ומבקשים משא-ומתן על הסדרי הקבע עכשיו. אני קורא לכל מי שרוצה שנמשיך להתקיים פה בביטחון מסוים ולכל מי שאצה לו הדרך להתקדם בתהליך לא נכון, לא נכון ולכן גם לא צודק – לעצור, לעשות חושבים, ליטול קורה מבין עיניו ולעשות את מה שמחייבים טובת העם והשלום.

כאשר מדובר בהסכם קבע, גברתי היושבת-ראש, מובן מאליו שאני מדבר במקביל וגם יחד וכחלק בלתי נפרד גם על הסכמי שלום עם כל מדינות ערב. הסכמי שלום עם כל מדינות ערב הם נדבך שבלעדיו אין שלום. שלום אמיתי הוא שלום עם כל הגורמים המשפיעים, עם כל הגורמים המאיימים, ובראש ובראשונה – עם סוריה. אין שלום בישראל בלי הסכם עם סוריה. אין ויתור על עמדות לפני הסדר כולל עם מדינות ערב, ובראשן סוריה.

אני רוצה להזכיר היום, בלי קשר לדברי עד כה ובלי קשר לנושא הזה, שאסור להתקדם אף צעד, לרבות חברון, בלי לפרק את מאגר תחמושת הנשק שמאיים על יהודי חברון, שעליו נודע היום, אם אומנם הוא קיים. אני חושב שצריך לעמוד על שינוי האמנה הפלשתינית, וכל חבר כנסת שידבר על הנושא הזה צריך לחזור ולומר: האמנה הפלשתינית לא שונתה. לפני הבחירות בישראל הובטח שתוקם ועדה, אנחנו מחכים לוועדה הזאת, ונדמה שהנושא נשכח וצריך לחזור ולהזכיר אותו.

אין הסדר, וכמובן אין שלום בלי שינוי חד-משמעי בלתי ניתן לטשטוש או להטלת ספק של האמנה הפלשתינית. אין להתקדם להסדר כולל כל עוד יש הפרות. אין לסגת גם מחברון כל עוד לא אוספים את כל הרובים והרימונים ושאר כלי הנשק הבלתי-חוקיים מכל מקום ביהודה, בשומרון ובעזה, ובעיקר בחברון. ואין לעזוב, ולו עמדה אחת, ובוודאי לא לפנות את עיר האבות המקודשת לנו, אחותה הבכירה של ירושלים, חברון, עד שהצד השני יקיים כל תג ותג בהסכם שהממשלה הזו לא רצתה בו, לא האמינה בו, קיבלה את האמירה של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, שהוא כמו גבינה שווייצרית, שיש בה חורים יותר מאשר גבינה. אבל בתוקף החוק והנהג במדינה דמוקרטית, כמו שנאמר כאן, היא מחויבת להסכמים האלה, אך בוודאי לא מתוך אמונה סוחפת, כפי שהיתה לממשלה הקודמת. אבל, היא תקיים אותו על כל תו ותג שלו, אם גם הצד השני יקיים את ההסכם על כל תו ותג שלו.

אני רוצה להביע תקווה לטובת האזור, לטובת כולנו ולטובת העולם, שנגיע במשא-ומתן להסכם קבע; כל צד ינסה להבין את הצד השני, את המטרות, את המאויים ואת העיקרים, ונפתור את הבעיה כולה, ולא נטליא טלאי על גבי טלאי, שיכול לפוצץ לנו את כל התהליך. תודה רבה, גברתי.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת מיכאל קליינר.

הצעה לסדר-היום

הצהרתו של אסד

הי"ר נ' חזן:

אני מזמינה את חבר הכנסת רן כהן להעלות את הצעתו, מס' 581, בנושא: הצהרתו של אסד. אגב, היתה פה הסכמה בעניין פרוצדורה, אבל בהחלט לא בעניין מהות.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברות וחברי הכנסת, אני מוכרח לומר, שאני מוצא את עצמי במצב כמעט מוזר, כאשר בפעם הראשונה אני יכול לומר, שבמחלוקת שבין ימין לשמאל בנושאים שחוצים את הארץ הזאת וקורעים אותה לגזרים לעתים, אני יכול רק לומר שהשר צחי הנגבי, בתגובתו על הדברים של חבר הכנסת זאבי, אמר כאן דברים שהזדהיתי אתם הזדהות מוחלטת. הייתי אומר, שאני נפעם מאוד מהעומק, מהרצינות ומההגינות בדברים שהוא אמר.

אני עצמי עומד כאן מזועזע והמום עד כדי צמרמורת. לעתים רחוקות מאוד קורה בחיים הפוליטיים שאדם, שהוא כבר לא כל כך טרי בפוליטיקה, גופו יזדעזע ממש לנוכח הדברים הנאלחים, דברי הזהומה והבלע שאמר כאן חבר הכנסת זאבי. קם אדם, שאני זוכר אותו מתרפס מעל הדוכן הזה

ומהכיסא בכל פעם שיצחק רבין, זכרו לברכה, דיבר כאן, ופנה אליו "מפקדי", ושבוע אחרי שבוע הוא מופיע בעמדה של מטהר רצח. הוא ממש מטהר רצח, ואין לזה שום הגדרה אחרת.

האמינו לי, רבותי חברי הכנסת, שבשנים האחרונות נפל בחלקי להיות קרוב לפעולה של שירות הביטחון הכללי, ואני מאשר כל מלה ומזדהה לחלוטין עם הדברים שאמר כאן חבר הכנסת גדעון עזרא. עד לאיזה עיוות יכול אדם פוליטי להגיע, וכדי לעקור את הכתם ממצחו הוא יהיה מוכן לרצוח ארגון ששומר יום-יום על החיים של כולנו.

אני לא עושה זאת לעולם, אבל היום אספר זאת. בגין סיבה מסוימת התקשרתי היום למטה של השירות הזה, ואני אומר לכם שאנשים פשוט לא מבינים שמדובר למעשה בכוורת של עשייה ודאגה בכל דקה ודקה, כדי שהארץ הזאת לא תתפוצץ. גם היום כך, ואני קורא מכאן לאזרחי ישראל הרואים אותי להקפיד ולהיזהר. יש סכנה. ועומד כאן מי שהיה אלוף בצה"ל, והיום, יום השנה לרצח רבין, הוא מוכן לשחוט את הארגון הזה רק כדי שהוא יצא נקי.

נו, מכאן לדברי הבלע שלו על השמאל, והציטוטים שלו. הוא בכלל שכח את רוצחו של אמיל גרינצווייג. לא היה רצח כזה. היה איזה ציטוט שהוא מצא אצל מישהו. לא היה מי שפגע בשריד ובאלוני וניסה להסיט אותם מהכביש, להתנפל על ביתם ולהתנכל להם, וגם לא היה מי שפתח לי את הראש ברחוב שמואל הנביא. ולא היה מי שרצח את רבין, ולא היה מי שפגע אתמול ביעל דיין ובנעמי חזן ובחברותיהן. כל האלימות באה מהשמאל. אלה דברי היושר של מי שמייצג כאן משהו.

גברתי היושבת-ראש, אני מצטער, לא התכוונתי להאריך כל כך בדברים הללו, אבל הם פשוט מעוררים חלחלה, ואי-אפשר שלא להגיב עליהם.

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שחשוב ביותר להשלים את ההסדר בחברון ולפתוח את הדרך להשלמת התהליך עם הרשות הפלשתינית. אני לא מסכים עם חבר הכנסת יוסי ביילין, בוודאי לא עם חבר הכנסת מיכאל קליינר, בוודאי בגלל התיקון ולא בגלל שום דבר אישי. אני מתכוון לתיקון שתיקנת את חבר הכנסת ביילין, שגם עם הצעתו אני לא לגמרי מסכים.

אני רוצה לספר לך סיפור שאולי אינך יודע אותו. אחרי שהסתיימו הבחירות ניסו אנשים בעלי רצון טוב בשמאל להיתלות בתקווה שאולי השלום לא נגוז, ואמרו: בנימין נתניהו הוא אדם רציונלי, הוא ירצה להיות ראש הממשלה של כולם והוא ירצה להיבחר עוד הפעם, וגם הוא לא ירצה בקורבנות, אז הוא בוודאי יעשה למען השלום. ומאחר שכבר יש לו דוגמה היסטורית נהדרת – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יוצא מתוך ההנחה, שיום אחרי הבחירות הוא יבגוד במאוויים של אלה שבחרו בו, יעשה תפנית של 180 מעלות – – –

רן כהן (מרצ):

עזוב, עזוב. למה לך? מייד תראה שאני לא בכיוון הזה כלל. אני בכיוון טוב בהרבה ממה שאתה מדמיון.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מיכאל קליינר, אנחנו בדיון ענייני מעניין.

רן כהן (מרצ):

יאמרו: מאחר שלבנימין נתניהו אין דרך אמיתית לחלק את הארץ הזאת, משום שזאת ארץ-ישראל, ומאחר שיש לו העומס האדיר של המתנחלים שגרים שם ושל קבוצות בעלות עמדות בנושא של ארץ-ישראל השלמה שתמכו בו ולא ייתנו לו לחלק, כי אז הוא ימצא את דרכו של ראש הממשלה מנחם בגין, זכרו לברכה. ומנחם בגין עשה שלום בחזית האחרת, בחזית הסורית, שאיננה ארץ-ישראל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא. הוא עשה במצרים, ונתניהו היה אולי עושה בסורית, אבל יש הבדל – – –

רן כהן (מרצ):

הנה קלעת בול. אמרו כי מאחר שבנימין נתניהו יהיה חסום אותה חסימה שמנחם בגין היה חסום בה לעשות שלום עם הפלשתינים על-ידי חלוקה והקמת מדינה פלשתינית וכו' וכו', כי אז הוא יעשה בסוריה את מה שעשה מנחם בגין במצרים. משום ששם המחויבות ההיסטורית וההתיישבות וסוג ההתיישבות והכול – הרבה יותר פשוטים לו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, אבל אין שם סאדאת. זו הבעיה, יש אסד.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מיכאל קליינר.

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, אני רוצה לומר לך, אני מאוד מודאג מכך, שאם לא תהיה התקדמות מהירה מאוד בחברון, ואם לא יתחיל מייד משא-ומתן לגבי השלב השלישי ושלב הסדר הקבע, לא תהיה שום אפשרות לחדש גם את המשא-ומתן עם סוריה. ואם לא תהיה פתיחה של המשא-ומתן עם סוריה וחזרה למקום שבו המשא-ומתן נפסק, אנחנו יכולים למצוא את עצמנו במוקדם או במאוחר בסכנת איום מלחמה. אדוני השר, אני לא מוכן לעשות ולהגיע למשא-ומתן לשלום מפני שאסד מאיים או מישוהו מאיים. אבל אני אדם רציונלי, ואני לא יכול לומר, שכאשר יש התפתחות מסוימת שיכולה להוביל למלחמה, ויכולה להביא לעימות ולקורבנות – אני מייד מסיים – אני לא צריך להחריד את עצמי ולהדאיג את עצמי.

אני שומע, אם לומר את האמת, גם אותות ממשיים ביותר מהכיוון הסורי, במישור היותר גלוי והפחות גלוי, בדבר הרצון לחזור ולחדש את המשא-ומתן לשלום. אני מוכרח לומר, שבפעם הראשונה אני מתחיל גם לשמוע מנגינות צורמות, שגם הדברים, אם לא תהיה התפתחות, יכולים להוביל לעימותים. שאנחנו לא רוצים בהם, ואין לנו שום אינטרס שהם יהיו.

תרשה לי לומר לך דבר אחד: אני מאמין, ואין לי זמן לפרט את הדברים, באמונה שלמה, שמדינת ישראל יכולה להגיע למשא-ומתן שבו היא תשיג הסדרי ביטחון עם סוריה בנושא הקטנת הצבאות, בנושא הפיקוח על הטיילים, בנושא התרעה ומנגנוני התרעה, ובשאר הנושאים הביטחוניים, בוודאי ובוודאי לגבי הנושאים הכלכליים שהם בעלי משמעות אסטרטגית, הסדרים שבעקבותיהם מצבה הביטחוני – אני מדגיש, הביטחוני – של מדינת ישראל יהיה טוב מאשר מצבה הביטחוני היום עם רמת-הגולן.

הדבר נתון לשיקול רציונלי. אני מפציר בך להעביר את הדברים הללו גם לראש הממשלה. אפשר להשיג שלום עם סוריה בתנאי אחד – שלא נשלה את עצמנו ששקט הוא שלום. שקט איננו שלום. שקט יכול להיות הכזב הגדול ביותר והמוקש הגדול ביותר, משום שאין שום ביטחון שלא מתחילה לרתוח מלחמה בשקט כזה, וכשהיא פורצת, כבר מאוחר מדי לעצור אותה. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת רן כהן.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

שקט הוא רפש.

רן כהן (מרצ):

בהקשר זה, זה נכון מאוד. ואולי לא רק בהקשר זה. לא תמיד שקט הוא רפש. בכל זאת לפעמים אנחנו אוהבים רפש.

הי"ר ב' חזן:

השר צחי הנגבי ישיב על שלוש ההצעות לסדר-היום. חברי הכנסת, יש לפנינו עוד סדר-יום עמוס.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש, לפחות שני חברי כנסת, שלושה עם הנואם, יודעים, שאחרי הביטוי של ז'בוטינסקי כי שקט הוא רפש, נאמר: הפקר דם ונפש. וזה היה בנסיבות שבהן לא היתה ברירה אלא להשליך את החיים מנגד כדי להביא עצמאות, והדיון הזה כולו נסב סביב הרצון למנוע שפיכות דם ולהציל נפשות. כך שהאמירה הזאת של זאב ז'בוטינסקי לא כל כך מכוונת אותנו כרגע לבסיס ההסכמה הלאומית.

אני רוצה להודות על האמת, שבדרך כלל נציג הממשלה דובר בשם הממשלה כשיש הצעה לסדר-היום, אבל כאן ההצעה שהוצעה ועיקר ההצעות של חברי הכנסת ביילין וגם של חבר הכנסת קליינר הן הצעות היסטוריוסופיות, פוליטיות, מדיניות, עמוקות מכפי מה שהספיקה הממשלה לדון עד היום – סוגיית ההכרעה, האם להפסיק את התהליך המדיני כרגע בעודו באבו ולעבור ישירות מהסדר הביניים להסדר הקבע. ובכן, אני מראש מתנצל על כך שבהקשר זה אני מביע את דעתי הפרטית בלבד, כמקדמה על חשבון דיון שאולי יתקיים בעתיד בנושא הזה גם בממשלה.

לגבי הדברים שאמר חבר הכנסת רן כהן, אני רואה את עצמי מוסמך לתת תשובה שתתאר במידה רבה של דיוק גם את עמדת הממשלה כולה.

אני אתחיל בנושא הראשון. מהו הסדר הביניים ומדוע בכלל נולד הסדר ביניים. למעשה הורתו בקמפ-דייוויד, ואני מעריך – לא הייתי שותף אז לדיונים, והתנגדתי לחלקים רבים בהסכמי קמפ-דייוויד, לא בהקשר הזה אלא בעיקר להורדת היישובים בחבל ימית – מתוך קריאה רבה של החומר, לרבות ספרים שעמדו אז לנגד עיני, שהמטרה היתה ליצור מרחב זמן כזה שבו תיבחן היכולת בעיקר של הצד הפלשטיני לעמוד במחויבויות שלו כפי שתתגבשנה במהלך המשא-ומתן על הסדר הביניים, ולנצל את חמש השנים שבין תחילת פעולתו של הסדר הביניים ועד תום הסדר הביניים לבחינה של מכניזם הדו-קיום בין שני העמים ללא הכרעה בדבר הריבונות. זאת היתה הגישה של מנחם בגין בשעתו, והיא לא התקבלה על דעת הפלשתינים, מכיוון שהם דרשו הכרעה מראש, מה שאז קרוי היה – לאמץ מראש את החלטות 242, 338, לפני כניסה למשא-ומתן, בוודאי לפני הידברות ישירה. כי הם רצו ששאלת הריבונות לא תהיה נתונה כלל בסימן שאלה עד ליישום ההסכם.

הפלשתינים בזבזו שנות בר-מצווה כמעט עד ועידת מדריד, מ-1977 ועד 1991, יותר מ-13 שנים, בסירוב סרק להיכנס לתוך התוואי של הסכמי קמפ-דייוויד, וניאותו, כנראה בלית ברירה לאור הנסיבות של תחילת שנות ה-90, להיכנס לדיון על הסדר ביניים ללא תנאים מוקדמים. הם עשו את זה ממש בלית ברירה, מפני שממשלת האחדות הלאומית נפלה תקופה קצרה קודם לכן, ישראל עמדה במריה מול השאלה המפורסמת, כן לבייקר לא לבייקר, העלייה מברית-המועצות היתה בהיקפים שהרעידו את המנהיגות הפלשטינית, כי הם ראו את הסוגיה הדמוגרפית הולכת ומתפוגגת לנגד עיניהם. מעשה ההתיישבות ביהודה ובשומרון היה בתנופה אדירה כתוצאה מכהונתו של שר הבינוי דאז אריק שרון. הם הבינו שהזמן מרגע זה ואילך מתחיל לשחק נגדם, ולמעשה קיבלו הכרעה היסטורית, שאומנם הם לא היו ישירות פרטנר למשא-ומתן, אבל הם אישרו את המשלחת

הפלשתינית, והם גם היו בסוד כל המגעים, ולמעשה נתנו את האור הירוק לראשיד אל-שאווה ולאחרים להשתתף במשלחת.

יוסף ביילין (העבודה):

שאפי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

כן, נכון. חאדר עבד אל-שאפי – לעמוד למעשה בראש המשלחת.

לאחר מכן חל מהפך, התחזיות על מהפך קרוב גרמו למעשה לנתק בשיחות, כי הפלשתינים, בצדק מבחינתם, לא רצו להתפשר עם מישהו שאולי בעוד שנה כבר לא יכהן, והיתר כבר יותר זכור לכולנו.

בנושא הסדר הביניים, נדמה לי שמי שרצה לראות בו מעין מרחב זמן שבו יתפוגגו הפראנויות השונות, ויסתבר ששני העמים האלה מסוגלים לחיות זה בצד זה בבחינת שבת אחים גם יחד והסכמים יכובדו עד לאות האחרונה שבהם, ומחדש תיווצר אווירת ישמעאל וישראל הבנים של אברהם אבינו חיים יחד כזאב עם כבש – האשליות האלה קצת נגוזו. המזרח התיכון החדש נותר ישן – מה שאמור היה להיות פתיחה של עידן חדש – לפחות בכל הנוגע לא לתוצאה הסופית, שאולי כן תאפשר לנו באמת חיים משותפים.

אבל בכל הנוגע ליחס הנפשי שלנו אל שכנינו, אויבינו, גם אם השתנו הדברים, הם השתנו עם הרבה מאוד סייגים ועם הרבה מאוד דילמות. דילמות אלה קיימות בצד שלנו הרבה יותר, אולי, אבל אני בטוח שהן קיימות גם אצל חלק משמעותי מאוד של אנשי השמאל שהיו רוצים לראות אחרת את ההתפתחויות בשלוש השנים שחלפו מאז חתימת הסכמי אוסלו.

חבר הכנסת ביילין העלה סוגיה שמרחפת באווירה הפוליטית כבר חודשים מספר, והיא ראויה בהחלט – וכאמור, זו דעתי שלי – לבחינה מעמיקה מאוד: "יתכן מאוד שהאינטרס שלנו והאינטרס של הצד השני חד המה. כששני אינטרסים עומדים בסתירה זה לזה זו בעיה, אבל כשיש שני אינטרסים והם משלימים זה את זה – זה ניתן לקידום.

יתכן מאוד שהאינטרסים המשותפים שלנו הם לוותר על שלוש שנים של התכתשות יומיומית על כל הפריסה FURTHER REDEPLOYMENT, ה-FRD, תת-תג ותת-סעיף בהסכמי אוסלו לגבי ה-הנוספת מחדש שעדיין צריכה להיערך, ובשלושה שלבים שונים, למעשה, ועל שפע של תרגומים ופרשנויות שיכולים לעמוד בסתירה קוטבית זה לזה במהלך השנים הקרובות, דבר שיעיב, בוודאי, על היכולת להגיע להסדר קבע משוחררים מתסביכים.

בהחלט, אולי כדאי לגשת ישירות להכרעות הגדולות. כשאני אומר "יתכן, פירושו של דבר גם "יתכן שלא, מכיוון שלעיתים ככל שמתרחקים והזמן מכתב חיים משותפים, סיורים משותפים, מנגנונים של

רגיעה, מנגנונים של הידברות – יכול להיות שהמעלה שנגזרת מתקופת הסדר הביניים, שהיא ארוכת זמן, יחסית, חמש שנים – עולה על הנזק שבמאבקים הצפויים במהלך השנים האלה.

גם אנחנו, כממשלה חדשה, כבר מתחילים לטעום את טעם שיתוף הפעולה עם הצד השני. הטעם הזה הוא לא תמיד מתוק. הוא, לעתים, מר, ולעתים הוא מר כלענה, כמו שראינו במהלך המהומות שהיו. אבל יכול להיות שדווקא הממשלה החדשה הזו עוברת תקופת חניכה בכל מה שנוגע להכרת הצד השני, להכרת הנפשות הפעילות והפועלות בו וליצירת אמון, שבאופן טבעי, מבחינתנו, היה בלתי אפשרי ליצור – א', מפני שלא אנחנו היינו אלה שיצרנו את הקשר האישי, וב', מפני שרגזנו מאוד על הפרות חוזרות ונשנות של ההסכם על-ידי הפלשתינים. כשאתה בקלחת הזו, אתה מודע גם לקשיים, כי אתה כבר THE DEVIL'S ADVOCATE של הצד השני, ואתה גם הופך לפעמים להיות, ובאופן טבעי, עומד במוקד של מחלוקת או במוקד של ניגוח מאלה שהם עדיין לא בתוך העשייה, כמו סוגים שונים של אופוזיציות שיש לנו דווקא מצד ימין.

אני באמת לא יכול לתת לחבר הכנסת ביילין תשובה ישירה מה נכון ומה לא נכון בקשר להסדר הקבע. אני מעריך, שלאמירה של ראש הממשלה, שהוזכרה בדבריו של חבר הכנסת ביילין, שותפות הקואליציה כולה והממשלה כולה. יש אפשרות להגיע להסכמה לאומית רחבה מאוד על הסכם הקבע. אם זה נכון שהסברה האופטימית הזו יש בה ממש, אז אולי כדאי להקדים מאוד את המשא-ומתן על הסדר הקבע כדי לנסות ולגבש חזית כזו שמולה יעמוד הצד השני, סוף סוף, בפני הכורח לגלות פרגמטיזם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, חבר הכנסת, השר לשעבר, יוסי ביילין, הרצה בצורה מלומדת כל כך את טענותיו, אבל אנחנו יודעים מה פתרונו לגבי הסדר הקבע – מדינה פלשתינית – – –

היו"ר נ' חזן:

הוא לא הסתיר את פתרונו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם בכל זאת יש אפשרות להגיע לאיזו הבנה בנושא זה, האם אדוני השר מתכוון לומר שיש באמת אפשרות להגיע לאיזה מכנה משותף – ואני לא מדבר כרגע על מכנה משותף עם הפלשתינים אלא עם חבר הכנסת והשר לשעבר יוסי ביילין – בנושא פתרון הקבע?

שר הבריאות צ' הנגבי:

כשאני אומר שיש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם אני מבין את זה כך, כי אנשים אולי מבינים את זה ככה.

היו"ר נ' חזן:

ברשותכם, רבותי, אדוני השר – – –

רן כהן (מרצ):

אולי זה רק היתרון של ההצעה לגשת להסדר הקבע, כי אין סיכוי שיימצא הפתרון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השאלה – היתרון של מי?

היו"ר נ' חזן:

בעצם, זמנו של השר תם. אני אבקש, אם תוכל, להצטמצם.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת ריבלין, כשאני אמרתי שיש סיכוי – כמו שראש הממשלה אמר, וציטטתי למעשה גדולים ונעלים – להגיע להסכמה לאומית רחבה, זה לא בהכרח אומר שבהסכמה הלאומית הרחבה הזו יימצא גם חבר הכנסת ביילין או חבר כנסת אחר מן הצד השני של המפה; אם כי ייתכן שכן. יש בעיה טקטית בכל הנושא הזה – אם אנחנו נתחיל לקיים הליך של הידברות כדי להגיע להסכמה בין ימין ושמאל, לאחר שכולנו נעשה את הוויתורים ונתייצב על איזה מוקד של מכנה משותף, הרי רק אז יתחיל המשא-ומתן עם הפלשתינים, וגם הוא יחייב פשרה; כי אין משא-ומתן ללא פשרה. לכן, מבחינה טקטית, הדבר הזה קצת בעייתי, בעיני. אבל לעתים אתה מוכן ויכול לאבד יתרון טקטי כדי להשיג יעד אחר, אסטרטגי.

חבר הכנסת ביילין לא ציין פה את הפתרון שהוא היה רוצה לראות כפתרון הסופי של המדינה במשא-ומתן על הסדר הקבע. אבל הוא ציין, למעשה, קווים אדומים של פלשתינים ושל ישראלים. אני חייב לומר – ושוב, זו דעתי האישית – שהקווים האדומים של הפלשתינים הם בלתי קבילים לחלוטין;

מבחינתי, לפחות. כל דבר יכול להיות בסיס למשא-ומתן, אבל הם לא יכולים להוות את השורה התחתונה של הסדר. אם זאת ההסכמה הלאומית הרחבה, אז היא מאוד צרה.

מדוע אני אומר זאת? כי אתה אמרת, שאחד הקווים האדומים מבחינת הפלשתינים הוא מדינה פלשתינית. על זה אין מה לדבר, מבחינת הממשלה הזו. אולי בשנת 2000 תעלה ממשלה חדשה, שתחזור למסורת קודמתה, קודמתנו, ושוב תציב את היעד של מדינה פלשתינית כיעד אפשרי. הממשלה הקודמת לא עשתה זאת בריש גלי, מתוך חשש למחיר אלקטורלי. אבל העובדה שמפלגת העבודה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

"שתחזור לסורה" הוא ביטוי פרלמנטרי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

נכון. הממשלה הקודמת, או המפלגה הדומיננטית בממשלה הקודמת לא בכדי מחקה ממצע מפלגתה את הסעיף השולל מדינה פלשתינית. היא אותה בכך איתות, שאין זועק ממנו, על הכוונה הסופית.

לא עלינו לשלטון רק מפני שזה המנדט שקיבלנו, אלא מטעמים – – – אודה לגברתי אם תעניק לי קצת יותר זמן ברוח הסובלנות שגילית כלפי חבר הכנסת רן כהן.

אני רוצה להדגיש, שאנחנו לא מתנגדים למדינה פלשתינית משום שהבטחנו לבוחר; זה כשלעצמו חשוב מאוד, אבל הממשלה זכאית, מעת לעת – והיא עושה זאת – גם לסטות, באופן כזה או אחר, מעמדות שהוצאו או הוצעו במערכת הבחירות. אנחנו סבורים, שמדינה פלשתינית היא סכנה קיומית. שום רכיב של ערבות ביטחונית כזו או אחרת לא יכול לתת לנו מענה על הסכנה הצפויה ממדינה פלשתינית – ומדינה פלשתינית יכולה להיות, כפי שחבר הכנסת ביילין יודע, רק בגבולות '67.

אבל, אם יהיה ניתן להגיע להסכמה לאומית רחבה, שאין במסגרתה הכרה במדינה פלשתינית במובן של מהי מדינה בעולמנו זה, אבל היא רחבת לב יותר בכל הנוגע לעצמאות הישות הפלשתינית, והיא דקדקנית פחות בסוגיות של סממני ריבונות, כמו דרכונים, כמו בולים, כמו מטבע, ומנגד תהיה פחות קפדנות או פחות עמידה עיקשת של הצד השני על נושאים שבעינינו, בהיבט הביטחוני, הם נושאים שהם בבחינת ייחור ובל יעבור – אז, בהחלט, ניתן לגבש הסכמה לאומית רחבה ביותר שתכלול גם את חבר הכנסת ביילין ואפילו את חבר הכנסת ריבלין, שכבר הפך להיות קיצוני יותר ממני בחודשים האחרונים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא חושב כך. אני עקבי בעמדותי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

מאה אחוז. זו הסיבה שהפכת להיות קיצוני יותר ממני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם אדוני שינה מעמדותיו, אז הוא הפך מתון יותר. אני נשארת באותה עמדה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת פנחסי, הגב שלך יפה, אבל פניך נעימים יותר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — לא בגלל היישובים, אלא בגלל ההסכם הכולל עם מדינות ערב.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לצערי, לא הצבעתי נגד הסכמי קמפ-דיוויד כי הייתי בסך הכול חייל, אבל כבר הייתי סטודנט שנה א', אבל עמדתי היתה זהה לשלך בתקופה ההיא, לא מאותן סיבות כפי שאני עכשיו מביא.

אני רוצה לסכם ברוח אופטימית. ידידי חבר הכנסת ביילין, נדמה לי שגם אם אין כרגע צורך או אינטרס ישראלי להגיע באופן אינסטנט, באופן דחוף לגיבוש עמדה משותפת של הבית הזה בעניין המשא-ומתן להסדר הקבע, אני חושב שטוב שהדבר הזה יעלה באופן מסודר בדיונים בין ראשי האופוזיציה והקואליציה, בדיונים בבית הזה, בדיונים בוועדות הכנסת השונות; מכיוון שאת הזמן אי-אפשר לעצור, ובתוך חודשים לא רבים נעמוד כולנו בפני השאלה על אילו נושאים ממשלת ישראל מתעקשת ובאילו נושאים היא מוכנה לגלות גמישות. עדיף שההתעקשות תהיה על נושאים שסביבם מרבית חברי הכנסת בבית הזה יכולים להתאחד, כי הדבר הזה ימנע התעקשות הפוכה של הצד השני, שאת תוצאותיה חווינו על בשרנו, לצערי, רק לפני חודשים ספורים.

אני רוצה לומר מלה אחת לחבר הכנסת רן כהן. אומנם הארכתי בדברים, אבל עניתי פה על שתי הצעות ולכן הארכתי.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה, אבל בכל זאת אם אפשר להצטמצם. לא הייתי נדיבה עם איש. זה היה מדהים, כל דובר דיבר בדיוק עשר דקות, ביזמית.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת רן כהן, אני רוצה להתייחס לנושא סוריה.

כיוון שחבר הכנסת כהן הגיש הצעה דחופה – ונשיאות הכנסת גם אישרה את ההגדרה של הצעתו כהצעה דחופה – אני חייב להשיב בדחיפות לחבר הכנסת כהן. ראשית, אני מודה לך על הדברים שאמרת בקשר לדין הקודם.

הי"ר נ' חזן:

דרך אגב, זו הצעה רגילה לסדר-היום.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אז אני אענה באופן רגיל.

אני מודה לך על הדברים שאמרת, ואני שמח שיש גילויים של הסכמה בין חלקי הבית. הנושא שהעלית הוא באמת נושא שבו לא צריכה להיות, להערכתי, מחלוקת, לפחות לא לגבי הפרוצדורה. הפרוצדורה החיונית שהממשלה תובעת מן הצד השני, מן הסורים, היא להיכנס למשא-ומתן. זה לא רק בבחינת אמירה בנוסח – ידנו מושטת ועינינו נשואות אל השלום ועלה זית בפינו עם היונה הצחורה. מרגע כניסתנו לכהונתנו עשה זאת ראש הממשלה בצינורות פומביים, כמו בצינורות חשאיים, והעביר פעם אחר פעם את המסר, שהוא מעוניין בפתיחת הליך של משא-ומתן עם הסורים, כדי למנוע, כל הידרדרות במצב, חס וחלילה.

יש הרבה סימני שאלה, מדוע הסורים אינם מוכנים לעשות זאת, לפחות נכון להיום. כך יש גם סימני שאלה, מדוע הסורים, בשלהי כהונתה של הממשלה הקודמת לא נענו למעשה להצעה שראש הממשלה שמעון פרס כבר חשף אותה בדרכו, ועל-פיה הועבר לסורים מסר חד-משמעי של נכונות לנסיגת ישראל וויתור על רמת-הגולן. כלומר, הבעייתיות של היחסים בינינו לבין סוריה היא בוודאי לא פועל יוצא בלעדי של מדיניותה של הממשלה. יש שורה ארוכה של נימוקים וטעמים מדוע הסורים אינם יכולים לגלות אותה עוצמה שגילה בשעתו אנואר סאדאת, או בהקשרים אחרים יאסר ערפאת, ובוודאי לא המלך חוסיין.

אנחנו עדיין סבורים, שניתן לפתוח במשא-ומתן עם הסורים בכל רגע נתון ובאותה נשימה ממש, ממש באותה נשימה. אנחנו, ובעניין הזה אנחנו, אני חושב שאלה רן כהן, יוסי ביילין, כל חבר הבית הזה, חייבים לדחות איומים שמשמעותם ויתור על אינטרסים מדיניים, ביטחוניים, קיומיים כתוצאה מהחשש שמא המצב יכול להידרדר. אסור שהוא יידרדר; אנחנו עושים את כל הצעדים כדי למנוע הידרדרות בכל דרך שהיא, עם שורה ארוכה מאוד של בלדרים ואמצעים, ומטרתנו, כפי שאמר ראש הממשלה פעם אחר פעם, לפתוח במשא-ומתן עם סוריה.

גם אם ייפתח תהליך כזה מחדש, גם בו יהיו ויכוחים קשים בין חלקי הבית הזה בנושא המחיר הנדרש. אבל ברור למדינת ישראל, כמו שברור לממשלת ישראל, שלכל הסדר שלום יש מחיר ובתוך כל משא-ומתן טבוע העיקרון של הסכמה, והסכמה מחייבת פשרה. אבל, כדי להתחיל בתהליך מתחייבת הכרה של הצד השני בכך שפשרה היא הדדית. אין פשרה חד-צדדית. אי-אפשר בהקשר של רמת-הגולן לאמץ את הכלל שבשעתה אימצה הממשלה בנושא סיני, מכיוון שהתנאים שונים לחלוטין, ולא לחינם חל קרע משמעותי בתוך מפלגת העבודה כשהסתבר לציבור בוחרי המפלגה הזאת, שאין עומדים כמו שצריך על נושא רמת-הגולן, ומפלגת העבודה איבדה נתח משמעותי מכוחה ואיבדה למעשה חלק מתנועת העבודה שפרש והקים מפלגה אחרת וקיבל אמון של ארבעה חברי כנסת, שזה קשה מאוד, כפי שידוע לכולנו. זאת מכיוון שנושא הביטחון ברמת-הגולן הוא נושא חיוני לכל אזרח במדינה כמעט.

אני שותף לקריאה שלך לחידוש המשא-ומתן לשלום, ואני מבקש מהמציעים להסכים להעברת הנושא הזה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל קליינר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, שמענו דברים רציניים, הייתי אומר, של חבר הכנסת ביילין. אני ציפיתי שמר קליינר יתמודד עם ההנחות האלה, ובהתחלה הוא ניסה לעשות כן. חלק עליו – זכותו לחלוק. אבל מר קליינר, מה לך ולנציגי ערביי ישראל בכנסת? מה ההסתה הזאת? אנחנו מייצגים פה את ערפאת? אנחנו מייצגים את עמנו, ואומנם ערפאת והעם הפלשתיני הם עם אחד. זאת עובדה. למה להסית? אנחנו מייצגים פה את ערפאת? אנחנו מייצגים את ערביי ישראל. מי מייצג אותם אם לא אנחנו, אתה מייצג אותם?

ולגבי חברון. אתה אומר שבחברון יש נשק. אנחנו היום התחלנו לשמור עוד הפעם. אתם רוצים עוד טבח בחברון? ה"גולדשטיינים" נמצאים בחברון, נמצאים בכל מקום. רק אתמול נרצח תושב סינג'יל בגדה המערבית על-ידי מתנחלים. מה עניין הנשק בחברון, מה יש בחברון? בחברון יש 400,000 ערבים צמאים למים, לא רק לאוכל, בסגר, בשפל ובדיכוי. פתאום בבוקר יש להם נשק?

אתם רוצים להסית, להכשיר את הקרקע לטבח נוסף? זה מה שצריך להגיד עכשיו הבית הזה? איפה השפיות? לפעמים אי-אפשר להאמין שבאמת רוצים בשלום.

אתמול הייתי בעצרת בחברון, והם אומרים שהם רוצים שלום, אבל לא רוצים לחלק את חברון. מי אמר שצריך לחלק את חברון בשביל 400 היהודים שנמצאים שם? יש שם בסך-הכול שני בתים, והם אומרים: נוכל להגן.

אני רוצה לדעת, מתי תושב חברון תקף מתנחל או הכה או ירה בו או רצח אותו?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

גם ב-1929 הרגו את כל היהודים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ב-1929. ומאז 1929 קרו 29 טבחים נגדיים. בדיר-יאסין, בכפר-קאסם ובכל המקומות. את זה אתה שוכח. רק ב-1929 היה טבח. אי-אפשר לראות רק כיוון אחד בהיסטוריה. בוא נהיה רציניים. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת יוסי ביילין, האם אתה מסכים להעברת הצעתך לוועדה?

יוסף ביילין (העבודה):

אני מבקש דיון במליאה.

הי"ר נ' חזן:

אתה מבקש דיון במליאה.

חבר הכנסת קליינר?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

דיון במליאה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (מרצ):

אני, ליד שני ענקי הדור – – –

היו"ר נ' חזן:

אם כן, נותרו שתי אופציות. מי בעד דיון במליאה בהצעותיהם של חברי הכנסת ביילין, קליינר ורן כהן? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושאים בסדר-היום – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושאים שהעלו חברי הכנסת י' ביילין, מ' קליינר ורן כהן

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, 11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. שלוש ההצעות מועברות לדיון במליאה.

הצעות לסדר-היום

חילול בתי-העלמין בבואנוס-איירס ובקלן

הי"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום בנושא אחר לחלוטין: חילול בתי-העלמין בבואנוס-איירס ובקלן. מדובר בהצעות דחופות לסדר-היום מס' 534 ו-550. הדובר הראשון – חבר הכנסת פרופסור אבנר חי שאקי. אחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי.

בבקשה, חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אפתח בזה שאומר שנתבקשתי על-ידי אחד ממציעי ההצעה הזאת, ידידנו סגן יושב-ראש הכנסת, פרופסור שבח וייס, שלא יכול היה להשתתף בדיון, לציין, כי מה שאומר על האנטישמיות – מפני שדיברנו על הנושא עם החברים בוועדה – מייצג גם אותו.

עליתי כאן כדי להביע צער ומחאה על גילוי מאוד פרוע ומאוד מכוער של אנטישמיות בבואנוס-איירס שבארגנטינה, כאשר בביית-העלמין הגדול שבעיר הגדולה הזאת, עיר הבירה של ארגנטינה, בביית-העלמין לה-טבלאדה – זה שם בית-העלמין – נעשו פעולות ברבריות של חילול קברים, של ציור כתובות נאצה, של ציור צלבי קרס ושל הכחשת השואה בכתובות שונות. הדבר הוסיף, כמובן, לשורה של גילויי אנטישמיות, שלצערנו היינו עדים להם בארגנטינה בחודשים האחרונים.

רק לפני חודשים מספר, בקורדובה, עיר שנמצאת 700 קילומטרים מצפון לבואנוס-איירס, היה גם כן חילול קברים בביית-העלמין היהודי. זאת אומרת, שלושה חילולי קברים בתוך חודשים מעטים באותה מדינה, מה שמעיד שהניאו-נאציזם מרים שוב ראשו בארץ הזאת.

אל נשכח כי רק לפני כשנתיים היו יהודים בבואנוס-איירס קורבנות של אותו ניאו-נאציזם, כאשר היו פיגועים אכזריים רצחניים הן בבית הקהילה היהודית והן בבית השגרירות של ישראל, פיגועים אכזריים שהסתכמו בכ-155 הרוגים וכ-400 פצועים. עד היום לא מוצה הדין עם מבצעי הפשע הזה ולא נתפסו כל אלה שנטלו חלק במעשה הנפשע.

אם נוסיף על כך, שרק לפני כמה חודשים הותקף שר המשפטים של ארגנטינה על כך שבעבר הלא-רחוק שלו הוא היה חבר ארגון ניאו-נאצי, ובשעתו הוא נראה פעיל מאוד בתנועה הניאו-נאצית בארגנטינה, לא אגזים אם אומר, שמהכנסת הזאת חייבת לצאת בקריאה לממשלת ארגנטינה לעשות יותר, והרבה יותר, מהר יותר וברצינות רבה יותר כדי להילחם בתופעה הארורה של שנאת ישראל, של האנטי-יהודיות שעדיין שולטת במדינה.

אני מתעכב פה במלים מעטות, גברתי היושבת-ראש, ורוצה להציע לכולנו בכנסת ובציבור להשתמש יותר במושג "אנטי-יהודיות" מאשר במושג "אנטישמיות", כי כבר שמענו טענות חלושות, שכביכול כל מי ששייך לבני שם, זה כל המזרח הזה, וממילא זה מחליש את הייחוד שבאנטישמיות, שהיא שנאת ישראל, שנאת יהודים באשר הם יהודים. שהרי בפועל זה קורה בבתי-עלמין יהודיים, זה קורה באמצעות צלבי קרס, שמכוונים כמובן נגד יהודים עוד מהתקופה הנאצית וכו' וכו'. הניאו-נאציזם, כמו הנאציזם שהולידו, היה מכון נגד העם היהודי, ההשמדה היתה של בני העם היהודי, השנאה ההיטלרסטית היתה שנאת היהודים באשר הם יהודים, וממילא חשוב מאוד שזה יהיה מודגש, כדי שהמאבק יהיה ברור יותר ונדע מי הם שותפינו למאבק הזה.

אני מציין בסיפוק, גברתי היושבת-ראש, את דברי הגינני החריפים שהשמיע הנשיא מנם, שאמר שהוא יעשה הכול, והורה למשטרה לפעול במהירות. אני משבח אותו, את נשיא ארגנטינה, על כך. אני משבח גם את העובדה שעיתונים מקומיים – הספקתי להתקשר עם כמה יהודים שסיפרו לי על כך – אכן מגיבים ברוח דבריו של הנשיא. אבל אי-אפשר שלא להעיר, שגם בעבר השמיע הנשיא הזה דברים חיוביים, ידידותיים, ליהודים, אבל בפועל, כשצריך היה למצות את הדין, לא ראינו את מלוא העוצמה ואת מלוא ההשפעה.

מעל במה זו של כנסת ישראל אני מרשה לעצמי לקרוא לנשיא מנם להזדרז יותר, לעשות יותר כדי להילחם בתופעה הארורה הזאת. בעניין הזה הוא בוודאי ימצא בישראל, בממשלתה ובעמה, שותף רציני כדי ללחום מלחמה של ממש לעקירת גילויי האנטישמיות.

ישראל היא החייבת להתייצב בחזית הראשונה ולהיות חוד החץ של המלחמה באנטי-יהודיות בעולם כולו. אני מבקש, שמדינת ישראל, ממשלתה והכנסת שלה יתייצבו בראש המלחמה באנטי-יהודיות, באנטי-ישראליות, בשנאת ישראל, בכל מקום שהיא מתגלה.

למרות הדוח האחרון, שגילה שיש ירידה קלה באנטישמיות בעולם, צר לי לקבוע, לאחר שלמדתי את הנושא עד כמה שיכולתי בזמן הקצר שעמד לרשותי, כי במדינות מספר, ובתוכן ארגנטינה, רוסיה, גרמניה, קנדה, אוסטרליה, שבדיה וכמה מדינות ערב, האנטישמיות בשנה האחרונה לא זו בלבד שלא פחתה אלא אף גדלה.

מכאן תישמע ונשמעת הקריאה: ישראל היא זו שאמורה ומחויבת ומצווה להשמיע קולה לצוות לשגרירה בכל מדינות העולם לקום, למחות ולהילחם, וכולנו חייבים לעשות הכול בבית הזה כדי לעקור את גילויי האנטישמיות בכל מקום שהם מגיעים אליו למען לא תישנה שואה לעולם, חלילה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת שאקי.

אני מזמינה את הנואם האחרון בנושא זה, חבר הכנסת רפאל פנחסי. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, רבותי חברי הכנסת המעטים שנמצאים עדיין באולם, אני מבקש להעלות כהצעה דחופה לסדר-היום את הנושא: חילול בתי-העלמין בבואנוס-איירס ובקלן.

השבוע פורסם, כי עשרות קברים, למעשה כ-100 לפי עדות השגריר שם, חוללו בבית-העלמין היהודי בבואנוס-איירס. הפורעים ציירו צלבי קרס על חלק מהמצבות. לפני כשבוע מסר דובר ממשלת גרמניה, כי בפעם השנייה בתוך חודש חולל בית-הקברות היהודי בקלן. מצבות נעקרו וצלבי קרס צוירו.

פעילות אנטישמיות זו אינה יכולה להישאר ללא תגובה נחרצת, מחאתית ומעשית, של ממשלת ישראל, ובעיקר של משרד החוץ. עליו לפנות לשלטונות באותן ארצות שבהן נתגלו סממנים אנטישמיים אלו, זאת מעבר לעצם הפגיעה בקברי יהודים תוך גרימת חרדות לקהילות היהודיות שם.

בנושא הזה של פגיעה בקברים, כשאנחנו תובעים ממדינות העולם לשמור על בתי-העלמין ולא לחלל את הקברים, גם בארץ-ישראל יש, לצערי, אנשים שפוגעים בקברים היהודיים, כמו בהר-הזיתים, כשמדי פעם אנחנו שומעים וקוראים שבאים אנשים ופוגעים בקברים אלה. לכן, על מדינת ישראל מוטלת החובה ביתר שאת וביתר עוז קודם כול להוות דוגמה למדינות העולם ולהראות איך היא שומרת על בתי-הקברות שלה. לצערי, הנושא הזה של פגיעות בקברי היהודים בארץ ובחוץ-לארץ, במיוחד בהר-הזיתים, נובע מזה שאין גידור מספיק, שמירה, תאורה וטיפול בבתי-העלמין פה בארץ. אם אנחנו נהיה חכמים וניתן דוגמה, ולא שיצטרכו מדי פעם להתקוטט עם הארכיאולוגים שבאים ומחטטים בקברי קדמונינו ופוגעים בקברים האלה, נוכל ביתר שאת וביתר עוז לבוא גם אל מדינות העולם ולדרוש את זה.

בוודאי ובוודאי, זה לא מקל את הדרישה החד-משמעית מממשלות ארגנטינה וגרמניה, שצריכות לעשות הכול כדי לתפוס אותם פושעים שפגעו בקברים, ובזה הם גיבורים נגד מצבות שלא יכולות להגיב ולהחזיר. על ממשלת ישראל לתת את דעתה ולהעמיד אותן מדינות על חומרת העניין. אני מבקש שהכנסת תיתן את דעתה ותדון בעניין.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת פנחסי גם על דבריו וגם על התמצות.

השר הנגבי, אתה עובד קשה מאוד הערב.

דוד טל (ש"ס):

מסביב לשעון.

איתן כבל (העבודה):

שר כול-יכול.

הי"ר ב' חזן:

אני מזמינה שוב את שר הבריאות וממלא-מקום שר המשפטים צחי הנגבי להשיב על הצעות לסדר-היום. ועכשיו תעמוד בלוח הזמנים, כי אני אקפיד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני רוצה להודות לחברי הכנסת שהעלו את ההצעה הזאת. אחד מהם איננו נמצא כאן כרגע, אבל חבר הכנסת רפאל פנחסי – – גם חבר הכנסת אבנר חי שאקי איננו כאן – ואני מודה להם, מכיוון שלכאורה כבר שכחנו, או לפחות רצינו לשכוח תופעות מעין אלה, תופעות מזוויעות של אנטישמיות. בשבועות האחרונים אנחנו מתכתשים כהרגלנו בבית הזה ולעתים שוכחים מה מייחד אותנו ואיזו היסטוריה קשה אמורה לאפיין את כולנו, ללא הבדלי עמדות והשקפות.

כפי שנמסר כאן, ישראל אכן חייבת לעקוב בדאגה אחר האירועים שהתרחשו, גם בארגנטינה וגם בגרמניה. הפרטים המדויקים כבר צוינו בכלי התקשורת. מדובר בחילול מצבות בשני מקומות שונים: בבית-הקברות היהודי בקורדובה, במהלך חודש ספטמבר, ולאחר מכן חילול בית-הקברות היהודי בבואנוס-איירס, שבו, כזכור לכולנו, קבורים, בין היתר, גם קורבנות שני פיגועי הטרור: קורבנות הפיגוע בשגרירות ישראל במרס 1992 וקורבנות הפיגוע בקהילה היהודית ביולי 1994.

ממשלת ארגנטינה נקראה על-ידינו, באמצעות שגרירנו בבואנוס-איירס, לעשות הכול כדי לתפוס את האשמים, להעמיד אותם לדין ולמצות עמם את כל חומרת הדין. הזדהותה של הממשלה הארגנטינית עם הגישה שלנו היא חד-משמעית. מייד לאחר חילול הקברים בקורדובה גונה האירוע הזה באופן ברור וצלול על-ידי שר החוץ הארגנטיני ועל-ידי אישים אחרים בעלי שם.

האירועים שהיו בבואנוס-איירס יצרו אווירה קשה שחייבה את הנשיא מנם לשלוח שליח אישי לבית-הקברות. לאחר מכן השתתפו גם ראש ממשלת ארגנטינה וגם שר הפנים בהפגנה הספונטנית הגדולה שנערכה במקום. הנשיא מנם התבטא בלשון חד-משמעית וגינה את האירוע בחריפות.

כמובן, בזה אין די. אנחנו מצפים מהרשויות – והבהרנו זאת לממשלת ארגנטינה – מרשויות המשטרה ומרשויות התביעה לפעול באופן נחרץ, לתפוס את האשמים ולהעמיד אותם לדין, ובכך אולי ליצור איזו הרתעה כלפי קבוצות או כלפי פרטים ששוקלים בדעתם לחזור ולבצע את המעשים הנתעבים הללו.

יש, כמובן, גם הפרשה בגרמניה. השגרירות שלנו בבון קיבלה באחרונה דיווחים על חילול בתי-קברות באזור העיר קלן. מדובר בשני אירועים נפרדים, שאומנם אירעו בסמיכות זמנים, אבל לא בטוח שיש ביניהם קשר. אחד האירועים היה בלילה שבין ה-2 לבין ה-3 בחודש אוקטובר, בבית-קברות ישן, לא פעיל, שממוקם באזור כפרי, מבודד למדי. בבית-הקברות הזה הופלו עשר מצבות, ועל ארבע נוספות צוירו צלבי קרס וסימנים של האס-אס. בבית-קברות אחר, בבית-קברות יהודי נוסף באזור קלן-מילהיים הופלו חמש מצבות ורוססו 15 מצבות במגיני-דוד עטופים בסימנים נאציים. זה היה ימים מספר לאחר מכן, ב-5 וב-6 בחודש אוקטובר. מדובר גם כן בבית-קברות שאיננו בשימוש, והוא מבודד, יחסית. הפחדנים שביצעו את המעשים הללו, לא מעוניינים, כמובן, שיהיה קורטוב של סיכוי ללכידתם, אבל אנחנו, מבחינתנו, תובעים מהגרמנים ודורשים מהם לפעול נחרצות.

יש סברה, שמדובר בכנופיות של צעירים שמתגוררים באזור, והם בסביבות גיל 20 לחייהם. אנחנו, כמובן, דורשים משלטונות גרמניה לעשות כל מאמץ למנוע את הישנותם של המקרים האלה.

אנחנו יכולים לציין בסיפוק מסוים, שבשנים האחרונות הורגשה ירידה משמעותית, שניתנת לביטוי סטטיסטי, במקרים של גילויי אנטישמיות בגרמניה, בהשוואה לשנים הקודמות. נתונים סטטיסטיים: בשנת 1993 היו 68 מקרים כאלה; בשנת 1995 – 40 מקרים, ובמחצית הראשונה של השנה הזו, שנת 1996, אירעו שמונה מקרים של חילול קברים ושל גילויי אנטישמיות. אני לא אומר, כמובן: רק שמונה מקרים, כי כל מקרה מספיק כדי שנתייצב כנגדו ונתבע, כמובן, מהממשלה הגרמנית לפעול ככל שביכולתה לעקירת התופעה הזאת מן השורש.

אני מודה שוב למציעים ומאמין שאת הנושא הזה לא צריך להוריד מסדר-היום, אלא להותיר אותו לדיון במליאה במועד שבו נזדקק לכך, אם נחוש צורך להעלות שוב את הנושא הזה על סדר-היום הציבורי.

הי"ר ב' חזן:

אני מודה לשר הנגבי.

חברת הכנסת ענת מאור מבקשת להעביר לוועדה את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת שאקי.

קריאה:

— — —

הי"ר ב' חזן:

זה פרוצדורלי, אדוני, כידוע לך.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את המציעים, חבר הכנסת רפאל פנחסי וחבר הכנסת אבנר חי שאקי – אני מבינה שכרגע הוא לא פה, אבל הוא עוסק הרבה מאוד בנושא האנטישמיות.

היו"ר נ' חזן:

הוא כן כאן, גברתי.

ענת מאור (מרצ):

אין ספק שכל מאבק נגד האנטישמיות, נגד כל גילוי של גזענות כנגד יהודי בכל מקום בעולם מחייב את תשומת הלב המרבית של הכנסת, של הממשלה ושל כל אחד מאתנו.

אני רוצה להסב את תשומת הלב לקשר שבין החרפת האנטישמיות לבין העלייה של מפלגות גזעניות או מפלגות ימניות קיצוניות. לפני שבוע התבשרנו על עלייה רצינית של הימין הקיצוני באוסטריה, ולכן אני חושבת שהמאבק על דמוקרטיה כנגד גזענות בכל מקום הוא מענייננו, לרבות המאבק לחיזוקה של הדמוקרטיה בארץ.

אני משבחת את המציעים ואת הממשלה על תשובתה, ונקווה שיחד נצליח לשרש את התופעה החמורה הזו. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לגברתי.

השר הציע דיון במליאה. אנחנו מצביעים על ההצעה לקיים דיון במליאה בהצעותיהם של חברי הכנסת שאקי ופנחסי בנושא: חילול בתי-העלמין בבואנוס-איירס ובקלן. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן – רוב של שמונה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שהנושא הזה יידון במליאה. אני מודה לחברי הכנסת המציעים.

הצעות לסדר-היום

עובדים זרים בכור האטומי בדימונה

היו"ר נ' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 547 ו-576: עובדים זרים בכור האטומי בדימונה. אני מזמינה את הדובר הראשון, חבר הכנסת דוד טל, ואחריו – חבר הכנסת בנימין אלון. אם ייעדר – חברת הכנסת מאור. חבר הכנסת טל.

דוד טל (ש"ס):

גברתי, עמיתתי היושבת-ראש, אישי הכנסת, אני עדיין יכול לומר אישי הכנסת; יש לנו שניים, אז אישי הכנסת; לפני שבוע עמדתי על במה זו ועם חברי הבעתי את מחאתי ודאגתי על סגירת המפעל בבית-שן והתגברות תופעת סגירת מפעלים בעיירות פיתוח. עמד פה השר שרנסקי, שר התעשייה והמסחר, והסביר את הקשיים של תעשיית הטקסטיל הישראלית, תעשייה שאינה יכולה להתמודד עם שכר העבודה הנמוך המשולם במדינות שכנות כירדן וכמצרים ועם מחירי היצף של סחורה מהמזרח.

והנה, שומעים אנו, שלא רק חברות פרטיות מעדיפות לתת תעסוקה לשכנינו ולהזניח את בנינו, אלא אף הממשלה עצמה, באמצעות משרד הביטחון, מחזקת ותומכת במפעל של כת מיסיונרית, מפעל "בית אל" מזיכרון-יעקב, וגם נותנת להם את הזכויות לייצר מערכות מגן בבסיסי צה"ל ובמתקנים ביטחוניים.

מי הם המוטבים של זכויות אלו, גברתי? מי הם אשר מצליחים לשבור את השוק של המפעלים הישראליים בעסק? לא עובדים זרים במדינות ערב, לא עובדים זרים במזרח הרחוק, אלא כאן בתוכנו, בתוך מדינת ישראל, יושבת לה כת נוצרית גרמנית, המביאה מאות עובדים "בהתנדבות" כביכול, לא

משלמת להם שכר מינימום, לא ביטוח לאומי, אף לא אחת מהדרישות שאנחנו דורשים ממתחריה המקומיים. ואנו, במו-ידינו, שוברים את מטה לחמם של בני הארץ ונותנים אותם ביד זר. הנסתר דעתנו, גברתי? האם תאווה גורמי הביטחון לחיסכון סימאה את עיניהם?

לו ייצרו בצורה כזאת בחוץ-לארץ וייבאו לארץ במחירי היצף כאלו, היינו בוודאי זועקים ואומרים שזה בניגוד לחוק – היטלי מסחר. אבל לא, יש להם תרגיל. הם אינם עובדים בחוץ-לארץ ומייבאים לארץ. הם מייבאים את האנשים לארץ ומייצרים במחירי היצף כאן.

אם נחריש בעת הזאת, בעוד כמה חודשים או שנים, גברתי, בוודאי נצטרך לעמוד מעל במה זו ולדבר על סגירת מפעלים נוספים של מערכות מגן, על פיטורי עובדים נוספים, על אבטלה, ואז הכול יהיה מאוחר מדי. כעת הזמן שאפשר וצריך למנוע תופעה זאת.

כל זה בעניין התעסוקה. אבל, רבותי חברי הכנסת, יש כאן עניין נוסף שהוא חמור בהרבה. מערכות אלו המיוצרות על-ידי הכת מותקנות במתקנים הסודיים ביותר של מדינת ישראל, במקומות הרגישים ביותר, ואין מדובר רק בייצור מערכות. מכוח מלאכתם מקבלים אנשי הכת זכות כניסה לבסיסי צה"ל ולמתקנים סודיים. הם מקבלים תוכניות של המקומות הללו על מנת לייצר מתקני מגן מתאימים. במלים אחרות, הסודות הגדולים ביותר של מדינת ישראל נחשפים לפני לא-ישראלים, לא-יהודים, לא אזרחים.

רבותי חברי הכנסת, אנשי כת מיסיונרית תימהונית מחזיקים בסודות מהשמורים במדינה. שומו שמם על זאת. האם שיקולי הרווח והחיסכון חשובים כל כך עד שכל שיקולי הביטחון כבר כאין נחשבו?

אישי הכנסת, אחד מעקרונות היסוד שהנחנו את המדינה בכל שנותיה, הגישה האסטרטגית שהיתה נר לרגלי כל מנהיגיה – היה מדובר שלא צריך לסמוך על זרים, לא להסתמך על מדינות חוץ, ולעשות כל מאמץ כדי לייצר בעצמנו את הדברים החיוניים לקיומנו. בשם מטרה זו הושקעו סכומי עתק בפיתוח טנקים ומטוסים ועוד. שיקולי חיסכון כמעט לא עמדו בדרך, הכול כדי שבשעת מבחן לא נהיה תלויים בחסדי אחרים. האם שכחנו כל זאת? האם איבדנו את הדרך, חבר הכנסת אפי אושעיה?

אישי הכנסת, בנושא רגיש כל כך של מידע על מקומות סודיים ומערכות מגן לחשובים ולרגישים באתרים חייבים לשקול שיקולי ביטחון, שיקולים לא כלכליים.

אני קורא מכאן לשר הביטחון לשקול מחדש את כל נושא ההתקשרות עם מפעלי הכת הזו. אין כוונתי למציאת פתרון לאישור כניסה זה או אחר. כוונתי לכל העניין, עניין התלות והמסחר עם כת מיסיונרית גרמנית המציפה את השוק ושולטת על סודות ביטחוניים ממדרגה ראשונה. ויפה, גברתי, שעה אחת קודם.

היו"ר ב' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת טל ומזמינה את חברת הכנסת ענת מאור, הדוברת הבאה והאחרונה בנושא זה. גברתי.

חבר הכנסת טל, הרקע שלך הסתדרותי, והוא משתקף גם בנאומך.

דוד טל (ש"ס):

אני מודה לך מאוד, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

לחברת הכנסת ענת מאור יש רקע בנושא של פעילות למען העובדים, דומה, ארוך ועשיר. גברתי.

ענת מאור (מרצ):

תודה. גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מרבים לדבר על התקשורת, על העיתונות, ואני רוצה לציין, שהתחקיר של שאול פרץ וגלית ימיני, שהתפרסם ב"ידיעות אחרונות", חשף בעיה, שטוב שאנחנו, כנבחרי הציבור, יודעים עליה, שהציבור יודע עליה, והיא בהחלט מחייבת תשובה.

ממכלול הבעיות אני רוצה להתמקד, בגלל קוצר הזמן, בשלוש סוגיות. האחת, כפי שכבר ציין קודמי, חבר הכנסת טל, זאת הבעיה הביטחונית. אנחנו, כידוע, לא נגד אנשים זרים, לא נגד שיתוף פעולה, ואנחנו תומכים מאוד בשלום. אבל שלום – זה לא אומר אי-ביטחון, ואנחנו יודעים שמוכרחים גם לקיים מערכת ביטחונית חזקה, חיונית, במקביל לקידום תהליך השלום.

הכיצד אנחנו מתבשרים, שסוד שהוא שמור, שגרעין שליטה של מידע כל כך רגיש חשוף לאנשים שמחוץ לתחום של אזרחי ישראל?

שאלתי אליך, השר המקשר עם הכנסת, אני הבנתי מהתחקיר שזה עומד בהתאם לקריטריונים והנהלים. אם כן, השאלה אם זה אכן עומד, האם אין מקום לבחון מחדש את הקריטריונים? הכיצד מקום כל כך רגיש וכל כך ביטחוני יש בו מצב שיכול לאפשר שאנשים שהם לא ישראלים, אם יהודים ואם ערביי ישראל, יעבדו בו?

הסוגיה הנוספת הקשורה בכך היא הנושא של כל מערכת הביטחון במצב חירום וקיומו של כוח אדם יציב בה. כאשר ביקרנו בתעשייה הצבאית ובתעשייה האווירית, וכחלק מהמאבק שלנו על התחרות החופשית ועל הוצאת דברים, או ב"מספנות ישראל", אחד הטיעונים הרציניים שהעלינו בוועדת העבודה והרווחה ובוועדת הכספים, מעבר לעניין של דאגה לעובדים ישראלים, ומייד אדבר על כך – יש גם העניין מנקודת ראות ביטחונית, מנקודת ראות הצרכים של ישראל, שבמקביל לשלום יהיה לנו גם כוח אדם, כדי שאם נגיע, חס וחלילה, למצב חירום – נקווה שלא נגיע אליו – אוכלוסיית העובדים לא תעזוב את הארץ. זה ההיבט הביטחוני.

אני רוצה לעבור להיבט שהוא חשוב לא פחות, וזה הנושא של העובדים הזרים, גם אם הם מתנדבים ועובדים בארץ. לא לחינם תעשיית "שלאון" – ואני מכירה אותה היטב, מקומה בקריית-גת; ואגב, אני יודעת שיש מחלוקת גדולה על כל העניין של מסכות אב"כ, ולא נדון בה כרגע, ואני רואה בזה גם חלק מהשקעת הביטחון. כידוע, סיעת מרצ הגישה בג"ץ על העניין הזה – – –

היו"ר נ' חזן:

אני מבינה שהממשלה חזרה בה מכוונתה היום. על כך הודיעו ברדיו – – –

ענת מאור (מרצ):

בעניין מסכות אב"כ?

היו"ר נ' חזן:

בתשובה לבג"ץ.

ענת מאור (מרצ):

אני, בהחלט, שמחה על כך.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

גם השר ענה על זה.

ענת מאור (מרצ):

בוודאי, המצב שבו תעשיות בארץ מתמוטטות, תעשיות טקסטיל – הבוקר דיברנו על כך, ואתמול הייתי בדימונה, לפני שבוע בבית-שאן, וכולם עדיין במצב תעסוקה קשה ביותר. העובד בדימונה שמשתכר 1,972 שקלים לחודש אחרי 28 שנות עבודה לא יוצא מהעיניים שלי, והנה מביאים מתנדבים, והם עובדים לכאורה ללא שכר. אבל, מסיעים אותם, יש עלות לקיומם וכו'. מדוע לא לקחת בנגב, ואנחנו יודעים שאחוז האבטלה בדרום הוא הגבוה ביותר בארץ, ובכל עיירות הפיתוח ובקיבוצים וביישובים בעיית התעסוקה רצינית ביותר.

לא יכול להיות שממשלת ישראל תחשוב שדימונה נמצאת מחוץ למפה. זה גם צירוף המקרים, שסוגרים מפעל טקסטיל בדימונה, העיר כולה שובתת, העיר כולה רועדת – וגם תופעת העובדים הזרים, אדוני השר, היא פשוט תופעה שישראל, כנראה, לא נותנת את דעתה עליה. נכון, זה לא התחיל בזמנכם, זה התחיל בתקופת הממשלה שלנו, וגם אז שרת העבודה והרווחה ואני עמדנו ונאבקנו על זה ללא הרף. אבל עכשיו זה מכפיל את עצמו, ומשטרת הגבולות לא עוצרת את הכמות ואת ההיקף של העובדים הבאים ללא רשיונות. אין טיפול בתנאים ובזכויות שלהם.

לכן, משני הטעמים הללו, מהטעם הביטחוני ומהטעם של יציבות כוח העבודה בעת משבר, חס וחלילה, ובתקווה שלא נגיע לכך, והשלום יתקדם, וגם – ואולי יותר מהטעם של צורכי העבודה של המשק הישראלי ושל עובדים בישראל, בוודאי בדימונה – אני חושבת, אדוני השר, שהממשלה תיטיב לעשות ולאור התחקיר ולאור חשיפת העובדות ישונו הקריטריונים והנושא יקודם. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור.

השר המקשר המתאם, השר הנגבי, ישיב על הצעותיהם של חברי הכנסת טל ומאור. אדוני.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הראויים לכל שבח על הסבלנות; אני חייב להיות פה, ואני רואה שהאנשים נשארים אף כי אינם חייבים, ועל כך – אות הח"כ החרוץ או הח"כית החרוצה.

מטבע הדברים, אין ביכולתי לענות על הסוגיה הזאת באופן מלא כאן, בפורום הזה, שכן בסוגיות מעין אלה יפה, לעתים, זכות הדיבור בפורומים ציבוריים פחות. לכן, בסוף דברי אני אבקש שהנושא הזה יידון במליאת ועדת החוץ והביטחון, על מנת שהמציעים יוכלו לזכות שם בתשובה מלאה יותר על הדאגות ועל החששות שהם הביעו.

ענת מאור (מרצ):

לכך אנו מסכימים מראש.

שר הבריאות צ' הנגבי:

בכל אופן, מתחייבת תגובה ציבורית, כי הרי הבעיה איננה בעייתם הפרטית של מציעי ההצעות. הם העלו את הנושא מתוקף הרצון להרגיע ציבור שבעת קריאת התחקיר של העיתון חש, בוודאי, כמוני, אותה תחושה של תדהמה. כך אני חשתי כאשר קראתי את התחקיר הזה. בלי לדעת שבמהלך השבוע אצטרך להשיב על הצעות דחופות לסדר-היום, טלפנתי לגורם מסוים, על מנת לברר האם אכן

כצעקתה, האם מה שפורסם בתחקיר הוא העובדות לאשורן. על התשובה שקיבלתי אחזור, פחות או יותר, בדברים שאומר כעת לכנסת.

אקרא את התשובה שמסכמת, למעשה, את העובדות בפרשה, כי בכתבה – כך נאמר לי במזכירות הממשלה לאחר הבירור שנעשה, והוא היה יסודי – הופיעו כמה אי-דיוקים שכדאי מאוד להבהירם.

ראשית, אנחנו יכולים לציין פה באופן חד-משמעי, ששום עובד זר לא נכנס למתקני הקריה למדע גרעיני כדי להתקין סנני אב"כ. ואם עולה מן הכתבה אחרת, העובדות הן הפוכות. לכור האטומי בדימונה, שאנחנו מעדיפים לקרוא לו קמ"ג – קריה למדע גרעיני – אין שום נתון על כניסת עובד זר מאותה חבורה של מתנדבים שעוסקת בפיתוח.

המפעל שמוזכר בכתבה אכן מייצר סנני אב"כ, וסננים אחדים כאלה נרכשו ממנו, משום האיכות הגבוהה שמאפיינת אותם. הסננים האלה הותקנו במקלטים מספר של הג"א במרכזים למחקר גרעיני, אבל הם לא הותקנו על-ידי העובדים הזרים, שלא נכנסו כלל לשטח הקמ"ג.

הוועדה לאנרגיה האטומית מבהירה באופן חד-משמעי, שאין העסקה של עובדים זרים במרכזים שלה, ואין שום כניסה חופשית, כפי שניתן היה להבין, למקומות רגישים. סנני האב"כ שהותקנו, הותקנו על-פי נוהלי ביטחון קפדניים מאוד, באופן מבוקר ואחראי, כאמור – ללא מעורבות של העובדים הללו. הם בסך הכול ייצרו את הסננים האלה, ואלה הותקנו, מאוחר יותר, בקריה למחקר גרעיני.

יש עוד פרטים שמן הראוי להביא לידיעת חברי הכנסת וחברי ועדת החוץ והביטחון, פרטים שלא עומדים בסתירה לנתונים שמסרתי כעת, אבל הפורום הראוי שירחיבו בו את הנושא הוא באמת. הוועדה, שהיא שותף סוד בתחומים כאלה.

חבר הכנסת דיין ביקש לשאול שאלה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, בנושא הזה של העובדים הזרים אני רוצה לשאול ולקבל תשובה – מה מתכוונת הממשלה לעשות עם עשרות אלפי עובדים זרים?

היו"ר נ' חזן:

מאות אלפי עובדים זרים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, יש דבר הרבה יותר חמור, ואני רוצה לציין אותו בפניך, כי בסמכותך וביכולתך לבדוק אותו. בשנה האחרונה הוגשו במדינת ישראל 4,000 בקשות פיקטיביות לנישואים בין יהודיות לעובדים זרים.

ולא רק זה, אומר לך דבר חמור הרבה יותר.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דיין, שאלה אחת.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אולי במסגרת אחרת. זו לא המסגרת לדיון בנושא, מה שנקרא – בהזדמנות חגיגית זו. אבל פטור בלא כלום אי-אפשר. הנושא המרכזי איננו העובדים אלא האתר הרגיש שאליו, כך נטען, קיבלו העובדים האלה אישור להיכנס. בקשר לזה יש נתון שחשוב שתדע – הממשלה, באחת מישיבותיה הראשונות, עם כניסתה לכהונתה, קיימה דיון ארוך מאוד בסוגיית העובדים הזרים, בעיקר אלה ששוהים בארץ באופן בלתי חוקי. הוחלט על הקמתה של ועדת שרים לעניין העובדים הזרים בראשותו של שר העבודה והרווחה. הוועדה הזאת התכנסה. היא מתכנסת שוב, כמדומני, בתחילת השבוע הבא, והיא גם אמורה לגבש המלצה אופרטיבית להתמודדות ישירה וחזיתית עם הנושא הזה, שמטבעו איננו מאפשר המתנה ארוכה, לאור הנתונים שאתה ציינת ונתונים שחברת הכנסת ענת מאור ציינה בדבריה. אני מקווה ששר העבודה והרווחה יציג בקרוב בפני הממשלה, ובוודאי גם בפני הכנסת שתקיים בנושא הזה דיון, את המסקנות המלאות של הוועדה שהוקמה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה.

אפי אושעיה (העבודה):

בשבוע הבא זה יגיע לוועדת העבודה והרווחה.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, שמחתי לשמוע מהשר שאין עובדים זרים בקריה למחקר גרעיני, אבל אני מצטער לקבוע, שבמחנות צה"ל לא רק שיש עובדים זרים, יש עובדים פלשתינים וכו'. את זה ראיתי באופן אישי בעת שירותי במילואים.

לעצם העניין אני מבקש לומר, שאנחנו צריכים לפעול ברגישות גדולה מאוד בנושאים הקשורים לעובדים הזרים. אני פוחד, שדווקא על הרקע של העם היהודי ייתפסו בעולם הרחב לרגישות שאנחנו מגלים בנושאים של העובדים הזרים. אני בטוח שמעלי ההצעות דוד טל, בוודאי חברת הכנסת ענת מאור, לא התכוונו לפגוע בעובדים הזרים אלא לטפל בסוגיה ובבעיה האמיתית. אני חושב שכולנו מצוים להיות רגישים לנושא הזה ולדעת שאנחנו מטפלים בנושא רגיש של בני אדם שבאו למדינת ישראל לעבוד מתוך צורך שלנו. כל טיפול בנושא הזה צריך להיעשות ברגישות מיוחדת, וזוהי מלאכה של כולנו. תודה.

אני מבקש להסיר מבחינת הפרוטוקול. מובן שאצביע בעד.

היו"ר נ' חזן:

זה ברור לחלוטין. דנו, בעצם, בשתי סוגיות – המרכיב הביטחוני והמרכיב התעסוקתי. ייתכן מאוד שאפשר לדון בחלקים של הנושא גם בוועדת העבודה והרווחה.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, בשבוע הבא יידון הנושא הזה בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר נ' חזן:

כן, גברתי חברת הכנסת מאור. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

חשוב לי מאוד להבהיר – חבר הכנסת אושעיה, אני מסכימה אתך מאוד. אנחנו כל הזמן אומרים שלעובדים הזרים ולילדיהם מוכרחים להבטיח את מלוא התנאים. אנחנו מדברים על המדיניות שמביאה הרבה מעבר לצרכים ופוגעת בעובדים הישראלים, בשכר וכו'. אין ספק שהאדם הוא אדם וילד הוא ילד בכל מקום.

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת טל, האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

דוד טל (ש"ס):

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

למה העובדים הפלשתינים ייחשבו כעובדים זרים במדינה הזאת?

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת דיין, אנחנו ניגשים להצבעה.

חברת הכנסת מאור, את מסכימה להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

דוד טל (ש"ס):

גברתי, ביקשתי לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ב' חזן:

אני מבינה, אבל הצעתו של השר היתה לוועדת החוץ והביטחון, ועל כן אני שואלת את חברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

— — — אני מאמצת את פניית השר — — —

היו"ר ב' חזן:

ייתכן שהשר יסכים שזה יידון בשתי הוועדות.

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — —

היו"ר נ' חזן:

ועדת הכנסת תצטרך על כן להחליט.

דוד טל (ש"ס):

אני מוכרח להגן על כבוד השר — — —

היו"ר נ' חזן:

אם כן, אנחנו מצביעים, חברי הכנסת, על העברת הנושאים לדין בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

דוד טל (ש"ס):

בהשתתפות המציעים, כמובן.

היו"ר נ' חזן:

בוודאי. אגב, זה נהוג ומקובל.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, רבותי, שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא של העסקת עובדים זרים בכור האטומי בדימונה יועבר לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום גנבות ביישובי קו העימות ובמושב התענכים

היו"ר נ' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא ולפני האחרון בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 540, של חבר הכנסת שלום שמחון בנושא: גנבות ביישובי קו העימות ובמושב התענכים.

חבר הכנסת שמחון, אני מוכרחה בשעה כזאת לשבח אותך שהיית ברציפות במליאה, בנוכחותי לפחות, חמש שעות, וסבלנותך גדולה. אני מבקשת מחברי הכנסת ומהשר להקשיב בקשב רב להצעתך, כי באמת הוכחת פה פעילות נמרצת וטובה.

שלום שמחון (העבודה):

תודה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ידוע לכול שבכנסת הזאת אני מייצג את חברי המושבים. בהזדמנות הזאת, לפני שאגע בהצעתי, אני רוצה לבשר לבית הזה, שבמסיבת עיתונאים שקיים היום ראש אגף כוח-אדם בצה"ל, שבה דובר על מוטיבציה, באופן ברור לחלוטין הוא הצביע על מגמת עלייה של 20% מקרב בני המושבים בגיוס ליחידות קרביות בצה"ל – לעומת אותו אחוז של ירידה במגזרים אחרים.

אפי אושעיה (העבודה):

— — —

שלום שמחון (העבודה):

12% ירידה.

ענת מאור (מרצ):

אבל אחרי הירידה, באיזה אחוז גבוה נמצא גיוס בני התנועה הקיבוצית בצה"ל?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מי אמר לך שזה גבוה?

שלום שמחון (העבודה):

חלילה, לא באתי להשמיץ את התנועה הקיבוצית. באתי לשבח את המושבים, ולעולם לא לפגוע באחותנו התנועה הקיבוצית. אבל, מאחר שאני נוגע בבעיה המושבית וגם בבעיה הקיבוצית של יישובים בקו התפר, היה חשוב לציין, למה האוכלוסייה הזאת זקוקה לדאגה מיוחדת.

לאחרונה גברו מקרי הגנבות ביישובי קו התפר בכלל ובמושבי חבל-תענך בפרט. עד היום לא ניתן מענה הולם מצד רשויות הביטחון במדינה, ונראה כי גם הממשלה אינה מטרידה עצמה בבעיה כאובה זו.

לצערי, אנו עדים לתקריות אלימות בין תושבי חבל-תענך לבין שכניהם הערבים על רקע גנבת סחורות וציוד חקלאי. עצם הישנות תופעה מדאיגה זו מלמד על הצורך הדחוף בהצגת פתרון ביטחוני הולם ביישובים.

אני רוצה להסב את תשומת לבם של הכנסת לתקרית אלימה בין תושבי מושב מלאה לבין תושבי הכפר הערבי זבובא, ביום שישי האחרון, כאשר הרקע לתקרית היה גנבת ציוד חקלאי ממונע ממשפחה אבלה.

אני רוצה לציין כי בשנתיים האחרונות אירעו עשרות מקרי גנבה אשר עלותם הכספית נאמדת במיליוני שקלים. מדובר בגנבות ראשי בקר, צאן וציוד חקלאי ממונע, גרימת חבלות לציוד חקלאי, הצתת יערות, גנבת רכוש פרטי מחצרות המשקים ועוד.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

והשחתת חממות.

שלום שמחון (העבודה):

כמובן. אני רוצה להתריע, כי בהעדר אמצעי ביטחון כמו גדרות, תאורה, שמירה ביישובים, נוכחות משטרתית זמינה ועוד, נאלצים התושבים להגן בגופם על רכושם, ובמצב הנוכחי, העימות עם הצד השני הינו בלתי נמנע, ויש אפילו סכנה של הקמת מיליציות פרטיות של התושבים, כפי שהתרחש השבוע, עת החליטו החקלאים, בצר להם ונוכח העובדה שהממשלה אינה נלחמת את מלחמתם, לעשות זאת בעצמם ולכבוש את היישוב זבובא.

רבותי חברי הכנסת, ביישובי קו התפר מתרחשת מלחמה של ממש, מלחמה על עצם קיומם של התושבים. הפעם אין מדובר על הסדרי חובות נאותים, אין מדובר על פיתוח אמצעי ייצור והשקעות בחקלאות, אלא במלחמה על ביטחונם של התושבים, שחלקם הגדול קשי יום. זו מלחמה, שהממשלה, לצערנו, אינה נוטלת בה חלק, כפי שאינה נוטלת חלק בבעיות האחרות של יישובי קו התפר ושל יישובי התענכים.

אני רוצה לפנות לראש הממשלה ולשר לביטחון פנים ולומר להם: התעוררו. הבעיה היא בעלת דרגת דחיפות עליונה, וכממונים על ביטחון הפנים של אזרחי ישראל, אני קורא לכם לצאת לקו התפר בדחיפות, כדי לתת לתושבי האזור מענה ממשלתי הולם נוכח הסבל הנגרם להם זה זמן רב. המציאות הקשה מקשה מאוד על תפקודם היומיומי של תושבי חבל-תענך ויוצרת אווירת מורא ופחד בקרבם.

קיבלתי הבוקר דוח מהמועצה האזורית גלבוע על היקף הגנבות שהיו בתקופה האחרונה. הייתי רוצה, לו היה לנו זמן, לקרוא בפניכם את הדוח, כדי לתת לכם מושג על ההיקפים שמדובר בהם. רק הלילה נגנבו טרקטור, ג'יפ ומכונית פרטית.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שראש המועצה האזורית דני עטר פנה אל השר לביטחון פנים בסוף חודש יוני והתריע על הבעיה וביקש פתרונות. מאז חלפו ארבעה חודשים, ותשובה לא הגיעה, קל וחומר פתרון אפשרי.

יש לי פה מסמכים שאני יכול לקרוא אותם. יש פה מכתב מ-30 ביוני אל השר לביטחון פנים, ויש פה מכתב נוסף מ-20 באוקטובר, שבו נכתב: "החלטתי לכתוב לך מכתב זה למרות שעדיין לא קיבלתי תשובתך למכתבי בנושא שנשלח אליך בתאריכים 30 ביולי 1996". אני יכול להעיד על עצמי, כמי שפנה אל השר לביטחון פנים בשאלתא לפני חודש וחצי, אני עדיין מחכה לתשובה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

קו התפר גובל עם "הקו הירוק". אני אימנתי את היחידה הזאת, ואני לא בטוח שהלכתי ליחידה הזאת
שבנויה מפלוגת מג"ב – – –

שלום שמחון (העבודה):

בשביל הבקאות, פלוגת מג"ב יושבת בתוך היישוב גן-נר. אני בקיא בפרטים, אני מכיר את היחידה
הזאת. אני נמצא שם, אני מסתובב שם ברגליים, אני מכיר את הבעיות של היישובים האלה מקרוב,
תאמין לי.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

המשטרה לא יכולה להקצות גדוד ליישובי קו התפר.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דיין, יש שר ששייב על ההצעה.

שלום שמחון (העבודה):

הממשלה הזאת הבטיחה ביטחון לאזרחי ישראל, לא מישהו אחר.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דיין, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דיין, אתה לא מקשיב. אני
אקרא אותך לסדר פעם שנייה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

כבר קראת לי פעם ראשונה?

היו"ר נ' חזן:

כן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

לא שמעתי.

היו"ר נ' חזן:

אז כדאי שתקשיב.

שלום שמחון (העבודה):

חבר הכנסת דיין, הממשלה, שהשר צחי הנגבי מכהן בה, הבטיחה לעם הזה ביטחון לפני שלום. לכן העם הזה והאזרחים, במיוחד חברי במושב, שיושבים, אתה יודע בדיוק איפה, זכאים לביטחון ולמענה הולם. אני חושב שהבעיה חשובה מספיק על מנת שהבית הזה יקדיש מזמנו ויקיים דיון במליאת הכנסת בנושא. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת שמחון. אני מזמינה את השר המתאם, השר צחי הנגבי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת שמחון, לאיזו ועדה אתה מבקש – – –

היו"ר נ' חזן:

הוא ביקש למליאה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — —

הי"ר ל' חזן:

אתה מסכים לדיון במליאה בנושא הזה. אם כן, יש לנו שתי הצעות אחרות.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שמחון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דיין, השבת בשם השר. עכשיו אתה אומר לנו מה יאמר חבר הכנסת דהאמשה. אני מבקשת לתת לאנשים לדבר לשיטתם.

חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, כולנו חיים בארץ הזאת וכולנו יודעים את טיב החיים. אינני יודע אם מה שאמר חבר הכנסת שמחון מדויק. בואו נניח שאכן כך הם הדברים, שמדובר בצד אחד — — —

שלום שמחון (העבודה):

החומר הוא של גורמי הביטחון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה לדעתך, זה עדיין מה שאתה חושב, מה שאתה מחזיק ומה שאתה קורא. אני לא יודע על זה כלום. אגב, גם הצד האחר לא יודע על זה כלום. מי שמאשים אותם בגנבות — — —

שלום שמחון (העבודה):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זכותם להגיב לפחות. כך למדנו. כשאתה מאשים צד אחר, עם אחר, פרט אחר, או מישהו אחר – זכותו להגיב. כל עוד הוא לא הגיב הוא לא אשם.

שלום שמחון (העבודה):

התושבים זכאים לביטחון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לצאת מנקודת הנחה שהדברים נכונים. יותר מזה? אבל אין לך שום זכות, לא לך, לא לתושבים ולא לאלה שאתה אומר שהלכו וכבשו את זבובא. פה האסון, פה העיקר. לכם יש מנטליות רק של כובשים, של חזקים, של מדכאים. כבשו את זבובא. זבובא כבושה מ-1967. כל יום צריך לכבוש אותה מחדש? המנטליות הזאת היא האסון. אין לך שום זכות לכבוש אותה, ואין לך שום זכות להכות איש שם, לא לך, לא לתושבים ולא למי שקראת בשמם.

אני אומר, אדרבה, כנגד כל החולי, לא רק של הכיבוש, יש תרופה בטוחה אחת, שכולנו מסכימים לה, כך נדמה לי: בואו נגיע לשלום. תגיע לשלום עם התושבים האלה, תפסיק את הסגר, תפסיק את הרעב ותן להם תנאים מינימליים של בני אדם. אז כל הדברים האלה לא יהיו עוד. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת שמחון לוועדה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה גונבים באלפי-מנשה מאום-אל-פחם?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו גזענות ולא יותר.

הי"ר ב' חזן:

חבר הכנסת דיין.

דוד טל (ש"ס):

אני מתפלא על העירנות בשעה כזאת.

הי"ר ב' חזן:

אני חושבת שהפעילות המיותרת, או פעילות היתר – תלוי לפי הפרשנות – נובעת במידה רבה מעייפות יתר. חבר הכנסת אושעיה, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, צריך לשבח את חברי הכנסת, למרות עייפות היתר שלהם. הם נמצאים כאן משעות הבוקר, וצריך להודות להם על כך שהם מייחסים כבוד לבית הזה.

לעצם העניין – אני מבקש הפעם לדון בנושא הזה בוועדה, ולא רק לצורך רשות הדיבור, משום שאני חושב שהבעיה היא בעיה אמיתית. זו איננה בעיית המושבים, או בעיית יישובי קו העימות. זו בעיה שמאפיינת יישובים שלמים לאורך מדינת ישראל. התושבים של נתניה, קלקיליה, כפר-סבא, ניצני-עוז, ינוב, כפר-יונה וכדומה, נפגעים לא פחות מיישובי קו העימות. לנושא הזה צריך פתרון אמיתי, פתרון משמעותי, ולא הצהרתי, במליאת הבית.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה שתדעי, שבמרחב השרון נגנבו 4,500 כלי רכב מ-1 בינואר ועד 1 בספטמבר 1996. זה פי-שלושה מאשר במחוז תל-אביב כולו. זה פי-ארבעה מאשר במחוז הדרום כולו. כך שהבעיה היא אמיתית, ממשית, ולכן בנושא הזה צריך לדון בוועדה, על מנת למצוא פתרונות. תודה.

הי"ר ב' חזן:

אני מודה לך. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על קיום דיון במליאה בהצעתו של חבר הכנסת שלום שמחון בנושא: גנבות ביישובי קו העימות. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, אני קובעת, שברוב של שישה בעד, נמנע אחד, הוחלט לקיים דיון במליאה בנושא זה.

הצעה לסדר-היום התעללות בתושב קריית-ארבע והשפלתו על-ידי שוטרים יהודים

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 548, של חבר הכנסת דוד אזולאי, בנושא: התעללות בתושב קריית-ארבע והשפלתו על-ידי שוטרים יהודים.

אדוני, זו הצעה רגילה, כך אני מבינה. עשר דקות.

דוד אזולאי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, נכבדי, חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה להודות לכם על שבשעה כה מאוחרת אתם עדיין נשארים כאן, ולא אדבר אל הקירות.

שלום שמחון (העבודה):

אני מבקש להעיר הערה לפרוטוקול. חבר הכנסת אזולאי הוא מעכו ואני מאבן-מנחם בגליל. אני חושב שתיטיב נשיאות הבית לעשות אם היא תביא בחשבון שהחברים הצפוניים צריכים לדבר יותר מוקדם.

הי"ר ב' חזן:

רשמתי את ההערה הזאת. בינתיים נותר לי לשבח ולומר שהמתמידים הם גם נאמנים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מצטרף לבקשתך.

דוד טל (ש"ס):

אבל יש רק בעיה אחת, אם ניתן לכם לדבר מוקדם – אתם תלכו הביתה מוקדם.

הי"ר ב' חזן:

ואז תשאירו את הירושלמים, כמוני – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

יש לי חדשות בשבילך, ידידי, חבר הכנסת דוד טל, לא אחת נשארתי פה עד השעות המאוחרות, אף שהייתי צריך לחזור הביתה.

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, היות שאני דן בנושא קריית-ארבע, אני רוצה בפתח דברי, בראש ובראשונה, לגנות את הפגיעה בחברת הכנסת, הגברת יעל דיין. צר לי שמציירים את מי שעשה את המעשה כאדם דתי. הוא לא דתי, הוא לא מייצג את הדת, ואין זו דרכה של תורת ישראל.

לענייננו – לאחרונה החל ויכוח ציבורי על בתי-המשפט בכלל ובית-המשפט העליון בפרט. יש טענות כלפי ציבור מסוים על ש"מעז" להביע דעתו כנגד השופטים ובתי-המשפט. אני שואל: מה לנו כי נלין על אותם אנשים שזכותם להביע את דעתם? אבל נשאלת השאלה: מה דינם של שוטרים במדינת ישראל, הרומסים הוראה מפורשת של שופטת שאמרה: "לאפשר לעציר לאכול בסוכה ולקיים מצוות חג ונטילת לולב?" וזה נמנע ממנו, למרות ניסיונות חבריו של העציר להעביר את ארבעת המינים אליו. כנראה, כשמדובר ביהודי השומר תורה ומצוות וכיפה לראשו – הוא נחשב, לצערי הרב, לאזרח סוג ב' ולפעמים גם סוג ג'. ועל כאלה לא חלים שום הוראות של שום גורם, ובהם כנראה גם מותר לפגוע.

לאחרונה אנו עדים למקרים שבהם שוטרים מנצלים את סמכותם ומדיהם כדי לעשות ככל העולה על רוחם ועושים מעשים שלא ייעשו. אקרא בפניהם מכתב של אב שבנו נעצר, וכך הוא כותב בדם לבו והזעזוע ניכר מכל מלה. זה אדם למוד סבל, שרק לפני כארבעה חודשים שכל את בתו, שהיא אחות

העציר המדובר. עדיין המקרה של הבן נראה אצלו כמכה אימה. וכך הוא כותב: רודפים אחריו, מכים אותו, מעמסים אותו על ניידת, ובעיצומו של יום השבת מסיעים אותו למרחק עשרות קילומטרים למשטרת אשקלון. כל אותו יום מנעו ממנו אוכל, מנעו ממנו לקיים את מצוות החג, וכל זאת מבלי להודיע על מעצרו להוריו החרדים לשלומם.

השאלה הנשאלת היא זו: מדוע כפו עליו השוטרים לחלל את השבת? נאמר שהוא פושע וחייבים היו לעוצרו בעצם יום השבת. למה לאלצו לנסוע בשבת כשהיתה אפשרות שילך ברגל? לאחר מכן, כשנחקר בעצם יום השבת, תוך כדי עינוי, וחמור לא פחות, מנעו ממנו תפילה וקידוש, שזה דבר מאוד חשוב ליהודי דתי. והגדיל לעשות מפקד משטרת חברון, כאשר נתן הוראה להסיע את העציר בעצם יום השבת, בשעה 15:00, לתחנת המשטרה באשקלון. אולי יאמר לי אדוני השר: מה הבהילות והדחיפות לבצע עניין זה דווקא בשבת ולא להמתין עד לצאת השבת? זה הרי המקסימום של כפייה אנטי-דתית, ולמיטב ידיעתי זה גם נוגד את התקנות.

צר לי להזכיר – דבר זה מזכיר את הימים האפלים ביותר של רדיפת יהודים על-ידי שונאי ישראל בגלות, ופעם אחת אמר לי מורי ורבי, הרב שלום לופס, זכר צדיק וקדוש לברכה: כנראה אנחנו חיים בגלות של ארץ-ישראל.

גם אם המעצר מוצדק, אין זה מצדיק את כל מה שנעשה תוך רמיסת כל היקר ברגל גסה, שלא לדבר אם וכאשר יתברר מה שנראה לי – שהוא חף מכל פשע.

אני רוצה גם להתייחס בהזדמנות זאת למערכת ההשפלה והזלזול של שוטרים באזרחים חפים מפשע. לדעתי, זהו נושא בפני עצמו, הראוי לדיון. יש כאן מקרה של תושבת קריית-מוצקין האומרת: "המשטרה מפקירה אותי רק מפני שבעלי אסיר". מקרה חמור יותר הוא של בחור הגון וישר, שוטר לשעבר, ואני רוצה לצטט מדבריו של הבחור שכל חטאו שבשעת מצוקה הרים קולו על העובדת הסוציאלית וזו זימנה משטרה, ואצטט מדבריו, ברשותכם: "כבר הייתי כולי פצוע וחבול ודם בכמה אזורים בגוף, כבלו אותי באזיקים והוציאו אותי מהחדר כאילו אני איזה פושע, וכל הדרך מהחדר לניידת המשטרה השוטר מקלל אותי, מקניט אותי, והוא אמר: 'יש לך מזל שאתה גבוה כי אני נמוך קומה, אחרת הייתי קורע אותך', ומקלל קללות גועליות כלפי".

אני חושב שזה לא סימפטום של מחלה. זו מחלה ממארת הדורשת טיפול יסודי ומיידי, אחרת הציבור יאבד אמון במשטרה שמתפקידה להגן על אזרחי המדינה.

ובקשר לאותה יחידה של חקירות שוטרים, הנקראת מח"ש – צר לי לקבוע מכוח התקדימים והניסיון של חברי לסיעה, שזו יחידת טיוח ואחיזת עיניים. כיצד ייתכן ששוטרים חוקרים ובודקים את עצמם ואת חבריהם? זו מחלקה לחקירות שוטרים או מחלקה לחיפוי על שוטרים? נכון שיש מקרים שהמליצו להעמיד שוטרים לדיון, אבל הם חריגים, ודווקא לגביהם השיקול היה מוטעה, ראה מקרה ניצב גנות. ברשותי דיווחים על עשרות מקרים שלא נבדקו ולא נתקבלה לגביהם כל התייחסות, לרבות מקרה הגברת גאולה כהן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ידידי, אתה לא יכול להוציא שם על ניצב גנות כשאתה – – –

דוד אזולאי (ש"ס):

לא, אני אמרתי לשבח ולא לגנאי. אני רוצה להזכיר לחברי הבית את הפוגרום במשפחה החרדית במקרה בר-אילן, והתלונות שהוגשו, וטרם ניתנה להן התשובה. לא נשכח את הילד שנעצר עד תום ההליכים כבן-ערובה לשם הפעלת לחץ על הציבור החרדי, ובסופו של דבר הוא נאלץ להודות.

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, המעשים שהוזכרו כאן הם רק דוגמה, ומן הראוי ששר המשטרה ייתן את הדעת ויבדוק בצורה יסודית ומעמיקה את מעשיהם של חלק מהשוטרים המוציאים שם רע על המשטרה כולה. אדוני השר, הייתי רוצה שהנושא הספציפי שהבאתי כאן, לאחר בדיקה קפדנית, על הבחור מקריית-ארבע, ייבדק לעומקו. אבל אני כמובן מחויב לבקש דיון במליאה. תודה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אזולאי. אתה מסכים לדיון במליאה?

דוד אזולאי (ש"ס):

כן.

דוד טל (ש"ס):

אני מבקש להסיר.

הי"ר נ' חזן:

כרגיל, יש מי שהקדים אותך. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אזולאי.

דוד טל (ש"ס):

— — —

היו"ר נ' חזן:

אני ארשה לך להעביר לוועדה.

קריאה:

תודה.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת; דרך אגב, אני חושב שגם מבחינת השפה, אומנם זו טעות, אבל ניתן להגיד גם יושב-ראש בתפקידים כאלה ממלכתיים גם לאשה – – –

היו"ר נ' חזן:

אבל תרשה לנו, לנשים, להעדיף שיקראו לנו במקרה זה "היושבת-ראש". תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מאוד מתפלא – לא שאינני רוצה שלעצור יהיו ארבעת המינים בחג, ולא שאני רוצה שיסיעו אותו בשבת – אבל כאשר קורים דברים כאלה, הם מקימים את הכנסת וחבר הכנסת אזולאי מזדעק. כאשר עצורים אחרים – – –

דוד טל (ש"ס):

אבל אתה, חבר הכנסת דהאמשה, מזדהה חדשים לבקרים וגם לא – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מרוב עוול. תראה כמה עוול יש, חייבים להזדעק נגד העוול הזה.

היו"ר נ' חזן:

עוול אמיתי, חבר הכנסת טל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מרוב עוול, חייבים להזדעק נגד.

דוד טל (ש"ס):

אז מה לך כי תלין, טול קורה מבין עיניך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה בדיוק מה שרציתי להגיד – טול קורה מבין עיניך. מי שמזדעק על זה שהסיעו עציר בשבת, חייב להזדעק שבעתיים על זה שמכים ולא נותנים לאכול ורוצחים גם – לפעמים זה מגיע עד כדי מוות – את העצירים האחרים ואת בני העם האחר. זה לא שווה זעקה? רק שלשום נרצח תושב סינג'יל-על-ידי מתנחלים – לא תושבי קריית-ארבע, אי-אפשר להגיד, אבל מתנחלים.

דרך אגב, אני לא נגד זה שגם למתנחלים יהיו זכויות, גם למתנחל מגיע שיתייחסו אליו כאל בן-אדם, ולא יכו אותו ולא ירמסו את זכויותיו. אבל מי שמתלונן על זה שהסיעו אותו בשבת, חייב גם להזדעק שבעתיים על זה שרוצחים את האחרים ומכים אותם ומרעיבים אותם ואוסרים אותם על לא עוול בכפם. הדברים האלה קיימים בעשרות ובמאות מקרים.

דוד טל (ש"ס):

לאלץ לחלל שבת – גם זה מוות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

זו סתם פרובוקציה. ממתי שוטרים – – –

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקשת שתסיים את דבריך עכשיו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני סיימתי, תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

תודה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שכמו שאסור להתייחס לדברי – – – אסור להתייחס – – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אושעיה, אנא תעיר את הערתך בקצרה.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני משוכנע שידידי חבר הכנסת דוד אזולאי כאב את כאבם של אותם אנשים שנפגעו מפעולות המשטרה, ואני משוכנע עוד יותר שכל מה שהוא אמר אמת. אבל אני בטוח, שלחבר הכנסת אזולאי לא היתה כוונה לפגוע במשטרת ישראל, בכוחות הביטחון. אתמול הייתי בחברון ובקריית-ארבע, וראיתי מקרוב את עבודת הקודש של האנשים האלה. אני חושב, שאם היו חריגות כאלה או אחרות, צריך לטפל בהן טיפול נקודתי ולא לעשות הכללות, משום שהאנשים האלה עושים עבודת קודש למען עם ישראל כולו. תודה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

נדמה לי שחבר הכנסת אזולאי מסכים להעברת הנושא לוועדת הפנים.

היו"ר נ' חזן:

אני מסכימה אתך. אני מבינה שחבר הכנסת אזולאי מסכים. אם כך, אנחנו עוברים להצבעה על העברת ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד אזולאי לדיון בוועדת הפנים של הכנסת. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אני אבקש דקה נוספת מזמנכם. אם כך, ברוב של שבעה בעד, נמנע אחד – אני קובעת שההצעה מועברת לדיון בוועדת הפנים.

חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה של הכנסת תתקיים מחר, י"א בחשוון, בשעה 17:00. זו ישיבת אבל מיוחדת של הכנסת לציון שנה להירצחו של יצחק רבין, זכרו לברכה.

ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:58.